

P.O. rel.

8150 t
(1

P. o. rel. 8150^t, (1

Molnar István
adta a győri régés-
zeti múzeum könyv-
tárából 1888. 29/x.

Börzsönyi Pál

A^o

SZERECSENEK.

ÚJJABB ÉLETRE

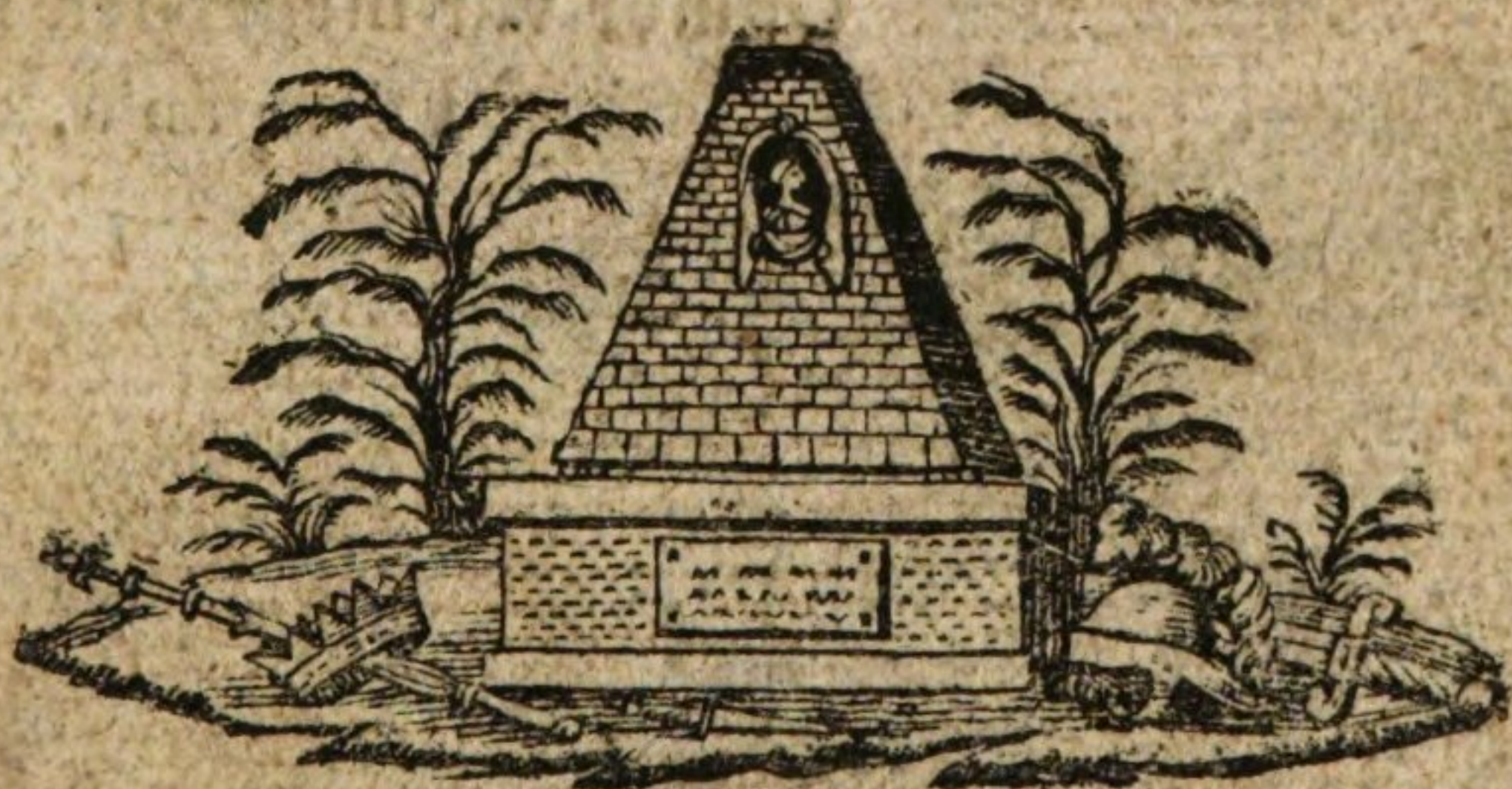
HOZTA

DUGONICS ANDRÁS

KIRAJI OKTATÓ.

ELSŐ KÖNYV.

EUROPÁI TÖRTÉNETEK.

POZSONYBAN és PESTEN

FÜSKÚTI LANDERER MIHÁLY

bötűivel és kölcségével.

1798.

**Kár: hogy olyan rőndetlenül vagyon a' Karik-
lea' históriája. És nem veszi azt valaki
igazításba.**

**Szent-kiráji Báró
ANDRASI PÉTER.
Gömör-vár-megyének hajdani
Fő-ispánja.**

BENICKI ETELKÁNAK.

UNOKÁM' SZÜLÖTTÉNEK.

CSONGRÁD-VÁR-MEGYÉBEN.

S Z E G V A R R A.

Örömmel olvashatnád ezen Könyvemet, drágálatos Kis Lélek; ha mind-eddig életed' esztendei kettőnél tovább terjedhettek volna. Tizen-két esztendő's vala édes Anyád akkor: midőn ötöt (hogya' nagyobb velágot lássa) magamhoz vettem Pest-re; és, annak kedvéjért, ETELKA nevezetű könyvemet szerzettem. És, mivel ő azt akkor egészen által-olvasta; meg-is-értette: munkámnak nagy jutalmát vöttem.

Te mostanában (éppen harmadik esztendőbe járván) se köröszkül-nem-olvashatod ezt a' Könyvemet, melyet a' te' kedvedért írtam ; se meg-nem-értheted. Ha a' tizen-kettediket el-hagyod (Anyád-nak szép eszével bírván) meg-fogod-é ezen méjjebb, és össze-szöttebb történetet érteni? el-válik. Én leg-alább, ha nem érem-is ; bizonyosan reméllem.

Édes Etelkám ! ha az Isten rá segít : hogy eszednek hasznát veheted ; tapasztalni fogod : hogy ezen Könyvem-is sok szép-régi-érzékeny ; és mind olvasásodra , mind kedved' legeltetésére méltó és il-lendő dolgokat foglal magában. Ugyan-azért benne gyönyörűségedet lelheted.

A'-mi a' hasznót illeti (erre pedig a' költemé-nes eszék leg-fő-képpen vigyáznak : hogy csupa hív-ságos dolgokat ne firkállyanak) tapasztalni fogod : hogy mind-azokat , a'-mik írva vannak , javadra fordíthatod : midőn az Istennek Kegyességét, Kö-nyörületességét, Jóságát, és fő-képpen atyai Gond-viselését olvasod.

Ímé Karikléa (egy kiráji Szülemén), valami nyomos okokra nézve, az erdők' elejére tétetvén, el-nem-veszett ; hanem (az égi ründölésnek kegyes-sége szerént) szerencsésen meg-találtatott ; és, még szerencsésebben (Görög országnak Delfus' várossá-ban), föl-is-neveltetött.

Csudállani fogod ezen sok-szerencsétlenségek-között-forgott drága Kis-aszszonnak nem annyira angyali ékességét, testjének sugár takarékoságát, 's-más-

v
's-más-e'-féle kellemetességeit ; mint esze' élességét ,
és Lelkének ennél-is nagyobb Fölségét.

Álmélkodni fogsz azonn-is : Szerecsen Ország-
ból minő csudálatos módon erőltetött-által Görög-
országba. Ott minő viszontagságokat szenvedött.
Minő eseteken gázolt-köröszkül, és más e'-féle nem
közönséges történetöket.

Tapasztalni fogod azt-is : hogy az emberi sa-
nyargattatások ; az-után : a' szerencsétlen esetek-
is gyakran érkeznek ugyan magok' jó-szánttokból-is
fejünkre ; de (ha az egész dolgot igaz fontolóra
vesszük) meg-kölletik még-is vallanunk : hogy az
ilyen nyomorgattatásoknak oka maga az ember ;
ki (némi-némő felre-lépései után) sokat gördíthet lá-
ba eleibe.

Imé Teágenes (ki Karikleát Delfus' várossából
ki-lopta) minő szerencsétlenségekkel ölelközött-össz-
sze ! — Ki-lopta (mondám) ; és ez nagyot tön-
ne ; ha Karikleának-is , az el-illantásra , kedve-nem-
támadott volna. — Egybe-szürték a' levet. A'-mi
több ; a' Szentségnek örve alatt , sokáig vándor-
lottak.

Karikleának ezt a' maga viseletét nem abból
az okból emlitem : mint-ha el-illantása' dolgát a'
dücsöséges történetek közé számlálnám — Mert :
ki dicsérje azt egy Kis-aszszonban : hogy azon
Atyját , ki ötet nem nemzette ugyan ; hanem ,
nagy szorgalommal tíz esztendeig nevelte ; azon
Atyját , ki ötet (hogy a' szemről-szemre , orcáról-

orcára-nyargaló szeretettől el-fogja) tisztességesen ki-házasítani akarta; egyszeriben el-oldalította; sött a' fa-képnél-is bagygya?

Ezt ugyan, édes Etelkám! te sem fogod Karikleában dücsöíttetni. De magasztalhatod ám benne; és (ha jól föl-neveltetől) követni fogod ama Szűznek tisztaságos életét; ígéreteinek szoros megtartását; bátorságát a' veszedelmekben; eszességét a' magát-hirtelen-elő-adta történetekben. Végtere (még óhajtott Mátkájával össze-nem-párosodott) bozsa-való állhatatosságát.

Midön Demenetának, Tizbének, és Arsacének kacérságjokat; — Kibelének, Achemennek, és más egyebeknek szörnyű patvarkodásjokat olvasod: észre-fogod-venni: el-is-fogod utálni a' meg-romlott-erkölcsi Fehér-szeméjeknek siralmas állapotjokat, és a' tobzódó-gonosz indulatoknak még siralmassabb végét. Ha ezeket a' tökéletlenségeket észre-veheted; felénnyire túl estél a' veszedelmeken.

Látni fogod Hidaspesben a' jó Kirájoknak, Persinában az igazi Kirájnénak eleven példájokat; Okosságjokat; Kegyelmességjüket, Adakozóságjokat; Igazságjokat; szerencsés életjüket; a' bölcs Tanácsnokok' választásában messze-látó szemességjüket. Oh mennyi erkölcsök találkoztanak ebben az egy kiráji házban!

Ha bölcs Sizimitresnek mind okos intézeteit, mind bölcselködő tanácsjait olvasod; benne oly tanácsnokra találhatsz: kinél nagyobbbat se nem várhat-

hatnak, se nem kívánhatnak az uralkodó Fejek. Minő szeretete van ennek ama' ki-tétetett Leánhoz! — Hogy ápolgattya őtet! hogy látogattya-meg külső majorjában! — Hogy eszközli annak boldogságát! — Magát tölle meg-fosztván, hogy bizza más-nak kezeire!

Ennek az én Karikleámnak egész története nem úgy íratódik-le e' Könyvben: mint Szegváron a' meséket szokták a' Fonóban kezdeni: Vólt egyszer egy leán, kit Karikleának hívtak. No jó — Hanem: mint Etelkában, és a' Gyapjas Vitézekben, közepén kezdődik az egész dolog; az-után tér-visz-sza a' Történet' elejére; vég-képpen mondgya az utolsó eseteknek rőndjét.

A'-mit ennek-előtte száz esztendővel mondott Tekintetes és Nagyságos Szent-kiráji Báró Andrá-si Péter, Kraszna-borka várának szabados és örö-kös Ura; Szentöltt Vitéz; és Nemes Gömör-vár-megyének érdemes Fő-ispánja; hogy kár legyen Ka-riklea' historiáját olly rőndetlenségben bagyni; és, hogy azt valaki igazgatásban nem veszi, annál kárabb lenne: íme én azon nagy Uri embernek kívánságát, száz esztendők után, bé-telyesíteni ké-vántam; bé-telyesíteni pedig ügyeköztém-is.

Rőndbe sződtem (tudni-illik) azokat az el-rongyollott történetöket, melyekben Karikleának fé-nyessége egészen el-homájosodott; és mostanában őtet, Heliodórusnak nyomdoki szerént, úgy föl-ékesítöttem: a' mint tsak töllem ki-telbetött. El-

bitesd pedig, édes Etelkám, magaddal: hogy semmi beánosságot nem találni benne.

Ezek voltak, édes Etelkám! mellyekről mostanában tudósítani kívántalak — Nőjj-fől szerencsésen — Vezérellyen annak gond-viselése, ki a csöcsömös Karikleára-is atyai kegyességgel vigyázott.

Kedves, édes Etelkám! azt bizonyosnak tartatod: hogy, ha édes Anyádnak (néha kedves Alakomnak) nyomdokait követöd; Tégedet mindnyájan nem csak hasonló-képpen szeretni; hanem tisztelni-is fognak. Isten veled kedves-édes Etelkám! Írásm Pesten 1798-dik esztendőben; utolsó Márciusban; mely napon életednek harmadik esztendőjét kezded.

ELSŐ SZAKASZ.

Nílus' vize mellett a' Haramjának dolgaik.

1. A' Nílusi Esetek.	8. Demeneta' utólja.
2. A' Tolvajok' csinjek.	9. Haramja intézet.
3. Új veszedelem.	10. Karikléa' eszessége.
4. A' Fogjok' gyötrelmek.	11. Teágenes' gyötrelme.
5. Knémion' esetinek eleje.	12. Új viszontagságok.
6. Előbbinek folytatása.	13. A' Hadnak vége.
7. Tizbének történetei.	

ELSŐ RÉSZ.

A' Nílusi Esetek.

§. I.

Hajó a' partnál.

Röggelkött az üdö. Meg-is-pirúlt immár annak a' Högynek háta, melly (Nílus' vize mellett) ottan emelkedett föl-felé; holott a' fojónak ága a' tengerbe szakad. Ezt az ágot **HERKULES TORKÁNAK** nevezik. A' Högynek tején valami Tolvajok leselkedtenek.

Ezek akkor a' terjedt tengerekre ereget-
vén egerésző kánya-szemeiket; a' vizek' hátán
ugyan semmi-olyast nem szemlélhettek: mely
feneketlen kívánságjokat ki-elégíthette volna.
Ugyan-azért a' magos béréről az alacson patr-
ra le-ereszködtek, és imé! egy reméntelen tör-
ténethetbe botlottak.

Vastag kötelekkel vála egy hajó ki-cöve-
köelve a' Szárazon — Semmi Evező benne —
Se Kormányja annak; se Gazdája nem vala. Rak-
va pedig annyi nehezékökkel: hogy (azoknak
el-bíráására elégtelen lévén) magát a' sós vizek-
be rejtené, egészen a' harmadik övedzetig.

§. II.

A' Hajósoknak sorsok.

A' partnak elején sok embereket láttak le-
vágva. Némejeket el-emíszött a' halál. Né-
mejek fele-halva fetrengtek. Ezeknek nyögő
jajgatásaikból világosan ki-teccet: hogy a' csa-
ta nem régi; de igen kegyetlen.

Mind-az'-által: az igazi vagdalkozásoknak
semmi ki-teccő nyomok a' tágas partokon. Úgy
láccatott: mint-ha valami szerencsétlen vendé-
geskedésnek szomorú fojadékja lött volna.

Szerte-széjjel hevertének az asztalok. Ezek-
nek ki-rángatott lábaikat kezeikben tartották a'
le-húllott emberek: mint-ha (valami reméntelen
ütközetökben) minden elő-adottal védelmezték
vólna magokat, a' régi szokás szerént.

Asz-

Asztal alá bújtak némejek, kik vagy a' csatába avatkozni nem mertek; vagy (szívek' elhültte, el-is-estte miatt) magokat védelmezni nem tudták.

Valának körös-körül elég poharak: föl-fordúlva-is; talpon-állva-is; ki-is-húllva sok halotti kezekből. Vagy ittanak belőlök; vagy egymásnak koponyájára vetötték. Az-is meg-eshetött: hogy a' hirtelen támadás hirtelen védekre tanította az ellenköző feleket; a' poharakat-is (másként a' vendégesködésnek leg-ki-teccőbb címerét) fegyverökké röndölte.

§. III.

A' holtak' környülménje.

A' le-húlttak mind-egyre fiatalok voltak. Vagy fejszével vágattattak agyon. Vagy darabfával törettettek ízre. Némejek azokkal a' gyöngy-házakkal sebesülve láccattak, melyek a' partokon szerte-széjjel el-szóródva feküdtek.

Meg-üszögölve voltak némejek. Némejeknek nyakok ki-törettettek — De számtalanúl többen voltak amazok, kiken a' nyilak mentek-körösztül, és már ekkor pára nélkül heverték.

Lássa bár a' teremtetett állat! — Ezen a' csekéj, hitvány, és sükeretlen téren, minő látalékokat szerzett egy nyúghatatlan Istenség, melynek az emberi viszontagságokban kedve telhetik — Vérrel festegette a' borokat — A' vendégesködést veszekedésekkel elegyítötte. — A'

kö-

köszöngetésöket vagdalkozásokkal végzötte. — És így : csuda Játék-színbe eresztötte az Égip-tomi Rablókat.

§. IV.

Tolvajok' csudálkozása.

Ezek az irgalmatlan Szemlélők azonnál-mélkodtak fő-képpen : hogy eme' rút történet-nek okát ki-nem-tanúlhatták. Mert, az agyon-veretteknek le-omlottok után, semmi dicseködő Győzöt; a' zsákmánok' sokasága mellett semmi Martalékost nem tapasztaltak.

Magát pedig a' hajót, embereire nézve, ki-ürülttet, ugyan; de (mint-ha sokaknak jelen-léttekkel bátorítva volna) számos kincsjeivel erre és amarra billegni, avvagy inkább kényös-ködni szemlélték.

Noha, a'-mint mondám, mi lelhetette ezeket; éppen nem tudhatták amazok : mind-az'-által : ama' nyereségre, ama' martalékra nagy figye-lömmel tárgyaltak.

Magokat vagy csak azért-is gazdagoknak lenni gondolták : hogy e'-korra ide érkezhettek. Ugyan-azért : nagy gögösen ide-tova sétáltak. Az-után pedig előbb-állottak.

De minek-utánna a' büszke hajónak köze-lére jutottak ; egy oly új látománra találtak : mely az egész Tolvajsnak szemét magára for-dította. És, a' mi leg-nevezetesebb : a' kin-ceknek azon kívánságát, melyel a' ragadozó

Tol-

Tolvajok telhetetlenek, egy kis üdőre el-oltotta bennök. E' látomán pedig, melynek mássát soha nem látták, nem-is-tapasztalták; de eszükre se vehették soha: ily formájú vala:

MÁSADIK RÉSZ.

A Tolvajoknak csinjei.

§. I.

Egy Szüz' állapotja.

Egy valami Szüzet szemlélték arra a' kő-sziklára le-ülve, melynek magossága közönséges vala — Ekessége jeles és ritka — Hasonlóbb az Istenéhez; csak-hogy, mostani állapotjára nézve, minden bánatokkal telédes-tele-tölttnék lenni láccatott. De ki-ragyoghatott még-is belőle ama' nemes Vér, ama' bátor Lélek.

Gyöngé haj-szálának ékes fürtjeit *Laurus*-fának kisdéd leveleivel elegyítötte — Idege le-lóggott — Bal-hón'-alja alá vetötte aranyozott ijját — Baljának többjét (mint-ha a' szorgalmat nem-is értené) fele-húllva-tartotta. — Jobb combjára támasztotta könyökjét — Újjaival osztán függő állat illetvén; bú-bánatos fejét föl-gyámolítani láccatott — Végtere: szeme-nem-pillantva, le-nézett.

Alatta ama' közönséges sziklának nem mesz-szire feküdt az az Ifjú, kit síró szemeire vé-

ve eme' gyöngé Lélek — Temérdek sebeivel
rútúl öszve-vala-szaggatva — Testje egészen
el-bágygyadt, és fáradt — Föl-emelgette bús
fejét, mint-ha holttaból föl-ébredött volna.

De ily le-görnyedett állapotjában-is ki-eről-
ködött belőle az igazi nemes fírfiség. És, no-
ha ékes orcájának hártyáját az aludt vérnek
mázza meg-vörösítötte; ki-tündöklött még-is
alólla úri fehérsége.

§. II.

Köz-beszélgetés.

Hogy osztán lélekzetét öszve-szödögette;
noha azt-is elég lassan szívhatta: így kezdötte
erőtlen szavait ama' bágygyadt

IFIÚ: Élsz-é Isten-igazában kedves-édes
Hugom? — Avvagy inkább (a' mit keservesen
gyanítok) eme' hadnak csúfos martalékja löt-
tél? — Tehát Te (életödni el-enyíszte után-
is) szorgalmatoskodol felöllem? — Oh kegyes
Lélek! Vallyon hogy hálálljam-meg valóságos
igaz szívedet?

SZÜZ: Mind-eddig benned helyheztettem
(életemmel és halálommal egygyütt) tellyes böl-
dőségomat — Lásd ezt a' gyilkot (és kezébe-
vötte azt, melly idege mellett le-lóggott) —
Ezen üdö-tájjig csupán-azért szünt-meg köteles-
sége' végbe-vitelétől; mivel észre-vöttem: hogy
lélekzetöt vöszöl.

§. III.

§. III.

Tolvajok' vélekedése.

Azon említett szavaknak hamar vége után (abba-hagyván minden tartalékokat) le-ugrott a' Szűz ama' kő-szikláról.

Mint a' reméntelen villámnak hirtelen látásától, egészen el-iszonyodtak az Istentelen Tolvajok. Alig nézhettek a' Ruhák'-öbléből ki-lövellődött fényekre. Mert ekkor egész öltözetének különössége (mint-ha igazában valami mennyegzőre ügyeközött volna) hasonlíthatatlan vala.

Előbb ugyan (hogy a' sziklán föl-állott) elég nagynak, és az Isteni remekekhez hasonlóbbnak lenni láccatott. De még az-után-is (hogy a' szirtről le-ugrott), midőn a' félénkebb Tolvajokat a' harasztok alá bújtatta; midőn meg-rázódott nyilainak zörgéseit a' merészebbek hallották; midőn arannyal-szőtt ruhájának fényjét (a' nap' sugárinak reá-fordúlttával) ki-világítva szemlélték; midőn gyöngye haj-szálinak hosszát (*Laurus* koronája alatt) ide-tova szállani, és hátának nagy részét el-foglalni látták; már akkor annak isteni szeméjjéről nem kételkedtek.

Mind-ezek tehát igen meg-ijesztötték a' gonosz Tolvajokat. Inkább-is tartottak ettől a' látomántól; mint ama' meg-hóltt embereknek lázzoktól. Azt sügdogálta egygyik a' másik-

siknak fülébe : hogy ama' hasonlíthatatlan szép Szüz, vagy az Egek' tornáczczából szállott-le, mint *Efezomi* el-híresedett *Diána*; vagy *Memfis'* várossából érkezett; mint *Ízisnek* Papnéja.

Vóltak némejek oly vélekedéssel-is felőlle : hogy ő nem másonnan eredett; hanem a' gyötrő *Furiáknak* kegyetlen seregekből : mivel (hevesen forró tüzes lángjaival nem bírván) ily irtóztató nagy csatára vetemődött, és azt maga vitte végbe.

§. IV.

A' Szüznek bátorsága.

Azomban: a' Tolvajoknak ily okoskodások között, az említett sebes Ifjúhoz le-telepődött a' Szüz. Szívére vötte méltatlan állapotját. Ötet által-ölelve tartotta. Törülgette vagy a' reá-száradt, vagy a' csurgó vért.

Szinte el-ájúlt: midőn sebeinek méjségét és irtóztatóságát szemlélte. Sőt: noha ötet kezei között, mind tartaná, mind ápolgatná; alig hitethette-el még-is magával: hogy életben vagyon.

A' Szüznek e' maga viseletét észre-vévén a' Tolvajok; meg-másolták felőlle gondolatjokat. Azt az-után isteni-szeméjbe-öltözöttnek lenni nem gondolhatták, ki ily könyörületességgel ápolgattya a' halandó teremtet.

Ez-után tehát nagyobb bátorságot vöttek magoknak. Hogy a' homájos dolgot maga' világ-

lágjába láthassák ; el-tökéltették a' hozzá-menetelt. Ki-mászkalnak tehát a' harasztok alól-is ; és , hogy feléje mennyenek ; föl-is-vöttek magokat. Mind-az'-által ama' rettentő Szüzet (mivel a' sebek körül nagy serénsséggel gondoskodni látták) bojgatni semmi-féle-képpen nem merészlettek. Se szóllani tehát hozzá , se néki valamit tönni nem mertek.

Hogy a' Tolvajoknak előbbre-futott árnyék-jokat észre-vötte a' leán ; reájok fordította fejét. Se ördögi szenyjektől , se meztelen karjoktól meg nem ijedött. Meg-vetvén mind-nyájokat ; el-is-fordulván töllök : nagyobb szorgalommal ápolgatta az Ifiat. A' valóságos szeretet el-tűrhetőnek mutatta az el-tűrhetetlent.

§. V.

A' Szüznek nagy szíve.

Mivel pedig ama' Tolvajok (szünetlen nagyobb reménségre ügyelvén , a' szerencsét-is próbálván) ide-tova kóráztak ; 's-már-is némejek a' Szüznek elejébe kerültek ; és valami erőszakról gondolkodni láccattak : fel-emelkedött nagy bátorsággal egészlen. Azoknak rusnya ábrázatjokat , és bé-esett rútabb pofájokat szemlélvén , és nagyobb méltósággal meg-vetvén , így szólla a'

SZÜZ : Ha tí ezeknek az el-estteknek ijesztő árnyékaik vagytok ; hozzánk valami méltatlansággal viseltetni ne merészellyetök. Jusson

eszetekbe: hogy leg-többen önnötök kezeitek által vesztetök. Ha kiket mi-ketten vagy kardunkkal le-vágtunk, vagy nyilainkkal le-lőttünk; akkor ugyan nem egyébre tárgyaltunk; hanem kötelességünknek töttünk eleget: mivel, Szűzességem' védelmezésére, mind az Istentől, mind a' Természetnek szabássaitól szabadságot vöttünk. — Ha pedig az élő embereknek számok közül vagytok; noha Tolvajoknak lenni láccattok: arra kérjük még-is emberiségtöket: hogy, a' gyámoltalanok ellen, ne hatalmaskodgyatok. Szép dolog, még a' Tolvajokban-is, jót tönni a' Szerencsétlenökkel. Legyetek inkább Út-mutatói azoknak a' nyomorékoknak: kik, eme' vérengöző hadakozás után, nagy kárunkra tartattunk.

§. VI.

Tolvaj intézet.

Ama' könnyörgő szózatokat hallván a' könnyörületlen szívek; ha bár azokat meg-értették volna-is (mert *Égiptomban* teremvén, *görögül* nem beszéllettenek) nehezen hiszem: hogy kérésöket bé-töltötték volna. El-fülelven tehát a' nem-értett szavakat; csapatjok közül egynehányat őrizetjökre hagytanak. A' többiek pedig a' hajónak meg-szemlélésére iparkodtanak.

El-hültek a' temérdök kíncsökönn. Nem tudták: a' sokból hogy vöhessék-ki az eleget. Meg-útálván a' leg-filegránabb holmikat; csupán

az

az aranyat, és ezüstöt; a' ritka köveket; végtére a' sejem partékákat (a'-mint kitől, erejére nézve ki-telhetött) nagy serénsséggel emelgették ki-felé.

Hogy a' ki-hordott ritkaságok mind ki-teccőknek, mind olly számosoknak láccattak: hogy a' mértékletlen kíváncsiságot-is ki-elégíthették volna: azokat a' parton el-rakosgatták; és különös garmadákra hordották: nem ugyan úgy-mint a' főbbeknek főbb jószágokkal kedvesködnének; hanem csupán a' nyaláboknak számokra, avvagy inkább a' halmoknak egyenlő nagyságjokra nézve.

Végtére: a' mi azt az említett Ifiat, és a' Szüzet illeti; mind-a'-kettőről a' gondolattal valának: hogy felöllök azután-is meg-lehetne tenni az alkalmatos röndölésöket.

HARMADIK RÉSZ.

Új veszedelem.

§. I.

Haramja Gyülekezet.

Midőn amazok a' Kíncsök' hordásában e'-képpen foglalatostkodnak; íme meg-támadgya őket más valami Feleközet; nem annyira immár gyönge Tolvajok; mint kegyetlenebb, és irtóztatóbb Haramják.

Két Lovancok lépdegéltek előttök. Utánok ama' Vér-szopók; színekre nézve, hasonlóképpen barnák; de, gonosz szíveikre tekintvén, ördög-forma feketék.

Hogy ama' kegyetlenebb haramjákat észre-vötték eme' gyöngébb Tolvajok; szeméjjöket bé-várni tanácsosnak lenni nem gondolhatták. Sőt: hogy őket magok után ne ingerelhessék; minden kincsöket a' partokon el-hagytak; és így nyakra-főre el-is-illantottak. Mert a' Tolvajok csak tizen; ellenben a' haramják többen voltak harmincznál.

Íme a' Szüz másadszor láccattatott el-fogottnak lenni, ki (igazábban szóllvan) annak rőndje szerént, még egyszer se került a' valóságos hadrászoknak kezökbe.

§. II.

A' Haramják' csinjek.

Noha-bár a' kegyetlen Rablók, minden ügyeközetjökkel, a' ragadománokra tárgyaltak; mégis (hogy a' le-nyakaltt embereket látták) azoknak szerencsétlen ügyjöket gondolóra vötték; de a' mészárlásnak valóságos okát föl-nem találhatták.

Gyanakodtak ugyan azoknak az illantott Tolvajoknak gonoszságjok felől (mert a' gonosz gonoszabbnak állít más embert); de a' dolgot bizonyosnak lenni nem tapasztalták.

Hogy az-után a' Szüzet éles szemre vötték; mind különös öltözetének fényességét, mind

mind különösebb bátorságának méltóságát (mert a' haramjakkal se gondola valamit) elegendő-képpen nem csudálhatták. Még akkor-is ápolgatta az Ifiat. Annak sebeit, mint-ha maga' testjén evesödtek-vólna-meg, el-tépett keszkenőjének vékon szálaival törülgeti vala.

Mind-a'-kettőt meg-szánni láccattattak a többi kegyetlenebb haramják. És, az Ifiúnak hosszan el-terjedett tagjait, és azoknak különös tömötséggjeket igen-nagyon dicsérték, Sőt; mivel, Kegyessének jelen-léttében, hajdani színét is vissza-vöhetette; meg-is-erősödhetött: ki-teccő ékességét meg-is-kedvellötték.

§. III.

A' Harambasa.

Ezeket a' jeleket vévén a' Harambasa; minek-utánna a' ragadománokból eleget el-emeltek; és azokat (a' könnyebb hordozásnak okáért) nyalábokba-is kötötték: közelebb jöve hozzájuk az az ember, ki a' haramják között Elsőséget, vagy-is Vezérséget viselt; és közönségösen HARAMBASÁNAK neveztetött. Tüzesen meg-ragadta a' Szüzet; meg-is-parancsolta: hogy utánna jöjjön.

Ama' Szüz (eme' Vezérnek cigán szavait éppenséggel nem értvén) ábrázatjának vonásai-ból, annak intézeteit ki-tanúlhatta. Maga után huzta azt az Ifiat, ki már-akkor bal-kezébe-is

kapaszkodott; és habos szoknyájának végét meg-markolva tartotta.

Kegyessének ügyeközetét jól köröszül-látván a' leán; jobb kezébe vötte gyilokját. Ezt maga' mejjének szegezvén; tüzes mérész-séggel azt jelentgette: hogy, ha, ezen Ifiú-nak itt hagyásával, csupán maga' szeméjjét kívánná martalékká tenni ez a' kegyetlen ha-ramja; azonnal ki-végezné életét.

Ezeket látván a' harambasa; többet-is ért-vén ezekből, mint a' mondott szavakból; elsőben ugyan a' gondolattal vala: hogy ennek a' fogoj-nak (ha-hogy egyszer sebeiből ki-gyógyúlhatott) elég hasznát vehetné. Erre az okra nézve, reá-állott a' Szüznek esedezésére. Ugyan-azért ha-mar le-ugrott lováról. Éppen azt parancsolta Apródjának-is.

§. IV.

A' Fogjok' el vitele.

A' Harambasa tehát a' paripára emeltette a' Fogjokat — Különösen pedig mind-egygyi-két — Meg-hagyván Haramja-társsainak: hogy a' rablott kincscsel ok-vetetlenül nyomába-le-gyenek; maga, két Paripái között, azoknak zabláikat hordozván, gyalog léptetött. Vigyáz-tatott pedig reájok: ne-hogy le-fordúllyanak. Nagy szorgalommal föl-is-gyámolította; ha hül-lani kezdöttek.

A' Harambasának ezen cselekedetét megne-foszszuk attól a' dicsérettől, melyre őtet érdemesnek lellyük — Ímé! — Ki Félei között uralkodott; mostanában szolgált — Azokkal, kiket hatalma alá kerítött; jót-is kívánt tenni — Látod: hogy tündöklött-ki belőle az a' nemes eredet; melyben még a' haramjaság se töhetött ki-teccő károkat.

Közel egy dülő-földet mentenek (*Herkules' Torkától* Nap' kelete felé), szünetlen a' tengernek partján; midőn osztán arra az útra találtak, melyen Tanyájokhoz egyenesen mehettek.

Hogy a' bércre föl-értek; ottan nem sokára, (mert, a' pihenés végett, mulatoztak valamit) le-is-ereszködtek. Innént egy tóhoz értenek. Ennek pedig e' tulajdonsági vóltanak.

§. V.

Haramják' tanyája.

Az egész hejet Legelőnek nevezték — Magokat nem haramjáknak; hanem (lágyabb ki-fejezettel élven) szabad Betyároknak mondták. De a' Legelőt, inkább Völgynek, vagy más e'félenek nevezhették volna; mivel *Nílus'* vizeinek árját kebelébe szorította, és egy csudálatos Tónak rördöli.

A' Tónak közepe végetlen méjségűnek tartatik. Kerülete-is szörnyű-képpen iszapos. Szin-

te lábbalhatatlan. A' mit a' tengerekben partnak ; azt éppen a' Tóban iszapoknak nevezik.

Mert : valamint a' partok arra szolgálnak a' tengeri Keresködőknek : hogy (oda hordván minden jószágjokat) azt ott-lévő Gájájokra rakják : úgy ezek a' Haramják (minden ragadományokat ezekre az iszapokra gyűjtven) mindeneiket csónakjokra emelnek ; az-után a' tónak közepére hurcolnak.

Ha-hogy , a' víznek színe' földelén , egymaroknyi földre találhatnak ; azokra Galibákat , avvagy Gunhókat építenek. Kiknek-is ily hajlékaik nincsenek ; azok csónakokban laknak , és ezekkel élnek mind az által-költözésre , mind az éjji nyugodalmakra — Ezekben laknak Feleségjek-is. Itt-is szülik-el gyerököket. Ezeket elsőben anyai tejökkel táplállyák. Végtevére velek olly halakat rágatnak ; mellyeket a' napon szárítanak.

Ha mászni tapasztallyák a' gyerököket ; mind-egygyikének lábára vékon kötelecset kötnek : ne-hogy a' Csónak párkánjánál tovább-eredjenek. Úgy-is teccik : mint-ha azoknak a' szilaj betyárkáknak szelid dajkáik azok a' kis kötelek vólnának.

Sok Cinkosok gyülekeznek pedig hozzájuk ; kik bizonyára nem egyebek : hanem az emberiségnek söprei. Nem-is méltók : hogy más valamitől védelmeztessenek ; hanem azoktól az eny-

enyves iszapoktól, melyeket kő-fal-gyanánt tartanak.

Tele-nőtt az iszap görcsös nádakkal, és csomótlan kákákkal. Ezeket ők sáncaiknak nevezik. A' nádaikon kívül, magoknak ugyan ösméretes; de másoknak ösméretlen, és fölöttébb nagy' csavargós útat csinálnak. Ugyan-csak: erre az okra nézve, a' reájok-csapni-akaró Felleközetöt elég kevéjen meg-vetik — — Ebben a' tóban valának tehát el-rejtve ama' ronda Betyároknak minden holmiök.

§. VI.

A' Tanyához érkezés.

Arra az említett Lak-hejére érkezvén a' Harambasa; le-vétette lovaikról a' fogjokat; és minek-utánna a' ragadománok-is el-érköztek; mindeneket az ott-álló csónakokra rakatott.

Azok a' haramják, kik oda-haza maradtak (az iszapok közül ki-ütvén kócos fejöket), a' Harambasának eleibe szágúltak. Ötet nem másképpen fogadták; hanem: mint hatalmas Urokat, és Kirájjokat.

Ezek az Otthonosok (minek-utánna a' ragadománokat körül-kerülték) meg-látták egyetemben azon Fogjokat-is. Föl-akadtak a' Szüznek ritkaságán. Vak-merő társsaiknak különös mérészségjek felől a' gondolattal voltak; hogy kirablottak legyen valami kincsös templomot; és a' többi drágasággal egygyütt) hirtelen ki-ra-

gadták vagy az Egy-ház' Papnéját; vagy egy Istennének bálvánját.

Ezen álmélkodások után, Harambasájokat tulajdon szállásába késérték. Ez pedig egy kekdék Szigetke vala, nevét-is *KEREKDÉK-NEK* mondták. El-vala a' többiektől választva. Itt lakozott a' Vezér egy-nehányad magával. Csupán azokat vötte társaságjába, kiket különösen és tellyes szívből szeretött.

NEGYEDIK RÉSZ.

A' Fogjoknak Gyötrelmök.

§. I.

Lakás intézet.

Minek-utánna abba az említett hajlékba letelepödött a' Harambasa; kedvessein kívül, a' többieket haza-parancsolta. Elejekbe szabta azt a' szokott törvént: hogy az holnapi virradóra hozza-gyűjjenek. El-takarodttok után, jól tartotta embereit; maga-is jól lakott.

Ama' két Fogjokat, kiknek jelen-léttökben igen gyönyörködik vala; egy valami Görög Ifoncra bízta, kit-is azért fogatott-el a' minapiban: hogy (ha a' Görögökkel szövetsége támadna) tolmácsságának hasznát vöhesse.

Igen szép termetű vala az Ifiú — Esze éles — Maga' viselete gyönyörű — Szíve egyenes;

nes ; és minden hízelködés nélkül, igazságot-szólló. Nemes vérből származottnak lenni láccatott : mert kénytelenítve, 's-kedvetlenül szolgált.

Ama' két Fogjoknak , és eme' Görögnek számára szívesen oda-engedte a' Harambasa Lak-hejjének egy részét. Meg-is parancsolta a' szolga-legéncsnek : hogy , mivel mind az orvosláshoz valamit , mind a' szolgálathoz eleget értene ; az Ifiat ugyan eves sebeiből ki-vögye : a' Szüzet pedig (ne-hogy valaki leg-kisobb boszszúsággal illesse) különös kegyességgel, és gond-viselettel tarcsa.

Kegyes röndölési után, a' Harambasa ugyan (sok-előbbeni munkáinak nyomos terhétől, és a' következő bajok' sújjainak terhessebb képzelődésétől el-nyomattatván) nem sok üdő várva, édesdeden el-aludtt.

Hogy osztán ezek-is le-csöndösödtek ; és az egész Tónak kerületjében nagy hallgatás vala ; az éjtszaka-is első virrasztásra érkezött : azoknak , kik zenebonáskodni szoktak , le-csilapodtokat maga' hasznára akarván fordítani a' Szüz , elő-vötte epezető gondolatjait ; és azokkal magát iszonyú-képpen kénzotta.

Öregbítötte siralmat a' szomorú éjtszaka. Semmi se találkozott benne, a' mi gondolatjait meg-vidíthatta volna. El-hagyva lenni láccatott az egész Velágtól.

§. II.

A' Fogjok' beszédi.

A' Szüz tehát (szívének ki-adására alkalmatosságát látván) elsőben nagyot sohajtott magánosságában. Mert: a' *Görögnek* intézete szerint, magánosan egy szurdékban feküdt. Végére: meg-eresztvén esőző szemeit; alattomosan így siránkozott a'

SZÜZ: Keservesebben bánsz velünk, irgalmatlan *Apolló!* sem-mint meg-érdemlettük volna. Haragodnak ki-elégíttésére nem lehetnének-e elegek (avvagy talán csoportosok-is) azon sújjaid: melyeket már régtől-fogva válainkra rakál? — Meg-fosztattunk édes Rokoninktól — el-váltunk kedves barátinktól — el-fogattattunk a' tengeri Csavargóktól — — E' szerencsétlenségeket ki-állván a' sós vizeken; íme itt-is (úgy szóllván) a' Szárazon, elsőben ugyan a' tolvajoktól, az-után a' haramjától el-nyomattattunk — Ezeknél tehát még sújosabbaktól félhetünk? — Azt akarod talán: hogy előttünk a' halált kívánatossá tőgyed? — Nem bánom — Sem-mint ettől a' Harambasától meg-fertőztettessem (ettől *Teágenesemet*-is meg-tartóztattam) inkább egy gyilokkal ki-végzem életemet — Ha eddig meg-tartottam; ez-után-is meg-tartom tisztaságomat. Holttom után-is örövendeni fogok, kövemre-meccet ezen Föl-írássomat látván: *Itt nyugszik Szüz Karikléa.* Ör-
ven-

vendeni fog ezen bátyám-is, ki azt a' követ
(örök emlékezetömre) sír-halmomra téteti.

TEÁGENES: Hagy-föl e' szavaiddal, édes
Kariklédám! Ennek eleje-is köröszkül-járta szíve-
met. Mert: ha meg-engedöm-is: hogy *Apolló*
ellen méltán panaszkodik; vedd-eszedre még-
is: hogy ő a' panaszokat nem örömet hallja.
Kéréssel, alázatossággal; nem pedig szemre-
vetéssel kölletik meg-engesztelnünk azokat,
kik minálunk hatalmasabbak.

KARIKLÉA: Okosan inteszsz, Édesem!
Köszönöm-is oktatásodat. Meg-is-szolgalom an-
nak üdejében. Mind-azomban nem lehetne-é
értenem: miként érzed magadat?

TEÁGENES: Sokkal tűrhetőbben: sem-
mint mikor ide érkeztünk. Mert: hogy ama'
Görög bé-kötötte sebemet; úgy teccik: hogy
heve el-múlt; meg-is engesztelődtek mérgei.

§. III.

Görög vigasztalás.

Amazoknak beszélgetéseiket hallván a' Gö-
rög ifiú; mind-a'-kettőt meg-szánta. Ki-is-tec-
cött: hogy nagy atyáktól születtek. *Kariklédá-
nak* ugyan annyi baja nem vala. Hogy *Teáge-
nest* meg-vigasztallja; így kezdé a'

GÖRÖG: Aludd-ki csak magadat sebes Ifiú!
Tapasztalni fogod hajnal' hasadttakor: hogy
eveid ki-gyógyúlhattak. Ösmérem én azokat
a' Növeténeket, melyeket *Úti fünek* neveznek.

Ez

Ez harmadszorra öszve-forrasztya a' vágásokat. Tapasztalásomból mondhatom : hogy mióta ezeket a' Haramjákat szolgálom (annak pedig immár elég üdeje) sokakon segítöttem. Ha-ki az ütközetben meg-sebesült (kapnak pedig néha irgalmatlan sebeket) ; kevés üdő alatt bé-forrasz-tottam. Igazában mondom ; el-is-hihetitek : hogy harmad' napnál tovább senki se bajoskodott.

KARIKLÉA : Oh szánd-meg ezt a' szerencsétlen *Teágenest* , akár ki légy , kit mostanában nagy szívésséggel kérlek.

GÖRÖG : Szánakozom nem csak ő rajta ; hanem magamon-is, rajtad-is. Mi egy föld alatt nyomorgunk , kik Görög-országunkban böcsülettel laktunk.

KARIKLÉA : Az Istenért ! — Mit mondasz ! Görög vagy tehát magad-is ?

GÖRÖG : Az igen-is ; mind eredetömre ; mind neveltetésömre nézve.

TEÁGENES : Minő vezetéked vagyon ?

GÖRÖG : Otthon *Knémonnak* neveztek.

TEÁGENES : Születésed' várossa ?

GÖRÖG : Leg-főbbik — *Athéna* !

TEÁGENES : Hogy botlottál ebbe a' hitván tóba ? — Talán : valami csined miatt, tekenős békává változtattak az Istenek ? fő-képpen pedig ama' Víziek ?

KNÉMON: Történeteimnek elő-beszéllését azokra az emberekre bízom: kik szerencsétlen eseteimből szomorú játékokat szerzenek. Mostani elő-adtokkal föl-cserepesíteném sebeitöket. Elegendő se volna ennek az éjnek utólja: hogy egészen ki-beszéllyem magamat.

KARIKLÉA: Oh kérlek: ne légy oly kegyetlen hozzánk, édes *Knémonom*!

KNÉMON: Nem magamra nézve szólottam. Néktek ugyan (mivel igen fáradtak vagytok) inkább a' nyugodalomra; mint a' virrasztásra vagyon szükségtök. Nyúgodgyatok tehát ezen éjtszaka. Halaszszuk eme' beszédet alkalmatosb üdöre.

KARIKLÉA: Elég hosszú az éjtszaka. Mí már régen nem aludtunk-el üdején: mivel a' szerencsétlenséggel régen jegybe járunk. És, ha többet kívánsz; az estti csevegésökben gyönyörűségünket érezzük. Kezd-el, Édes *Knémonom*! Történeteid után, meg-lásd: minő örömmel fogom el-beszélleni a' magamét.

KNÉMON: Talán *Teágenes* (sebeinek ki-nyíltától tartván) nem örömet hallja?

TEÁGENES: Velem ne gondolly. Tégy eleget Húgom' kívánságának.

KARIKLÉA: És, ha töled a' miéinkhez hasonlókat hallunk; tégedet szenvedő Társunknak gondolunk. A' szenvedő társat pedig nagyon szoktuk szeretni.

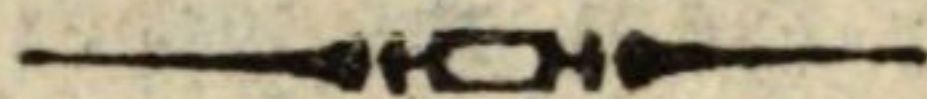
KNÉ-

KNÉMON : Ha éppen úgy óhajtyátok ; üdőtök-is vagyon a' hallgatásra ; nem bánom. Elkezdöm ugyan elejétől fogva ; de a' beszédet rövidre szabom.

KARIKLÉA : Rajta tehát , édes *Knémonom* !

ÖTÖDIK RÉSZ.

Knémon' esetinek eleje.

§. I.

Demeneta' kezdete.

KKNÉMON : Én Nemes eredetű vagyok. Atyámat *Aristipnak* nevezték , ki-is *Athénában* Tanácsnoki hivatallal fémlött. A' mi vagyonunkat illeti ; soha se szorúltunk másra. Szülöm jó gazd'-aszszon vala. Ezzel *Aristip* tizen-hat esztendeig élt. Halála után más Feleségöt vévé , születésére nézve polgárit ; de gonoszsággal tejjest.

TEÁGENES : Egy szóval : mostohát.

KNÉMON : Neve *Demeneta* vala.

KARIKLÉA : Hogy házatokba érkezött - - -

KNÉMON : Tejjes szorgalommal arra célozott : hogy mindeneket birtoka alá kericscsen : az-után azoknál , a'-mik föl-tételeiben vóltanak ; egyebek ne történnyenek.

KARIKLÉA : Elég hangosan !

KNÉ-

KNÉMON : Tűrhető ékességével, és szorgalmatos kedv-keresésével oldalához csatlotta édes atyámat. Úgy tudta az álnokságot hízelködésével színleni: hogy abban láccattatott hejhez-tetve lenni aszszoni mestersége. Ha atyám a háztól kis üdőre el-ment; erősen fitogtatta epés unalmait. Ha haza érkezött; szapora ugrálással hozzá szaladott. Szerelmesen meg-dorgálta késedelmességét, azt-is rebesgetvén előtte: hogy, ha még egy percentéssel későbbre jött volna; az unalmaknak sújját el-nem-vállalhatta volna. Megölelte az-után; és (szerelem-könyveinek ki-csordúlta után) nyalta-falta az Öreget.

TEÁGENES : Mesterségét jól tudta.

§. II.

Demeneta' fortéjja.

KNÉMON : Ezzel, és ehhez nagyon hasonló maga-viseletével egészen meg-ingatta édes atyámat. Ötet láccatott lélekzetével egygyütt tüdőjébe bé-vönni; gondolkodni csupán felölle; sőt szünetlen álmodozni-is.

KARIKLÉA : Csuda mesterség!

KNÉMON : Minek-utánna édes atyámat tulajdoná tötte; az-után reám-fordította Róka-szemét. Mint-ha fia lönnék; gyöngédeden fitogtatta anyaságát előttem. Ezzel atyámat újra le-kötelezte. Le-csókolgatott elégszer. Úgy töttette szavait: mint-ha velem-való társalkodásában nagy örömét lelhetné.

C

TEÁ-

TEÁGENES : Hát te azomban ?

KNÉMON : El-fogadtam hízelkedéseit. Semmit se gondolkozhattam azokról, melyek csókjai alatt lappangtak. De ki-mutatta osztán foga' fehérét. Mind-egyre szemtelenebb léve. Tüzesebbek-is csókjai; mint a' jó anyákét láttjuk. Tekintete sokkal kacérabb.

TEÁGENES : Ugyan hogy állttad-ki ezeket ?

KNÉMON : A'-miket kívánságának el-oltására szükségeseknek lenni gondoltam; azokkal élni el-nem-múlattam. Hogy szemre ne vögyön; sokszor el-dugdostam magamat. Ha-hogy akaratom ellen belém ütközött; vagy magamtól el-taszítottam a' szemtelent; vagy karjai közül ki-erőlködtem.

TEÁGENES : Az ilyen cselekvéseknek jó végét nem remélhetni.

KNÉMON : El-találád igen-is. El-hagyom pedig (hogy hosszas ne legyek), minő furasággal forgolódott mellettem ? miket ígéretgett minden nap ? miként nevezött mostanában ugyan fiának ? most Háza' örökössének ? most ismétt Galambjának ? és édes, meg-meg édes lelkének. Későre vöttem észre, hogy eme' mézes madzagoknak fitogtatásával meg-akarta-édesíteni azt az utálatos mérget, melyel meg-akara-étetni.

TEÁGENES : Én-is így gondolám.

KNÉMON : De benne leg-inkább a' színlés' mesterségét csudáltam. Mert (ha igazán ki-kölle-

letik mondanom) a' méltóságos dolgokban, egy igazi anyának Szerepjébe öltözött. Az enyelgő tréfaságokban pedig fölül-haladta a' leg-tüzesebb Szeretőket-is.

TEÁGENES: Már látom: hogy nyilaitól meg-nem-meneködtél.

§. III.

A' rossz alkalmatosság.

KNÉMON: Jól mondád, édes *Teágene-sem*! Az alkalmatosság sokra viszi az embert.

TEÁGENES: No! mi újság lött osztán?

KNÉMON: Midőn egyszer az esztendőnek ötödjére jutottunk; és az *Athénai* Polgárok hajót küldenének *Pallásnak*: a' Fiatalok közül engemet választottak az öregök: hogy ennek az említett Istennének tiszteletére (annak az egekig föl-emeltetött gyönyörű templomában) egy éneket dalójjak. Mert az *Athénaiak* leg-nagyobb tisztelői *Pallásnak*, avvagy-is *Minervának*. Igen csinosan valék föl-öltözve akkoron. Hangosan el-pöndítöttem kurta dallomat. El-nyertem az elsőséget-is.

KARIKLÉA: Sok szerencsét hozzá.

KNÉMON: Hogy az-után haza-érkeztem; akkori jó ízlésű és takarékos ruhámban meg-szemlélgetött mostohám; és íme egyszeriben belém-bolondúlt. Ekkor a' ravaszságot el-felejtötte, és (mivel erőt vött rajta a' szeretet) gyöngéded úton léptetött. Az-után: szana-szétt

eregetvén indulatait ; hol el-rejtötte magát : hogy föl-kerestessön ; hol előmbe kereködni kívánt : hogy által-öleltessön. Most *Alakjának*, most *Hipolitjának*, most *Tezeussának* nevezött. Elgondolhattátok barátim : minő állapotban voltam ; mivel elő-hozását-is szégyenlem.

KARIKLÉA : Arról nem kételkedöm.

KNÉMON : Az akkori vacsorára haza-nem-jött atyám. Hanem : a' régi szokás szerént, éjtszakai hálására-is a' templomban maradott. Ezzel az alkalmatossággal élni akarván a' gyálázatos mostoha (le-heverttem után) háló rejtékömbe érkezött — Által-láttam kacér indulatait — Hirtelen föl-ugrottam ágyamból — Semmit se hajtottam mézes szavaira — Le-hordottam tüzesen — Végére (mivel böcsületösb' módját nem láttam) ki-rugdostam szobámból — Ő ezekre egygyet sohajtott — Az-után szomorúan el-takarodott.

KARIKLÉA : Oh! Szerencse! Szerencse! Ugyan bé-fizettél neki.

TEÁGENES : Hogy ő ezeket meg-nemboszszúllotta volna ; nehezen hihetem.

KNÉMON : Én se hihetem ; de nem-is tapasztaltam. Az egész éjtszakát boszszú-állásnak módja' ki-gondolásában tölthette : mivel másad napra engemet meg-buktatott.

KARIKLÉA : Mitsodát ? A' vétkes buktatta-meg az ártatlant ? Oh! mond-el a' történetöt.

§. VI.

§. IV.

Mostohai gonoszság.

KNÉMON : Hogy, hajnal' hasadtta után, édes atyám a' templomból vissza-jött; betegnek tettette magát *Demeneta*. Kihez így szólla

ARISTIP : Mi lölhetött Édesem ?

DEMENETA : Oda vagyok egészen!

ARISTIP : Hogy-hogy az Istenért ?

DEMENETA : Jaj! a' Fiad! a' Fiad!

ARISTIP : Vajjon *Knémonomat* érted-é ?

DEMENETA : Azt-azt : a' szép virágot.

ARISTIP : Vétött talán ellened ?

DEMENETA : Vétött-is — Sokat-is.

ARISTIP : Tüzes menny-dörgő! Mi vétke ?

DEMENETA : Észre-vőtte valami-képpen terhemet, melyet tölled-is (mivel bizonyosnak lenni nem tudtam) el-titkolva tartottam. És — íme! osztálos öcsjének veszedelmére célozott — Itthon-nem-háلتtodnak szerencsétlen üdejét maga' szerencséjére alkalmaztatván, ezt az éjtszakát választotta arra : hogy ezt az ártatlant (minek-előtte az élők' számába bé-iktatódott volna) a' holtak' országába vissza-kergesse — Oh mért adtam én néki erre alkalmatosságot!

ARISTIP : Mi-képpen ? hogyan ?

DEMENETA : Teg-nap' estte (a' midőn te itthon nem valál) anyai jusom szerént, meg-intöttem őtet : sőt (igazábban szólván) nagy buzgósággal kértem: hogy a' tobzódással, hogy

a' bujasággal föl-hagygyon. Minden ezen csin-
jeit elég-képpen tudtam ; de , a' *Mostoha* névnek
írigységétől tartván : neked meg-jelenteni átal-
lottam — Midőn tehát mind ezekre kérném ;
sőt azokat , melyekben bizonyosan hibázott ,
szemére-is hánnám (mert, mások előtt , orcáját
meg-pirítani nagy hibának lenni gondoltam)
szégyenlem elő-hozni azokat az irtóztató sza-
vakat , mellyekkel mind engemet , mind tége-
det , mind fő-képpen osztálos Öcsjét böcstele-
nül le-hordtta. Hasba rugott végtére ; és íme
magzatodat-is - - -

§. V.

Knémonnak baja.

KNÉMON : Mostohámnak eme' pityergé-
seit hallván atyám ; elsőben ugyan semmit se
szóllott reájok ; nem-is kérdezősködött. Hanem
(a' mint a' következőkből ki-teccött) el-hi-
tetvén aztat magával : hogy ellenem éppen nem
hazudhatna mostohám , kinek szinte anyai sze-
retét annyiszor tapasztalta : tüstént (a' mint há-
zunknak szögleténél eleibe kerültem) meg-fo-
gattatott ; le-füleltetett ; és országosan meg-
feneköltetött.

KARIKLÉA : Szegén *Knémon* : Azt se tud-
tad pedig úgy-é : mi vétkeért lakolsz ? Ez már
igazságtalan büntetés.

KNÉMON : Meg-kérdeztem ugyan atyám-
tól : ily hirtelen szenvedésem' okát. De ő er-

re föl-pattant ; és lelkem' ösméretére mutatott. Bé-ment az-után *Demenetá*hoz. Gondolom : el-beszéllé előtte meg-nadrágoltatásom' módját.

KARIKLÉA : Mind-ezekkel meg-elégődhetett volna a' kegyetlen Mostoha.

KNÉMON : Jól mondád — de meg-nem-elégődött. Egy újjabb, és az előbbeninél veszedelmesebb ravaszságba avatkozott — De, mivel bennetöket álmosoknak látlak ; magam-is bennem az unalmat tapasztalom : annak el-beszéllését a' holnapi napra halasztom.

KARIKLÉA : Én pedig néked békét nem hagyok ; valameddig a' történetöt tovább nem folytatom. Ha ma többel nem-is ; leg-alább mostohádnak új fortéjjával gyönyörködtess bennünket.

HATODIK RÉSZ.

Az előbbinek folytatása.

§. I.

Szolgáloi fortéj.

KNÉMON : Te pedig, édes *Kariklém!* igen telhetetlennek láccatol : mivel az el-beszélltteknek sokaságával meg-nem elégödhetöl. El-mon-dom, mivel úgy kívánod , a' hamar következőket-is. Hallyad csak.

KARIKLÉA : Kezd-el szaporán.

KNÉMON : Mostohámnak egy Szolgálójáról kölletik leg-elsőben-is szóllanom : mivel a' gonoszságnak végbe-vitelére őtet szóllította-elő *Demeneta* — Nevét *Tizbének* mondták — Tudott a' Hárfa mellett szépen dalolni. Test - épülete takarékos, és deli — Ábrázata igen különösen ékes és kellemetes.

KARIKLÉA : Ez már egyben sok - is.

KNÉMON : Nem ok nélkül mondom tulajdonságait. Azokkal nékem ártott-is — Elsőben őtet mostohám nyakamra kötötte: hogy beleszeressek. Nem késedelmeszködött *Tizbe* — Csúzállottam: hogy, ki ennek-előtte nem csak egyszer meg-vetött; mostanában olly erősen hízelködhetik. Szobámba csúszott gyakorta. Ott szemeinek kacsongatásaival, Hárfa' verésével, mellette édes szavaival és énekléseivel elég-képpen tapogatta szívemet.

TEÁGENES : Néked talán hajlandóságod-is vala ahhoz a' Szolgálóhoz.

KNÉMON : Ha igazán meg-kölletik vallanom; de minek-is tagadnám? én őtet éppen nem utáltam — De bőrémet-is féltvén mellette; arra intöttem a' nyargalót: hogy hozzám-való járásnak alkalmatosságiban szem-füles-is legyen : ne-hogy mostohámtól rajta kapattassék. Erre

TIZBE : Oh (úgy-mond)! be egy-ügyű beszédeid vannak, kedves Uracsom! Azt te tehát

hát veszedelmesnek lenni gondolod : ha engemet (pénzen vásárlott Szolgálotokat) veled kapnak az Inasok ? Ha ezt meg-feddésre méltónak lenni ítéled ; minő büntetésre kárhoztatod aztat : ki (magát tisztességesnek lenni színelvén , és tisztességes Férjnél törvénesen lévén) másnak oldala mellett gyakran melegszik ; sőt (jól tudván : hogy gonosz tötteinek bére a' hóhér' pallossa) az Egek' rovássára paráználkodik.

§. II.

Újjabb fortéj.

KNÉMON : Én, *Tizbének* előbbeni szavaira, egészszen meg-rázódtam. Gyanakodtam Mostohámnak gonoszsága felől. De magammal ily patvarságot el-nem-hitethettem. Hallod-é (mondék) ? Te fortéjos leán ! ki-felől mondottad előbbeni szavadat ?

TIZBE : Mostohádról szóllottam.

KNÉMON : Szóllani sokat lehet ; de mondani keveset. Meg-bizonyíthatod-é Mostohámnak éktelenségeit ?

TIZBE : Kévánod-é önnöd-szemeiddel látni ? önnöd-kezeiddel tapogatni a' Latrot ? Én ugyan ötet (mind magamra ; mind fő-képpen hasznodra nézve) ki-jelenteni már régtől-fogva kévánom. Mert íme : minő bőszzúsággal illetött Tégedet az el-múltt napokban ? Egész Isten-adtta nap kénozt-üldözt engem'-is. Hogy

veled egy parányi üdeig nyalakodni látott, kígyót-békát okádott, valamint a' Gója, ellenem. Sőt: pokolra-is kárhoztat — Merész légy! — Bizonosan oldala mellett tapasztalod a' latrot.

KNÉMON: Fel-gyúlladtam a' Szolgállónak előbbeni szavaira — A' latornak el-fogására meg-ígértem merész szívemet — Ekkor ugyan *Tizbe* el-ment. De nem telt bele két nap; íme (a' világnak le-alkonyodta után) ismét szobamba terem, és álmomból föl-vér — Én egészen el-hűltem — Ezeket mondotta pedig ő:

§. III.

Knémonnak reá-szedése.

TIZBE: Íme! íme! *Knémonom!* — valami reméntelen ok miatt, ki-kölletött édes atyádnak a' majorba rándulni. Ott-is marad ezen éjtszaka. Ezt latrának menten meg-izente mostohád. Már-is őtet oldala mellé csatlotta. Ragadd-meg őtet, és tölcsd-ki rajta boszszúdat.

KNÉMON: Igazán meg-vallom: ezen szavaival ki-magyarázhatatlan-képpen föl-gyújtotta tüzemet. Nem forgott egyéb szemem előtt a' boszszú-állásnál. El-tökéllöttem tehát magamban: hogy rajta-megyek, és izről-ízre, dibről-darabra vagdalom az Istentelen latrot.

TEÁGENES: Egyebet se érdemlötte a' gonosz.

KNÉMON: A' mint el-tökéllettem, úgy cselekedtem. Élesztötte haragomat *Tizbe*. Ki-is-húzatta hüvejjéből kardomat.

KA-

KARIKLÉA : Lesz most mindgyárt valami.

KNÉMON : Hogy atyám' háló-szobájának ajtajához érkeztem; és, egy hasadékon, belől a' mécsnek pislogását; ezen kívül: az ajtót-is nem csak bé-zárva; hanem bé-is-kalatolva szemléltem: már akkor haragommal nem bírtam. Bétörtem nagy tüzességgel az ajtót. Menny-dörögössen lármáztam. Mind-egyre a' bé-borított nieszójához közelítöttem. Ekkor osztán (nyugvó ágyából ki-ugorván, lábaim eleibe térdelvén) ezeket szórta, ezeket jajgatta felém az én szerelmes atyám

ARISTIP : Fiam ! *Knémon* ! az élő Istenre kérlek: szánd-meg édes atyádat. Könyörülly ezeken a' kaj-szálakon, mellyek (a' te szorgalmatos föl-neveltetésödben) minden böcsülettel meg-fehérödtenek. Meg-vallom: hogy veled a' minap elég-keményen bántam. De akkori mér-gem oly lépcsőre még se hághatott: hogy miatta életemmel adózzak. El-ne-ragadgyanak indulataid. Fiúi kezedet, atyai vérrel, meg-fertőztetni ne kívánd. Térj magadhoz Fiam !

§. IV.

Knémonnak baja.

KNÉMON : El-lehet-gondolnotok, édes *Karikléám*, édes *Teágenesem* ! abban a' szem-pillantásban minő-képpen valék. Mint-ha egész testemet valami villám járta-vólna-körösztül; szó-talan, meg-merevedve, el-bámúlva álltam. Körül-
néze-

nézegettem *Tizbét*; de már akkor el-illantott az átkozott — Néztem arra a' noszojára-is, melyből atyám ki-ugrott — Mit cseleködtem az-után; éppenséggel nem tudom — Csupán az az egy jut eszembe: hogy a' kardot ki-szalasztottam kezemből — Ezt hirtelen fel-kapá; el-is-rejté mostohám.

TEÁGENES: Hát ezek után Atyád? Mert: a' te el-andalodásodat (fő-képpen előbbeni szerencsétlenségét vizsgálván) javára fordíthatta.

KNÉMON: Észre-vöttem a' dolgot. Minek-utánna engem' el-bámúlttnak, erőtlennek lenni tapasztalt; egyszeriben meg-ragadott; és hátra vonván kezeimet, egy kis vékon zsineggel egymásra kötözte két hüvejkömet. Ott állottam előtte, mint a' vágóra intéztetött bárán. Eszembe forgatván észre-vöhetetlen hibámat; vele ellenközni nem mertem. Lobogó atyámnak szikráit még jobban föl-élesztötte, ezeket szelelvén

DEMENETA: Nem mondtam-é, édes-kedves Uram! hogy ójjad magadat ettől a' mérges fattyútól? Nem mondtam-é? hogy, ha magát az alkalmatosság elő-adandgya; a' gyilkosságra vetemlik? Íme jövődölésemnek bétöltte!

KNÉMON: Hogy ezeket ki-bugyogta mostohám; néztem orcájának vonássaira. Ekkor vöttem észre gonosz intézeteit. De szólni nem mertem; avvagy inkább nem tudtam. Bé-

vetöttek osztán a' lukba. Kötözve tartottak egész röggelig.

TEAGENES: Éppen nem kételkedök abban: hogy az Igazság ki-tudódott másad' nap. Tudom azt-is: hogy ki-mentötték ártatlanságodat.

KNÉMON: Hogy az üdő röggellött; éppenséggel úgy, a'-mint meg-kötözve valék; a' 'Város' házának palotájába hurcoltatom. Itt porral bé-hintötte fejét, és a' népnek le-csöndösülte után, ezeket mondotta *Aristip*:

§. V.

Knémonnak vádoltatása.

Hallyátok (*Athénai* Bírák!) szerencsétlenségemet! Nem e' végre neveltem istentelen Fiamat: a'-minőre jutottnak-lenni mostanában tapasztallyátok. Úgy véleködtem felölle: hogy Öregségemnek gyámolója leszen.

Ugyan-azért Oskolákba nagy szorgalommal jártattam; gyakoroltattam a' Leventáskodásban; az-után a' Fő-emberekkel meg-ösmértettem; bé-íratam végtére a' jó-neveltteknek számokba; már most (a' szokásnak elég-tételére tekintve) Polgárnak-is töttem. Mind-ezek nékem sok fáradságimba, több kölcségimbe kerültek.

És íme! lássátok, igazságos Bírák! azon említett drága-látos szép Fiam (meg-vetvén jó-téteménjeimet) különös boszszúsággal illetött. Elsőben azon szeméjt, kit, anyjának halála után,

után, törvénesen magam mellé fogadtam; veszedelmesen hasba-rugdosta. Mivel ezen töttét vele meg-lakoltattam; íme ezenn az el-múltt éjtszákán, háló-osztájomat föl-törte. Ellenemre rántván pallosját, csak annyiban múlt-el föl-koncoltatásom : a' mennyiben (ellene szegezvén magát oltalmazó szerencsém) kezéből a' kardot ki-facsarhatta. És íme azt a' kardot Hitesemnek hóna alatt láttjátok.

Ide-jöttem tehát (*Athénai* Bírák!) hogy Fiamat föl-adgyam. Tudom ugyan : hogy, a' törvének engedelme szerint, szabadságomban legyen rossz Fiamnak mind élete, mind holtta ; ugyan-azért : midőn haramja módra, osztájomba bé-töreködött ; kezeimmel le-vághattam volna : még se akartam atyai hatalmammal élni ; így gondolkodváu : hogy, ha őtet a' törvén alá adom ; nevemet egy irgalmatlan atyának neveztétől meg--mentöm. Bírágatokba adom tehát ezt a' rossz fiat ; és az igazságnak ki-szolgáztatását, atyai hivatalom szerint, törvénesen sürgetöm.

§. VI.

Knémonnak kárhoztatása.

KNÉMON : Minek-utánna azon föjebb-említett szavakat el-végezte atyám ; és sirva fakadott ; a' nagy Palotában mind-nyájan föl-zöndültek a' kárhoztató Bírák. Morogni-is kezdődtek. Ekkor a' Mostoha (mint-ha szerencsétlen esetemet szánva-sajnállaná) sirva fakadott. Meg-szólam-

lott osztán; és e'-féléket mondani tapasztaltatott: hogy, igazság szerént ugyan; de még-is üdő előtt halnék-meg. A' gonosz lélek vitt legyen atyámnak meg-támadássára.

KARIKLÉA: Szólly te-is, *Knémon*, valamit; mert ismétt meg-nadrágolnak.

KNÉMON: Nem szóllottam egyebet; hanem a' Bírákat hathatósan kértem: hogy engemet is meg-hallgatnának. E' kérésemet hallván, előszottyant egy Írász. Meg-kérdözött nagy göggel: bé-rohantam-é éjtszaka atyámnak osztájja-ba? Rajta-ütöttem-é igazán?

TEAGENES: Tökéletlen ravasz kérdések! Vajjon mit felelhettél reájok?

KNÉMON: Hogy minden kérdéseit megigenlöttem; de (hogy engem'-is meg-halgassanak) új kérésömet töttem: mind-nyájan újra föl-zöndültenek. Végtére; minden mondandó szavaimat haszontalanoknak; avvagy-is foganatlanoknak lenni mondották.

KARIKLÉA: És ezt *Athénában*? Abban a' híres-neves Városban cselekedhették az Isten-felő Bírák?

KNÉMON: Cselekedtek ekkor többet-is. Mert íme (minden meg-visgálás, minden megfontolás nélkül) arra kárhoztattak némejek: hogy kövekkel (valamint a' kutya) agyon-verettessem. Mások pedig: hogy vagy ama' híres méjségünkbe vettessem; vagy *Athénából* ki-csapattassam.

§. VII.

Knémonnak szám-ki vetése.

KARIKLÉA : Mit érteszsz azonn a' méjségen ?

KNÉMON : Högyeink közül egygyikének teteje ki-mondhatatlan meredek. Alól a' földnek ürege meg-mérhetetlen méjségű. Anya-nyelvünkön *baratromnak*, az-az *méjségnek* mondatik. Innént szokták le-vetni a' cégéres vétkesöket.

KARIKLÉA : Szörnyűség, csak hallani-is.

KNÉMON : E' kárhoztatásomat hallván; hangos szavaimmal kezdöttem panaszkodni rút mostohám ellen. Ötet kiáltottam gaz okának lenni: hogy (védelmezésemre semmi üdő ki-nem-szabatván) ártatlanúl köllene a' más velágra talpálnom.

KARIKLÉA : No mire mentél ezzel ?

KNÉMON : Nem héjjában szóllottam — vóltanak oly irgalmas szívek, melyek mind sírásimra meg-döbbentenek; mind ártatlanságom felől jól érteköztenek — De meg-hallgatni még akkor se akartanak — Utóljára a' Bírák eleibe vitettem.

KARIKLÉA : A' büntetést, látom, el-nem-kerülhetted; de, a' három közül, melyiket szabták fejedre ?

KNÉMON : Azok ezer-bét-százan találtattak, kik halálomat sürgették; tudni-illik: hogy vagy meg-köveztessem; vagy abba az említett nagy

nagy méjségbe vettessem. Csak *ezeren* voltak amazok, kik (mostohámnak jámborsága felől meg-győződve nem lévén) az örökös szám-ki-vetésre igazítottak.

§. VIII.

A' Szám-ki vetés' oka.

KARIKLÉA: Csudálatos dolog! — *Ezer-bét-százan* vannak, kik tégedet e' velágból ki-igazítanak; csak *ezeren* pedig, kik *Athénából* ki-csapnak! És Te még-is élsz?

KNÉMON: Ha ennek okát meg-hallod; csudállani nem fogod. Mert: noha ugyan (magokat össze-számolván) többen valának azok az *ezer-bét-százasok*; még-is (mivel halálomnak módjában meg-nem-egygyezhettek; *kilenc-százan* a' megköveztetésre; *nyolc-százan* a' méjségre kárhoztatván fejemet) azon *ezerek* (a' ki-csapásban egy gondolattal lévén) nagyobb számot töttek.

KARIKLÉA: Ezt ugyan (szerencsétlenségeid között) nagy szerencsédnek tarthatod. De vajjon, szám-ki-vetöttek-e?

KNÉMON: Már ezt ugyan minek kérdö-zöd? Gondolhatnál-e egyebet?

KARIKLÉA: Én pedig mint-egy bizonyosnak lenni gondolom: hogy az Isten ártatlanságodat kegyelmesen föl-fogta, és mostohádnak gonosz tötteit vele meg-lakoltatta.

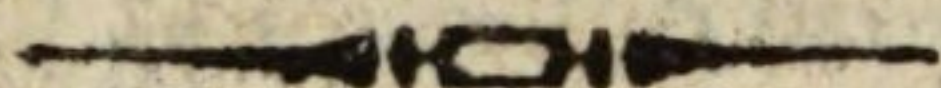
KNÉMON: Igaz ugyan: hogy ötet erős rá-mára feszítették az Istenek — De, hogy ezt a'

történetöt mostanában el-mondgyam; arra reá-vinni ne iparkodgyatok. Halad az éj. A' nyugalom szükséges. Holnap-is föl-virrad.

KARIKLEA: De meg-lehet: hogy a' beszélgetésnek alkalmatossága elő-nem-kerül. Leg-alább Mostohádnak büntetéséről valamit. Mert az Istenek, az ilyen történetökben, igasságosok.

HETEDIK RÉSZ.

Tizbének viszontagságai.

§. I.

Knémon Éginában.

KNÉMON: Oh! hogy nem tudsz egyszer alunni! Látd: *Teágenes'* szavát nem hallani. Talán hortyogott - is eddig?

TEÁGENES: Eszemben sincs az álom. Beszéld-el tovább történeteidet; ha nem az enyimért-is, leg-alább *Karikléának* kedvéjért.

KNÉMON: De rövidedön ám a' többit: mivel bizonyosan magam-is alhatnám.

KARIKLÉA: Rövidedön tehát.

KNÉMON: Szám-ki-vetésömnek bizonyossága után; nem tudván más-egyebet tönni; hanem *Athénából* ki-mönni: le-sétáltam tengerünknek partjára: ha talán *Piréumi* Révünknel valami vagy hajóra, vagy gájára akadnék. Mert tíz napoknál tovább nem vala szabad *Athénában* mulatnom.

Sze-

Szerencsémre egy hajóra találtam, mely egyenesen *Égínának* tartott.

TEÁGENES : Sok Szerencsét hozzá.

KNÉMON : Nagyon örvendöttem: hogy a' hajót meg-láttam. *Égínában* laktak édes anyám' Rokoni. Ki-bérlöttem tehát a' hajót, el-is-indúltam; és szerencsésen *Égínába* érkeztem. Úgy teccött: mint-ha, bóldogúltt anyámnak test-véréinél lakván, nem valami szám-ki-vetésben; hanem országomban mulatnék. Hogy ama' veszedt Mostohámtól meg-meneködtem; magamat menyországban lenni gondoltam.

TEÁGENES : Hát ama' gonosz Mostohádat még se büntették-még az Istenek ?

KNÉMON : Minek - utánna, Rokonimnak társaságjokban, húsz napokat töltöttem; egykor (úgy teccik, dél-utani üdőkor) sétálni mentem a' közel - lévő Rév-parthoz. Henyélő szememet egy hajóra vetöttem. Ez akkor, a' csöndös tengereknek vizein, a' mi partunkra iparkodik vala. Meg-kévántam tudni: hová való volna ? És miket hordana ?

§. II.

Új tudósítások.

TEÁGENES ; Oh! bár csak valami jó hírel érkezhettek volna Polgárid.

KNÉMON : Jól ki-se-tötték a' deszka-hídlatot; íme hirtelen le-szalada rajta egy takarékos ifiú, ki, hogy hozzám érkezött, nagy szí-

vességgel meg-ölelt. Hogy ide-érkezése' okát kérdettem ; így felele régi jó barátom

KÁRIAS : Isten jó nap' *Knémon* ! — Tele tölttem jó hírrel — Oda *Demeneta* ! — Ez most, a' többi között, elég.

KNÉMON : Higygyem-e (mondék) édes *Káriás* ? — Mért szakasztod-félbe szavadat, mint azok szokták, kik valami szomorú kavarekot forralnak ? — Add-elő : ha valóságosan oda van ; halálának módját. Természetes volt-e ? avvagy erő-szakos ? Ezt ő inkább meg-érdemlötte.

KÁRIAS : Csak igaz az : a' mit *Hexiodus*-ban olvasunk ; hogy az Igazságnak Istene el-nem-hagygya a' jókat. Ellemben : ha néha újjai között nézi-is a' gonoszokat (sokára halasztván büntetésöket) szemmel-tartya még-is ; még-is bünteti — Ez az Istenség ráncba szödté mostohádat-is. Tudom az egész történetöt. Szórúl-szóra el-beszéllötte *Tizbe*, kit (el-menetelöd ntán) birtokomba vöttem.

§. III.

Demenetának eleje.

KNÉMON : Oh! mond-el, kérlek, ha üres-séged vagyon, az egész történetöt.

KÁRIAS : Hogy azt el-mondgyam ; reád nézve szükséges. Van-is üdöm erre : mivel ma és hólnap *Egínában* maradunk.

KNÉ-

KNÉMON: Oh maradgy, ha csak addig-is: még az egész történetöt el-nem végezöd.

KÁRIÁS: A' dolog tehát így történt: Számki-hajtásod után, midőn minden azon cselekődeteit, mellyekkel ártatlanságodat meg-támadta, édes atyád meg-is-bánta volna: ki-ment lakni magános majorjába. Soha többé az *Athénaiaknak* társaságjokba nem kívánczozott. Nem mondhatni felőlle: hogy ebben az unalmas re-meteségben élt; se, hogy éldegelt; hanem emísz-tötte életét.

KNÉMON: Hát azomban ama' gyalázatos?

KÁRIÁS: Őtet a' gonosz lélek tüstént sarkallani kezdötte. El-menetelöd után, nagyobb szerelmedre gyúlladott. Síránkozott számki-vetésödön; de inkább maga' szerencsétlenségén. Mivel szerette-szeméjednek látását a' lehetetlenök közé számlálta; éjjel-nappal emlegetött tégedet. Lelkének, galambjának, és csillagjának nevezötte. Végte're meg-betegödött.

KNÉMON: Talán meg-is holt?

KÁRIÁS: Látogatására érkezött deli asz-szonok nagyon csudállották ritka szeretét, mellyel hozzád (éppen nem fiához) egy mostoha viseltetött. De ő a' vigasztalásokat el-nem-fogadta: nagyobb-nak lenni mondván gyöngye érzékönségeinek emísz-tő fájdalmait; sem-mint azokat meg-orvosolhatnák a' barátságos szózatok. Kárhoztatta *Tizbét*: mivel (minden meg-fontolás

nélkül) hirtelen parancsolatjainak nagy - hamar-sággal engedelmeszkodott. Tudgya a' Manó, hol csavargott akkor *Tizbe* a' Cser-fáknak tetején. Elég az: hogy egyszer őtet magához hívatta; és szemére-hántta hamar-engedelmességét. Átkozta őtet arra az okra nézve: hogy (Szolgáló-állapotjáról meg-feletközven) annak az Ifiúnak nem Szeretetére; hanem meg-rontássára segítötte gyöngé Aszszonját.

KNÉMON: Hát ezekre *Tizbe*?

KÁRIÁS: Ki-nyíltanak erre szemei. Által-értvén Boszszú-állásra - töreködő fene gondolat-jait, azokat meg-előzni akarta. El-végre abban állapotodott-meg Komondorsága: hogy aszszonja eleibe vermet ás, meg-is-buktattya.

KNÉMON: Istentelen rossz lélek! Vajjon meg-buktatta-é a' Gonoszszat?

§. IV.

Tizbének ravazsága.

KÁRIÁS: Hogy egyszer mostohádat meg-látogatta; hozzája ezeket mondotta

TIZBE: Mit hallottam aszszonom? Te tehát leg-hívebb szolgálódat vádolod?

DEMENETA: Oh *Tizbe*! mit cselekedtél?

TIZBE: Azt: hogy mindenekben engedelmeskodtem. Ha mi intézetöd ellene hengerült; azt nem nékem; hanem a' forgó szerencsének tulajdoníthatni. Sokak történnek szándékunk szerént; ide többek omlanak akaratum ellen.

Le-

Legyen annyi eszünk : melyel által-láthassuk a' lehetségeseket, és meg-külömböztessük a' lehetetlenektől. — Én ugyan, ha parancsolod, most se fogom el-múlatni azokat, melyek gyötrelmedet annyira-mennyire meg-engesztelhetik.

DEMENETA : Oh ki tudná el-találni iszonyító gyötrelmimet ? Meszsze el-távozott az a' Lélek, ki az orvosságot ki-gondolhatná, és sebeimet meg-orvosolhatná. *Tizbe !* engem' a' bírák' kegyessége rontott-meg. Mert : ha *Knémonom* vagy kövekkel agyon-verettetött, vagy a' méjségbe le-hengerítettött-vólna ; eddig gerjedelmeim meg-szűnhettek vólna. Mert kiről egyszer a' reménséget le-töszszük ; azt el-is-felejthettyük. Most pedig úgy teccik : mint-ha őtet szám-ki-vetése' hejjen szemeimmel látnám, és azon szavait füleimmel hallanám, melyekkel ellene-intézött ravaszságimat meg-feddi.

TIZBE : Én mind ezeket el-hiszem.

DEMENETA ; Oh ! *Tizbe !* néha én ezekre el-is-pirúlok. Néha oly képzeletben vagyok : mint-ha még valaha körül-is-karolhatnám.

TIZBE : Ez nem lehetetlenség.

DEMENETA : Hallod-é *Tizbe !* Ha mindigárt életömbe kerül-is ; de el-tökéllöttem immár magamban, hogy utánna utazok. Látod *Tizbe !* minő gondolatok gyötrennek ? és szinte meg-bolondítanak. *Tizbe !* akár hol csavarog ; de én ő utánna mehetnék.

TIZBE : Nincs okod : hogy magadat így emíszd.

DEMENETA : Én pedig ezeket a' kénokat méltán szenvedöm. Mért nem járúltam körülötte nagyobb kegyességgel ? Mért állítottam ellene ravaszságokat ? Mért nem könyörögtem néked ? Mért indítottam hadat ellene ?

§. V.

Újjabb ravaszság.

TIZBE : Én ugyan, *Knémon* uracs felől a' gondolattal vagyok : hogy aszszonságodat azért nem eresztötte magához : mivel ő nem tulajdona, hanem mostohája vala. A' vele-nevelködött édes-atyai tiszteletöt (valamint a' ruhát) magáról le-nem-rázhatta.

DEMENETA : Csak ne hirtelenködtünk volna , le-rázhatta volna üdövel , mely az emberi életén sokat fordíthat. Én pedig ostoba (mint-ha nem szeretni őtet ; hanem néki parancsolni akarnék) el-hitettem magammal : hogy (mivel parancsolatimmal meg-nem-elégödött ; és nálamnál szebb lévén, szeméjjemet nem szeret-hette) tüzesen reá-rohanhatok. Oh *Tizbe* ! én veszedelmes környül-állásokban forgok. Szabadícs-ki , ha lehet.

TIZBE : Igen-is aszszonom. Én ugyan már régtől fogva gondolkodom hejre-állításod felől. Erre azok a' sok ízbéli kegyességek ösztönöz-tenek , melyekkel szegén szolgálódhoz járúltál.

DE-

DEMENETA : Oh! Kedves Leánzóm! aranyom *Tizbém!* édes atyám-fia! Ha-hogy egyszer hejre-állítasz; meg-mutatom azt: hogy mind-azok csekejségek voltak, melyeket e'-koráig tüntettem, azon kegyelmességemhez képpest, melyet ez-után világosabban elő-adandok. Hogy egészen el-ne-hervadgyak; javasolly, kérlek, valamit.

§. VI.

Ismét újabb ravaszág.

TIZBE : Hallyad tehát Aszszonom. *Knémor* ugyan (sokaknak vélekedések szerént) csöndösen el-fogadta a' bírák' ítéletét; és így szám-ki-ve-tötnék lenni mondatik *Athénából*. Vigasztalásodra azt jelentöm még-is: sőt világosan meg-is-vittatom: hogy korán sem úgy vannak környülménjei, a' mint a' tudatlan Polgárok egymás között szuszogják.

DEMENETA : Nem úgy vannak tehát?

TIZBE : Én, az a' régi Szolgálód, ki, boldogságod végett, minden szög-lukakat ki-für-készni szoktam; azt bizonyosnak lenni találtam: hogy, a' város' kerítésén kívül, egy hajlékba vagyon el-rejtve, és ott (a'-mint mondgyák) kedvére mulatozik.

DEMENETA : Hallod-é *Tizbe*? igaz-é?

TIZBE : Maga az igazság se igazabb ennél.

DEMENETA : Oh hitesd-el ezt velem: és bizonyosan meg-boldogítalak.

TIZBE : Hallottad-é hírét ama' leánnak ,
kit *Arsinoének* mondanak ; és *Athénában* leg-csi-
nosabb Lantoló ?

DEMENETA : Mi köze lehet *Knémonnak*
egy alá-való lantos leánnal ?

TIZBE : A' köze : hogy nagyon , és régtől
fogva szereti. Szinte el-vész utánna. De az
a' leán-is , (viszontagolván szeretetét) szám-ki-
vetése után , magához csábította ; 's meg-is-
ígérte : hogy , ha egy kevés üdeig nála tartóz-
kodna , vele osztán el-menendene. A' várako-
zásnak azt az okát mondtta : hogy minden cső-
cselékjét össze-szedhesse ; és így az útra iga-
zán el-készülhessen.

DEMENETA : Vajjon meg-ígérhette-é *Kné-
mon* a' nála-maradást ?

TIZBE : Nem csak meg-ígérte , aszszonom ;
hanem (az én tudtomra) nála-is maradott.

DEMENETA : Oh bóldog *Arsinoe* , mind
azért : hogy *Knémont* szeretheti ; mind főkép-
pen azért : hogy szám-ki-vetésében késérője le-
het. De mi hasznomra az ott maradás ?

TIZBE : Nagy itt a' szerencse aszszonom.
Mert én , ebben a' Játék-színben oly Szerepet
veszek magamra : mint-ha valami Ifiúba bele-
bolondúltam volna. Kérni-is fogom *Arsinoét* :
hogy (a' napnak le-alkonyodta után) egy osz-
tájába ereszszön. Ezt ha tölle meg-nyerhetöm ;
te fogsz hejjettem a' szobába bé-menni , és ott
Kné-

Knémont meg - várni. Gondom leszen arra-is : hogy meg-ne-részegedgyen ; hanem , nap-alkonyodtta felé , egygyet-kettőt hörpencsön , és így mennél hamarébb le-is-feküdgyön.

DEMENETA : Vajjon el-sül-é ez az intézet ?

TIZBE : Itt a' kételkedés hasztalan. Bizomra el-sül. Ugyan azért ebben maradgyunk.

§. VII.

Meg-meg-újabb fortéj.

KNÉMON : Vajjon , édes *Káriásom* ! végre-hajthatta-é *Tizbe* ama' föl-tétele ?

KÁRIÁS : Önnöm - magam hallottam tölle az egész történetöt. Mert : minek-utánna mindent jóvá-hagyott Mostohád ; a' leánzó tüstént a' Lantolóhoz szaladott , a' külső városba. Ott-hon vala szerencsére , 's-egyedül maga *Arsínoe*. Akkor valamit varrogatott. Hogy szobájába érkezött ; tölle így kérdőzősködött

TIZBE : Ösméröd-é *Teledemet* ?

ARSÍNOE : A' Tanácsnoknak ama' legszebb , 's-leg-fiatalabb Úr-fiát ?

TIZBE : Azt : kinek két pofáján a' gödör ; álla-is hasított ; orra pedig horgas.

ARSÍNOE : Hogy ne ösméerném ? Ő valaha az enyim vólt. Talán ugyan el-rablottad szívét.

TIZBE : A' tiéd vólt ? — Soha még a' világ. Csak ma kezdi a' szerelmeskedést.

ARSÍNOE : Mit akarsz tehát azonnal ?

TIZ-

TIZBE : Adgy kettőnknek szállást egy éjszakára. Ő talán nálam későbbre érkezik : mert ma aszszonommal semmi dolgom immár. Hogy ha pedig hamarébb itt termene ; ne sokat nézz szemébe : ne-hogy el-ijeszd házadtól.

ARSINOE : Igen jól vagyon. Jőjjön akár mikor teccik. Az ágy-bért ő fizeti-e meg ?

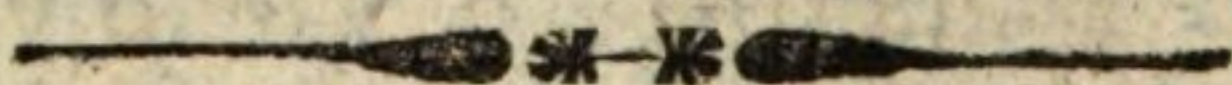
TIZBE : Arra gondod ne legyen.

ARSINOE : De , ha élni akarok, lenni költetik.

TIZBE : Meg-lesz, a'-mit kívánsz.

NYOLCADIK RÉSZ.

Demenetának utólja.

§. I.

Tizbe Aristippal.

KARIAS : Hogy mind-ezeket oly alattomos álnokságokkal el-végezte *Tizbe* ; onnét *Arsinoétól* egyenesen *Aristiphoz* szaladott. Ez, a'-mint ez-előtt-is mondám, Majorjában lakván ; magát sok gondolataival vesztegetni kezdötte. Hogy oda ért ; így szólla hozzája

TIZBE : Ide jöttem, Uram! magamnak árulója lévén. Büntetésed alá vetem magamat. Mert meg-érdemlettem a' kénokat.

ARISTIP : No mit cselekedtél *Tizbe* ?

TIZ-

TIZBE : Szívem' töredelmével meg-vallom, hogy édes fiadat (azt a' böcsületös *Knémont*) én vittem a' veszedelembe ; nem ugyan úgy : mint-ha szám-ki-vetését eszközöttem volna : hanem úgy, mint-ha meg-rontására reá - vettek volna.

ARISTIP : Mit mondaszsz *Tizbe* ? Te tehát reá-állhacc arra , a'-mi nem jó ?

TIZBE : El-beszéllem , Uram ! kezdetétől fogva egész végezetig. Mert azt akarom : hogy az egész szövevént bél-fonalastól meg-lássad.

ARISTIP : Hallyuk tehát.

§. II.

Tizbe Demeneta ellen.

TIZBE : Minek-utánna észre vöttem, Uram! szerencsétlen házadban : hogy Feleséged nem jámbor ; hanem félre-rugó lönne ; tüstént attól kezdöttem tartani : ne-hogy (ha gonoszságát ki-tanúlhatnád , azt pedig nem töllem ; hanem más valakitől hallanád) én osztán akkor, ki minden csinjeit jól tudtam ; az ebek' harminc-adjára vonassam. Meg-sajnálottalak , Uram ! ki Feleségödet nagyon szeretvén , szíved' hajlandóságának ily hitván bérét és jutalmát vönnéd.

ARISTIP : Ezt hogy meg-jelencsd , kötelességödben állott. Én az igazságot mindenkor szerettem ; most-is szeretem.

TIZBE : En ugyan Feleségödnek erkölcs-telenségeit nagyon szégyenlöttem (de ki ne szégyen-

gyenlené aszszonjának mocskait, melyektől az ártatlan Szolgálonak híre -is meg-piszkosodik ?) de azokat meg-jelenteni igen áttallottam. Meg-jelentöttem még-is *Knémon* uracsnak; midőn (a' fényes szemek eleibe nem kívánczván) egy este nála nyájaskodtam. Noha elég nehezemre esett; de ki-vallottam még-is előtte: hogy mostohájának *Latra* gyakran oldalához lopózik; fő-kép' akkor, midőn téged ide-haza nem érez.

ARISTIP: Oh! bár én erről soha se gyanakodhattam volna! De még se gyanakszom. Hát fiam erre mit mondott?

TIZBE: Mindeneket nagy álmélkodva hallott; és a' gondolattal vala: hogy a' latornak mostani bé-menttéről szóllottam. Ki-húzta hüvejjéből kardját. Semmit se gondolván kéreseimmel; sőt azon szavamat-is, melyel a' Latornak mostani-ott-léttét tagadtam, forrósága miatt el-fülelvén; avvagy talán a' vélekődéssel lévén: hogy heveniben meg-másoltam gondolatomat; bannám-is az igaz jelentést: ki-szakasztotta magát esedező karjaim közül, és háló-szobádba bé-rontott.

§. II.

Újjabb fortéj.

ARISTIP: Tudom immár a' többit. Istenem Uram! — Így vala tehát az akkori dolog? Fiam ellen hirtelen buzdúlással vétöttem. Ezt én pedig ki-mondhatatlan-képpen sajnálom.

TIZ-

TIZBE : Már most, Uram! szabadságodban
vagyon, hogy mind Fiad' böcsületét talpra-állíts-
csad; mind Feleségöd' gonoszságát meg - bün-
tessd; mind engemet meg - öless.

ARISTIP : És valóban mondasz valamit.

TIZBE : De, minek-előtte e' világból ki-
végezz; meg-akarom világosan mutatni, a'-mit
Demeneta felől homájosan szóllottam. Ha úgy
akarod, őtet Latrának oldala mellett találod.
Pedig (a'-mi több, és a' méltatlanságot két-an-
nyira eméli) a' város' kerítésén kívül, egy Rin-
gyónak házánál.

ARISTIP : Oh veszett volna anyjában —
Tizbe! ha ezt te nékem meg-mutatod; néked
ugyan szabadságod' béréül sokat fogok ajándé-
kozni. A' mi engem' illet: ha fiamnak böcsüle-
tét talpra-állíthatom; víg napjaimat élem egész
hólttomig.

TIZBE : Erre ugyan reá-segíthetlek.

ARISTIP : Oh be régtől fogva gyötrődöm!
Oh be szerencsétlenül élem keserves napjaimat!

TIZBE : Ezeket meg-nem-érdemlötted.

ARISTIP : Gyanakodtam ugyan Feleségöm'
jamborsága felől. De, mivel annak meg-bizo-
nítására elegendő jeleim nem találtattak; mind-
ekkoráig szomorúan halgattam. Vajjon mi té-
vő legyek: hogy nyugodalomban éllyek?

TIZBE : Jut-e eszödbe az a' Kertölet, hol-
ott az *Épikuréusok*' emlék-épületjök vagyon?

ARIS-

ARISTIP : Jut igen-is. A' városon kívül ?

TIZBE : Nap' este felé ott teremj, és reám várj. Vigyázz pedig : hogy meg-ne-lássanak.

KNÉMON : Már látom fortéjos gondolatait.

§. III.

Demenetának le-fekete.

KÁRIÁS : Minek-utánna *Tizbe* így föl-gyúlasztotta atyádat ; ő tölle egyenesen *Demenetá*-hoz szaladott. Hogy őtet elég kacérosan föl-öltöztette ; ringyós ruhájára (hogy *Teledem*hez hasonlóbbnak láccatna) egy férj-fi köpönyegöt kerítött, és így a' dolgot el-intézőttnek lenni hazudta.

KNÉMON : El-mert úgy-é az aszszon ?

KÁRIÁS : A' lantos leán' házának egész elejéig elég szerencsésen. Itt őtet meg-állítván *Tizbe*; bé-ugrott *Arsinoé*hez, arra kérvén őtet : hogy még ő *Teledemmel*, a' ki-bérlött szobában, egy üdeig mulatna ; addig maga másik osztáljába menne. Azt-is hazudta *Teledem* felől : hogy úgy, mint a' szeretetben újjonc, igen szemérmetes volna.

KNÉMON : Bizon! Nagy fogások voltak.

KÁRIÁS : Mind ezeket el-hivén *Arsinoe* ; engedelmeszkodott. Ez-után *Tizbe* aszszonához ment ; bé-vezette a' házba ; le-is-fektette. Kivitte a' mécset : hogy (a'-mint mondotta) *Knémontól* meg-ne-ösmértessön. Erössen meg-parancsolta , hogy *Tizbe'* szavainak hangját töttesse.

KNÉ-

KNÉMON : Íme : hogy jádzott szeméjjemmel az istentelen leán ! noha én már akkor *Éginában*-is lehettem. Hát azomban atyám ?

§. IV.

Demeneta' el-árúltatása.

KÁRIÁS : Hogy mostohádat így le-fektette , fel-is-gyűjtogatta *Tizbe* ; egyenesen atyádhoz szaladott , azon említett kertöletök közé , holott (a'-mint hallád) az *Epikuréusoknak* emléképületjök vala. Itt *Aristipot* elő-találván ; ne-hogy Hitessének latra azomban el-illantana , javallotta a' hamar szaladást.

KNÉMON : Ugyan szaladott-é atyám ?

KÁRIÁS : Mindenkor a' leánnak nyomába hágott. Hogy a' bérlött szobának ajtajához érkeztek ; atyád (a' hóldnak bé-szolgalása' alkalmazosságával) bé-rohanván , és a' mennyegzős ágyra találván : itt vagy (úgy mond) leg-kacérabb lélek ! Jó kezekbe akadtál !

KNÉMON : Hát *Tizbe* mit csinált ?

KÁRIÁS : Azt , a'-mit magában régtől-fogva el-röndölt. Bé-ment atyád után ő-is. Nagy zörgést téve az-után az ajtó' szárnyaival. Kinyitotta tudni-illik azokat , és leg-ott ismétt bé-csapta. És így (hogy a' lator ki-zuhant) elég hihető-képpen hazudta.

KNÉMON : Soha ily leleményes elmét. Nem hittem volna , hogy ily nagy mester legyen. Hát az-után mit cselekedött ?

E.

KÁ.

KÁRIÁS : Intötte osztán atyádat, hogy Feleségére nagyobb vigyázattal legyen; ne-hogy Latra után ő-is el-illancson. *Tizbének* igaz mondasairól semmit se kételkedvén atyád; meg-kötözte, nagy átkozódások között, Felesége' kezeit. Az-után ki-rántotta az ágyból; végtére : már sötét lévén; ötet a' Város' háza felé hurcolta.

KNÉMON : Nem-is érdemlött ő egyebet. Alig várom pedig a' ki-menetelt.

§. V.

Demenetának el-vesztte.

KÁRIÁS : Mind-ezeket emígy tapasztalván mostohád; akkori szerencsétlen állapotját fontolgatni kezdötte. Igen sajnállotta elsőben: hogy kívánsága bé-nem-telhetött. Irtózott tötének gyalázatjától. Tartott a' törvének mind igazságától; mind cselekedetjére szabott büntetésének sújjától.

KNÉMON : Emíszthette magát azzal-is: hogy *Tizbének* ravaszsága által meg-csalattatott.

KÁRIÁS : Jól mondád édes *Knémonom* ! Ettől-is, más' ehhez hasonlóktól-is egészen elnyomattatván; a'-mint ahhoz a' Kúthoz érkezött, mely az *Akadémiában* vagyon? - - - Ösméröd-e a' hejet?

KNÉMON : Hogy ne ösmérném. Ott az *Athénai* vitézek tiszteletöt tősznek azoknak a' Bajnokoknak, kik e' velágból ki-múltak.

KÁ-

KÁRIÁS: Ott Ő erővel ki-facsarta magát atyádnak kezei közül; és a' kútba bé-ugrott. Se kötelők, se hágcsójok nem vala. Ugyan-azért ki-se-húzhatták. Sokért nem adta volna atyád: hogy maga magának léve mind ítélő bírása, mind kegyetlen hóhérja.

KNÉMON: Hát a' Városiak erre mit szóltak? Szerették-e? avvagy útálták?

§. VI.

Káriás' beszédjének vége.

KÁRIÁS: Más nap' virradóra el-beszéllötte atyád az egész történetöt. Hejbe-hattak ekkor mindeneket. *Aristipót* pedig meg-is-dícsérték: hogy fiának ársatlanságát a' Nap-fényre hozta. Ő az-után, minden jó barátjait szorgalmatossan eljárván; velek egygyütt azonn tanakodott: minő módokkal vihessenek-viszsa.

KNÉMON: Vajjon végeztek-e valamit?

KÁRIÁS: Végeztek-e? nem-e? nem tudom. Mert: minek-utánna ezek így történtenek; különös dolgaim végett *Égínába* jönnöm kölletött. Mind-az'-által: könnyen el-hitethetöd magaddal: hogy, haza-hivattatásod felől, meg-egygyeztenek a' Város-béliek. Gondolhatod tehát: hogy atyád nem sokára ki-keres, és (a'-mint reméllem) nagyobb dücsőséggel viszen *Athénába* vissza; mint az a' gyalázatok vala, melyel ki-csapattatál.

KNÉMON : Ezek valának , *Teágenesem !* édes *Kaikléám !* azok a' történetök , melyeket *Éginában* tudtomra adott akkor *Káriás*. Mik löltek pedig osztán engemet ? hogy hagytam-oda *Éginát* ? minő szerencsétlenségeken költött által-ereszkednöm ? Hogy jöttem ide ? mind-ezek több szót , több üdöt-is kívánnak. Ha meg-öltök , se beszéllek többet. Alugygyunk.

KILENCEDIK RÉSZ.

Haramja intézet.

§. I.

A' Harambasa' álma.

Hogy amazokat (föl-tétele ellen) elég hosszasan el-beszéllötte *Knémon* ; annak szerencsétlenségeit mind-a'-ketten meg-szánták. Nem sokára az-után mind-a'-hárman el-aludtanak.

Azomban *Tiamis* (e' neve vala a' Haramja-vezérnek) maga' osztájjában nyugodván ; minek-utánna húzomos alvását el-végezte vólva ; föl-ébredött álmából. Föl-ocsodta után , csudálatos álmainak fejtögetésében foglalatoskodott.

Éppen ekkor kukorikoltanak a' Kakasok ; akár (némejeknek véleködésök szerint) azon okra nézve : mint-ha , a' napnak természetes vissza-fordúlttával , a' Teremtőnek üdvözlésére indíttatnának — akár pedig , természetjöknek

nek hevességétől föl-hevítettvén, ezekre a' hűvösítésökre reá-vágynának — akár a' mozgásnak, vagy-is inkább az evésnek kívánságától ösztönöztetvén, magokkal egygyütt a' munkás embereket-is föl-verik.

E' három közül akár melyik vala oka annak a' kukorikolásnak; elég az: hogy éppen azon üdő tájban ébredött-föl *Tiamis*, és álmai-
nak fejtögetéséhez kezdött. Álmai pedig im' ilyenek valának:

Úgy teccett: mint - ha *Memfis*' várossába érkezött volna, *Ízis*' templomától nem messze. Az Egyháznak falai belől meg-világosodva fémlöttek. Kivül pedig (mint-ha mindenütt szövétnekek szaladgáltak volna) a' sétálgatás igen félelmesnek láccatott.

Rakva valának az oltárok-is minden-féle állatoknak válogatott nemekkel, mellyekről a' ki-ontott vérek húzomosan csurogtak. Nagy láрма-is hallatott.

Hogy az-után *Tiamis* az oltárnak közelére menni láccatott; eleibe állott egy különös, és mind-eddig nála nagyon ösméretlen Istenné. Ez *Karikléát* (ki akkor igen ékesen vala fölöltözve) karon-fogva vezette. *Tiamis* erre megrettent, és semmit se szólhatott. Maga eleibe hívta a' retteget, és midőn Szűz *Karikléát* kezeibe adta, ezeket láccatott szólni azon említett Istenné:

Ezt a' Szüzet lelködre kötöm Haramja !
 Ezt, bírtokod alá vévén ; bírni nem fogod.
 Meg-ölöd vendégedet ; de ennek vérét nem vö-
 szöd. Ha Papságodba vissza-lépsz ; vele jót
 tönni iparkodgy ; noha bár végre nem hajthatod.

§. II.

Ez' álomnak fejtése.

Hogy eme' jövendölés után föl-ébredött a'
 Harambasa ; önnön magával nagyon küszködött.
 Annak magyarázatjában foglalatoskodván ; már
 ezt, már amaszt akarta ki-sajtolni belőlle. Vég-
 tére : a' sok különböző magyarázatokba bele-
 fáradván ; maga' javára így magyarázott min-
 deneket :

En, úgy-mond, minden jókat reméllek :
Ezt a' Szüzet lelködre kötöm. az-az : Feleségül
 adom : mert a' Feleséget kötik az embernek
 nyakára. *Ezt bírtokod alá vévén ; bírni nem fo-
 god.* Bírni nem fogom úgy, mint Szüzet ; ha-
 nem : mint Feleséget. *Meg-ölöd vendégedet.* Ha
 azt az Ifiat, kit a' Szüzzel el-fogtam ; és mos-
 tanában vendégemnek mondhatom, meg-találom
 ölni ; már úgy (*ennek vérét nem veszed*) azt je-
 lentheti : hogy ő a' Szüznek nem vére ; hanem
 más valámie. *Ha Papságodba vissza-lépsz.* Bez-
 zeg sajt. De, a' házasság még-is arra az idő-
 re halasztatik, midőn Papságomba vissza-té-
 tetöm. Jó szerencsét hozzá. El-válik.

Hogy

Hogy ebben az Álom-fejtésben foglalatoskodott; íme! a' napnak sugárjai meg-világosították a' högyek' bérceit. Erre az üdöre a' többiek-is föl-kereködtenek; és dolgaikhoz láttanak.

§. III.

Haramja-gyűlés.

Azomban *Tiamis* (el-intézött dolgaiban semmit se késedelmesködvén) azokat, kik hatalma alatt szolgáltak, fő-képpen pedig azoknak Nagy-jait (*Apródja* által) magához hívatta.

Egy szálíg elő-hordatta a' *Ragadománokat*. Azokat pedig, se nem *lopott jószágoknak*; se nem *Prédának*; se nem *Ragadománnak*; hanem (böcsületösebb szóval élvén) *Zsákmánnak* nevezette. Meg-izente osztán *Knémonnak*: hogy ama' két fiatal fogjokat-is elő-állítsa.

Erre az üzenetre meg-hökkentenek a' fiatalok. Midőn a' *Harambasához* mentenek; *Knémont* nagy buzgósággal kérték: hogy irántok segítségcséggel legyen. Eme' *Görög Ifiú*, mindenkor emberséges lévén, meg-ígérte a' jó akaratot, javallotta-is: hogy a' *Harambasa* előtt, ha ki-telhetik, jó kedvűek legyenek.

Már - is a' hajlékhoz közelebbre érközvéen; azzal vigasztalta őket fő-képpen: hogy arról a' Vezérről elég jókat mondott. A' többi között ezeket-is: hogy ő, *Harambasa* léttére-is, igen érzékeny szívé vólna. A' *Kegyességnek*, *Barátságának*, és *Ember-szeretetének* némi-némű dül-

ledékjeire még mostanában-is találhatni haramja ábrázatjában. Nagy nemből vévén nemes eredetét; a' haramja kenyeret, egy-nehány esztendőök előtt, csak kénytelenségből választotta legyen magának. Esze' ágába se vólna: hogy benne örökké meg-maradna.

Midőn, e' beszélgetések között, oda érkeztek; és a' többi Haramják-is oda csoportosodtak: maga *Tiamis* (hogy mondandó szavait az egész társaság jól meg-érthesse) egy magasabb hejre föl-állott. Meg-parancsolta *Knémonnak*: hogy (mivel az *Égiptomi* nyelvet értené; maga pedig a' *Görögöt* nem tudná) mondandó szavait a' Fogjoknak meg-tolmácsolná. Így kezdődte osztán *Tiamis*:

§. IV.

Tiamisnak beszédje.

Ösméritek, Baj-társaim, ezt az én szívemet, melyel hozzátok viseltem. Ösmérem én is a' tiéteket. Tudgyátok: hogy a' *Memfisi* Fő-Papnak fia, pedig az örebbik lévén; ki-estem hivatalomból. Atyámnak el-tűntte után, Öcsémet hejhezgették hejembe, minden törvén, minden igazság ellen.

Ezen meg-kissebbítésem után, minek-utánna falkátok közé állottam, és az emberiségből ki-is vetk öztem: bennetöket arra kértelek: hogy el-ragadta tott Papságomnak vissza-nyerésében segítségemre legyetek; és azon el-tűrhetetlen bosz-

boszsزúságért azokon boszsزút állyatok." És íme Ti engemet, minden intézetöm ellen, Harambasátoknak választottatok.

Ez-ótától-fogva veletek élek, pedig nem úgy, mint választott Vezértek, avvagy Uratok (mencsen-meg az Isten az ilyen kevéjségtől), hanem csupán úgy, mint Baj-társotok.

Mert íme: akár a' zsákmánozott pénznek el-osztására jutottunk; szerettem az egyenlőséget. Akár a' fogjok' el-adásában foglalatoskodtunk; az egész sommát (noha kényszerítve nem valék) szemetők eleibe adtam, azzal a' gondolattal lévén: hogy annak, a' ki uralkodásának méltóságos módját fön-tartani kívánnya; kötelességében legyen: leg-többet tönni, és magának leg-kevesebbet kaparni.

A'-mi pedig az el-rablott ellenséget illeti; azoknak tenyeres-talpassait (mivel hasznatokra lenni gondoltam) részötökre engedtem. Ellemben: a' haszontalan zsívánokat (törvénünknek szép szabása szerént), ha férj-fiak voltak; veletek el-adattam. A' Fogoj-aszszonokkal (a'-mint magatok-is tudgyátok) soha semmi törvéntelenségbe nem keverődtem. Kiket közötök vagy gazdagoknak; vagy tisztességösöknek lenni gondoltam: azokat (vagy sarcjoknak letétele után; vagy néha, a' szerencsének méltatlanságára neheztelvén, ingyen-is) haza-eresztöttem. Ellemben: a' szegényebbeket (kiket

nem annyira a' hadi jus; mint az embertelen szokás a' szolgálatra szokott eresztene), társágunknak gyarapítására ügyelvén, birtokotok alá röndöltem.

Ha bennetöket ezekkel meg-bóldogította-lak; nem kívánhattjátok azt töllem: hogy magam boldogtalan maradgyak. Ugyan-azért: emberséges téteménjeimre nézve, zsákmánjaink közül nem egyebet kérek mostanában tölletek; hanem ezt a' Szüzet, kit tegnapi napon, szemetek' láttára, kezeimhez vöttem.

Ezt én ugyan, Vezéri szeméjemre tekintve, amúgy-is meg-tarthatnám számomra. De tanácsosbnak lenni gondolom: ha kellemetességjeihez jóvá-hagyástokból jutandok. Esztelenségnek-is tartanám: ha, egy Fogoj végett, közöttök erőszakoskodnék; mivel annak társágát jó-szánttótokból-is reméllhetem. Azt mondom tehát: hogy ennek a' kellemetes Szüznek el-nyerésére nagyon vágyódom.

Nem kívánom pedig ötöt a' formán, hogy néktek rövidséget tögyek. Azzal foglak megjutalmazni, avagy inkább ki-elégíteni bennetöket: hogy meg-engedöm a' többi zsákmánnak magatok között való fel-osztását, mivel ahhoz kis újjammal se nyúlok.

Hallyátok, Baj-társaim! a' papi ivadék előtt igen útálatos a' félre-csapó szeretet. Ugyan-azért: ezt az ékes Szüzet nem abból az okból ké-

kévéanom: mint-ha a' pusztá gyönyörködtetésre tárgyalnék; hanem, mivel annak ékes szeméjjétől tötvénes magzatokat reméllek. Minő okom erre; menten meg-mondom.

Ő előtttem nemes vérből származottnak lenni láccatik. Bizonságim a' nála találtatott kincsök. Fő-kép' az erős szív, melyel a' szerencsétlenséget viseli. Által-láttam kegyes indulatait. Ész-re-vöttem szemérmetségét, és szíve' útjait.

Ha ő mind erkölcsjére, mind ékességére nézve, fölül-haladgya a' halandó teremtetést; és a' vele-társalkodókat semmi rosza, hanem minden jóra taníttya: nem-de meg-is-érdemli: hogy mindnyájunktól nagyra-böcsültessék.

A' házasságnak méltóságát még nagyobbra viheti az: hogy ő valami Istennének Papnéja. Mert: a' szent ruházatokat; a' korona-viselést el-hagyni, itt-is halálos véteknek tartya. Lehetne-e tehát szentebb házasság: mint midőn egy Papi ivadék (a' micsodás én vagyok) el-vöszi egy Istennének Papnéját, a' minek lenni ezt a' Szüzet tapasztalom.

§. V.

A' Község' ítéléte.

Minek-utánna e' fontos, és egyszer-'s-mind nagy-hatalmú beszédjét el-mondotta *Tiamis*; mindnyájan nem csak jóvá-hagyták; hanem: hogy mennél-előbb meg-házasodgyon, egyetemben kérték. Baj-társsainak e' szívessé gjöket vé-
vén

vévén (valamint jó kedvében vala) szavait így fejezte-bé

TIAMIS : Köszönöm hozzám való hajlandóságtokat. Mind-az'-által igen okosan fogunk cselekedni : ha a' Szüznek szándéka felől-is bizonyosak leszünk. Én ugyan (a' mint ez-előtt-is mondám) hatalmam' törvényével élven, erre a' puszta parancsolatot-is elegendőnek lenni vélhetném ; mert kiket kényszeríthetünk ; azokra a' szép szavakat vesztegetni, nem illik. De, mivel mostanában nem a' kényszerítettött ; hanem a' törvénes házasságról szóllok, szükségesnek lenni itélem : hogy mind-a'-két félnek akaratját meg-egygyeztessük.

T I Z E D I K R É S Z.

Karikleának eszessége.

§. I.

Karikléa' állapotja.

Minek-utánna ezt a' Bé-fejezést-is el-végezte a' Harambasa ; meg-szóllította *Knémont* : és általa a' Szüzet (minek-utánna szavait meg-tolmácsoltatta) meg-kérdeztette : Honnét való legyen ? Kik vólnának Szülői ? A' házasság felől vég-képpen minő vélekedésben vólna ?

Ezekre a' csoportos kérdésekre, leg-is-legelsőben le-sütötte fejét a' leán. Nem sok üdö
múl-

múlva, föl-emelte szemeit; és olyannak lenni láccatott: mint-ha mondandó szavainak fogantosságáról nem kételkedött volna. *Tiamisra* nézett az-után, pedig oly hahatós tekintetivel: hogy azoknak méltóságjoktól a' Haram-basa-is tartana.

Az a' Szüzben igen kellemetes vala ekkoron: hogy meg-pirúltt-orcája sokkal szebbnek rajzolta ékes ábrázatját. A' tegnapi látás, noha az-is elég szemes vala, nem hathatott annyira *Tiamisnak* szívébe, mint e' mái szemlélés. Végtere: *Knémon* által e' szavait tolmácsolhatta-meg *Tiamisnak*:

§. II.

Karikléa' felelete.

Talán jobb volna: ha hejettem *Teágenes* bátyám szóllana. Mert, a' férj-fiak között, inkább a' hallgatás illeti a' szegén fehér-népeket. Ellemben a' Férj-fiak, még az aszszonok között-is, bátrabban beszélhetnek. Ezt a' szokásnak tulajdoníthatni, melynek mindenben nagy ereje vagyon.

De mivel a' beszédre nem csak szabadságot nyújtott; hanem parancsolatot-is adott a' hatalmas Vezér; emberségének-is ez volna legelső ki-nyilatkoztatása: hogy azt, a'-mit kíván, inkább kegyességgel, mint kényszerítéssel óhajtya birtokába vönni; az-után: mivel mindazon beszédek, melyeket mi-előttünk el-mondott,

dott, nem annyira édes bátyámra, mint én reám céloztak: ki-kölletik lépnöm azon korlátomból, melybe magamat, leán-léttemre, befoglalni szoktam; és, ennyi férjfiaknak jelenlétükben, egy hatalmas Vezérnek kérdésére felelnem.

◦ A' mi környülménjeink így vannak: Mind a'-ketten *Jóniában* születünk. Neve városunknak *Efezom*. Hercegi Szüléinknek gond-viselésök alatt meg-érvén; ősi törvényeink szerint felszentöltettünk; Bátyám ugyan *Apolló*, én *Dídna*' szolgálatjára.

Mivel ez a' hivatal egy esztendőnél tovább nem tarthat; ebből-is nem sokat látnánk hátra-maradottnak lenni: valami szent készületekkel *Délus*' várossába tárgyaltunk: hogy ott muzsika-szer-számokkal, és küszködő baj-vívásokkal gyönyörködtessük a' szent Lakosokat; és így, régi szabásaink szerint (melyeket vétek nélkül abba-hagynunk nem lehet) papi hivatalunkról le-mondgyunk.

Egy hajó röndöltetött tehát számunkra; meg-is-terheltetött mind arannyal, mind ruhának azon készületével: melyet a' Baj-vívásra, és a' nép' számára adandó vendégösködésre untilig elegendőnek lenni gondoltunk.

Ki-takarodtunk tehát a' Révhez. Szülőink oda-haza maradtak: mivel, el-éltt csoportos esztendeik miatt, mind a' hajózásnak alkalmatlan-

ságától, mind a' veszedelem' elő-kerülttétől nagyon tartottak. A' Polgárság' Eleje, vagy hajónkra gyűltt; vagy kissebb deregjékre szállott.

Hogy a' parttól el-mentünk (Istenem!); a' haragos tengörökön (minden véleménünk ellen) nagy zavarok támadtak. Csataztak a' sivító szelek; és, egy-mással minden erejükből küszködven, el-intézött útjából ki-vetötték hajónkat. Kormányosunk, az erős fuvalmaknak meg-nem-felelhetvén, szemtelenül el-hagyott. Kis hajóra szállott; és, ki tudgya: hová evezett.

Mind-ezek-után: a' Szél-víznek hatalmasabb erejére kerültünk. Hat napokat, és ugyanannyi éjtszakákat töltöttünk a' szörnyű csavargásokban. Végte're: ahhoz a' parthoz értünk: holott bennünket, minden jószágunkkal egygyütt el-fogtatok; és azokat a' le-öldösött kenyere-seinket láttátok.

Itt az-után bennünket (midőn, bú-el-felejtésre, jól ivának-evének) meg-támadtak az istentelen Révészek; és, hogy minden jószágunkból bátran ki-forgathassanak, életünk ellen töreködni kezdöttek. Minden atyánk-fiainak, minden édes rokoninknak le-öldösések után, csak mi ketten maradtunk, kik győzödelmesöknek láccattunk.

Oh bár mi-is el-enyíztünk volna. De, mivel, az Isteneknek röndölésök szerént, a' kegyetlen haláltól meg-meneködtünk: szerencsétlen-

lenségeink között, azt találtuk leg-nagyobb szerencsénknek lenni: ha-hogy olyas-valakinek birtokába juthatunk; ki sorsunkat meg-szánja, és ügyünket föl-fogja.

Reménségünk fölött, íme kezeitök közé kerítettek az irgalmas Istenek. Meg-engedték azt-is: hogy, ki ennek-előtte a' haláltól irtóztam; mostanában innmár a' házasságról-is gondolkodhatok.

Ugyan-azért, Hatalmas Vezér! meg-nem-vethetöm ajánlásodat: mivel egy élhetetlen fogoj leánnak (a' micsodás én vagyok) egy ily győzedelmes Vezérnek (a'-minőnek lenni téged' tapasztallak) karjai közé jutni, ki-mondhatatlan boldogság.

Az-után: az Isteni Gond - viselésnek jele az: hogy engemet egy tiszteletes Pap-fi (nem sokára pedig: ha az Istenek kegyelmesen reá-segítik: Fő-pap-is) hites Társsául el - vészen; ki hasonló-képpen *Diánának* (annak a' nagy Istennének) Fő-papnéja vagyok.

Nincs tehát egyéb hátra; hanem: hogy minek-előtte magadéva teszel; egy kis kéresemet bé-tölcsed. Engedd-meg azt jövődöbéli Szerelmesednek: hogy, ha valamejik városba, vagy akár-minő kis faluba érkezünk (holott vagy *Apollónak*, vagy *Diánának* templomja találtatik) ottan akkor ezen Paposkodásomat, és ennek szentséges jeleit le-tegyem.

Erre

Erre ugyan leg-alkalmasabb lenne *Memfis* várossa; és azon üdő, melyben Fő-papságodba vissza-tétetöl. Azt nyerhetnök ezzel egyszerre: hogy a' győzedelmi-pompával-egybe-foglaltatott Házasság egy füst alatt végbe-vitetődne.

Ha pedig éppen azt kívánod: hogy Papi-hivatalomnak le-tétele hamarébb meg-történnyen, csak-éppen arra kérlek egyedül: ne kényszericscs arra a' méltatlanságra: hogy a' honnyi Szer-tartásokat meg-változtassam. Tudom pedig: hogy ez: a' kérésömet örömet el-fogadod: mivel gyérőségöd' üdejétől fogva az isteni szolgálatokban gyakoroltattál; és ezek' szentségéről illendőképpen gondolkodol.

§. III.

A' Beszéd' fogantja.

Ezeket el-mondván *Karikléa*; szavait ugyan el-végezte; de, nem tudni mi okból; könyveinek alattomos harmatjait meg-eresztötte. Valakik jelen voltak, és bölcsességgel-tejjes szép szavait hallották; okos esedezésseit nagyra-böcsülltték. Mind-nyájan egygyet-értvén, okos véleményjeit meg-is-dícsérték. Végtere meg-is-ígérték: hogy végbe-viteléről szorgalmatoskodni fognak.

Vagy akarta; vagy nem: de Féleinek gondolkozásait jóvá-kölletött-hagynia a' Harambásának; noha gerjedelmei miatt, melyekkel a' Szüzhöz viseltetött, ez az egy óra-is, melyben ezek így történtének, végetlennek teccött.

Mind-az'-által: *Karikléának* ékes szavaival, mint valami *Sírennek* éneklésével, le-csillapítottán; szívesen meg-engedte esdekléseit; fő-képpen, hogy előbbeni álmát forgatta, mely a' *Memfisi* házasságról nem keveset jelentött.

Mind-ezeknek ily szerencsés el-végezések után, föl-szabadította *Tiamis* a' Haramják' gyülekeztjeket. Föl-osztotta közöttök a' végetlen Prédát. Ebből nem kevés juta magának-is: mivel gondos Társsai arra kényszerítették: hogy, *Karikléának* kedvéjért, Mátka-tálul el-vönni méltóztatna a' leg-szebbeket.

Meg-hagyta osztán: hogy tized' napra készek legyenek. *Memfis* ellen (papi hivataljának vissza-kértte miatt) meg-indúlnának. Meg-parancsolta osztán *Knémonnak*: hogy vissza-vigye a' Fogjokat, velek-is mulatozzon.

TIZEN-EGYGYEDIK RÉSZ.

Teágenes' gyötrelme.

§. I.

Éjtszakai dolgok.

El-ment tehát *Knémon* ezekkel, nem már úgy, mint valami Őriző; hanem olyas jó Paj-társ, ki az unalmas órákat nyájas beszédjeivel meg-kurtítani kötelességében lenni gondolná; és őket minden ügyeikben meg-elevenítené.

Már

Már ekkor sokkal jobban forgott a' Fogjoknak dolgok. Sokkal bővebb ételőket öttek, noha maga *Tiamis* igen kevéssel szokta bé-érni. Meg-hagyta különösen *Knémonnak*: hogy egyforma-képpen *Teágenes*-is (mint Kedves Mátkájának valóságos Test-vére) nagy böcsülettel, és szorgalommal tartassék.

Ezek után maga' bóldogsága felől-is okosan gondolkodott a' Harambasa. Tökéletösen föl-töszí vala magában: hogy a' Szüzzel-való egybe-jövetelének minden alkalmatosságát, és fő-képp' gyakorságát el-távoztattya. Sőt: meszsziről se fogja nézni annak kellemetességeit: mivel csak egy pillantássával-is föl-gerjeszthetné azon gerjedelmeit, melyeknek erőszakoskodásaikat eleinte-is alig szenvedheti vala. Másként előbbeni szent Fogadássai füstbe oszolhatnának.

Hogy a' Fogjokkal előbbeni hajlékába jöve az az emberséges Görög Ifjú; mivel még tegnap' meg-ígérte *Teágenes*' sebeinek ki-gyógyítását; azoknak a' füveknek föl-keresése' módjáról gondoskodott, melyeknek erős és hatalmas erejek felől semmit se kételkedött. Mind *Teágenest* tehát, mind *Karikleát* jó reménységgel tejjesdig tele töltvén, töllök nagy szorgalommal el-távozott; és azoknak az említett füveknek föl-hajhászta, fel-keresése végett, a' dombok felé léptetött. A' füvek' föl-keresése kevesebb munkájába került, mint amazok' le-csöndösítése.

§. II.

Teágenes' gyanúi.

Ezen idő alatt, semmi dolga nem lévén a' gondolkodó *Teágenesnek*; mostani keserves állapotját igazságos fontolóra vötte. Meg-nem-határozhatta alattomos könyveinek záporát. Sűrű csöpjeinek ki-csordúltta mellett, észre-vöhető nyögésökre-is fakadott. Eszre-vötte, és ötet így szóllította-meg

KARIKLÉA: Mi lelt, *Teágenes*! Köz szerencsétlenségünket siratod-é (a' régi szokás szerint)? avvagy ehhez más újak-is érkeztek.

TEÁGENES: Mi lehet újjabb? mi különösebb? mi rettenetesebb annál: midőn a' szent ígéretök vissza-mondatnak? a' szentebb esküvések meg-szegetnek? a' leg-szentebb hajlandóságok meg-másoltatnak? — El-hagyott régi Kegyesem! — El-hagyott a' Velág, melybe úgyannyira bíznom nem költöttem volna.

KARIKLÉA: Az Istenre kérlek, édes *Teágenesem*! ne tödd azt: hogy minden nyomorúságaimnál el-tűrhetetlenebbnek lenni gondoljálak — Annyiszor tapasztaltad szívességemet; még-is el-hitethetted magaddal: hogy azon szavaim, melyeket, az időre, és környülménekre nézve, szükségeseknek lenni ítélttem, szívedet nem csak föl-háboríthassák; hanem föl-is-háborícsák. Minden gyanúid bizonyosan haszontalanok. Meg-érem én azt az időt: melyben

en-

engemet állhatatosnak; magadat pedig hirtelenködőnek lenni tapasztalod.

TEÁGENES : Oh adnák az egek !

KARIKLÉA : Gondolod talán : hogy engem az Erőszakok meg-győznek ? Nincsen oly erő, mely arra vihessen : hogy (hitem, és fogadásom ellen) éktelenül éllyek. Csak azt a' hibámat tapasztalom magamban : hogy egygyetlen-egyben nem vagyok mértékletes, tudniillik a' te szeretetödben. Most tapasztalom legelől : hogy akkor nagyot vétöttem : midőn magamat néked oly nyilvánságosan által-engedtem. Ha mind-eddig veled csak úgy bánhattam volna, mint jó barátommal, nem pedig mint Jegyesemmel ; ezeket a' viszontagságokat nem érzettem volna. De Isten néki ! Ez egyszer immár meg-esett ; noha meg-esnie nem kellett volna.

§. III.

Teágenes' bibéje.

TEÁGENES : Én ugyan ezen szavaidból éppen semmit nem értek.

KARIKLÉA : Elég az : ha én értem, és tapasztalom-is. Én ugyan tégedet mind-ekkoráig meg-tartóztattalak : hogy semmi illetlenségbe ne keveregygy. Gyakran intöttelek arra-is : hogy semmi alá-valóra ne hengereljél. Gyakran intöttelek arra-is : hogy csak akkor párasodgyunk-össze, midőn a' törvénes alkal-

matosságnak kedvezéssét láttuk. El-gondolhatod tehát, mely illetlenök légyenek előbbeni szavaid, melyekkel azt jelentőtted: hogy ama' régi *Karikléád* el-hagyott. El-hihetöd-e azt az éktelelenséget felőlem: hogy elődbe (ki Görög Hercegektől született; kinek Vére a' Kiráji székiig szökdecöl) egy alá-való pogánt tehessek? szerethessek-is egy haramját, midőn hozzám-való szívességödet mindenkor tapasztaltam.

TEÁGENES: Mit akartál tehát azon szavaidal mondani: melyeket a' haramjának gyülekezetjökben szóllottál? Mert: hogy engem' test-vérednek vöttél, annak okára reá-mehettem. Azzal szeretetünknek meg-tartássára tárgyaltál. Átal-értöttem azt-is; a'-mit *Ióniáról* és valami *Délusi* Baj-vívásról mondottál. Mind-ezek az igazi történetöknek homájos árnyékjai, és csupán azoknak az ostoba Haramjának el-hitetésökre ki-gondolt szó-fi beszédek vóltanak.

KARIKLÉA: Igazán!!!

TEÁGENES: De oly hamar meg-ígérni néki a' szent Házasságot! — Annak bizonyos üdöjét-is ki-szabni! — Az öszve-kelesnek hejjét-is meg-nevezni! — Ezek én-elöttem meg-fejthetetlen mesék! — Nem hihettem volna!

KARIKLÉA: Ejnye! Ejnye! No!

TEÁGENES: Inkább kívántam, sött óhajtottam volna: hogy, azoknak a' szerencsétlen kurta szavaknak fülembé-jöttök előtt, a' földnek

nek üregébe süjyedgyek : mint azon fáradságimnak (melyekben szeméjyedért izzadtam) azon édes reménségömnek (melyel *Delfusban* tápláltatni láccattam) ily jutalmát várhassam.

§. IV.

Karikléának jó szíve.

KARIKLÉA: Lelkem édes *Teágenesem* ! Ne-
vessek-é erre ? avvagy inkább szánnyalak ? még
most annál-inkább nem tudom. Mind-az'-által :
el-hitethetöd magaddal : hogy ezen előtttem ki-
jelentött apró félelmeidet édesdeden hallom :
mert tudtomra-adod ezekkel : hogy mind-eddig
(noha a' félelömre valami morzsalékos okokat
találni láccattattál) szeretetömbe meg-nem-csök-
kentél.

TEÁGENES : Oh ! de mi hasznom abban-is ?

KARIKLÉA : Hallyad tehát , édes *Teáge-
nesem* ! higgyed-is : ha-hogy én *Tiamissal* úgy
nem bántam volna ; eddig egy-mástól el-válhat-
tunk volna. Annak forróságát nem löhetött
máskép' nem mondom el-oltani (mert az akkor
lehetetlen vala) ; hanem csupán le-fűnni ; mint
mikor a' parancsolatokra ; sőt erőszakokra tö-
reködő szavait engedő alázatossággal meg-en-
geszteltem.

TEÁGENES : Ha ez úgy van-is ; de a' há-
zasságot olly hamar meg-igérni — Istenem !
Uram ! ez már igen sok.

KARIKLÉA : Te (a'-mint látom) nem tudod a' durva Szeretőknek ronda szokásaikat. Ezek leg-is-leg-elsőben a' hirtelen ígéretöket: az-után a' hamar esküvésöket sürgetik, Ha ezeket megnyerték ; mindeneket el - hitetnek magokkal, noha reménségjök gyarló, és igen ingadoz. Ezeket mind által-látván, bírtokába adtam ugyan magamat; de csak pusztá szavakkal. Mert szíve-met Te - részedre tartottam.

§. V.

Meg-engesztelés.

TEÁGENES : Kedves *Karikléám* ! Immár mostanában látom: hogy szíved egyenes.

KARIKLÉA : Elég későre ! — Hagygyán !

TEÁGENES : Magam-is szégyenlem. De van még valami, a'-mi szívem' gyötri.

KARIKLÉA : Ki vele. Hadd hallyam.

TEÁGENES : Tött ígéreteidnek az az egyik része (hogy, ha ma kívánnya, ma meg-házasodhatik) igen csudálatos előttem.

KARIKLÉA : Hadd - el, édes *Teágenesem* ! Elég nyereségünk abban: hogy azt a' szem-pilantati házasságot meg-gátolhattam. Néha egy-két óra többet fordít az egész életen; mint ezer Tanácsnokoknak javallásaik. Akkori szavaimat ígéreteimet; akkori üdöre alkalmatośnak lenni gondoltam: mivel a' bizonyosokat a' bizontalanoktól el - választani jól tudtam. Ezt pedig nem okosan cselekedtem-é ?

TEÁ-

TEÁGENES : Viszsa tértem egészen !
Édes *Karikléám* ! Nagyra böcsüllöm szívessége-
det. Követlek pedig: ha hirtelen gondolataim-
mal meg-bántottalak.

KARIKLÉA : Te pedig, édes *Teágenesem* !
ne csak Szívességemet; hanem, életödben egy-
szer, eszességömet-is dicsérjed.

TEÁGENES : Mindenkor szívesen; vala-
hánszor annak jeles ki-mutatássát látom.

§. VI.

Karikléának gondossága.

KARIKLÉA : Tréfa ugyan a' tréfa; de a'
valóság-is valóság. Abba-hagyván a' tréfát; arra
kérlek, Édesem ! hogy, valamint a' Bajban, ví-
gyázva forogjunk. Eszesen - is éllyünk minden
leleménjeinkkel.

TEÁGENES : Miként értöd ezöket ?

KARIKLÉA : Kötve higgyünk *Knémonnak*.
Meg-ne-jelencsük néki föl-tételeinket. Mert no-
ha ő mostanában velünk tartani láccatik; sőt Gö-
rög léttére hozzánk-való hajlandóságát-is éppen a'
meg-elégedésig fitogtattya; még-is (ha fogoj ál-
lapotját gondolóra vösszük) könnyen meg-eshe-
tik: hogy, ha hasznát láttya, urának fazeka alá
szít; bennünket pedig, minden bizonnal, el-is-
oldalít.

TEÁGENES : Igaz ugyan: hogy gyakorta
hamis apró lélek fekszik egy különösen fura em-
bernek le-lakatolt szívében; fő-képpcn, ha az

életnek meg-tartására , és a' szabadságnak vissza-nyerésére tekintünk.

KARIKLÉA : Eme' kevés üdö-is , melyet társaságába töltöttünk ; az a' szövetség, melyet Görög-léttéből mi magunknak ígérünk ; arra a' célra tekintve , nem elegendő zálogok : hogy szerencsénket, avvagy talán üdvösségünket-is hatalmára bizzuk.

TEÁGENES : Minő a' nyereség ebben ?

KARIKLÉA : Leg-alább az : hogy , ha gyanakodna-is felöllünk ; és költött Test-vérségünket *Tiamis* előtt kécségesé tenné : az egész dolgot könnyen el-lehetne tagadnunk. Mert : régen hallottam : hogy a' nem-igaz-szóllás akkor türhető ; midőn másnak nem árt ; nekünk pedig használ.

TEÁGENES : De már most eszességedet-is dicséröm, édes *Karikléám* ! Sokáig élyl kívántt egészségedben ! ! !

TIZEN-KETTEDIK RÉSZ.

Új viszontagságok.

§. I.

Had-jelentés.

Midőn *Teágenes* és *Karikléa* ily okosan , és néha ily nyájasan-is beszélgettek egy-mással ; és fő-képpen a' Szűz igen jó tanácsokat tönne

Teá-

Teágenesnek eleibe; íme! Lélek-szakadva, és, maga' színét ábrázatjáról-is le-vetve; hirtelen bétoppant, és ezeket siettette

KNÉMON: Itt a' füvek, *Teágenes!* Kösd-rád mennél-hamarébb. De ki-is-gyógyúlly egyszerre. Új viadalra magadat! új sebekre tagodat!

KARIKLÉA: Hallgass szerencsétlen bagoj!

KNÉMON: Nem hallgathatok: mert mind a' magamét, mind a' ti üdvösségtöket szeretem. Semmi ürességem a' hosszúság beszédre. Az a' szerencsétlenség, mely előnkbe (szelek' szárnyán ügyeközve) röptül; kurta szavaimat-is meg-előzheti — *Teágenes!* Kösd-föl kardodat! Jöjj utánnam szaporán — Jöjjön *Karikléa*-is.

KARIKLÉA: Fölleg! világosabban menny-dörögj! hadd lássam tüzes menny-köveid'?

TEÁGENES: Légy békével Édesem. Én az egész dolgot el-végezhetem *Knémonnal* — Hol az Ellenség?

§. II.

Karikléa' el-válása.

Semmit se felele *Knémon*; hanem, kezeiken fogva, erőszakosan ki-ragadta őket akkori szobájokból; és *Tiamisnak* osztájja felé hurcolta — Mind-a'-kettőt az ajtón kívül hagyván; maga a' Harambasához bé-rontott. Ekkor *Tiamis* Fegyver-tárjában dolgozott. Öő szerszámjait egyengeti, és számolgattya vala. Hogy hozzája bé-rohant; így kezdötte

KNÉ-

KNÉMON : Igen jól , igen okosan teszed , meszsze-látó Vezér ! hogy fegyverödnék mind számát , mind mi-vóltát vizsgálod. De meg-ne-köszörüld. Abban üdöd nem lehet. Kösd oldaladra , ha csorba-is.

TIAMIS : Mi patvar lölt *Knémon* ?

KNÉMON : Valamennyi a' sáska ; annyi az Ellenség rajtunk — Tüzzel - vassal ellenek — Dolgozik immár az a' Feleközet , melyet ellenökre küldöttem — Reád várakoznak többi vitézeid. Előre , Uram , Előre.

Mind-ezeket velősen meg-fontolván a' Harambasa ; nem annyira magáról : mint *Karikléá*-ról szorgalmatoskodott. Ennek hol-léttéről kérdezősködött leg-elől ; 's minek-utánna erre azt felelte volna a' Görög Ifiú : hogy mind-a'-ketten az ajtó előtt vólnának ; így szóllott

TIAMIS : Te pedig *Karikléát* (az én legböcsösebb kincsemet) abba a' rejtékembe késerd : melyben (a'-mint tudod) minden jószágim veszedelem nélkül bátorságosan nyugszanak. Ne szólly erről se *Teágenesnek* , se más valakinek valamit. Ereszd-le a' leánt a' barlangnak üregén. Vond-reá annak ajtaját. Addig én is (*Teágenesemmel* egygyütt) a' csatára készülök. Azonnal itt légy.

A' Görög Ifiúnak ki-menetele , és el-távo-zása után , parancsolatban adta Apródjának-is : hogy valami áldozatért mennyen. Itt terem-jen

jen pedig mennél-hamarébb, semmit se gondolván az Állatoknak ki-váltságjokkal. Mert az ilyen zenebonákban nem lenne a' válogatásokra semmi parancsolatjuk, semmi szükségjük. Maga pedig a' Harambasa, ki Istenét félné, illendő kötelességének lenni gondolta: ha (amúgy - is Papnak fia lévén) minek-előtte a' csatába avatkozik; az *Egiptomiaknak* szent szokások szerint, meg-engeszteli a' hadak' Istenét.

§. III.

Karikléa' le-zárta.

Azomban *Knémon* meg-ragadta *Karikléának* jobb kezét; és (még el-búcsúzni se hagyván *Teágenestől*), a' parancsolat szerint, a' barlang-hoz vezette.

Ez a' híres barlang nem vala a' természet' műve, se azokhoz hasonló, melyeket a' földnek hátán szemlélünk; avvagy annak beljében sok hejekön látunk. Kezek' munkájok vala ezen haramjának, kik a' természetöt elég szerencsésen majmozták.

Keskenre vágták annak elejét: ne-hogy tág szája könnyen ki-kiálthassa öblös üregét. Reá pedig oly szemre-vehetetlen ajtót ácsoltak, mely igen könnyen föl-húzatott, és még könnyebben le-eresztetött.

Csavargós útjainak kerületjeit nem másképpen eresztötték egymásba: hanem mint mikor a' szapora fű-gyököknek ereik, avvagy szálaik

laik egy-más hátán fekszenek; és, már erre, már amarra terjednek.

Az illetén sok tekervének' vége egy oly szoba felé vezetött, melynek boltozatján egy alattomos Kémént szörzöttek, a' Nap' világának bé-súgárlása végett.

Bíztatta ugyan *Knémon* mind akkor az el-bágygyadtt Szüzet, midőn őtet a' Barlang felé vezette, mind fő-képpen akkor, midőn le-ereszteni akarta. Fogadta-is emberségére: hogy *Teágenest* a' veszedelembe el-nem-ereszti; hanem, a' Csatának szerencsés el-kerültte után, bizonyosan e' Barlangba hozandgya.

De mind ezeket hallotta-is, nem-is a' szerencsétlen Leán. Sőt: minek - utánna a' Barlangba le-eresztetött; és így *Knémontól* el-hagyattatott: *Teágenesse* nélkül (mint-ha vele egygyütt lelkét-is el-vesztötte volna) a' Barlang' fenekére le-rogyott; és a' Hólttakhoz hasonlóbbnak láccatott.

De *Knémon*-is (minek - utánna ama' szerencsétlen Barlangtól vissza-fordította lábait) nagy sírásokra fakadott. Oka siralmának az vala: hogy azt a' szomorú szolgálatot reá-bízta a' Harambásának irgalmatlansága. Az-után az-is; hogy annak élete' meg-tartássa felől éppenséggel kétségbe-esvén; *Kárikléának* édesdeden-hangzó szép nevét az örök éjtszakának ijesztő sötétségére, és a' méltatlan Feledékenségnek örökös unalmára hagyhatta.

§. IV.

Tiamisnak beszédje.

Minek-utánna *Knémon* a' Barlangtól vissza-
 érközött; *Tiamist*, a' Harambasát, *Teágenessel*
 egygyütt, föl-fegyverközve szemlélte. Azokat
 ki-vévén, kik, az iszapok között, hajójokban
 laktanak; és már-is a' derekas harcolásokban, és
 vagdalkozásokban forgolódtanak: hozzája gyülte-
 nek azon emberei-is, kik a' Szigetben el-szóród-
 va vóltanak. Ezekhez a' Vitézökhöz eme' kurta
 velős szavait eregette

TIAMIS: Nincs üdöm, hogy bennetöket
 sok haszontalan szavakkal sokáig tarcsalak. Vi-
 tézek! Nyakunkon immár a' reméntelen Ellen-
 ség! Fiaim! mostanában-is bátrak legyetek, kik
 az illetén apró viaskodásokban gyakorlottak
 vagytok! és mind-eddig Nyertesök - is vóltatok.
 Nem annyira Feleségeinkért, avvagy Gyeröke-
 inkért harcolunk (noha ezek-is elég szikrák len-
 nének, melyek vitéz szíveinket föl-lobbanthat-
 nák); hanem Életünkért, és Szabadságunkért,
 melyeknél édesebbeket, avvagy gyönyörüsége-
 sebbeket nem tapasztalhatunk. Vagy éllyünk
 győzedelmesen! Vagy hallyunk böcsületesen!
 Rajta Fiaim!!!

§. V.

Tiamisnak gondjai.

Minek - utánna ezeket, és ezekhez hasonló
 egyebeket Vitézjei előtt hathatósan el-mondotta
 a'

a' Harambasa; villogó szemeinek szikráit ide-és-amoda szórta: hogy Apródját meg-láthassa valahol. *Termútisnak* nevezték. Hív embere vala Urának. És, ha Haramja nem vólt volna; talán a' szívességre-is hajlandó lett volna. Kötelessége az vala: hogy Ura után a' fegyveröket hordozza.

Minek-utánna ezt jelen-lenni nem látta; reája nem csak meg-neheztelt *Tiamis*; hanem meg-is haragudott. El-illantása felől gyanakodván; és hűségtelensége miatt sűrűn fenyegetvén: heveivel egygyütt fel-kereködött; és az ellenségre nyomúlt.

Még messziről észre-vötte a' szerencsétlenséget. Az iszapi betyárok, kik mind eddig az ellenségnek tömött csoporját szerencsésen vissza-csákjázták; mostanában immár, a' sokaságtól el-nyomattatván, erejüket és bátorságjokat nem csak el-vesztögették; hanem el-is vesztötték, és magokat tejlességgel meg-adták.

Ezen-kivül: vagy el-fogattak, vagy fölgújtattak a' temérdek csónakok, melyeknek emberei az ellenségnek körmei közé jutottak. A' lángok-is, minek-utánna a' nádasba csaptak, mindeneket nagy ropogással égettek. Tele füsttel, tele sűrű jaj-szavakkal-is minden szögletök.

A' Haramják ugyan ki-mondhatatlan nagy merészséggel védelmezték magokat; de, a'-mint mondám, az ellenségnek temérdökségétől el-

el - nyomattatván, némejek az iszapokba hüllot-
tak; némejek, hajókkal egygyütt, meg-égtek.

Ellenökre vala ekkor szegéneknek a' Víz;
ellenökre a' Tüz-is. Szinte egy lábíg oda-löt-
tenek. Ennél veszedelmesebb csatát (soha, még
a' velág) nem tapasztaltak a' Betyár-emberek.

TIZEN-HARMADIK RÉSZ.

A' Hadnak vége.

§. I.

Új álom-fejtés.

Ezeket az irtóztató csatákat, és ezeknél-is
keservesebb jaj-szózatokat mind füleivel hallván,
mind szemeivel látván *Tiamis*, hirtelen eszébe
ötlöttek azon álmái, melyekkel *Ízist*, és an-
nak templomát szövétnekökkal meg-világítva,
oltárjait sok állatoknak le-öldösött tetemeikkel
meg-terhelve szemlélte.

E' mostani történetöt (fő-képpen pedig az
iszapi nádnek szörnyű lángolását) akkori álmá-
nak tüneményével öszszelvén; ezt amannak tol-
mácsjává röndölte. Sőt: akkori fejtegetésével
meg-se - elégedvén, újjabb magyarázatokra fa-
kadott.

Íme, úgy-mond, *birtokomba vöttem; még se
bírhatom: mivel talán a' csatában el-veszek.
Meg-ülöm Vendégömet.* Hát ha más-kép' csele-

G

küd-

ködnöm nem lehet? — *Ha Papságom' vissza-
nyerhetöm.* Bezzeg sajt, nem túró. Ezt ugyan
mostani üdömrre, és környülménemre nézve,
nem remélhetöm.

E'-féle eszesködései után le-gyalázni lác-
catott Ízist; mint valami haszontalan, és ké-
cséges jóvendölöt. Mind-az'-által: hogy vala-
ki *Karikléát* körmei közül ki-ne ragadhassa; egy
olyas gondolatra vetemődött, melyre az egész
Természet föl-háborodott, meg-is rázódott.

Meg-parancsolta vele-maradt Haramja-társ-
sainak: hogy az ön-kényes hadakozásba ne
ereszködgyenek. Mind-az'-által: ha-csak-ugyan
a' csatára kényszerítettnek, az iszapok között
már erre, már amarra csavarognának; és mind-
addig védelmeznék magokat: még maga, egy
különös foglalatosságból meg-jöven, az igazi
csatára szabadságot adna. Ha addig-is az ellen-
ségnek ár-vizét meg-gátolhatnák; magokat ak-
kor vitézőknek mondhatnák.

§. II.

Tiamis' intézete.

Ezeket a' röndölésöket meg-tévén; oda-
hagyta Haramja-társsait. El-távoztának azt a'
színt festötte a' Főbbek előtt: hogy *Termutis-
nak*, azon el-illantott ronda Apródjának keresé-
sére, és meg-büntetésére menendene. Ezzel
az úttal pedig egy valami áldozatnak el-igazí-
tásáról-is gondolkodni fogna.

Látd:

Látd : a' meg-rögzött gonosz elmének kegyetlen gondolatjait! — Ha ez egyszer rosszra változtattya szándékát — Ha maga' életének továbbra-vitte felől kécségbe-eshetik ; annak óhajtya nyakát szegni először , kit különösen szeret. Úgy-is tartya : hogy Kegyessével jót téssen ; ha azt , maga után , másnak birtokában nem hagygya.

Ily indító okokkal szüntelen bajoskodván , minden-azon környülménekről meg-feletközött , melyek őtet maga' védelmezésére reá-bírták volna. Mindeneket egybe-zavarván , az-után össze-viszsa-forgatván , maga se tudta mire ügyekszik , avagy mit cselekedött.

Szigetjét az ellenségtől körül-véve látván ; e'-fölött : a' Szerető-féltésnek és haragnak tüzes lángjaival éppen föl-gyúladván ; nagy séremséggel ahhoz a' barlanghoz iparkodott, hol ott *Knémon* szegén *Karikléd* le-zárta.

§. III.

Tiamis a' barlangban.

Oda érközven , tele-is telven irtóztató gondolatokkal ; bé-rontotta az ajtót. Az-után : eltébojodta miatt ; maga se tudta : mit ; de mégis valamit *Égiptomi* nyelven kiál tott.

Minek-utánna osztán , füle-föl-merevedve , a' feleletre ügyellött ; meg-hallotta a' visszaadott szavakat , melyeket igen gyöngédeden , és Görög nyelven ejtött ama' le-zártt szeméj.

Ezeknek a' leáni szavaknak vékony hangozatjok után léptetvén; reá-akadtt a' síránkózó leánra. Úgy teccött: mint-ha most ébredött volna-föl azon el-ájúlttából, melybe mind-e'koráig fetrengött.

Bal kezével meg-ragadta haját. Jobb kezével kardját (bal emlője alatt) mejjébe eresztötte, és köröszkül-verte egészlen. Ez a' szerencsétlen Teremtés *Knémonnak* nevét szüntelen emlegetvén, és őtet segítségül híván; inairól le-esött; 's-e' velágból ki-múlt.

§. IV.

A' Sirnak le-zárattatása

Lássa bár a' teremttött állat: minő végét érheti az ember szarándokságának — Sok szerencsétlenségekből ki-bontakozván, íme ott végezte életét: holott haláláról nem-is gondolkodott. — El-enyiszött, 's porrá lött — Ha ebbe az *ércsel*-veteködő várba le-nem-zárattatott volna; ha *Knémonnak* társaságában nem maradhatott volna; talán hamarébb meg-oltalmaztatott volna.

Eme' végre-hajtott írgalmatlanság után, ki-jött *Tiamis*, esze-veszttevel, az utálatos barlangból. Maga után húzta az ajtót, bé-i-lakoltta. Tettének gyalázatjától tartván (hogy a' föl-mészárlott leánra semmi-féle Teremtés reá-ne-akadhasson) bé-gyöpözte az ajtót — El-meneletele előtt sírva fakadott — Végtere e' szavait

vait mondotta: Ímé! szerencsétlen üdömben e' mátká-tálat adtam édes *Mátkám*, kedves *Kariklém*.

Ezeket így el-végezven, szigetjének partja felé célozott. Könnyű vala néki egy magános, egy gyámoltalan leánt meg-ölni; meg-lásuk: nehezebb volt-e az ellenséggel csatázni. Hogy a' partra ért, emberei közül némejeket szaladó főbe lenni tapasztalt.

Ekkor jöve eleibe *Termútis*; a'-ki egy meg-kötözött Sas-keselőt hozván magával; az áldozat' oltárjáról kérdezősködött. Késedelmes vissza-jövedele miatt, gyalázatosan le-hordotta őtet. Elő-hozott Keselőjét-is meg-vetvén (és, mivel őtet még-is szerette), le-is-csillapodván, azt mondotta: hogy az áldozatnak vége volna immár. Le-vágott legyen olyas állatot, mely ezer Sasnál gyönyörűebb volna.

§. V.

Tiamis a' Csatában.

Alig végezhetette-el ama' kurta szavait, íme az egész ellenség feléje töreködni láccatott. Leszállott tehát *Termútissal*, és még egy Kormánossal maga' csónakjába. Eme' csónakok háromnál többet el-nem-bírhattak: mivel egy fából vannak ki-vésve; parasztosan meg-is-gúzsolva.

Utánna mentek *Teágene*s és *Knémon*. Ezek után a' többiek, kik elég kevesen meg-maradhattak. Mind-egygyik kis csónaknak eleje valami ellenzővel vala meg-rakva. Úgy-is tec-

cött : mint-ha magokat a' derekas ütközetre reá-készítették volna.

A' Kerekdétől nem messzire mehettek : midőn az ellenközö Seregök , kik e' készülőt látták , minden erejekkel meg-támadták *Tiamist*. Némejek , az első ütközetöt ki-nem-állhatván ; és semmi győzedelmet nem várván ; gyalázatosan el-futottanak.

E' veszedelmes csatát *Knémon* se vehette tréfára. Erre az okra nézve el-is-húzta magát *Tedigenessel* ; ott-is hagyta a' vér-ontásokat. Nem azért fordította-meg pedig csónakjának orrát : mint-ha a' *Félsz* ostromlotta volna ; hanem inkább azért : hogy *Karikléa* előtt fel-fogadott szavait meg-ne-hazuttollya.

Meg-igéri vala *Knémon* (a'-mint ez-előtt-is mondám) annak a' szerencsétlen Szüznek : hogy *Tedigenest* a' veszedelembe eresztetni nem fogja ; hanem : a' Csatának egy kis meg - szemlélése után , a' barlangba hozandgya.

§. VI.

Tiamisnak vitézsége.

Amazoknak akkori el-illantásokat szemrevéven *Tiamis* ; a' boszszú-állásnak bizonyosságát más üdőre szabta. Maga' szeméjére tekintve , szégyennek tartotta a' szaladást , noha hasznát látta. Ezen kívül : *Karikléának* bizonyos holtta után , élni se óhajtván ; az ellenségnek leg-nagyobb csapatjára rohant.

Csak

Csak alig kaptak kardokra ; íme egy az ellenség közül (meg-ösmérvén *Tiamist*) hirtelen föl-emelte szavát , azt mondván : hogy ő volna az a' Harambasa, kinek el-fogására jötte nek. Meg-parancsolta tehát többi társainak : hogy le-vágni ne merjék.

E' szavakat vévén amazok ; tüstént arra ügyeltek : hogy csónakját körül kericscsék ; és a' ki-szabadulásnak minden útját bé-vágják. De *Tiamis* (szemre-vévén iparkodásjokat ; és magát Haramják' vezérjének lenni gondolván) kegyetlen csapásokat ejtött. Vagy nyakalta őket ; vagy tagolta szüntelen. Bé-illött az akkori csudák' számába hallatlan merészsége.

§. VII.

Tiamisnak el nyomattatása.

Azomban a' kegyetlen Ellenség, arra fordítván minden szorgalmatosságát : hogy ötet elevenen kézre-keríthesse ; hogy leg-hívebb társsaitól annál inkább el-hagyattasson ; és így magánosan maragygyon : keményen meg-támadta védelmező Vitézjeit, meg-is-szalasztotta.

Mind - ezekre semmit se hajtván *Tiamis* ; ki-mondhatatlan serénsége mellett , kegyetlenül vitézködött. Az el-fogattatásra pedig, és a' le-fülelésre mind-addig semmi alkalmatosságot nem adott : méglen fegyverétől meg-nem-fosztatott.

Hogy végtére dárdaiból-is egészen ki-fogyott ; el-hagyattatván védelmezőitől ; akkor

osztán amazok, sokkal merészszebbek, sőt vakmerőbbek-is lévén; egy szívvel, és egy lélekkel reá-tódúltanak, és végtére szerencsésen le-is-nyomhatták.

Már ez-előtt el-hagyta őtet *Termútis*, ki néki ebben a' Csátában ki-mondhatatlan nagy segédje vala. Ő védelmezte őtet fő-képpen. Ő szolgáltatta néki, a' még lehetett, ölö fegyvereit. Annak el-menetele pedig így esött.

§. VIII.

Termútis' el-menetele.

A' sanyarú Csáták között, nem maradott se-be nélkül az Apród. Kezének jobb lapockáján egy irgalmatlan döfést érezvén; ugyan-azért: életének meg-tartása felől, semmi bizonyosat nem remélhetvén; Urának híre nélkül a' csónakból ki-ugrott; és mint-ha valami dolgát felejtötte volna, egyenesen a' Kerekdékbe célozott.

Látta ugyan az Ellenség *Termútist*, hogy, a' vízbe ugorván, ki-felé ügyeközik. De mivel akkor a' Harambasával bajoskodott; ennek el-fogásáról nem gondolkodhatott. Meg-elégödött tehát azzal: hogy *Tiamist* meg-nyomta.

Eszébe jutott ugyan ennek az Ellenségnek: hogy annak az Harambasának kézre-kerítésében sok társakat vesztöttek; de, meg-gondolván: hogy azt, ki Társsaikat meg-emésztötte, kezikben tartanak, inkább örültek emennek el-fogattatásán, mint amazoknak halálokon búsultak.

Látd :

Látd a' ragadománokhoz szoktatott gonosz embereknek meg-vesztögetött ravasz szívöket. Inkább szerették, sőt nagyobbra böcsüllöttek a' hitván nyereségeket, mint ama' drága véreket, melyek a' hadakozásban ki-omlottanak. A' Rokonságokat-is csak azért láccattattak kedvelleni: mert hasznokat látták. E' dolog a' böcsületös emberek előtt útalatos.

§. IX.

Az Ellenség ki-vóltta.

Azt mind-az'-által ebben az Ellenségben, mely mostanában a' tóra kereködött, éppen nem csudálhatni: mivel éppen azok a' Tolvajok voltak, kik eleintén (*Herkules' Torka* mellett), a' Haramjának csoportosabb Feleközetjöktől tartván, nyakra-főre el-illantottanak.

Ezek tudni-illik (minek-utánna azon méltatlan el-kergettetések után) eszekre visszatértenek; leg-inkább azon boszszonkodtak: hogy el-vesztötték a' Nem-magokét; és azoknak engedték, kik a' másét ragadgyák.

Ezt tehát (az ő vélekedésök szerint, méltatlanul történtt esetöt) el-nem-szívelhetvén; öszve-csöditötték Tolvaj-társsaikat, és magokat egy kiráji Hadnagynak vezérlése alá ajállván, a' körül-belől-lévő Falusiakat-is öszve-kerítvén: nékiek a' közönséges martalékoknak közre-bocsátását hangosan meg-ígérték, és így velek egygyütt a' Haramjakra ütöttek.

De az előbbeni nyomos okon kívül, más okaik-is valának azoknak a' ronda Tolvajoknak: hogy a' Hanambasát úgy kericscsék kezökbe, és életének meg-engedgyenek. Ez pedig ebből származott.

§. X.

Tiamisnak régi története.

Annak a' nevezetes Harambasának (*Tiamisnak*) egygyetlen-egy Öcscse vala *Memfisben*, kit *Petoxirisnek* neveztenek. Esze ennek nagy, de álnok ravassága még nagyobb. Gyomrából nem szenvedhette a' fölötte-valót. Azért tagadta meg az Isteneket-is: ne-hogy, a' láthatlanok közül, Urának ösmérhessön valakit.

Ez a' tökéletlen Ifiú (a' honnyi törvénöknek minden szabássai ellen) mind-addig ravaszkodott *Tiamis* bátyja ellen; még tölle az *Égip-tomi* Papságot el-nem-ragadta. Sőt, minekutánna ötet a' Haramja-vezérségre föl-kapaszkodtnak lenni hallotta; tartani kezdött erős hatalmától: ne-hogy, valami alkalmatosságra kapván, Fő-papi hivatalját vissza-ragadgya; és így ötet el-is-temesse.

Tehát: hogy az emberek előtt ki-ne-nyílyon: minő ravaszsággal élt Bátyjának megrontására; hogy némej csevegőknek szájokat bé-tapaszthassa (mert: kik ennek-előtte *Memfisben* látták és ösmérték *Tiamist*; most felőlle azt rebesgették: hogy *Petoxiristől* alattomban meg-ölet-

ölettetött), Követjeit a' tolvajkodó falukon el-széjjesztötte; sok pénzt, több barmokat ígér-vén: ha *Tiamist*, minden lármák és kötődések nélkül el-fognák, és még alattomosabban hoz-zája hoznák *Memfisbe*.

§. XI.

A' Tolvajok' csínjek.

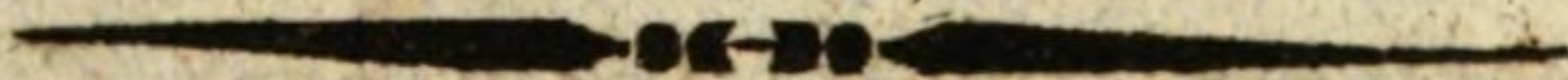
Ezekkel a' hangos ígéretökkel föl-lobban-ván az *Égiptomi* cigán faluk, magokat a' tol-vajokkal öszve-forrasztották. És minek-utánna a' Harambasát el-fogták; tüstént eszekbe jutott *Petozirisnek* fogadása. Ezen ígéretökről gondol-kodván; azt már fájlalni nem láccattak: hogy a' Harambasának el-fogásában sok véreket on-tottak.

Hogy osztán a' Szárazra ki-értek; ottan *Tiamist* (mint valami veszedelmes rabot) erő-sen meg-kötözték. Csak egy-nehányat hagy-ván őrizetére; a' többiek ismét csónakokra ül-tenek, és elsőben ugyan a' Kerekdékbe, *Tia-misnak* házába; az-után a' többi szigetekbe ab-ból az okból mentenek: hogy azokat a' kin-csöket, melyeket töllök ugyan ezek a' Haram-ják el-rablottanak, valami-képpen vissza - vö-hessék.

De, noha mindent öszsze - fürkésztenek, minden szög-lukakat szorgalmatosan öszsze-fut-kostanak; mind azokból, melyeket itt el-rejt-ve lenni gondoltak, semmire se akadván (ki-vé-vén

vén valami hitvánságokat, melyek a' föld' szí-
nén, midőn a' böcsösb jószágok a' barlangba
takarítottak, el-szóródva, el-is-felejtve marad-
tak); minden Gunyhókra tüzet vetvén; minden
épületet lángba kevervén, az egész vidéköt
el-emisztötték.

Mivel pedig a' nap-is le-alkonyodására sie-
tött; és a' szigeti mulatozást-is tiltani láccatta-
tott a' bátortalan éjtszaka; az-után: ezek a'
győzedelmes Tolvajok attól-is tarthatnának: ne-
hogya' Haramják, kik életjekben meg-marad-
hattak, és magokat valami alattomos hejre rej-
tették, a' sötét éjtszakának alkalmatosságával
föl-kereködgyenek, és reájok üssenek: hogy
mind ezeket el-kerülhessék; csónakjaikon visz-
sza-evezvén, kinn-maradott társaikkal egygyütt,
a' Szárazon meg-háltak, másad-napra szabván
a' kincsöknek szorgalmatos föl-keresését.

MÁSADIK SZAKASZ.

Kalaziríisnek , és Karikléának régi
története.

1. Teágenes gondjai.	8. Kemisben történtek.
2. Holttnak tetemei.	9. Az öregnek története.
3. Teágenes Karikléával.	10. Delfusi történetek.
4. Tizbének története.	11. Égiptomi dolgok.
5. Termútisnak bajai.	12. Delfusi új dolgok.
6. A' Fogjok' okoskodásai.	13. Az Éniánok' vezérsége.
7. Knémónnak el-válása.	

ELSŐ RÉSZ.

Teágenes' gondjai.

§. I.

Szörnyű irtózás.

A' Sziget ugyan a'-képpen pusztítottatott-el ,
a'-mint az előbbeni Szakaszok' részszeiben mon-
dottam. Az irtóztató károk felől (még a' Nap-
világ a' Föld' színén mulatott) semmit se tudtak
Teágenes és *Knémón*. Mert nappal a' Tüzek' sú-
gárjai (a' napnak világosabb sugárjaitól meg-za-
vartatván) meg-vékonyodnak; 's-ugyan-azért:
alig láccatnak.

De,

De, minek-utánna a' Nap a' Föld alá le-bukott; akkor adták-ki magokat a' kegyetlenebb Égések. Hogy az-után fejöket az iszapok közül föl-föl-emelgették; és (az éjtszakának védelme alatt) ki-is-jöttek: akkor lehetött Isten-igazában ki-vönni: hogy *Tiamisnak* Szigetje lángba-keverődött; és ropogva égött. Ekkor immár, fejét öklözvén; így siráncozott *Teágenes*:

§. II.

Teágenes' siralma.

Isten-hozzád Élet! — Semmi gyönyörűségöm Te-benned! — Szakadgyon vége minden nyájasságnak! — Enízszen-el minden, a'-mi szívemet meg-illetheti! — a' Félelem! a' Veszedelem! a' Szorgalom! a' Remén! és maga a' Szeretet! Én már semmitől se félhetek; semmi veszedelembe nem eshetek; semmi szorgalmam, semmi reménységem nem lehet. Többé pedig nem is szerethetők.

Édes *Karikléám*! — Oda, veled egygyütt, *Teágenesed*! — Oh! Én élhetetlen! — Íme! mi haszna azon félelmemnek, melyet követvén, a' harctól el-állottam? — Egy Vitézhöz-nem-illő szaladásba kaptam!

Ezt ugyan, Édesem! azért cselekedtem: hogy magamat, csupán a' Te számodra, meg-tarcsam! — De, már mostanában, a' Te Szeméjjed nélkül, semmi gyönyörűségem, semmi vígasztalásom nem lehet!

Édes

Édes *Kariklédám*! — Te, a' Természetnek köz szabási ellen, nem ott holtál-meg; ahhová mindenkoron vágyódtál! — körül-karoló kezeim között — az én ölemben! — Ez hóhérollya Szívemet! — ez engem' ki-végez!

Istenem! — Téged' a' tűz meg-emészthetött? — pedig elevente? — — Írtóztató Halál! Ezek voltak tehát Mennyegeződnek fákjai! és élesztő daljai? — Oda-lőtt az emberi Ékességnek Remekje! — Annak a' páratlan Szépségnek (az irgalmatlan tüzek' nagy haragja miatt) még dülledékjei se maradhattak angyali arcúlatján!

Oh! reméntelen Gyötrellem! — Oh! Egek' boszszú-állásinak méltatlanságai! — El-ragadtatok töllem: hogy végső-képpen meg-ne-ölelhessem! — Lehelletét föl-ne-csókolhassam! — Azt magamba ne rejcssem!!!

§. III.

■ *Teágenes kécscsége.*

Minek-utánna ezeket (iszonyító nagy gyötrelmei között) el-jajgatta *Teágenes*; maga' kardjának markolatjához kapott, talán azért: hogy önnön magának Gyilkolója legyen. Mind-ezeket, már ennek-előtte, által-látván, és mostanában jól szemre-is vévén, kotorázó kezét hirtelen el-csapta, és ezeket mondotta

KNÉMON: Mit akartál Ifiú! talán: hogy *Kariklédának* bizonyos élttében a' más velágra takarodgy? Örvidenöd köllene!

TEÁ-

TEÁGENES : Igen-is ! örvendenöm köllene !

KNÉMON : Tudd-meg pedig : hogy nem csak él ; hanem oly bizonyos hejen múltat : melybe a' tüzek' lángjai soha eddig bé-nem-hatottak.

TEÁGENES : Hitesd-el ezt , ne velem ; hanem vagy a' gyerökökkel ; vagy a' bolondokkal. Mi közöd néked az én életömhöz ?

KNÉMON : Hogy *Karikléd'* számára élly.

TEÁGENES : Sietnöm köll tehát utánna. Meg-ne-gátolly hallod-é ?

KNÉMON : Meg-kölletött pedig : mert a' kécségbe-esésre elég üdő az-után.

§. IV.

Meg-enyhülés.

E' szomorú gondolatok után , nagy esküvésre fakadott *Knémon* ; azt állítván azokkal : hogy *Kariklédának* semmi baja nem volna. Előbeszéllött osztán mindeneket ; tudni-illik : *Tiamisnak* parancsolatjából , hogy eresztötte-le legyen ama' biztos barlangba.

Ki-nyilatkoztatta a' barlangnak tulajdonságait-is ; fő-képpen ama' csudálatost : hogy soha a' lángok belé-nem-csaphatnak. Annak ezer csavargássai (ha bár a' szerencse reá-törne-is) könnyen meg-gátolhatnák a' tüzek' erejét.

Ezekre a' biztató beszédekre meg-láccattatott vidúlni szegén *Teágenes*. Könnyebben vöhetette immár a' lélekzetöt. Úgy teccött hirtelen tüneményeiben : mint-ha magát *Kariklédát* lát-

na.

ná: Azt az utálatos sötét Barlangot végetlen gyönyörűségű nagy Palotának lenni képzelte. Ugy-is teccött: mint-ha víg *Kerikléája* benne vagy ülne, vagy pediglen sétálna.

De még úgy-is láccatott *Teágenesnek*: mint-ha *Karikléának* elejébe egy asztal volna le-téve. Rakva pedig sok eledelökkel, fő-képpen ama' leg-híresebb *Fekete-levesökkel*, melyekre (ha a' föl-mészárlott *Leánt* maga' szemeivel a' Barlang-ban meg-láttya.) *Teágenes-is* hivatalos vala.

§. IV.

A' Kerekdékbe érkezés.

Erősen iparkodtak tehát a' Tónak derekán. Magok voltak az Evezők, magok a' Kormányosok-is. Mert: ki ennek-előtte a' Csónakot igazgattya vala; tüstént az első ütközetben a' hajóból ki-dorongoztatott.

Magokra hagyattatván tehát ; mivel az evezésben gyakorlottak nem voltak : ki erre , ki amarra dolgozott. Se egy formájuk , se egy arányuk nem lehettek az ellenköző vonások.

Különös akadályokra vált az-is : hogy (a' természetnek röndös szabássai szerént) azon irtóztató nagy égés , és nagy gyűladás után , meg-eredtek a' szelek-is , és a' tónak födelén nagy hullámokat vetöttek.

Hogy még-is, nagy vesződéssel , a' Kerekdéknek nap-nyúgoti partjára értenek ; egyenesen a' Harambasának Lak-hejje felé tartottanak.

H

Min-

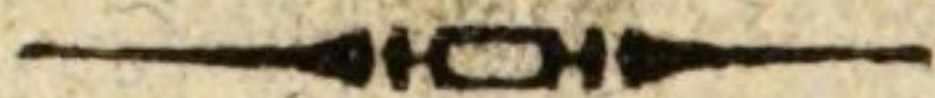
Mindenütt nem egyebet ; hanem a' siralmas károkat (a' tűznek nyomdokait) látták.

Ha a' Harambasa' lakásának hejét eleve nem ösmérték volna ; mostani el-pusztulása után, reá-nem-akadhattak volna. Mert a' mardosó lángok , az épületnek tetejébe harapván , mivel a' tónak nádjaiból födetve vóltanak , falai-is sáral-tapasztott nád-rőzsékből épültek , tönkre-törték az egész Gajibát.

Már ekkor , midőn eme' házhoz érkeztek , a' lobogó lángoknak vékonja-is el-aludtt. Csupán azt vöhették észre : hogy a' meg-égett nádnak egynehány fekete pörnyéjében ide-tova szaladgáltak a' tekervénes szikra-pillangók.

MÁSADIK RÉSZ.

A' Holttnak tetemei.

§. I.

Barlangba menetel.

Kár-vallott Harambasa' hajlékának el-enyisztét meg-sajnálván *Teágenes* és *Knémon* ; a' fekete pörnyék között mind-addig kotorázgattak , még egy marokni nádra szert töttek , és azt fű-szalakkal össze-szorongatták. Meg-gyújtották azután ; és azzal a' barlang' ajtajához érkeztek.

El-csudálkozott *Knémon* : midőn az ajtót hantokkal nem csak bé-hánva , hanem egészen el-

el-is-temetve látta. Ennek okát eszével föl-nem-érhette. Gyanakodott ugyan *Tiamis* felől; de erről *Teágenesnek* nem merészlött szólni, rész szerint azért: hogy ő akkor a' gyöppel bajoskodott; rész szerint azért: hogy mostani csöndös-ségét föl-zavarni éppen nem akarta.

Hogy a' gyöpöt egészszen el-széjjesztötte *Teágenes*, a' barlang' ajtaját egyszeriben meg-nyitotta *Knémon*. A' nád-szálakat *Teágenes* előtt hordozván; a' Barlangba le-hágott. — Kereste az utat — Kereste az-után *Karikléát-is* — Kis csavar-gás után a' föl-mészárlott testet meg-látta.

Bóldog Isten! — hogy el-írtózott, midőn a' fojó vérnek meg-aludttát szemlélte! — Borsóso-dott testje! — Egyszeriben el-sikojtotta magát; a' tüzet-is el-szórván, ezeket jajgatta

KNÉMON: Oda vagyunk egy lábíg! Hal-va fekszik — édes *Karikléánk!*

§. II.

Teágenes' gyötrelme.

Ama' szavakat hallván *Teágenes*, mi gyöt-relmei voltak; mi pokol-kénok hóhérlották szí-vét; le-nem-írhatni. Hasonlítani se lehet azo-kat más valamihez; hanem önnön magokhoz. Elötte az egész velág tengőjéből ki-esötniek lenni láccatott. Mindenek föl-fordúlva teccöttek.

Mint-ha egy alattomos erő le-görbítötte volna szeméjjét; a' fekvő leánnak tetemei mel-lé le-horgasodott. Minek-utánna meg-merevö-

dött tagjait által-meg-meg-által-ölelgette volna; úgy teccött: mint-ha a' föl-mészárlottnak sebeibe bele-forrott volna.

Észre-vötte *Knémon*; hogy *Teágenes'* szíven erőszakoskodna a' gyöttelelem; 's-nem-is messze lenne a' kécségbe eséstől. Tartván attól is: ne-hogy valósággal meg-tébojodgyon, és magában kárt tögyön: észre-vöhetetlenül bal oldala mellé lopódzott, és kardját hüvejjéből ki-lopta.

Az-után: mint-ha a' nádat újra meg-akarná gyújtani; a' barlangból ki-szökött. Testje derögvén, és keserveitől szinte el-emisztetvén; nem tudta jajgasson-é? avagy apróra vögye jajos keserveit. Végteére így síráncozott:

§. III.

Teágenes' zokogásai.

Oh én el-hagyattatott árva Teremtés! — Oh melyik lehetött azon telhetetlen Istenség, ki meg-rontásomra így föl-lobbanhatott? — El-hagyatta velem édes Hazámat! Kénszerítött a' tengeri veszedelmekbe! A' Tolvajok', a' Haram-ják' kezei közé erőltetött — Mind-ezekkel meg-nem-elégödvén; mivel észre-vötte: hogy mind-ezeket, és ezeknél többeket édes *Kariklém* ki-pótolhattya; íme ezen vigasztalásomat-is el-pusztította.

Oda lött lelkem' fele! talán ugyan azért: hogy, valami erőszakoskodó lator ellen, erő-
sen

sen védelmezte azt a' tisztaságát, melyet én számomra tartott — Lelkem *Karikléám*! Legalább utolsó *Isten-hozzádat* hallhattam volna gyöngé ajakidból!

Az élő Istenre kénszerítlek: nyilatkoztasd ki ördögös Gyilkosodat! — Istenem! el-hallgatott — örökre el-hallgatott! — Azok az Isteni kegyességgel tejjes ajakak meg-némúltanak — Meg-győzhetette a' sötécscség ama' Fákja-viselőt. — A' rőndbe-szödött velágnak leg-rőndösebb remekjét a' maga semmiségébe el-temethette a' rőndetlen zúr-zavar — Istenem!

Oh ennek előtte *páratlan*; de most immár *páratlan* Szépség! hová löttek kék szemeidnek fényes ragyogvánjai — Ímé ezeket nem láthatta a' sötécscségben ördögös gyilkosod; más-ként bizonyosan meg-kegyelmezött volna.

Oh minek-is nevezzelek! — *Mátkállyalaké*? de törvénesen le-nem-gyűrűztelek — *Hiteselleyelek*-é? de mind-eddig össze-nem-esküdtünk — Oh nem egyebem; hanem édes, meg-meg-édes-édes *Karikléám*! Íme melletted *Teágenesed*! — *Teágenesed* mondám: mert evvel a' névvel számtalanul nevezteél.

Nincs tehát annyi erőm: hogy halottodból föl-támaszszalak? — Oh hol vannak ama' régi csudák? — Úgy el-hagyatott-é az emberi nemzet: hogy azoknak meg-romlott ügyöket az Istenek se akarják immár föl-fogni.

Jól vagyon. A'-mit töhetők; el-nem-múlatom. Kevés-üdő-múlva veled leszen *Teágenes*-sed. Gyarló életem' el-enyíszttével meg-fogom torlani sajnos halálodat — Áldomásod az én vérem leszen — Egygyütt fogunk fekünni ebben a' hitván barlangban — Élni fogunk ama' más-sik velágon: mivel erre nem teremttünk.

§. IV.

Új jelenés.

Szavainak utólja felé lévén *Teágenes*; el-hagyta a' holtnak ölelgetéseit; kezét pedig kardjának markolatjához igazította. Azt hüvej-jében nem lelven, meg-boszszonkodott. *Knémon* ellen pedig így szóllott:

Irgalmatlan Ifiú! Te tehát ismétt meg-fosztottál minden javamtól? *Karikléámon*, a'-ki néked soha nem vétött; ismétt boszszút-állottál! Nemes születésödre nézve, szégyellhetöd magadat. Álly elő gyalázatos!

El-se-végezhette utólsó szavait; íme a' csavargós barlangnak egygyik üregéből (mint valami högynek kellemetlen völgyjéből) eme' vékony, és kurta szavát hallatta egy

LÉLEK: Itt annak lelke, *Teágenes*! ki tölled soha el-nem-válhat.

E' hangozatot hallván; nem lehet felőlle azt mondani: hogy meg-háborodott; hanem: hogy föl-tételében újra meg-erősödött. Ismétt hüvejéhez kapott; és ezeket mondotta:

Meg-

Meg-bocsáss, leg-kedvesebb Lélek! hogy menten veled nem lehetek. Semmi fegyveröm, melyel Országodba juthatnék. Most tapasztalom valóságosan: hogy még egészen a' velágból ki-nem-költöztél. Talán azért: mert az erőszak csupán testödniék árthatott; avvagy talán azért: mivel még el-takarítva nem vagy, 's ezen okra nézve, azok a' Bírák, kik a' testektől el-váltt lelkeket ítélőre vonnyák, bóldog *Elixiumnak* mezejére által nem eresztöttek.

Alig végzötte-el szavait, bé-jött a' barlangba *Knémon*, jobb kezében hozván a' meggyújtott nádat. Hogy a' föl-mészárlott leának tetemei előtt, ismét a' hangozatját hallatta az előbbeni Lélek: Szólly, édes *Teágenesem*! merre vagy? így szólla meg-ijedve

§. V.

A' Léleknek ki-völtta.

KNÉMON: Teremtő Isten! Minő hangozatot hallottam! — Ez nem másnak; hanem *Karikléának* szava — *Teágenes*! — Ő még bizonyan életében vagyon — A' barlangnak abból az üregéből hallom ösméretes szavát, melybe őtet ennek-előtte le-zártam.

TEÁGENES: Te engem', tökéletlen Ifiú! ismétt orromon-fogva vezetöl. Mi gyönyörűségöd benne: ha egy nyomorúttat még bolondnak-is tarthacc; és azokkal hitegecc, melyek csak egy-két pörcentésig tartanak?

H 4

KNÉ-

KNÉMON : Igen-is bolondnak ; magam' pedig még esztelenebbnek mondhatom ; ha ez a' test nem *Karikléájé* ; ama' szózat pedig más valakijé. Meg-álly : menten meg-tudom.

E' szavai után meg-fordította a' föl-mészárlott testet ; az-után a' világot orcájához vitte. Csak alig nézett reá , újra el-ordította magát , és rettentő szavait e' jajgatásaival kezdötte

KNÉMON : Istenem ! — mit látok — Oh reméntelen röndölés ! — Hatalmatok alatt vannak (Oh Menny-beliek) a' rettentő csudák — *Tizbét* látom előtttem.

§. VI.

Teágenes' változása.

Reszketve mondotta *Knémon* szavainak utólját. Viszsa-lépett az-után ; és , valamint a' Bálván , merevedten meg-állott.

Valamint azok , kik méj álmokból föl-ébredvén , és valami gyöngé reménségöt vévén ; egyszeriben , és igen hirtelen nagy örökre fordulnak , és magokkal nem bírnak : hasonlóképpen *Teágenes*-is , el-felejtven előbbeni bajait ; nem csak maga fel-élemödött ; hanem biztatta-is , a' mint lehetett , el-iszonyodott társsát.

Minden halasztást igen károsnak lenni ítélvén ; nem csak kérte ; hanem esedözött-is *Knémon* előtt : hogy (abba hagyván eme' holt , meg-is-merevödött hideg tetemeket , mennél előbb *Karikléához* mennyenek. Már látná : és

azt

azt szinte bizonyosnak vélné : hogy ő még életében vagyon.

Egy kis üdö várva, magához térvén *Knémon*; ismét szemeire vötte a' holt tetemet, és azt (ismét) *Tizbe'* maradékjának lenni mondotta. Ide-tova nézött, hogy Gyilkolóját láthassa; de azt szemre nem vöhetette mostan. Végére: csak ugyan meg-ösmérte *Tiamisnak* kardját; nem előbb, hanem minek-utánna ki-teccő markolatját látta. Mert annak vasából, noha elég hosszú vala, mivel a' testbe rejtetött; annak urát észre nem vöhetette volna.

§. VII.

Knémonnak gondjai.

Eme' föl-mészárlott szegén leánnak ki-nyíltt kebelében még egy levél-forma fehérödik vala. Úgy teccött: mint-ha erőszakkal lött volna oda-bé-tolva, mástól-é? mind-e'-koráig nem tudni. De, hogy *Tizbének* Mester-remekje vólt; ki-tudódott az-után.

Minek-után nagy hirtelenséggel kebeléből ki-rántotta a' levelet; el-akarja vala *Knémon* olvasni. Ezt pedig meg-engedni éppen nem akarta *Teágenes*. Föl-pattant ugyan erre a' Görög Ifiú, és tüzelni láccott. Mert: mivel a' leánt ennek-előtte nagyon szerette: annak történeteit egyszeriben meg-akarta-tudni.

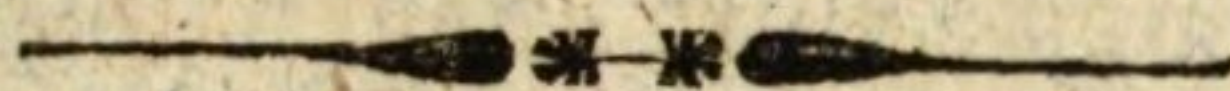
De meg-állapodott osztán *Teágenesnek* azonn az okoskodássán: hogy előbb az Élők, az-után

a' szegén Hólttak felől szorgalmatoskodgyon. Édesnek mondotta ugyan a' remént; de egyszer-is-mind türhetetlennek-is. Kérte tehát őtet: hogy oda vezesse, a'-hová ennek-előtte szíve-szülte *Karikléáját* rejtötte.

Reá-állott *Knémon*. Ki-vonta *Tizbének* teméből a' kardot, mely valósággal *Tiamisé* vala. El-vitte magával a' levelet-is. Erre nagy szorgalommal vigyázott. Arra térítöttek osztán útjokat, a' merre kedves *Karikléát* leg-hamarább érhettek.

HARMADIK RÉSZ.

Teágenes Karikléával.

§. I.

Öröm-fojadékok.

Azomban *Karikléa*, ki mind-eddig annyi viszontagságok, és veszedelmek között az isteni szent röndölésök szerint, életében meg-maradhatott; az égő nádnak egy-nehány sugárjait távúról meg-pillantván; a' szikráknak különös tündöklése után, egyenesen régen-óhajtott *Teágenesse* felé iparkodik vala.

Szemére nem vöhetette *Karikléáját* az ő *Teágenese*: mivel a' lángok mellett léptetött. De meg-látta őtet *Karikléa*: mivel nagy sötétben vala. Hogy édes *Teágenessének* közelére érkezött; hír-

hirtelen nyakába borúlt; és csupán csak ezeket nem lehet azt mondani: hogy szólhatta, hanem éppen nyöghette

KARIKLÉA: Vissza-adtak tehát az irgalmas Egek! — Édes mindenem! Lelkem *Teágenesem*! — Hol múltattál eddig?

TEÁGENES: Lelked' látom-é? avvagy T'önnöd magadat? Mint élhettél eddig?

Hogy eme' kurta szózatokat viszálták; nem tudni: mi lelhetette szívöket; de egyszer-is-mind le-rogytak. Nyugodalomban lévén a' földön, magokat által-ölelve tartották. Egyet-se-szólhattanak. Végte're: valami keserves nyögésökhöz hasonló hangzatokat ejtöttek.

Kevésbe múlt-el: hogy ki-nem-adták lelköket. Meg-szokott tudni-illik esni: hogy néha a' nagy örömet, a' halál-is követi. A' reméntelen gyönyörködés pedig, bizonyosan fájdalommal végződik. Mind-ezeknek okaik magok a' vigyázatlan emberek.

§. II.

Knémonnak szorgalma.

E' reméntelen le-rogyásjokat tréfára nem vöhetvén *Knémon*; hogy ahhoz a' csurgó kúthoz érkezött, melynek mindenkori forrását ennek-elötte-is jól tudta: két maroknyi vizet merítvén, azzal orcájokat meg-locsogatta. Megfogdosta osztán orrokat-is, hogy magokhoz hamarább térjenek.

Eme-

Emezek pedig, terhes föl-eszmélködésök után, össze-ölelközve lenni tapasztalván magokat: magokban különös változásokat érzöttek. Fő-képpen *Karikléa* (hirtelen föl-ugorván) *Knémon* előtt nagyon el-szégyenlötte magát. De annak el-pirúlttát védelöm alá vévén, ezeket mondotta

KNÉMON: Ezeket az atyafiságos hajlandóságokat nem csak meg-feddeni nem; hanem meg-dicsérni-is szükséges; de csak olyak előtt, kik valaha Isten-igazában szerettek; az-után a' szeretettől meg-is-győzettettek; és így annak ezer furcsaságjait, és alattomos ereit egészen ki-tanúlhatták — De bezzeg! (ha csak szabad az igazat ki-mondanom)! nem dicsérhetöm azt *Teágenesben*, a'-mit e' két szemeimmel láttam: midőn egy vándorló, és magához éppen nem hasonló leánt, által-meg-által-ölelgetött.

TEÁGENES: Ne tréfálódgy ilyekkel *Karikléa* előtt — Mert ezt sirattam szegént annak képében — Az egész dolgot jóra fordította az Isten: mivel, annak a' leánnak el-enyísztté után, édes *Karikléámat* életben találhattam — Mind-az'-által: te-is *Knémon*! bár kebeledbe néznél, és ott visgálnád *Athénai* szívedet. Nem jut talán eszedbe: hogy (kardoddal föl-övedzve lévén) nem csak meg-ijedtél ama' föl-mészárlott leántól; hanem meg-is-tébojodtál?

Ezek-

Ezekre a' tréfa-beszédökre igen jó ízűen nevettek. De mivel (nem sok üdö múlva) sírásokra-is oszolhattanak; világosan ki-teccött: hogy csupa erőltetés vala. Mert: a' nagy bajok, és keservek között, néha sokkal kellemetesebbek a' siráncokozások, mint a' kacagások.

§. III.

Tizbéről jelentés.

Mind-ezeket ily tréfásan el-végezván emezek; föl-meresztötte mind-a'-két szemét; és, füle alatt, hüvejkjével járván, elég-képpen kimutatta bibéjét, midön e' szavait mondotta

KARIKLÉA: Én ugyan a' Szeretö-féltést soha nem gyakorlottam. Ugyan-azért: ama' csudálatos leánt, kit *Teágenes* meg-síratott, a' boldogok közé számlálhatom; ha fő-képpen ötet (valamint ez-elött-is mondád) által-ölelgette *Teágenes*. Ugyan ki-lehetött az a' szerrencsés leán?

TEÁGENES: Jól tötted: hogy nem féltöttél. De nem-is félthecc édes *Karikléám*! — Mi közöm egy szolgáló leánnal? — *Tizbe* vólt, az az *Athénai* hárfázó, ki, mind *Knémon*, mind *Demeneta* ellen, annyit csafinkáskodott; kinek történeteit-is nem régiben hallottuk. Jut eszödbe talán!

KARIKLÉA: Ti talán engemet meg-akarok csalni? Hol van azon *Tizbe*?

KNÉMON: Ott a' pitvarban fekszik; nem csak meg-halva; hanem föl-is-mészárolva.

KA-

KARIKLÉA: Az Isten' Szerelméjért, édes *Knémonom*! Mire magyarázzam irtóztató szavadat? El-higygyem-é? avvagy lehetséges-é? a'-mit mostanában mondottál? Nékem bizonyára egész testem reszket.

KNÉMON: Inkább higgyed, mint lássad.

§. IV.

Karikléa' nyughatatlansága.

KARIKLÉA: Én ötet látni-is akarom. Görög-országnak szinte közepéből, hogy-hogy gyöhetött ide *Égiptomnak* szélére?

KNÉMON: Azt én nem tudom.

KARIKLÉA: Hát! Annak eme' Szigetünkben létét szemeinkre nem vöhettük - é?

KNÉMON: Én ugyan nem. Tí, ha láttátok-is, reá-nem-ösmérhettetek.

KARIKLÉA: Te annak történeteit ennek-előtte félbe-szakasztottad. Nem-is mondottál egyebet; hanem csupán azt: hogy Mostahádat meg-emíszította — Mond-el (mivel üdönk van) a' többit-is; ha hallottál valamit. Úgy-is elég hozzá a' hosszú éjtszaka.

KNÉMON: Hogy gyöhetött ide; azt, a'-mint mondam, nem tudom: noha erről eleget gondolkodtam. Mi okra nézve szökött-pedig el *Athénából*; azt még *Égínában* hallottam egy jó Barátomtól, kinek nevét *Antiklesnek* mondták. Ez engemet (*Káriásnak* vissza-menetele után) meg-látogatott; mert: a'-mint akkor mon-

dá,

da, *Tizbének* föl-keresésére küldetött *Athéna'* városából. Azt gondolta pediglen: hogy őtet nálam föl-találhattya. De, szerencsétlenségemre, föl-nem-találhatta.

KARIKLÉA: Oh! Mond-el, édes *Knémonom!* azokat-is, melyek ennek-utánna következtenek. Mert én annak a' leánnak történeteit a' velág' csudáinak ritka száma közé töhetöm.

NEGYEDIK RÉSZ.

Tizbének történetei.

§. I.

Antikles Éginában.

KNÉMON: Jut-é még eszetekbe, miket mondott vala *Káriás* Mostohámnak a' kútba-vetemedte felől?

KARIKLÉA: Mind eszembe tartom. Azt is mondotta: mivel te egész *Athénától* ártatlannak lenni íteltettél; szám-ki-vetésöd' hejére jövendene atyád, és ki-szabadítani-is fogna.

KNÉMON: Igen - is azt mondotta *Káriás*. Vártam-is azt a' bóldog órát, melyben Anyavárosomba vissza-vitetem. Se *Athénának* rön-döléséről, se atyámnak iparkodásáról sokáig semmit se tudhattam.

KARIKLÉA: Inkább hiszem, hogy szerencsétlen yala *Aristip*, mint gondatlan.

KNÉ-

KNÉMON : Méjjen gondolkodtál gyönyörű *Kariklédám* ! Nem atyámat; hanem *Antiklest* látom egyszer az *Égínei Réven* sétálni, ki nékem tanuló társam; és, úgy szóllván; kenyeresem vala. Ennek jelen-létéből nagy örömet remélvén; beszédemnek elejét tüstént az *Athénai* dolgokra igazítottam. Kérdőzősködtem atyámnak szorgalmatossága felől. Ki-tanúlni csak éppen azt akartam: lehetne-e valami reménségem: hogy valaha hazámba vissza-mehessek? Ezt igen óhajtottam vala. Erre így kezdötte ama' Pajtásom

§. II.

Tizbe' csavargássai.

ANTIKLES : Örömdre leszen-e? avvagy szomorúságodra mostani tudósíttásom? bizonyosan nem tudom. Leg-is-leg-elsőben azt mondhatom édes atyád felől: hogy annak (a' te' haza-hozattatásodra nézve) oly szorgalmatossága vala, melynél nagyobb soha nem kívánhatál volna. Meg-járta a' körül-belől-lévő leg-hitványabb falukat-is: hogy szám-ki-menésednek hejjét valami-képpen ki-tanúlhasssa. Azomban *Tizbe* (atyádnak gyakori, és néha húzomos otthon-nem-múlatozását maga javára fordítani akarván) házról - házra, vendégségökről - vendégségökre nyargalt. A' városnak leg-gyalázatosabb cinkossaival barátkozott. Sőt az egész atyafiságnak leg-nagyobb botránkozására, velek egy-
gyütt

gyütt tobzódott. Ez ebben az utálatos leánban türhetetlen vala.

KNÉMON: Ezeket ő, rossz erkölcsjeire tekintve, örömet cselekedte. Soha annak szeméből ki-nem-néztem egyebet.

ANTIQUES: Egyszer (valami utálatos össze-jövetelben kacérságra lépven) hárs-fájának gyönyörű pöngetéssével, és mellette még gyönyörűebb énekléssével, fölül-haladta *Arsinoét*, ama' híres Lantolót. Mert: Ennek akkor semmi kedve nem lévén a' lantolásra; igen szorgalmatlanul billegteti vala fuvoráját-is. Észrenem-vötte *Tizbe*: hogy vetekődő Társsa telitelhetne olyas irigykődő gondolatokkal, melyekből osztán boszszú-állások-is igen könnyen követhetnének.

KNÉMON: Ritka dolog: hogy a' Gonosznak, egész végig, jó esze-is legyen.

§. III.

A' Neukráciai Kereskődő.

ANTIQUES: Jelen vala abban a' gyülekezésben egy *Naukráciai Kereskődő*. Neve annak (ha csak jól eszembe tartottam azt, a'mire nagy'-nehezen jutottam) *Nautikles* vala. Ez akkor *Tizbét* igen nyájasan által-ölelgeti vala. Meg-vetötte (tudni-illik) csupán abból az okból *Arsinoét*: hogy, midőn a' Fuvorához kezdött; poszáját nagyon föl-dagasztotta, és össze-zsugorodott ajakinak köreit rátúl emelgette.

KNÉMON : Észre-se-vötte talán *Arsínoe* ?

ANTIQUES : Hogy ne-vötte volna? midőn szeme' láttára, kacagva-is nevetött az a' Kereskődő; *Tizbének* füleibe - is valamit súgdogálni láccatott. Föl-háborodott erre a' méltatlanságra *Arsínoe*. Írigylötte *Tizbének* vak szerencséje' fojását. Ugyan-azért: meg-boszszulássának módjai felől gondolkodik vala. Hogy a' leánnak nyakát törhesse ; magát *Demenetának* Rokonihoz csapta; azt vittatván előttök : hogy *Tizbe* volna ő aszszonjának gyilkossa.

KNÉMON : Ezt *Arsínoe* honnatt tudhatta ?

§. IV.

Tizbének üldözése.

ANTIQUES : Ez a' lantos leán el-beszélötte Mostohádnak Rokonai előtt mind azokat, melyek (még mikor jó barátok voltak) *Tizbének* nyelvessége ki-föcsögött ; mind pediglen azokat, melyekről gyanakodhatott : hogy megtörténhettek. Föl-zöndültek erre *Demenetának* minden Rokoni ; és édes atyád ellen veszedelmesen össze-esküdtek. Azt mondták az Ügyészek , kiket a' Föl-pörösök magok részjekre pénzzel csábítottak : hogy az ártatlan *Demeneta* meg-se-ítéltetött , még-is el-veszhetött — A' Paráznaság csupa fogás lenne — Sürgették osztán nagy erőszakokkal : hogy a' bé-vádolt *Demenetának* valóságos latrát (akár életében, akár a' más velágon legyen) elő-adgya *Aristip*.

KNÉ-

KNÉMON : Hát *Tizbének* semmi baja ekkor ? — Ő viselte az első Szerepet — Ő keveri vala a' Csávát.

ANTIQUES : Arra-is kényszerítették osztán édes atyádat : hogy *Tizbét* az ítélet eleibe hozza. De a' gonosz leán (szerencsésen körösz-tül-járván a' következőkön) avval a' *Naukráciai* Kereskődővel *Athénából* el-szökött — Ezt arra magyarázták a' hamar-hivő Bírák : hogy *Tizbének* el-illantása, Atyádnak praktikája lenne : ne-hogy, a' szemtelen leánnak fartatássával *Demenetának* ártatlansága ki-bizonódna — A' ravasz Ügyészöknek eme' nyálos locsogásokat el-hagyták a' városon terjedni az esztelen Bírák ; és így szegén atyádat (mint Felesége-ellen-koholt méltatlanságoknak valóságos szerzőjét) a' városból ki-csapták ; az-után pedig minden jószágát kótya-vetyéltették.

§. V.

Tizbének nyomozása.

KNÉMON : Szegén Atyám ! — De egyszer's-mind istentelen *Tizbe* !

ANTIQUES : Tudgya a' jó Isten : hová lött ezek után atyád. Talán szerte-széjjel bújdosik e' végetlen velágon. Engemet pedig azért küldött a' város : hogy akár mi szerével éllyek ; *Tizbét* ki-keressem ; és a' büntetésre *Athénába* hozzam. Sokan mondták : hogy avval a' *Naukráciai* Kereskődővel *Égínába* szala-

dott. Oh *Knémon*! — ha annak az istentelen gonosz *Leánnak* hol-csavargássa felől egy-parányit hallottál; add tudtomra mennél-hamarébb.

KNÉMON: Istenem! Hol talállyam-föl!

ANTIQUES: Másként atyádnak le-hajlott szerencsáját hamarébb föl-nem-gyámolíthattuk. Én *Aristipót* ártatlannak; *Tizbét* pedig veszedelmesnek és ártalmasnak lenni állítom.

§. VI.

Köz - beszélgetés.

KNÉMON: Ezek voltak, édes *Kerikléám*! édes *Teágenesem*! annak a' jó barátomnak tudósítássai. Nagyon sajnállottam: hogy *Tizbének* hol-léttét ki-nem-tanúlhattam. Gyanakodtam arról: hogy még most-is ama' *Naukráciai* Keresküdőnek birtokában; ugyan-azért hazájában volna *Naukráciában*. Arra ösztönöztem tehát *Antiklest*: hogy útját *Naukrácia* felé tartsa; ottan a' leánt minden bizonnal föl-találhattya. Ajánlottam néki társaságomat.

KARIKLÉA: El-indúltatok tehát?

KNÉMON: Nem-is más oka lehetett *Égip-tomba*-való menetelünknek.; hanem: hogy *Naukráciára* talállyunk, és ott arra a' szép *Virágra* reá-akadhassunk — Oh! ha életben találhattuk volna valahol! Azonn lettünk volna minden bizonnal: hogy *Athénába* vissza-kericscsük; atyámat a' gyanútól meg-szabadícsuk; vagyonát vissza-adassuk; *Tizbén* pedig, ki ennek a'

zúr-

zúr-zavarnak föl-indítója vala, szívünk szerént, boszszút állhassunk.

KARIKLÉA: Már látom: hogy *Tizbét* föl-nem-találhattátok. Ugyan hogy gyöhetőél ebbe a' szigetbe? Hová hagytad *Antiklest*?

KNÉMON: Ezekre másszor fogok felelni. *Tizbének* országos kóborlásait az Istenektől köl-lene kérdeznünk; ha e' levelét meg-nem-talál-tam volna — El-olvasom — Hallyuk.

§. VII.

Tizbének írása.

Az én régi Uracsomnak, ama' drága *Kné-monomnak* (kinek elsőben töttetött ellensége, az-után igazi boszszúllója valék) az Istentől minden jókat kíván annak leg-kissebb szolgálója *Tizbe*.

Leg-is-leg-elsőben: azt jelentöm vigasztalásodra: hogy gyalázatos Mostohád a' más velágra talpalt. Erre ötet azért kényszerítöttem; mert Tégedet nagyon sajnállottalak; és, hogy igazán ki-mondgyam, szerettelek-is. Ha előbbeni kegyelmedbe vissza-állítasz; el-fogom-beszélleni az egész történetöt.

Eme' Kerekdékbe tíz napok előtt kerültem. El-fogott egy útalatos Haramja, ki magát a' Harambasa' Fegyvernekjének lenni mondotta. Le-zárva vagyok mind-eddig két Vén Banyának őrizetje alatt. Úgy vigyáznak reám: hogy az ajtó-hasadékon se nézhetők ki-felé. *Termútis*

ezen el-zárattatásomat Szeretete' nagyságának lenni hazudgya. Én azt gondolom: hogy ő a' gyengéded Szeretetben vaksi. Inkább hiszem: hogy azon Kenyeresseitől félt, kik nálánál kellemetesebbek.

Ily útalatos társaságba kerülven; el-gondolhatod, édes Uracsom! minő örömökre válhattott, midőn itt-léttem' napjainak egygyikén, az Istennek különös kegyessége szerént, Tégedet meg-pillantani láccattam, az-után osztán meg-is ösmértelek. Tüstént el-tökéllöttem magamban: hogy levelemmel meg-látogatlak.

Minek-utánna ezen írásomat könyv-húllatásaim között el-készítöttem; reá-kértem egygyik Vénemet; hogy, ha hozzád-menetelének alkalmatosságot látandgya; kezedbe szolgáltassa. Ha arra a' szerencsére méltóztatnak a' Menny-égiek: hogy e' levelemet el-olvasni méltóztatol; nem egyebet kérek, hanem Irgalmasságot.

Az Egeknek fényjeire esedezem tehát Úraságod előtt: végy - ki *Termútisnak* únalmassága alól. Ennél az élet, halál. Vedd magadhoz ama' régi Tiédet. Ha nem másra; leg - alább szolgálatodra ajánlom minden tehetségemet.

Bizonságim az Ég-beliek: hogy, ha ellened *Athénában* vétöttem; mind-azokat el-kerülhetetlen kántelenségből tehettem. Ellemben: ha gonosz Mostohádhak veszedelme löttem; gondolatomat Szeméjjednek Bóldogúlássára intéztem.

Ha

Ha ellenem-föl-vött haragodat oly állhatosnak lenni gondolod : hogy valahára meg-nem-szünhetik; öncsd-ki reám minden mérgedet. Csak hogy, minek-előtte mag-hallyak; kívántt birtokodban lehessenek.

Kezed által meg-halni; és a' Görögöknek szent szokásjok szerént tisztességesen el-takaríttatni: sokkal üdvösségösebbnek lenni állítom, mint itten, a' halálnál sokkal keservesebb életben tartós üdeimre kénlődván; egy Pogánnak hatalma alatt érezhető-képpen sénleni.

§. VIII.

Tizbéről okoskodások.

KNÉMON : Meg-érdömlötted gyalázatos leán: hogy az Élők közül szám-ki-csapattassál. Magad lévén halálodnak ki-nyilvánítója; lelkünkben az isteni Gond-viselésnek bizonyosságát meg-erősítötted. Ez a' Gond-viselés sarkallott téged' tejjes életedben. Meg-se-szünhetött egész-idaig üldözésödtől; holott engemet halálodnak szemlélőjévé röndölvén; inkább meg-mutatta maga' méltóságát.

KARIKLÉA : A' Hóltt Szeméjjeokről jobbat beszéllened talán nem ártana.

KNÉMON : A' legyen ő-néki halotti dicsérete, a'-mit meg-érdömlött a' gonosz. De mi új csinje miatt érdömlötte-azt-meg: hogy nem töllem; hanem mástól verettetött-körösztül?

KARIKLÉA : Meg-adózott immár.

KNÉMON : Ne higgy a' gonosznak. Én attól a' Tündértől most-is tarthatok. Hát ha hazugság *Demeneta'* halála ? Hát ha meg-csalt *Káriás* ? Hét ha *Antikles*-is hazudott ? Ki tudja, ha e' két Követőt (a' hírnek előre-bocsátásával, és hozzám igazítással) nem azért ergette-e nyargalóba a' gonosz: hogy szerencsémnek le-indúltt kerekét csavargóba hozza ? Hát ha most-is él ? Hát ha mind sebeit, mind halavánságát tünderösen tölteti ? Mert benne a' Lélek oly feszesen áll, mint a' Kan-macskában.

TEÁGENES : Te tehát még se gyámolíthatod úgy föl magadat: hogy a' tüneményektől, az aszszonok' árnyékjaitól ne rettegj ? Azt felőlem nem mondhatod: hogy bú-bájos mesterségével meg-kerített legyen: mivel vele soha nem társalkodtam. El-hihetöd tehát: hogy, valamint Te élsz; ő oly valósággal meg-hólt.

§. IX.

Knémon' vélekedése.

KNÉMON : Ha meg-hólt; *Tiamistól* vötte halálát. Ösméröm a' Kardnak markolatját. Itt van a' Sasnak feje. Ezzel vala köröszül-verve a' semmire-való Leán.

TEÁGENES : Kölletik pedig tudnod azokat - is, Mikor ? — Mi móddal ? — Minő okra nézve ölte-meg ?

KNÉMON : Nem lehet azt erről a' Barlangról mondani: hogy (vagy mint *Trofónius'* Ürege; vagy

vagy *Delfusnak* Temploma) Jövendőlké tögye a' bele-mentteket.

Hogy *Delfusnak* emléközetét hallották *Karikléd*, és *Teágenes* (mint-ha össze-beszéllöttek volna), egyszeriben e' szavakra fakadtak: Oh *Delfus*! — Oh *Apolló*! — Oh *Pithia*!

Meg-ütközött *Knémon*, Nem-is tudta, mit akarnának azokkal. Úgy teccött: mint-ha valami isteni ihlelésöket sajdítottak volna szívökben. Mert: hol el-sárgúltak; hol ismétt el-pirúltak. Észre-vötte *Knémon*: hogy valaha nagy bajoknak költött lenni *Delfusban*: mivel annak emléközetére így meg-változhattak.

ÖTÖDIK RÉSZ.

Termútis' bajjai.

§. I.

Termútisnak el-érkezése.

Minek-utánna ezek a' Barlangban így beszélgettenek; íme *Termútis* (a' Harambasának Ap-ródja) hogy, meg-sebesítve lévén, magát a' tóba bele-vetötte; és, más üres hajókára kapván, annak hívséges szolgálatjával óhajtott víg életében szerencséjére meg-maradhatott: egynesen (a'-mint ez-előtt-is mondám) a' Kerekdékbe iparkodott. Mind a' hajóból ki-ugrásának, mind a' Szigetbe - menetelésnek nem más oka vala;

hanem: hogy ismét kezébe kaparicscsa *Tizbét*; és, a' Harambasának halála után, kedves Szeméjjével el-is-bújdosson.

Ezt a' híres Leánt (tíz-egy-nehány napokkal ennek-ölötte) el - ragadta vala *Nausiklestől*, ama' mondott Keresködőtől. Meg-sajdította őtet *Herkules' Torkában* haza-félé evezni. Meg-támadta nagy hirtelenséggel. Békét hagyott több nevezetes drága partékáinak. Csupán a' Leánt ragadta-el maga' számára. A' Keresködőt pedig bántatlanul haza-eresztötte *Kémisbe*.

Az Apród, magánál tartván alattomban a' Leánt; minek - utánna a' következött Hadnak kellemetlen híret hallotta; sótt: már a' Tolvaj Feleközetnek közelgetéssét-is szemlélte: hogy *Tiamistól* valami Aldoizatnak föl-kereséssére elküldetött; inkább *Tizbéjéről*; mint az Aldoizat-ról szorgalmatoskodott.

Tehát: hogy életjében, és maga' társaságában meg-tarthassa a' Leánt; leg-tanácsossabb dolognak lenni állította: ha abba a' Barlangba viszi, melyben *Karikléát*, oly szerencsésen, el-rejthette *Knémon*.

Hogy a' Leánt oda rekesztötte; csupa jelekkel (mert még akkor vele beszélni nem tudott) értéssére adta: hogy mind-addig veszteg maradgyon, és semmit se szóllyon; avvagy síkócsjon: még a' hadnak dühössége el-múlik, és maga vissza-jövend hozzája.

Itt

Itt hagyattatván *Tizbe*, a' jelen-való veszedelmeket kezdötte elméjében forgatni. Ezeknek bokrosságjoktól úgy-annyira meg-rettent: hogy a' Barlang' tulajdonságinak ki-kémleléssével semmit se gondolhatott; a'-mi ötet, valamint *Karikléát*, szerencsésen el-rejthette volna. Meg-húzta magát, valamint a' Denevér, a' barlang' elején, és így alkalmatosságot nyújtott a' Harambasának: hogy ötet az oda-rejtött *Karikléa* hejett meg-öllye.

§. II.

Termútis a' barlangban.

A' hadi veszedelmekből szerencsésen kibontakozván *Termútis*; minek-utánna a' Kerekdékbe vissza-érkezött; egyenesen *Tiamisnak* Lak-hejéhez léptetött. Már itt akkor a' pörnyénél, és hamunál semmi egyebet nem látott. Úgy-annyira el-pusztultak, és meg-változódtak mindenek: hogy a' Barlang' szájára alig akadhatott. Nádákat gyűjtván ő - is; és a' Leánt néven nevezvén: a' Barlangba le-szállott.

Hogy ide-tova csavargott; hogy már a' szögletöt, már az ajtó-mejjéköt fürkészte: minden véleményje, minden gondolatja ellen; a' hólt tetemekre akadott. Állott álmélkodva, és sokáig nem szólva. Alig volt: hogy melléje nem rogyott. Csupa sírásokban, csupa fohászkodások között töltögette nem kevés üdejét. Azt - is gondolta: hogy nála nélkül nem élhet.

Nagy

Nagy csöndösségből léve az - után; meg-sajdította *Knémonnak*, és *Teágenesnek* beszélgetéseiket. Föl - forrott benne a' méreg: mivel őket gondolta *Tizbe'* Gyilkolóinak lönni. Szeretett volna nekik ártani.

Az a' kegyetlenség, mely a' Haramjának tulajdona; az a' zabolára-nem-szoktatott dühösség, mely mostanában (Szeretőjének el-enyíszte után) sokkal-inkább föl-gyúlasztotta rossz szívét; arra ingerlőtte haragját: hogy órozva üssön ellenök; és, mind - a' - kettőt, diribról-darabra ízről-ízre vagdallya.

De hogy osztán jobban meg-gondolta környülményeit; oldalát fegyvertelennek lenni tapasztalván (mert midőn előbb az úszáshoz fogott; hogy terhhére ne legyen, többi öltözetével egygyütt, kardját-is a' tőbe vetötte); sokkal alább-hagyott irgalmatlan hevéből.

§. III.

Termútis' töttetése.

Az Apród tehát, jobban meg-fontolván mostani környülményeit, ezen tanácsát jobbnak állította lenni: ha elsőben hozzájok-való társaságát tötteti; az-után, kardra kapván, mind-nyáját le-öli.

E' gondolatnak forgatása után, eleibe vonódott *Teágenesnek*, igen alattomosan. Eleget tudott a' gonoszságokhoz: mivel benne meg-rögzött. Titkolta ugyan mostanában leg-gonoszabb

szabb erkölcsjeit; de szemeinek ki-ki-szökött szikráji elég-képpen ki-nyilatkoztatták istentelen intézetjeit.

Ellemben emezek (midőn ily alattomos hejen; az üdőnek e'-táján; embert láttanak; azt is magánosat; meg - sebesülttet; fegyvertelent; és, még most-is véres orcájút) külömb-féle jó, és rossz gondolatokkal voltak felölle.

Leg - első vala *Karikléa*, ki *Teágenest*, és *Knémont* ott hagyta, és a' Barlangnak kellő-közepébe szaladott. Talán azért: mivel annak a' rút Haramjának anyja - szülte meztelenségétől ki-mondhatatlan-képpen irtózott.

A'-mi ekkor *Knémonnak* gondolatját illeti: ez elsőben annak a' haramjának látására megdöbbent. Minek-utánna pedig meg-is-ösmérte; akkor immár (mivel el-romlott kegyetlen természetét jól tudta) rettegni-is kezdött. Hogy viszont tölle meg-ne-ösmértessön; vissza-vonta magát előtte, egészen a' barlang' oldaláig.

Ez a' látomán meg - nem - ijesztötte ugyan *Teágenest*; de haragját föl-lobbantotta. Kardjával fenyegette a' vak-merőt, ha valami rosszat kezdene. Hogy eddig-is őtet meg-nem-kard-lapolta; azt csupán annak köszönné: hogy fegyvertelen volna; és mi végre jött légyen, mind-eddiglen nem tudná.

Ez az Istentelen Apród (inkább az üdőre, mint erkölcsjére nézve) méjjen meg-alázta magát.

gát. A' meg-ösmérett *Knémont* elsőben bizonságul, az-után segítségül híván; hangosan azt rebesgette: hogy ő, nem csak szánakodásra; hanem védelmére-is igen méltó lenne. Tegnap Paj-társsága meg-érdemlené a' mái segicscséget. Ide azért iparkodott legyen: hogy magát, jó barátja előtt, meg-mutathassa; és, vele együtt, valahová mehessen.

§. IV.

Tiamisról tudósítás.

Az Apródnak ily alázatos szavát jó ízűen hallván a' Görög Ifiú; noha ugyan eszesen által-látta: hogy minden szavai, minden beszédei mindenkor bizonyos hazugsággal, és még bizonyosabb ravaszsággal vegyítöttek legyenek: szíve még-is meg-lágyúlt, és őtet meg-szánni láccatott.

Őtet tehát (mivel *Teágenesnek* lábai előtt térdellött) maga' kezeivel föl-segítötte. Az-után nem egyébről kérdezősködött; hanem csupán ezekről: hol hagyta-el *Tiamist*? élne-e valahol? és mi szerencséje lenne?

Meg-felelt mind-ezekre *Termütis*; de igen rövideden. Elő-adta: hogy ütközött-meg a' tóban a' leg-serényebbekkel? A' hadnak derekára jutván, mi vitézi erejével dolgozott? Se magával, se a' reá-rohantakkal semmit se gondolván, hogy vágta? hogy mészárlotta az eleibe gyúltteket?

Vég-

Végtére : meg-jelentötte azt-is : a' Harambasát hogy tarthatta-meg életben az a' parancsolat : hogy elevente el-fogattasson. Meg-valotta az-után : hogy felölle többet éppen nem tudna : mivel, sebbe esvén , a' tóba ugordott , és egyenesen ide iparkodott hozzája.

§. V.

Tizbéről tudósítás.

Hogy osztán az Apród , *Tizbének* e' siralmas állapotjáról-is , meg-kérdöztetött ; erre azt felelte hasonló-képpen rövideden : hogy ötet valami *Naukráciai* gazdag Keresködőnek körmei közül ragadta-légyen-ki ; *Herkules' törkéban* , ama' högynek bal oldala mellett. Ötet , mind-ediglen , nagyon szerette légyen ; és (hogy *Tiamis* a' leánt észre-ne-vögye) két vén aszszonjai által nagy zár alatt tartatta.

Az-után : hogy e' szerette - leánját a' hirtelen-föl-támadott ellenségnek el-rablásától meg-mentené ; e' barlangnak üregébe hozta. Annak gyilkolóját éppenséggel nem tudná. Ötet pedig vajmi örömet látná , mind magára , mind a' leánnak meg-boszszulássára nézve.

Hogy *Knémon* a' gyanút mind elsőben magáról , mind az-után *Teágenesről*-is el-távulíthassa ; meg-mutatta *Termútisnak* a' kardot , melyet , csak ez-előtt , *Tizbének* oldalából ki-rántott. Piros vérével úgy meg-vala-festve ekkor-is : hogy annak meleg gözzét még most-is láccattatna kimeről-

erőlködtetni. Ennek markolatját szeme' eleibe vitte, és azt *Tiamisének* lenni vittatta.

Meg-ösmérte a' kardot *Termûtis*. Ugyanezért méj sohajtásokra fakadott. Által-nem-lát-hatta halálának okát. Kegyetlen gondolatokra vetemödvén; és immár semmi dolga nem lévén: minden szózat nélkül el-takarodott. *Tizbének* tetemei mellett meg-állott; osztán fejét óldala mellé le-tötte; el-is-szendörödött.

HATODIK RÉSZ.

A' Fogjoknak okoskodássai.

§. I.

Le-nyugovás.

Ezek, *Termûtisnek* el-takarodása után, a' szigetből leendő ki-szabadulássokról tanakodni kezdtek. Nem tanakodhattak pedig sokáig: mivel, mind az el-múltt viszontagság' sújja, mind a' jelen-lévő gyötirelemnek el-víselhetetlen terhe, mind a' következő szerencsének bizonytalansága, igen el-bágygyasztotta el-lankadott eszeiket. Egygyik a' másiknak szemeibe nézött. Az éjtszakának hossza el-tűrhetetlennek lenni láccatott. A' gondolattal valának tehát: hogy, ha lehetséges lehet, a' környülméneknek külömbsege felől beszélgessenek.

Elő - szóllították osztán *Karikléát* - is, azt akarván tölle meg-tudni: minő intézetöket forgattott ekkoráig-tartó magánosságában? De a' szomorú Szüz-is inkább arra vígyázott: mit mondanának amazok. Így egygyik a' másiknak jó tanácsot adni nem tudván; le-sütötte fejét mind egygyike. Föl-föl-emelgették ismét magokat; fohászkodtak; és más e'-féleket töttek.

A' sok unalmakat meg-elégölvén *Knémon*; leg-első volt, ki magát a' padlaton el-terítötte. *Teágenes* egy kö-darabra ült, azonn akarván az éjtszakát tölteni. *Karikléa*, maga maradni félvén, és fő-képpen *Termútisnak* erőszakjaitól tartván; magát *Teágenes'* ölébe vetötte: hogy vele a' holnapi napról beszéllyen. De nem sokat szóllhattak: mivel hamar el-aludtanak.

§. II.

Karikléa' félelme.

Minek-utánna oly kevés üdöre terjesztötték alvássokat: hogy csupán csak szemek' héjját lehetött ki-pihenttnek mondani; íme! *Karikléa*! képzelhetetlen nagy sikójtással, föl-ébredött, és orcájára vetvén kezeit; jobb szemének el-ragadtatássáról panaszkodott.

Föl-ébredött erre *Teágenes*-is; és: mi bajja lenne? meg-rettenve kérdözte. *Karikléa*, újra meg-tapogatván jobb szemét, minek-utánna azt hejjen tapasztalta: meg-követte *Teágenest*, haszontalan félelmei miatt. *Teágenes* pedig úgy

K

meg-

meg-ijedött: hogy az-után-is magához alig térhetött. Így szólla hozzája

KARIKLÉA: Én bizonnára oly vélekedéssel valék: mint-ha jobb szememnek bimbóját elvesztöttem volna oda-kinn. És, íme! mostanában — a' fejembe találom!

TEAGENES: Szeretöm, édes *Kariklém!* hogy eme' pár nap-fényjeidet, éjtszakának üdején, el-nem-veszsötted. De ugyan: mi vihetött téged arra a' gondolatra? Talán el-tévejödteél?

§. III.

Karikléa' álma.

KARIKLÉA: Oh! édes *Teágenesem!* Nem csak el-tévejödtem; hanem ki-mondhatatlan-képen meg-is-ijedtem. Előmbe állott (hála legyen a' jó Istennek: hogy csak álmomban, nem vigyázomban történt) egy irtóztató vad ember: kinek haj-szálaí füsületlenök; tekintete kegyetlen; szemei (leselkedő módra) lopogatók voltak.

TEAGENES: Ejnye utálatos! — Hát osztán?

KARIKLÉA: Ez a' vakmerő (a' te győzhetetlen nagy erődtől se tartván valamit) minék-utánna öledbe le-telepedtem, engemet legelsőben valami éles karddal fenyegetni láccattott. Az-után, nagy haraggal, bal pofámhoz kapott; úgy-is teccött: mint-ha jobb szememet ki-facsarta; avvagy (igazábban szólván) egyszeriben ki-körmölte volna. Erre osztán föl-is-ébredtem.

TEÁ-

TEÁGENES : Adgy hálát Ör-angyalodnak : hogy ez veled valósággal nem történt.

KARIKLÉA : Sőt : adták volna az élő Istenek : hogy ez rajtam akkor történt volna ; mikor ébren voltam ; nem pedig akkor , mikor álmodoztam !

TEÁGENES : Az Istenért ! mit mondtál ? Talán ugyan most-is álmodozol ?

KARIKLÉA : Inkább álmomban vesztettem volna-el mind-a'-két szememet ; sem-mint attól félhessek : ne-hogy téged' virrasztásim között veszeszszelek-el. Igen tartok tőlle : ne-talántán azon álom reád célozzon , kit én szemem' világának tartalak.

§. IV.

Álom - fejtés.

KNÉMON : Talán ugyan vége se lesz ma az Álom-könyv' szorgalmatos forgatássának ? Hallanátok bár engemet-is. Én-is tudok valamit ahhoz a' mesterséghez.

KARIKLÉA : Oh! szólly tehát, édes *Knémon* ! Vigasztald-meg szívünket. Én bizonyára egészszen oda vagyok.

KNÉMON : Erről tönni leg-könnyebb. Elsőben azt akarom meg-tudni : élnek-é ? avvagy immár a' más velágra mentek édes Szülőid ?

KARIKLÉA : Azt tudom : hogy tizen-hét esztendőök előtt bizonyosan éltek. Elnek-é ezen üdőkben ? nem tudom.

K

KNÉ-

KNÉMON : Azt jelenti tehát az Álom : hogy édes atyád oda van. Mert : midőn erre az árnyék velágra ki-terítettünk ; ide Szülőink által erőltet-tetünk. Azok tehát nekünk igazi szemünk' vilá-gai. A' jobb szem, atyánkat ; a' bal pedig, édes anyánkat jelenti. Vagy meg - halt tehát édes atyád ; vagy (Országán kívül) nagy bajokban va-gyon. Ennek egygyike bizonyos.

KARIKLÉA : Ez ha bizonyos ; meg-vallom : nehezemre esik. Mind-az'-által, engedgye a' jó Isten : hogy a' te Álom-fejtésöd igazabb legyen az enyimnél ! ! !

§. V.

Tanakodások.

KNÉMON : De ki röndölt bennünket Álom-fejtőknek ? Mért nem gondolkodunk inkább azok-ról, melyek nekünk (e' mostani környülménjeink-re tekintve) üdvösségössebbek lennének ? Ez a' dolog (ha már alunni egyszer nam akarunk) sok-kal tanácsosabb volna.

KARIKLÉA : Mostanában ugyan más fogla-latosságink nincsenek.

KNÉMON : Hogy ne vólnának ? Talán azt mondhatnók inkább : hogy mi oly gondatlanok vagyunk : hogy magunkról se gondolkozunk. Ez alig - ha nem igaz.

KARIKLÉA : Hallod - é *Knémon* ? Néked eszed van — Mutasd-meg : hogy ember-szerető-is légy — Adgy előnkbe valamit.

KNÉ-

KNÉMON : Barátim ! Addig intézzük - el a' Szigetből - való ki - menetelünket, még *Termútis* aluszik ; vagy aludtát tölteti.

TEÁGENES : Édes *Knémonom* ! Mivel téged' egyszer társaságunkba adtak a' jó Istenek ; és egyenlő szenvedésre kárhoztattak mind - a' - hárunkat : add - elő, kérlek, ki - szabadúltunk' módját. Jól ösméröd ezeket a' Tartománokat. Tucc embereikkel - is szóllani. Mí arra elégtelenök vagyuk ; hogy magunkon segícscsünk.

KNÉMON : Nékem van - é ? avvag néktök nagyobb inségöm ? nem tudom. A' Szerencse eleget rakott reám - is. De, mivel azt kévénnnyátok : hogy, öregebb - léttemre, ki - adgyam gondolataimat ; nem bánom.

KARIKLÉA : Oh szabadícs - ki bennünket.

§. VI.

Knémon' tanácsja.

KNÉMON : Hogy a' Sziget egészszen oda - lött ; és talán (*Termútissal* egygütt) négyen nyargalódzunk benne : leg - könnyebben el - hihetitök. Elég kincsöt, elég ruhát, elég gazdagságot ajánlottak a' jó Istenek : mivel ezen nagy Jószágoknak (minek - utánna a' többiek el - illantottak) Mí löhettünk uraik. De mind - ezekkel jól - nem - lakhatunk. Nem - de - nem meg - eshetik : hogy e' hejünkben éhhel meg - hallyunk. De ha bár meg - nem - halunk - is ; meg - történhetik még - is : hogy ama' Sziget - beli Kenyereiseink vissza - fordúllyanak :

mert ők az itt-hagyott kincsöket el-nem-felejtették; és így előllök, akár mit gondolunk, el-nem-tántorodhatunk. Avvagy-is (ha nem Haramja; hanem velünk emberi módra bánni akarnak) életünket ugyan meg-hagygyák; de a' többit - - - -

KARIKLÉA: Talán hozzánk még se lehetnének oly kegyetlenök?

KNÉMON: Oh! Nem ösméröd őket!

KARIKLÉA: Hogy ne ösmérném?

§. VII.

A' Haramják' szíve.

KNÉMON: Ha-hogy őket ösméred; tudhatod azt-is felöllök: hogy, ha ezeknek ojjas Vezérjök nincsen, ki valaha az emberiségnek szeretője vala (a'-mint-is mostanában, minek-utánna *Tiamis* el-fogattatott, senki sincs) minden ki-gondolható gonoszságokra hajlandók, és alkalmatosok. Egy Reménünk a' szaladás, ha életünket meg-akarjuk-tartani.

KARIKLÉA: Istenem! hogy vihettyük ezt végbe? Szólly, édes *Knémonom*!

KNÉMON: Leg-is-leg-elsőben: attól a' gonosz *Termútistól* kölletik meg-mentenünk magunkat. Vegyük arra, ha lehet: hogy *Tiamis* után eredgyön, és annak hol-léttéről tudakozódgyon. Hitessük-el véle: hogy ez néki (mivel ura volt) kötelességében legyen. Ha ő osztán el-megyen, sorsunknak előbb-mozdításáról akkor immár könnyebben gondolkozhatunk.

KA-

KARIKLÉA : Talán mennél többen lennénk, annál bizodalmasabban járhatnánk.

KNÉMON : Ne hidd, *Karikléa* ! Ez a' *Termútis*, gonosz természetjére nézve, (valamint a' többi Haramják, kik semmi törvényre nem támaszkodnak), igen állhatatlan, és fölötte szilaj gondolatú. Tele-szívta magát minden cégéres gonoszságokkal, és mind-ezekben nem csak meg-erősödött; hanem pajkosan meg-is-keményödött. *Tizbének* meg-ölésse felől reánk nem ok nélkül gyanakszik. Ha annak alkalmatosságát láttya; boszszú-állássát el-nem-múlattya.

§. VIII.

Tizbének el-takaríttatássa.

Ennek a' tanácsot-adó *Knémonnak* okos beszédjei igen foganatosok valának emezeknek szívökben. Ugyan-azért: minden más dolgokat éppen abba-hagyván; ki-iparkodtak a' Barlangnak beljéből; és (mivel immár a' nap-is elő-kereködött) föl-költötték *Termútist*. El-beszéllötték előtte intézetjeiknek némej részjeit: azokat tudni-illik: melyeket el-hitetéssére alkalmatosoknak lenni gondoltak. Úgy-is teccött: mint-ha ezeket vele el-is-hitették volna.

Mind-az'-által (ne-hogy *Tizbének* tetemeit el-takaríttatlanúl a' barlangba hagygyák) gödröt ástak nekik, bele-is-eresztötték. Más ily egyebeket-is töttek, melyek a' Görög Imában foglaltattanak. Végtere meg-is-siratták.

Minek-utánna az el-temetésnek ily vége szakadott; arra kérték *Termútist*: hogy *Tiamisnak* föl-keresésére indullyon. Úgy teccött: mint-ha el-fogadta volna javallássokat. Ki-ment a' homájos barlangból. De, nem sok üdő várva, ismét vissza-jött. Azt mondotta előttök: hogy azon veszedelmekbe, melyek mostanában bizonyosok volnának, magánosan nem eredhetne. Hanem: ha *Knémonnak* társaságában bízhatna; vele, ok-vetetlenül, el-menendene.

§. IX.

Knémon' nyakassága.

Igaz fontolóra vévén a' dolgot, el-hitette *Knémon* magával: hogy *Termútisnak* társasága néki veszedelmes lenne. Hathatósan el-is-tökéllötte magában: ki-is jelentötte: hogy vele nem utazna. Éppenséggel meg-kötötte magát; és el-menni nem akart.

El-gondolhattya az ember: midőn *Knémonnak* nyakasságát látták, minő változásokat érezhettek ezek magokban. *Karikléának* eszébe semmi se juthatott, a'-mivel a' haramját útra verhetne volna. Görög nyelven így szólla *Knémonhoz*

TEÁGENES: Tucc tanácsot adni másoknak; de, hogy azt magad tudnád végre hajtani: semmi tehetséged hozzá. Ezt én immár ennek-elötte-is gyakorta; de mostanában nyilván tapasztalom. Van-e szíved Leventa? Vedd-elő régi

régi bátorságodat. A' Bátort az Istenek-is megszokták segíteni.

KNÉMON : El-mennék , ha hasznát látnám.

TEÁGENES : Ennek pedig meg-kölletik lenni : hogy egygyet ércsél véle. Ha vele nem tartaszsz ; meg-látd ; hogy el-ügyeköző szándékunkat észre-vöheti , 's meg-is-üstökölhet bennünket. — Ugyan mitől félhecc ? — Ő fegyvertelen és meztelen ; te fegyveres és mezes — Annak tagjai sebesek ; a' tiéid épek. Mi lehet annál könnyebb : mint valahol az erdők között el-hagyni ? és hozzánk abba a' városba jönni ; melyet köz-akarattal röndölünk. Válaszszunk pedig olyat , melyet leg-közelebbnek lenni tudunk ; holott-is jó lelkű Lakosokat remélhetünk. Te a' hejségeket ösméred.

HETEDIK RÉSZ.

Knémonnak el-válása.

§. I.

Elo-intézetök.

Meg-győzettetött *Knémon*. Szót-is fogadott. Választottak tehát a' *Nílus'* partjától nem messzire egy várost, *Naukráciának* tartománjában , melyet *Kémisnek* neveztenek.

Ezt egy szép menedékes dombra építették az *Égiptomi* Polgárok ; és a' betyárok ellen meg-

is-erősítették. A' Kereskődőknek leg-gazdagabbja lakta. Ugyan-azért: *Kereskődő Városnak* neveztetött. A' többi emberek-is igen józanok és ember-szeretők. A' lakás magában igen alkalmatos; csak hogy a' Betyároktól sokat szenvednek; mivel azoknak tavától nem messzebb laktak száz dülő földnyinél. Hogy oda az utat el-ne-veszeszszerék; így oktatta őket

KNÉMON: Én tehát *Termútissal* előre elmegyek. Ha-hogy osztán tük-is utánnam eredtök; mindenkor dél-karikájára tarcsatok. Soha el-ne-hagygyátok *Nilus'* partjait. Talán fél napot se fogtok a' járásban tölteni. El-jöjjetek pedig minden bizonnal. Ezt nem annyira magamra, mint reátok nézve mondhatom. Ha magatokra hagyattatnátok, ösméretlenek lévén, könnyen el-veszhetnétek. Ismét azt mondom: hogy az utánnam-jövetelbe ne késedelmesköggyetök. Ezt pedig el-ne-felejsétök.

TEÁGENES: Nem késedelmeskögdném, ha *Kariklét* (ki a' hosszú utat mind-eddig meg-nem-szokhatta) magammal vinnöm nem köllene.

KARIKLÉA: Felöllem éppen ne szorgalmatoskodgyál, édes *Teágenesem*. El-érhetek én-is oda, ahhová te mehecc. Ha meg-indúlunk; magunkat valami koldús ruhával bé-takar-ni fogjuk, elsőben azért: hogy meg-ne-ösmérennek; az-után azért: hogy ne báncsanak.

KNÉ-

KNÉMON : Isten bizon! Jól mondád. Mert Ti (mostani szeméjjötökre nézve) éppen bé-illötök a' Koldúsok' számokba; fő-képpen *Karikléa*, ki, ez el-múltt éjtszakán, el-vesztötte jobb szemét. Ti pedig nem csak Kenyér-szeleteket; hanem kalácsokat-is, tál-ételöket-is fogtok magatoknak szerezni.

El-mosojogtak amazok, *Knémonnak* enyelgését hallván. De, minek-elötte el-váltak egymástól; föl-fogadták nagy esküvésök között: hogy egygyike a' másikat szántt szándékból el-nem-fogja-hagyni.

§. II.

El-útazás.

Ezen beszélgetések, és fogadások után, *Termútis* és *Knémon* (köröszkül-evezvén a' tónak vizein), minek-utánna egy iszapatlan part-ra érkeztek; lábaikra keltek; és, nem igen sok üdö múlva, egy erdőbe érkeztek.

Elsőben ugyan (az erdőnek nagy sűrűsége miatt) nehezen lehetött rajta köröszkül-hajtani. Előre-töreködött *Termútis*: mivel (*Knémonnak* okoskodása szerént) az utakat jobban ösmérte. De *Knémon* azért-is méne utánna: hogy magára jobban vigyázhasson; és, ha alkalmatosságát láttya, tölle el-is-állhasson.

Hogy osztán a' Sűrüből a' Szálasba értenek; ott valami Juh-nyájákat láttanak. A' Pásztor-emberek (ezeket a' Haramjákat, azoknak

szokott viseletjeből, elég-képpen ki-vévén), mihejest őket meg-pillantották, tüstént szerteszéjjel szaladtak. Nyársra vala húzva egy Ürü, melyet-is akkor a' parázs mellett forgattak a' suhancár bujtárok. Ekkor pedig csak felébe vala meg-sülve.

Tüstént hozzá láttak emezek; és, valamint az éhes Farkasok, nem annyira ötték, mint habsolták a' vérös falatokat. Hogy az-után a' horpaszt jól meg-töltötték; előbb állottak, és útjokat fojtatták. *Knémon* pedig amannak el-hagyassáról szünetlen gondolkodott.

§. III.

Knémonnak töttetése.

Hogy az-után a' dombra föl-értek; *Termútis* ugyan a' gondolattal vala: hogy annak ama' másík alján *Tiamis* lenne meg-fogva; meg-is-kötözve; avvagy talán föl-is-akasztva. De *Knémon* ezzel semmit se gondolván; minek-utánna a' dombnak tetejére föl-értek; hirtelen hasa' fájásáról panaszkodott.

Ennek okául (hogy a' haramját hamarébb el-hitethesse) azt a' történetöt vetötte: hogy mohón ötte legyen a' sületlen hús - darabokat. Az-után azt-is mondotta: hogy nem bort; hanem tejet ivott legyen reájok.

Kérte osztán *Termútist*: hogy vagy ő maga előre mennyen; vagy magát hátra maradni hagygya. Szüksége után (ha azt szerencsésen el-

el-végezhetné) bizonyosan utánna menendene. Meg-várta őtet *Termútis*. *Knémon*-is embere léve szavának.

Ily furasággal éle egyszer-kétszer *Knémon*. És, hogy következendő el-illantása felől semmit se gyanakodna; néha hamarabb-is nyomába termett, semmint a' haramja remélhette volna. Észre-vévén tehát: hogy hív társasága felől éppen nem kételkedne; végtére tölle el-maradott, és valósággal el-tűnt. Hogy soha tölle föl-ne-találtassék, más-fele vette útját, és az erdőnek sűrűjébe vissza-iparkodott.

§. IV.

Termútisnak esete.

Minek-utánna a' dombnak tetőjéről le-ereszködött *Termútis*; hogy magát ki-pihenhesse; egy kő-darabra le-ült. Várta (a' nap' este után) a' következött éjtszakát: hogy annál bátorságosabban mehessen abba a' faluba, holott Urát *Tiamist* meg-kötözve lenni gondolta. Igen szerette volna: ha annak álladalmát, minden veszedelem nélkül, valami módon ki-tanúlhatta volna.

Várakozássának unalmas üdején, *Knémon*-nak ravaszságáról elmélkédött. Őtet (minden bizonnal) *Tizbe'* gyilkolójának lenni gondolta. Az-után pedig, hogy (az üdőnek nagy sötétje lévén) vissza *Knémon* még se érkezött; *Tedgenest*-is hasonlónak mondotta.

Erre

Erre nézve : el-tökéllötte magában : hogy, ha *Knémon* vissza - érkezik : őtet alattomban meg-öli. Annak kardjával föl - fegyverközvéen, egyenesen *Karikléára* megyen, és őtet, *Teágenessel* egygyütt, le-vágja.

El-únván a' hosszú várakozást ; és még inkább az unalmasabb ülést : elsőben szunnyadozni kezdött ; az-után békességessen el-szendörödött. Végtevére : el-aludtt.

Nem tudni : mi rossz álmát alhatta. Oldalához csuszott egy *Áspis* ; mely csöcsét megharapván ; halálos sebbe ejtötte. A' méregnek el-tenyésztte után, nem sokáig kénlódott. Egyszeriben föl-fordúlt ; és szelletét ki-adta. Ennél böcsületösebb halált meg-nem érdemölhetött az, kit a' nyárs és kerék martalékjának várhatott.

§. V.

Knémon' le-nyugtta.

El-hagyván *Termútis'* társaságát, mind-addig meg-se-pihent *Knémon* ; még az éjtszakának szokatlan sötétsége a' tovább-menetelt meg-nem-gátolta. Azon a' hejen, holott őtet a' sötétség el-érte ; magát szorgalmatosan el - is - rejtötte. Egybe-hordogatta a' fa-leveleket ; és azoknak lapjait magára egyengetvén, egész testjét éppen el-temette.

Ily szorgalommal el-takarítván magát, az éjtszakának egy részét sok nyughatatlanságok között töltötte. Minden leg-kissebb zörgést, fá-

fákon a' leveleknek leg-gyöngébb mozgássait, a' lengedező szeleknek lebegő fuvalmait, mind annyi *Termútisoknak*, mind-annyi haramjának lenni gondolta.

Ha néha meg-esött: hogy el-szendörödhetett; azt állította álmában: hogy meg-szalasztatott. Hátra-tekinteni szünetlen, és attól-is félni láccatott, ki nyomába nem vólt. Egészen el-alunni akarván; nem kívánhatta azt, a' mit valósággal óhajtott: mivel az ijesztő álmaktól annál inkább tarthatott. Boszszonkodott az éjji sötétségre-is: hogy tovább tartana; semmint reá szüksége lenne.

§. VI.

Knémon' hajnala.

Ily sanyarúságok, ily szorongattatások között töltvén az egész éjtszakát, minek-utánna a' hajnalt meg-látta: leg-is-leg-elsőben hajának hosszából annyit vágott-el éles kardjával, a' mennyit ez-előtt (hogy igazi haramjának tessön) meg-eresztött vala.

Mert ama' Betyárok, noha egyebeket-is tösznek: hogy leg-félelmesebbeknek tessenek; még hajok' szálait-is nagyra nőttetik, és vállaikon mesterséges tunyasággal el-szórják. Azokat, kik szerelmesködni akarnak, kellemetösökké töszí a' hosszú haj; a' betyárokat pedig irtóztatóbbakká.

El-vágott tehát annyit hajából, a'-mennyit az *Athénai* Ifjoncok közönségesen el-vágni szoktanak. Ezek után *Kémis'* várossa felé iparkodott, ahová *Teágenest* és *Karikléát* várta. Történetei pedig ezek voltak:

Minek-előtte ahhoz a' kis városhoz érkezött; *Nilus'* fojója mellett léptetvén, egy szép öreg embert látott, ki akkor a' parton nagy csöndösséggel sétált. Úgy-is teccött: mint-ha a' csöndösen-fojó vizeknek csillapatját látván, velek akarná közleni irtóztató gondolatjait.

§. VII.

Egy Öreg' le-írása.

Szent hivatalúnak lenni láccatott: mivel ojjas embereknek módjokra valának meg-eresztve haja' szálai, kik valamejik templomban az Áldozatokat űzik. Öszbe - csavarodott egészen. Haja' szálai, mint a' fehér galamboknak tollai. Széles mejjén, nem valami mesterséggel; hanem mesterséges nem gondolással el-vala terjedve hosszú szakállá.

A'-mit *Knémon* leg-fő-képpen csudállott, és szeretött ebben az öreg emberben; a' látomán vala: hogy mind köpönyegje, mind más öltözetje-is nem *Égiptomi*, hanem *Görög* szabású vala. E' dolgot *Naukráciában* látni, nem annyira ritkaság, mint szokatlanság vala.

Nem kívánta őtet meg-szóllítani *Knémon*. Szem-füllel vigyázott minden cselekedeteire. De,
mi-

minek -utánna azt tapasztalta benne : hogy előre nem csak léptetne ; hanem iparkodna-is : sőt noha maga után *Knémont* töreködni látta ; vele lenni még se kívánczónék (másban foglalta bú-szorongatta eszét ; sem-hogy egy Jövevénnel szóba-kerögdgyön) ; ennek különösségéről éppen nem kételkedött. El-is-hitette magával : hogy annak társasága : magának nagy hasznára válhatna. Sok dolgok lappangottak ebben az öreg emberben , melyeket belőlle *Knémon* nagy mesterséggel ki-facsart ; de ki-adta a' következőt üdö-is.

§. VIII.

Knémon az Öreggel.

Jól meg-fontolván minden környülméneket ; annak az öreg embernek elejébe került , és ötet (jól-lehet még akkor-is méj gondolatokban foglalatoskodott) így szólítá-meg

KNÉMON : Isten jó nap', szép Öreg !

ÖREG : Fogadgy' Isten jó Ifjú.

KNÉMON : Egy kevesé jobb kedvet - - -

ÖREG : Nem mutathatok.

KNÉMON : Oka ennek - - -

ÖREG : Az : hogy az Isten gyötör.

KNÉMON : Egy Görög Szarándokot ?

ÖREG : Se Görög, se Szarándok nem vagyok.

KNÉMON : Mi tehát ?

ÖREG : Ide való Ivadék.

KNÉMON : Görög ruházatban-e ?

L

ÖREG :

ÖREG : Azt a' nyomorúság tötte fényesnek.

KNÉMON : Ennek a' fényességgel mi köze ?

ÖREG : Azt gondolod talán : hogy fényes nyomorúltak nem találkoznak ?

KNÉMON : Téged' annak nem vellek.

ÖREG : Mint-ha ember nem vólnék !

KNÉMON : Tehát annak okát - - -

ÖREG : Elő-nem-fogom-adni mind-addig ; még Te e' kérdésimre nem felelsz : ki vagy ? honnant jössz ? hová utazol ? hogy beszél-leszsz *Égiptomban* oly fojvasan görögül ?

§. IX.

Köteködés.

KNÉMON : Te ugyan, öreg Aty ! sokat kívánsz egyszerre.

ÖREG : De te talán többet , fiatal lévén , egy öreg embertől.

KNÉMON : Mert az öregöktől tanulhatnak a' fiatal emberek.

ÖREG : Az már más.

KNÉMON : De még-is fura.

ÖREG : Micsoda ?

KNÉMON : Én tégedet hamarébb kérdeztelek ; és kérdéseimre semmit se feleltél.

ÖREG : Mint-ha bizon minden kérdések meg-érdemlenék a' feleletöket.

KNÉMON : Ez már más. Követlek édes Öregem. Ha tudtam volna , meg-nem-bántottalak volna.

ÖREG :

ÖREG : Minek a' követés ; ha meg-nem-bántottál ? Nem úgy veszem-ám-föl szavaidat : mint-ha azokkal meg-akartál-vólna-sérteni.

KNÉMON : Nem-is oly szívemből mondot-tam. Az akarat leg-alább egyenes.

ÖREG : Sok jót tapasztalok benned. Ugyan azért ; ha történeteimet hallani akarod - - - -

§. X.

Szállás-ajánlás.

KNÉMON : Oh ! be régen óhajtottam élttem-ben : hogy egy érdeemesnek történetét halljam !

ÖREG : Én-is óhajtottam ojjast, ki előtt el-beszélhessem. Te akadtál előmbe. Eszesen fe-lelgetvén enyelgéseimre ; ki-állottad a' próbát. Barátságomra tehát méltónak lenni tartalak.

KNÉMON : Köszönöm szívességedet.

ÖREG : Ha ide nem érköztél volna ; a' régi meséknek hangozatjok szerént, ezeknek az *Égip-tomi Nádaknak* beszéllöttem-vólna-el iszonyú kár-vallásomat — Oh ! Fiam ! — En nagyon kár-vallott ember vagyok.

KNÉMON : Nagyon sajnálom.

ÖREG : Haggyuk-el előbb ezt a' *Nilus'* vizét. Bátorságosb hejre távozzunk.

KNÉMON : Itten-is mitől félhetünk ?

ÖREG : A' Dél' és Éj-szak' karikájának ép-pen alatta vagyunk. Hevei türhetetlenök. Tör-téneteim pedig terjedtek. Ha más felé nem hív-nak dolgaid ; mennyünk ama' városka felé.

KNÉMON : Dolgaim nincsenek, el-mehetők.

ÖREG : Adok ottan Szállást-is ; nem ugyan magam' házánál ; hanem jó barátoménál , ki engem'-is (kár-vallásom után) szívesen magához fogadott. Oh! ha ürességöm leszen ; be el-beszéllöm történeteimet ! Te-is a' magadét.

KNÉMON : Mennyünk tehát. Úgy-is ama' városkát töttem célomúl. Úgy-é bizony : hogy *Kémisnek* nevezik ?

ÖREG : Annak igen-is.

KNÉMON : Össze-beszéllöttem két barátimmal. Ide várom őket. Még ma itt lesznek.

NYOLCADIK RÉSZ.

Kémisben történttek' eleje.

§. I.

Kémisbe menetel.

Hogy fáradság nélkül a' városkába juthassanak (mert az Öregnek lábai, ekkoriban, igen gyöngék valának) ; egy kis hajóba mentenek. Ilyeket itten eleget tartanak a' *Kémisiek* : hogy szolgálatot tögyenek ; mindent kész pénzért.

A' szállásra érven , oda-haza nem lelték a' Házi-gazdát. Ezt *Knémon* igen sajnállotta. Annak leánya (derék Szeméj , és már el-adó) szívesen fogadta a' vendégeket. Azon napot, melyben senkit se látott , vesztettnek lenni vélte.

Hogy

Hogy ezt az újjat meg-látta; meg-parancsolta a' szolgálóknak: hogy kiki kötelességére ügyeljen. Ezek úgy tisztolték az Öreget, mint édes atyjokat. Némaiek meleg vizet hoztak; és ezeknek lábaikat (mint-ha messze-országról kereködtek volna) bele-áztatatták. Némaiek a' láb-szárokat törölték; avvagy le-kefélték ruhájokról a' porokat. Egy a' szobát füstölte; ki-is-üzte a' nyirkos levegőt.

Mivel a' dél nem messze terjedett; egy asztalkát-is tettek eleibek. Meg-vala-rakva minden-félével: üdei gyümölcsökkel, melyeket az Öreg nagyon szeret vala. Váltak a' fehér kenyérnek kerek-szeletjei, bor és víz - kupákkal egygyütt. Föl-vetötték az ágyakat-is, és jól meg-vergették a' derek-aljakat.

§. II.

Az Öregnek rimánkodása.

KNÉMON: Talán a' Vendégülő Istennek fogadójába jöttünk, jó Öreg! — Hiszen itten mindenünk bőven meg-vagyon. A' mellett: jó szív-is mutatnak.

ÖREG: Nem a' Vendégülő Istennek fogadójába jöttél, jó Fiók! hanem olyan emberéjébe, kit a' Vendégülő Isten (mivel a' hozzája - fogamodókhoz atyai szorgalommal viseltetik) különösen szeret.

KNÉMON: Oh! Vajjon ki lehet tehát ennek a' Háznak gazdája?

L 3

ÖREG:

ÖREG : Ojjas ember, ki életjének leg-húzómosabb részjét a' kereszkodásban, ugyan-azért a' nyughatatlanságokban egész-ez'-idáig töltötte. Mivel pedig sok Országokat bé-járt (vólt, a'-mint mondgya, *Athénában-is*); nem csuda: ha sokat tud a' Városok, és a' Nemzetek' erkölcsjei felől. Egy-nehány napok előtt, engem'-is (egy Kár-vallott Szegént) házába fogadott.

§. III.

Az Öregnek kára.

KNÉMON : Sokszor hallottam tölled kár-vallásodnak emléközetét. Kérlek, édes Öregem! add-elő : minő szerencsétlenséget szenvedtél?

ÖREG : Meg-fosztottak, és így tönkre töttek az Istentelen Haramják!

KNÉMON : Ösméröd-e őket?

ÖREG : Ösméröm igen-is; de Jóságomat töllök soha vissza-nem-vöhetöm.

KNÉMON : Hogy-hogy az Istenért?

ÖREG : Nincsenek hatalmamban. De, ha vólnának-is; ők irgalmatlan erősök; könyörületlenök, és, a'-mi leg-több: embertelenök.

KNÉMON : Mért ki-nem-írtyák az Istentelenöket? Másként mit töhettél velök?

ÖREG : Csupán azt: a'-mit ama' szegén Anya-madár tehet; midőn fészket (szeme' látára) föl-körmöli a' Kánya, és végtére fiait-is föl-ölti. Fél elsőben (segedelem' okáért) ama' Ragadóhoz szállani; de (anyai szeretetére nézve)

ve) el-szállani se lehet. Csak körül-szállingállya tehát a' horgas-körmű Kánya-haramját. Eregeti könyörgő szavainak ékes hangjait azokba a' fülekbe, melyek az irgalmasságról soha nem hallottak valamit; ugyan-ezért: eme' szép szavainak hangját-is a' szelek' szárnyjaira bocsáttyák.

KNEMON: Beszéld-el, kérlek, hol? és mikor szenvedted ezen károkat?

§. IV.

Asztal-áldás.

ÖREG: Ezt én ez-után fogom el-beszélni. Mostanában pedig éh gyomrunkhoz lássunk. Annak vagyon üdeje. A' gyomornak nyughatatlanságjaira ügyelvén a' mi *Homéerusunk* (mivel az éhség nyughatatlan Kis-bíró) méltán mondgya felölle: hogy *nyughatatlan vendég*.

KNEMON: Úgy mondgya, igen-is. Én azt benne nem csak egyszer olvastam.

ÖREG: De, minek-előtte a' gyomornak békeltetésséhez kerülyünk; leg-is-leg-elsőben: az ide-való Bölcsenek szent szabássok szerint; imádkozzunk a' nagy Isteneknek számok-ra. Én ugyan ifiúságomban-fel-vött ezen szokásomat soha el-nem-múlatom öregségemben-is, akár mire vetemedgyenek, akár mit locsogjanak széllel-béllett *Világosodttaink*. Soha semmi-féle fájdalom, semmi viszontagság, semmi zenebona annyi erőt nem fog rajtam venni: hogy ezen meg-vénhedett szívemből valaha az Isteni

félelmet ki-tudgya, és belöllem a' régen-gyakorlott tisztöletöt ki-írcsa.

KNÉMON : Bölcsen gondolkodol, édes Öregem ! Fogj tehát az asztal-áldáshoz.

ÖREG : Ezt a' Kupa-vizet, melyre mostanában jobb kezemet tészem ; reátok köszönöm Görög országnak, és Égiptomi földünknek nagy Istenei — Reátok fő-képpen *Delfusi Apolló !* és *Memfisi Ízis !* Uraink ! Isteneink — Végtere reátok-is (Oh kinek-is mondgyalak) édes *Karikléám !* kedves *Teágenesem !* Fiaim ! Mindenim — mert e'-koráig ti-is az Isteneknek számok közé jöttetek ; ha a' más velágon vagytok.

§. V.

Knémon' csudálkozása.

KNÉMON : Az Istenért — Öreg Ap ! — Te tehát azt a' *Karikléát ?* azt a' *Teágenest* — Avagy őket Fiaidnak mondhatod ?

ÖREG : Azoknak igen-is ; de kiket anya nélkül nemzöttem. Az Istenek ründölték atyaságom alá. A' természetnek szoros kötelességét elegendő- képpen végbe vitte szívemnek hozzájuk-való hajlandósága. Tapasztalták ők-is jó akaratomat. Ugyan-azért : engemet mindenkor édes atyjoknak neveztenek, tartottanak-is. Az is voltam minden bizonnal — Hanem hallod-e Te jövevén jó Ifjú ?

KNÉMON : Hallom ! Öreg Ap !

ÖREG : Ösméröd-e őket ?

KNÉ-

KNÉMON : Nem csak ösmerőssök , hanem barátjok-is vagyok.

ÖREG : Miként vannak szegények ?

KNÉMON : Mint a' mak, olyan egészségesek.

ÖREG : Igazak-é szavaid ?

KNÉMON : Igazabbak nem-is lehetnek.

ÖREG : Hát a' Haramjának kezökből - - -

KNÉMON : Ki-meneködtének , pedig elég szerencsésen.

§. VI.

Az Öreg' öröme.

ÖREG : Oh ! *Apolló !* — Oh ! *Ízis !* — Oh ! nagy Istenek ! — Mond-meg szaporán : hol vannak ? — Csak hamar mond-meg.

KNÉMON : Nem igen messze mi töllünk.

ÖREG : Nem messze tehát ? — Én tégedet (ha-hogy útjokba vezetöl) Meg-szabadítóm-nak foglak mondani. Sőt ! az Istenekhez hasonlóbbnak tartalak.

KNÉMON : Mi jutalmam lészen ; ha holletteket ki-nyilatkoztatom ?

ÖREG : Az : mely , a' te-hozzád-hasonló bölcs emberek előtt, leg-nagyobb : *Meg-bálálás.*

KNÉMON : Szépet , de keveset ígérsz.

ÖREG : Sokakat ösmértem , kik ezt az ajándékot , mint valami nagy kincsöt , kebelökbe rejtötték.

KNÉMON : Több ajándékid-is vannak. Igérij ennél nagyobbbat.

ÖREG : Ha-hogy Országunkba vissza-térhetünk (vissza-térünk pedig : mivel *Delfusban* meg-jelentötték a' szőnyegek) meg-raknak, meg-is-terhelnek , minden ki-gondolható kincsökkel , azok a' *Szerecsenek* , kik ezeknek Szülők.

KNÉMON : Jövendőket ígérsz ; ugyan-azért bizontalanokat. Öröместebb hallanám : ha ezt a' jutalmat a' jelen-valókra szabnád.

ÖREG : Oh adná a' fölségös Isten : hogy késődnek eleget töhetnék — Add-ki, Fiam! szívedet — Oly öröмест el-vesztem akár melyik tagomat : hogy se csonkának, se bennának nem tartanám magamat , ha fiaimat vissza-vöhetném.

KNÉMON : Kevesebbet kérek. Add elő azokat a' *Szerecseneket* , kik ezeknek Szülők.

§. VII.

Falatozás.

ÖREG : Oh ! köszönöm , Fiam! hogy ennél terhessebbre nem kényszerítettél. Csak valami jót hallhassak felőlök ; öröмест el-beszéllem történetjeiket — De falatozzunk előbb valamit. Szükségünk vagyon erre mind-a'-kettőnknek ; nékem ugyan : hogy a' beszédre meg-erősödjem ; neked pedig : hogy gyomrodnak korogása miatt , el-ne-únyjad a' hallgatást. Talán eddig a' dél-is el-haladott előllünk.

Az asztalhoz ültek az-után. Öttek Diót ; Füget ; és csak-ez-előtt le-szakasztott *Pálma* gyümölcsjeit. Övött *Knémon* húst-is , és más e'-féle

féle eledelőket. De az Öreg soha hússal nem élt. Ugyan-ezért: gyümölcsöket hány-vala oldalai közé. Igen mértékletös vala mind övésében, mind más dolgaiban. Ivott *Knémon* bort-is; elemben az Öreg csupa vízzel élt. Vége lévén a' mértékletös ebédnek; így tréfálódott

KNÉMON: Hogy azok a' csevegésök, melyek a' vendégségben koholtatni szoknak, *Bakbusnak* teccenie kölletik; most tapasztalom főképpen. Mert alig hörpentöttem egygyet-kettőt eme' kupából; tüstént észre-vöttem: hogy benem a' locsogásnak szeszje hirtelen föl-gyúlladott — Azt kérem tehát tölled, a'-mit meg-ígértél — Vidd-föl a' Játék-színre a' *Szerecsenök*' történeteit. Jádzattasd-el azokkal magok' Szerepjöket, kiket a' történet egybe-kapcsola.

§. VIII.

A' Gazdának művei.

ÖREG: Örömet meg-adom, a'-mit ígértem. El-fogom-beszélleni igen-is. De bár jelen volna a' jó házi Gazdánk *Nausikles* - - -

KNÉMON: Mit - - mit? *Nausikles*?

ÖREG! Igen-is *Nausikles*: mert néki-is meg-ígértem a' történetek' ki-nyilatkoztatását. Azomban őtet mind-ekkoráig szünetlen halogattam.

KNÉMON: Hová ment *Nausikles*?

ÖREG: Valami vadászatra.

KNÉMON: Az állatok - - -

ÖREG: Szilajok, és veszedelmesek. A'-mi

szár-

származatjokat illeti : emberekből és vadakból össze-elegyített Korcsok. Rajtok az emberi szín ki-teccősebb ugyan; *Betyároknak*-is mondatnak ; de szívök a' vad-állatokéhoz hasonlóbb — Csupa ragadománokkal hájasodnak-meg — Mivel kövérek, nehezen lehet őket kézre-keríteni, mivel simák-is — Oltalmazza disznóságjokat a' temérdek iszap — Körül-sáncollyák a' deres-farkú nádak, a' pákjás gyékének.

KNÉMON: Vétettek-e a' mi gazdánk ellen?

ÖREG: El-ragadták tőlle *Tizbéjét*.

KNÉMON: Mit? *Tizbéjét*?

ÖREG: Fiam! el-halaványodtál!

KNÉMON: Gazdánkat félttem.

§. IX.

A' Hadnak oka.

ÖREG: Igaz ugyan, hogy a' Gonoszok erősök. De a' szöget szöggel szokták ki-verní.

KNÉMON: A' mi Gazdánknak társsait, ha valakik volnának, igen örömet tudnám.

ÖREG: Egész *Égiptómnak* mostani Igazgatója *Oroondates* (ez közönségösen *Memfis*' városában lakik; és, a' Kiráj után, elsőnek tartatik) el-nem-szívelhetvén a' Haramjának éktelen kicsapásjokat; az egész Katonaságot (falukról-falukra, városokról-városokra) el-széjjesztötte. Ide *Kémisbe* egy Hadnagyot szállított, *Mitránest*. Ez a' Városra szorgalommal vigyáz. Ezt arra kanyarította *Nausikles*: hogy mennél-előbb a' Haram-

ramjákra essön. Sokat ígért mind néki, mind alatta-vitézködő Katonáinak; ha *Tizbét* a' Haramjának kezeik alól ki-szabadítanak.

KNÉMON : Értöm a' dolgot.

ÖREG : Nagyon sajnállotta a' Leánt, nem csak azért, mivel hárfázni jól tudott; hanem főképpen azért: hogy el-akarja-vala-adni a' *Szerencsenek'* Kirájnénak; ki, már régtől - fogva, vágyódott egy szép Görög leánra. Mint-ha tehát azt a' pénzt, melyet *Nausikles* (annak a' Leánnak el-adássából) reméllött; zsebéből ki-emelte volna: ellenök uszította *Mitránest*.

§. X.

Az Öregnek intézete.

ÖREG : De, hogy *Karikles* így cselekedött; annak oka Én-magam-is voltam. Pedig (ha igazán ki-kölletik mondanom) magam' hasznát vadászván. A' gondolattal valék akkoron: hogy (mivel Fiaimat azok az útálatos Haramják kerítették kezökbe) maga' kedves *Tizbéjét* keresvén *Nausikles*, egy alkalmatossággal *Karikléámra*-is reá - akadhat, és őtet vissza-is szolgáltattya. Kértem-is nagy buzgósággal az érdemes Gazdát: hogy azt cselekönni el-ne-múlassa. Meg-ígérte a' jó akaratot. Várom-is-viszsa óhajtvá. Hozza Isten a' vártt nyereséggel.

KNÉMON : Elég immár mind *Mitránest*ről; mind *Nausikles*ről; mind végtére a' Betyárokról-is. Kevésbe múlt-el: hogy engem' (magamra-nem-

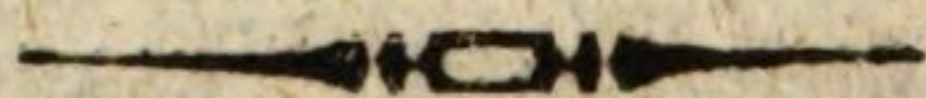
vigyázó gyávát) más-valamerre nem tévejítöttél. Ez a' hosszú fark nem-is illött a' Nyúlnek farára. Ugyan-azért: térj arra vissza, a'-mit a' Szerecsenek felől eleve meg-ígértél. Mert én tégedet *Fárusi Próteusnak* lenni tapasztaltalak; nem annak ugyan, ki hazug színekbe öltözteti tündér szeméjjét; hanem ojjannak, ki embert az útból, ha magára nem vigyáz, más felé vezetheti.

ÖREG : Meg-fogod az egész dolgot hallani. Mind-az'-által: magam' történeteiről kezdöm, mivel azzal össze-vagyon-kapcsolva a' Szerecseneké. Meg-se-csallak, a'-mint gyanakszol.

KNÉMON : Örömet fogom tehát hallani.

KILENCEDIK RÉSZ.

Az Öregnek történetei.

§. I.

A' Memfisi dolgok.

ÖREG : Itt Égiptomban születtem. Anya-városom *Memfis*, ama' híres építmén. Atyámat *Kalazirisnek* hívták. E' vezetéket meg-tartottam én-is. Fő-pap valék *Ízis'* templomában. Hivatalom szent, bőséges-is vala. Országunk' törvénye szerint, egy Feleségöt vöttem. De a' (természetnek kényszerítettéséből) azt régen el-temettem. Halála után úgy töltöttem özvegy életemet: hogy benne oly napjaimat nem tapasztaltam,

tam, melyek leg-kissebbet-is gyötörhettek volna. Minden gyönyörűségeim azon két fiaimban telhettek, kik ő-tőle származtak.

KNÉMON: Jól vagyon. El - is - hihetem.

KALAZIRIS: De Feleségemnek el-enyíszte után, alig telhettek-el két-három esztendő; íme! csöndös nyugodalmamat meg-zavarták a' nagy Istenek. Kegyetlen *Saturnusnak* reám-súgárlott irigy szemei meg-ígézték mind az állandó Szerencsét; mind a' bódog Életöt.

KNÉMON: Által-láttad, tudom, a' velágnak forgandóságát; de azt meg-változtatni - - - -

KALAZIRIS: Nem tudtam; nem-is lehetött. Mert: az isteni röndölésöket tapasztallja ugyan maga körül a' Halandó; de azokat meg-nem-másolhattya.

§. II.

A' Rác Menyecske.

KNÉMON: Úgy tanúltam én-is Gyerök-koromban; a' Híveket-is arra tanítták.

KALAZIRIS: A' hitnek ebben az ágazatjában azzal vigasztalhattuk magunkat: hogy a' jövőket által-láthattuk; és azoknak sújját okosabban tűrhetjük. Mert azon szörnyűségek, melyek osztán állhatatosságomat meg-is-támadák, szinte tűrhetetlenök; de, észre-vöttök után, sokkal tűrhetőbbek voltak.

KNÉMON: De mond-el, kérlek, mi zavarhatta-föl úgy-annyira csöndödet?

KA-

KALAZIRIS : Özvegységemnek három esztendeje után, *Memfisbe* szakadt egy *Rác* Menyecske. Meg-értt virágjában vala. *Kariklém* után, leg-szebb teremtés — Szeme hódító — Maga' viselete nagyon kellemetes — Kincsje temérdek — Szolgái Szolgálói számosak — Ötet meg-látni; meg-is szeretni: egy pillantás vala — Tüzeinek szikrái föl - szökdecsök szívéből, és az-után szemem, mint annyi sebesítő nyilak, ki-is-lövelődtek — Tagjainak minden moztoni, hívó madarak — Meg-jelent egyszer *Ízis'* templomában — Ötet magát tegzes *Diánának*; Szolgálóit pedig, heves *Nimfáinak* vélhettem — Forrón imádkozott *Ízisnek* tüzellője előtt — Sok ajándékot adott — Öreg templomunknak számára temérdek sok kincsöket ajándékozott.

KNÉMON : Hogy beszélöd a' történetöt? Szinte el-árúlod magadat!

KALAZIRIS : Éppen arra, nem-is másra célozok. Szégyellem ugyan; de már el-nem-hallgathatom. Meg-vevődött Szívem, minden indulataimnak az az erős vára, melyhez kicsinségemtől fogva, valamint téli zöld a' kő-falba, úgy ragaszkodom vala. Testi szemeimnek sokszor eleibek szögeztem lelki szememet; de ezen iparkodásimmal-is semmire se mehettem. Végte-re meg-győzöttetvén, bele-is-szerettem.

KNÉMON : Ha annyira szeretted; mért el-nem-vötted a' Menyet?

KA-

KALAZIRIS: A' Fő-papi hivatalra tekintve; meg-nem-engedődött a' második házasság. Ennek lehetetlenségét tehát sokszor szeme eleibe terítvén; 's-ama' haszon-nélkül-való szerelmesködésöket-is jól meg-fontolván: végtére ugyan-csak el-hitettem magammal: hogy ama' Menyecske (ha magamról nem tönnek) sok nyomorúságimnak, sőt: végső szerencsétlenségömnek eszközölője lönne.

§. III.

Kalaziris' okoskodásai.

KNÉMON: Én ugyan azon előbbeni gondolatodat lehetetlennek lenni nem mondanám.

KALAZIRIS: Azt - is gyanítottam magamban: hogy annak az említett *Rác* menyecskének ide-származása egy-valami el-kerülhetetlen csinemnek szerzőjévé válhatna. Vagy pedig: hogy annak képét egy-valami Istenné vötte-légyen magára, ki szegén és egy-ügyű szeméjemet egy jeles nagy dolognak el-tökélléssére, és annak végre hajtássára intézte.

KNÉMON: E' se lehetetlenség.

KALAZIRIS: El - végeztem tehát magamban: hogy annak szeretetéből ki-fejtőzködöm. Próbáltam pedig minden módokat; de valamire-mennem nem lehetött. Sebeimnek meg-orvoslására nézve, nem láccatott más mód hátra-maradottnak lenni; hanem a' pusztá el-válás.

KNÉMON; Ötet a' városból ki-szorítani - -

M

KA-

KALAZIRIS : Nem lehetött; nem-is illött volna. Ugyan-csak ebből az okból (hogy azoknak, melyeket felöllem az Istenek el-röndölni láccattak; híven engedelmesködgyek), soha magamra (ha kegyetlenködni óhajtottam volna-is) nagyobb büntetést nem szabhattam volna; mint *Memfis'* várossának, és *Ízis'* templomának örökös el-távoztatássát.

KNÉMON : Én ugyan (egy édes *Rác* menykéjért) édösebb Hazámat, soha még a' velág, el-nem-hagytam volna.

§. IV.

El-menésnek több okai.

KALAZIRIS : De Hazám' el-hagyássának második oka az vala: el-akartam-kerülni azon civakodásokat, melyeket *Oroondatesse*l (Országunk' Igazgatójával) abból az okból kezdöttem: mert Ő (a' szent szokások ellen) gyakran beleavatta magát papi hivatalomba. Tarthattam tehát attól a' szerencsétlenségtől, ne-hogy a' hamubakartt szikra egyszeribe ki-üssön, 's-mind-a'-kettőnket el-is-temessön.

KNÉMON : A' Nagyokkal újjat-vonni, bizonnára nem alku.

KALAZIRIS : De önkénes szám-ki-menésemet más-is siettette. Talán leg-főbb oka az a' jövendölés vala: melyet, két fiaim felől, csak ez-előtt vöttem. Ezök a' szerencsétlenök magok ellen kardot rantani, és egy-mást föl-is-fogják

valahára koncolni: ha csak (a' város' bástyáinak kerületén kívül) más röndölésöket nem teendenének az irgalmas Istenek. Hogy tehát ezt az ékten csatát, mely atyai szívemet meg-emíszthette volna, soha életömbe ne lássam; 's-felölle (ha meg-esik) soha ne hallhassak valamit: oda hagytam *Memfis*. Senkinek meg-nem-jelentöttem szarándokságomnak valóságos okát.

KNÉMON: Fiaidnak leg-alább.

KALAZIRIS: Azoknak éppen nem. Őket az Isteni gondviselésre bízván, el-indúlttomnak óráját két-három barátimnak ki-nyilatkoztattam; de annak ezt a' színét festöttem: hogy abba a' *Thébába* indulnék, mely itt *Égiptomban* van: hogy örebbik fiamat meg-látogassam, ki ottan nagy atyjánál mulatozik vala. Neve e' fiamnak *Tiamis*.

§. V.

Kalaziris' útjai.

Hogy *Tiamisnak* nevét *Knémon* hallotta; igen meg-rettent; el-is álmélkodott. De attól tartván: ne-hogy az Öreg (előbbeni szokása szerént) más-felé csavargassa szavait; és vissza-se-térjen azokra, melyeket tölle nagy örömmel hall vala; meg-mértéklötte a' rettenést. Szavait pedig e'-képpen fojtatta

KALAZIRIS: El-hagyom, édes Fiam! azon útaimnak elő-beszéllését, melyeken (*Memfis'* várossának el-hagyássa után) szerte-széjjel talpal-

tam: mert nem tartoznak azokhoz, melyeket, te - kedvedre nézve, elő - adni akarok. Csak azt mondom tehát: hogy se a' barna Égiptomiaknál, se a' fekete Szerecseneknél lakni nem akartam, noha mind - a' - kettőt próbáltam. Elúnván egész Áfrikát, szünetlen Görög ország felé vágyódtam. Azt hallotam *Delfus'* vidéke felől: hogy e' gyönyörűségös hejség *Apollónak* tiszteletére ründöltetött, és dicsekszik azon templomával - is, mely a' velágnak mind - a' - három részjein el - hírösödött. Hallottam azt - is: hogy ott a' *Bölcsek* szaporák. Oskolaik elegek. És hogy ugyan - azok a' *Bölcsek* (a' hívalkodó Községnek lármás zenebonáitól elég távol lakozván) nagyra vihetnék a' tanulmányokat:

KNÉMON: Mind - ezeket *Delfus* felől nagy igazán hallottad. Az a' *Bölcsek* gyülekezetének lenni mondatik.

§. VI.

Kalaziris Delfusban.

KALAZIRIS: Meg - állapodván tehát abban a' gondolatban: hogy egy papi szeméhez (a' micsodás én vagyok) az a' város igen illene (mert gyөрökségemtől fogva, a' *Bölcsesség'* tudományját nagyon meg - szerettem; és szüntelen az Egy - házi szer - tartásokban foglalatoskodtam) minden iparkodásommal azon említett *Delfus'* várossába céloztam. Elég késedelmes hajózásom után (a' tengernek *Krisse* nevű öblébe behajt-

hajtván) nem sok üdő múlva, ki-kötöttünk a partra. Én a' közel-lévő városba nagy örömmel léptettem.

KNÉMON: Teccött, tudom, a' környék.

KALAZIRIS: Sok okokra nézve. De annak le-írhatatlan fekvése annyira gyönyörködtette szemeimet: hogy nem nézhettem rajta eleget. A' város körül láttam (mint valami erős bástyáknak föl-vitetődött falait) szarvas *Parnassusnak* ama' híres högyét, mely, mind a' városnak védelmére szolgált, mind a' templomnak temérdek kincscseit nagyobb bátorságban tartotta.

KNÉMON: Mindenek úgy vannak, a'-mint beszéllötted. Úgy hallottam édes atyámtól, ki egyszer az *Athénai* Bíráktól (úgy-mint az *Amfikcionoknak* Jövendőelőjök) *Delfus'* várossába röndöltetött.

KALAZIRIS: Hát te fiam! ama' híres *Athénában* születted?

KNÉMON: Ottan igen-is.

KALAZIRIS: Mi neved?

KNÉMON: Elég későre — *Knémon*.

KALAZIRIS: *Knémon*-é? Be szép nevet vöttél.

KNÉMON: Teccik tehát? Nékem - is teccik *Kalaziris* Neved.

KALAZIRIS: Oh Fiam! Görög Országának *Athéna'* várossából hogy jöhettél ide?

KNÉMON : Ezt az - utánra hagygyuk !

KALAZIRIS : Mi okokra nézve ?

KNÉMON : Mert meg-ígérted : hogy előbb a' tiédet el - végzed.

KALAZIRIS : Igaz bizon ! majd el - felejtöttem.

KNÉMON : Hadd hallyam tehát.

§. I.

Delfusi Jövendölés.

KALAZIRIS : Minek - utánna tehát *Delfus'* várossának kellő közepébe érkeztem ; csudálottam annak serény *Kocsiskodássait* ; de fő-képpen szentséges *Kútjait*. Szántó földje terméken. Lakosi számtalanok, és szívesek.

KNÉMON : Hát *Kastálius'* forrassát ?

KALAZIRIS : Láttam igen-is. Ennek gyöngy-csöpjeivel meg - is - hintém magamat ; és így (kitisztulván minden gyarlóságaimból) ama' híres szent templomba mentem.

KNÉMON : Vajjon mi vonhatott ily hamarjában oda ?

KALAZIRIS : A' Közönségnek maga' viselete , melyel (a' - mint az - után mondták a' tudós emberek) azt jelentötték a' szent Lakosok : hogy meg - fogna szállamlani *Apolló*, és az Egyházban jövendőket mondani.

KNÉMON : Bizonnára szerencsédre érkez-tél. Ugyan miket jelentött ?

KA-

KALAZIRIS : E' hír ugyan nékem - is örvendetes vala : mivel mások felől eleget ; de magam felől leg - többet , és leg - kellemetesebbet kívánok , sött óhajtok vala hallani. — Íme ! ezen forró kívánságomat bé - tejjesítötte *Pithia* , azon *Apolló* - Istennek nevezetes Papnéja. Ki - is az oltár alól (igen csudálatos hangozások között) ezen vidámitó szavait eresztötte hozzám :

*Te ugyan Nilusnak
Terméken vizeitől
(Üzetvén a' Párkák'
Fonalok' gömbjétől)
Ide jöttél , Örülly.
Isten' kegyelmének
Köszönd bizonságát
Honjodba menttének.*

KNÉMON : Oh be gyönyörű szózatokat hallottál. Gondolom örvendöttél.

§. VIII.

Kalaziris' mulatássai.

KALAZIRIS : Hogy a' Szózatokat vöttem ; tüstént az oltárnak al - lapjához borúltam ; és : hogy minden ügyeimben segícscségül legyen , a' jelen - való Istent nagy' buzgóan kértem.

KNÉMON : A' körül - állóknak sokasága pedig csudállhatta *Apollót* ; ha akkor más valakinek semmit se szóllott.

KALAZIRIS : Mind - nyájan magasztalták szerencsémnek elejét. Szeméjjemet - is nagy te-

kintetbe vévén: arról emlékeztek: hogy (valami *Spártai Likurgus* után) csak én vólnék egyedül, kit a' Jövendőelő Isten különösen megböcsült. A' - mi több: midőn szállásom felől szorgalmatoskodtam; nem csak azt engedték - meg a' Tanács-béliek: hogy, a' templomnak-udvarában-lévő üres szobák közül magamnak a' legalkalmasabbat válaszsam; hanem végbe viték azt-is: hogy élelmem felől ne magam; hanem a' Közönség szorgalmatoskodgyék.

KNÉMON: Ugyan jól el-találták.

§. IX.

Kalaziris a' Bölcssekkel.

KALAZIRIS: Semmiben semmi fogyatkozásom nem vala. Vagy a' Szentségök, vagy az *Aldozatok* felől okoskodtam Pap-társsaimmal. Vagy, ha több ürességet találtam; a' *Delfusi Bölcssekkel* tanakodtam. Mert itt mások a' *Papok*; mások a' *Bölcsék*. Mind-az'-által a' *Bölcsék* vagy oda-valók; vagy oda-érkezettek. Azt vélhetni felölle: hogy a' város nem egyéb; hanem, egy-valami bölcs Isennek igazgatása alatt, merő Bölcsességnek széke.

KNÉMON: Vigyáztál tudom magadra: hogy, Annyi *Bölcsék* között, meg-ne-botollyál.

KALAZIRIS: Ezek ugyan nékem, mindenféle tudomanokból elég kérdésöket töttenek. Például: a' barna *Égiptomiak* minő szer-tartásokkal tisztelik az oda-való Isteneiket? Mért válasz-

ta-

tanának minden városokban más - féle áldozati Barmokat? Mit mondanának erre a' Papoknak szentjei? Az *Égiptomi Piramisoknak* mi formájok? minő szerkeztetésök legyen? Hogy röndöltetnének - el bennök a' sivító sípok? — Semmit el - nem - hagytak, a' - mit *Égiptomunkban* különösnek lenni hallottak.

KNÉMON: Az már való: hogy, a' - ki *Égiptomról* beszél; igen gyönyörködteti a' Görög füleket. Te azokra a' kérdésekre könnyen megfelelelhetél.

§. X.

Nilus' vizéről.

KALAZIRIS: Találkozott a' *Bölcsek* közül egy - valaki, immár meg - élemődött; és akkori ítéletem szerint, leg - tudósabb, 's - leg - okosabb ember. Ez én - töllem (*Nilus' vizének tulajdonságára* menvén) im' ezeket kérdezte: Honnét vönné nemes eredetét? Honnét lenne: hogy (a' nyári üdőkben) midőn semmi láccatos eső nem volna, föl - is - dagadna? öbléből - is ki - menne?

KNÉMON: Oh felelly erre az én kedvemért is. Mert a' fojó' föl - dagadásáról sokszor hallottam valamit, de annak okát soha igazán kinem - tanulhattam. Forrássának pedig elejét talán magok se tudgyák az *Égiptomi Bölcsek*? Követlek mind - az' - által édes *Kalazirisem*: hogy ezt találtam mondani.

KALAZIRIS : Vannak *Égiptomunkban* oly szentséges Könyvek , melyeket nem másoknak ; hanem csupán a' Papoknak szabad olvasni. Bennök foglaltatnak azok a' tudománok ; melyek e' velágon vannak. Ezeknek egygyike *Nílus'* vizének eredetéről , és föl - dagadása' okáról emléközik. Azt mondgya : hogy eredete ott legyen , holott a' *Szerecsenek* végső *Libiával* határosok ; és , ha , ezen köröszkül , éjszak felé egy hosszszat erefztünk ; ez a' Hosz Nap - keletnek vége , Délszaknak pedig kezdete-is vólna.

KNÉMON : Hát annak vizeit ki - dagasztya-föl a' nyári üdőben ?

KALAZIRIS : Az nem attól származik : mint-ha ama' szelek , melyek *Görög* ország felől fúnnak , és *Etéziáknak* mondatnak) magokat a' vizeknek fojásai ellen szegeznek , 's így azoknak fojamatjait föl - tartóztatnák. Hanem azért : mert azok az említett *Etéziák* minden föllegöket egy tanyára hajtanak ; és (a' nyári *Nap - fordulásban*) arra a' tájra sürgetnek , melyet *Forró örvedzetnek* nevezünk. Itt lévén azok az említett Föllegök (a' napnak el - kerülhetetlen tüze' melegsége miatt) hirtelen meg - olvadnak , és végetlen sok víz - csöppökre oszlanak. Ez pedig bizonyos.

KNÉMON : Most tudom tehát annak a' híres föl-dagadásnak valóságos okát. Ebben még-is az *Etéziák* sokat munkálkodnak.

KA-

KALAZIRIS : Ezekkel a' le - hűllott szapora csöppekkel föl-fuvalkodván *Nílus*; és magát *Neptúnnak* lenni képzelvén, ki - sétáltatja tenger vizeit, melyeknek végetlen árjaival szinté egész *Égiptomot* el - tölti. A' földet pedig meg - telekösíti. Annak vize a' szomjúságnak el-oltássára igen kellemetes. Csöndösen - is fojik. Nincs oly heve, mint kezdetén. De lágy melegségét egész végig megtartja; mint - ha forró eredete eszéből ki-nem mehetne. Csak maga ő a' fojók között, mely soha nem gőzölög. Gőzölögne pedig, ha, a' *Görögöknek* véleményjek szerint, annak vizei az el-olvadott hó-leplikékből lennének.

§. XI.

Félbe szakasztás.

KNÉMON : Én pedig, édes *Kalazirisem*! hogy ezeket az okoskodásokat hallottam, nagyon szeretöm. Hát az - után mi történt?

KALAZIRIS : Hallod - é, *Knémon*!

KNÉMON : Hallom - hallom! Mit akarsz?

KALAZIRIS : Mi ugyan a' beszédbe beavatkoztunk ám, el-is-feletköztünk magunkról. Talán ezek elegek - is - vólnának mára? Haggyunk holnapra - is valamit. Akkorra (tudni-illik); ha *Nausikles* - gazdánk haza érkezik: Mert (a' mint mondám): néki is meg-ígértem tetteimnek elő - beszéllését. Haza várom holnapra. El - is - érkezik.

KNÉ-

KNÉMON : De meg - ígérted ám nekem - is : hogy történeteidet még ma el - végezöd. Rajta tehát , édes Öreg Apám ! Én semmit el - nem - engedhetök abból , a' - mit (meg - ígérésöd után) tulajdonomnak tarthatok.

KALAZIRIS : No tehát: Isten néki. El - beszéllöm a' többit - is , ha úgy parancsolod.

KNÉMON : Ki parancsolhat veled ? — Szé - pen kérlek ; sőt esedözöm előtted.

TIZEDIK RÉSZ.

Delfusi Történetök.

§. I.

Új Ösméretség.

KALAZIRIS : Midőn *Nilus'* vizének tulaj - donságait a' Görög *Bölcsek* előtt a' képpen elő - hordottam ; jelen vala abban a' társaságban a' *Delfusi* híres templomnak leg - érdemesebb , 's - leg - tisztességesebb Fő - papja.

KNÉMON : Gondolom : fejét nem ütötték tökkel : mivel a' Fő - papi hivatalra ki - szokták válogatni az embert.

KALAZIRIS : Oh ! *Knémon!* Soha én ezt az Öregöt annak lenni nem hittem ; a' minőnek osztán lenni tapasztaltam — Neve néki *Karikles*. Össze - járta az egész velágot. Ki - is - teccött belőle : hogy tanulttabb a' többi Papoknál.

KNÉ-

KNÉMON : A' forgott emberek többet - is tudhatnak az otthonosoknál. Mit hallottál felölle ? volt- é jó barátod ?

KALAZIRIS : El - mondom ezt - is : mivel annyira kénszerícc. El - mondom pedig jó szívvél : mert annak története az én történeteimhez igen hasonló, és ennek bizonságai. Tehát : *Nilus* vizének eredetéről , és föl - dagadás - sa' okáról szavaimnak végét el - érven ; így szóllott hozzám

KARIKLES : Jól mondád *Nilus'* vize felöl. Én - is veled tartok. Éppen úgy tapasztaltam akkor : midőn a' *Barnáknak* és a' *Feketéknek* határinál voltam ; éppen ott : a' hol *Nilus'* vize a' sziklák között le - szakad , és meg - süketíti az ott - lakókat. Azt a' várost , mely mellette fekszik , és akkori mulatozásomnak hejje volt , *Katadupának* nevezik.

KALAZIRIS : Micsodát ? Te tehát *Katadupában* voltál ? Igaz - é ?

KARIKLES : Bizonosan , tíz esztendő előtt.

KALAZIRIS : Mi erőltetött oda ?

KARIKLES : Nem egyéb ; hanem szegén Házamnak szerencsétlensége ; de mely az - után szerencsémét - is szülte.

KALAZIRIS : A' rosznak ritka jó ivadékja.

KARIKLES : Nem fogod csudállani ; ha történeteimet meg - hallod.

KALAZIRIS : Inkább ma , mint hólnap.

KNÉ-

KNÉMON : Én se mondtam volna egyebet.

KALAZIRIS : Hogy tehát ezen forró kívánságomat hallotta ; az egész Községet, mely akkor a' templomot körül-állya vala ; szép szín alatt, haza eresztötte. Csak éppen ketten maradtunk a' templom' tornácca alatt. Hogy a' kölépcsőkre le - telöpödtünk, történeteinek elejét így kezdötte a' Fő - pap

§. II.

Karikles története.

KARIKLES : Viszontagságimat véled közleni már régtől fogva kívántam: mivel téged, nem csak éles elméjűnek ; hanem egyenes akaratúnak - is tapasztaltalak. Úgy - is teccik : mint ha tölled vigasztalásomat várhatnám.

KALAZIRIS : Várhatod ; ha ki - telhetik.

KARIKLES : Minnek - utánna meg-házasodtam ; egy - néhány esztendeig magzat nélkül voltam. Erre nézve, minek beszéllem-el szívem' szorongatássait ? Elég az: hogy az - után esedező könyörgéseim köröszül-hatottak az Egek' falain ; és végtére egy gyönyörű leánnal áldottak - meg az Istenek. Ennek nevét (*Karikles* nevemet egy kevéssé meg-változtatván) *Kariklénak* mondtam.

KNÉMON : Mit - mit - — Micsodát ? — *Kariklénak* mondtta ? — Ő tehát -- --

KALAZIRIS : Ennek a' *Kariklesnek* leánya. De hagygy most engemet *Kariklessel* magánosan szólni.

KNÉ-

KNÉMON : Igaz bizon. Majd el-felejtöttem.

KALAZIRIS : Más -ként a' történetek rőndjeit hamar el - véthetöm. Szavait így fojtatta

KARIKLES : Csak alig jöhetött azon édes *Kariklém* e' világnak fényjére ; íme azonnal megjelentették az irigy Istenek : hogy valaha szerencsétlen leszen. Mind - az' - által : egész eladó - koráig szerencsésen föl - nevelhettem. Eljegyzettem osztán , és egy oly érdemes Ifiúnak adtam , kit , a' sok Kérők között , leg - tisztességesebbnek lenni gondoltam — De jaj ! — azon éjszaka , melyben el - költött hálaiok ; alvó szobájokba ütött a' Menny - kö ; és őket lábaikról le - verte.

§. III.

Karikles' szerentcsétlenségei.

KALAZIRIS : Irtóztató történet! Ki-álhadtad - é ezt a' Sanyarúságot ?

KARIKLES : Oh! édes *Kalazirisem*! Édes jó Barátom! Íme leánomnak mennyegző daljait, melyeket még akkor - is pendítettek a' Nászok, föl - váltotta a' halotti ének. Mécsökkel megvilágított szobából a' sötét sírba vitetött. Azok az égő fákjak , melyek mennyegzőjében vígan lángodoztak , el - takaríttatásának szövétneki löttek.

KALAZIRIS : Nem hihetöm : hogy *Karikléadat* akkoron el - temették volna — Láttad - é sír-halmát? Tudod - é bizonyosan : hogy a' Menny - kö le - csapott ?

KA-

KARIKLES: Nem vólt akkor üdöm: hogy ezeket fontolóra vegyem. Mert e' szomorkás Játékot el - végezvén az Istenek; ez - után még szomorúbbat jádzottak. Leánomnak Anyját (mivel irtóztató keserveit el - nem - viselhette) oldalamban mellől nem sokára el-vöttek.

KALAZIRIS: Ez még iszonyúbb.

KARIKLES: Az Istenektől - reám - eresztött nagy csapásokat nem akartam meg-boszszulni azzal: hogy magamat életem' bordájából ki-messem. Mert: kik nálunk (hivataljok szerént) a' *Szentségöket* forgattyák; azt a' dolgot fölöttébb illetlennek tartják: hogy ugyan - azon szeméj, legyen magának, mind kegyetlen *Bírāja*; mind kegyetlenebb *Hóbérja*. El - bujdostam inkább *Delfusból*. Oly gondolattal valék: hogy keserveimet hamarébb el-felejthetöm, ha azoknak semmi eszközeit nem látom.

KALAZIRIS: Ezen történetöd az enyimhez nagyon hasonlít.

§. IV.

Közbe - vetés.

KALAZIRIS: Ezek vóltak *Kariklesnek* akkori szavai. Szerettem: hogy hazája' el-hagyásának okát az enyimhez hasonlónak lenni nem csak értöttem; hanem tapasztaltam - is.

KNÉMON: De mi történt vele *Katadupában*? Mi szerencsáját szülhette szerencsétlensége? Mind-ezekre meg-igérte a' feleletöt.

Te-

Te - is , tudom , sürgetted. A'-mi engem' illet; oly nyughatatlan vagyok *Karikléája* felől: hogy, ha őtet felölle nem beszéltetöd; én téged' (ha mindgyárt hazugsággal tóldod - is) annak történetei el - beszélléssére kényszerítelek.

KALAZIRIS : Rajta voltam én - is : hogy vele a' következttetek el - beszélltessem. Nem mondhatom: hogy erre őtet erőltetnöm kellett. Csupán arra kért: hogy a' többit ebéd - utánra hagygyuk. Hagygyuk mi - is odábbra, édes *Knémonom*! Föl - kél a' nap holnap - is.

KNÉMON : Nem lehet. Én *Kariklestől* olyvalamit reménlek; a' mi szívem' ki - elégítheti.

TIZEN-EGYGYEDIK RÉSZ.

Égiptomi dologok.

§. I.

Karikles Katadupában.

KALAZIRIS : Látom, édes *Knémonom*! telhetetlenségödet. Hallyad tehát a' többit - is. Így szóllott osztán az ebédi hála után

KARIKLES : El - búcsúzván hazámtól, béjártam sok országokat. Elsőben *Égiptomba* jöttem. Itt (*Szerecsen Ország* felé utazván) megállapodtam azon zúggó sziklánál, melyen *Nilus'* vize nagy' - menny - dörögve le - omlik. A' Város (a'-mint mondám) *Katadupának* nevezik.

N

Itt

Itt én egy üdeig örömet multatoztam. De, minek - utánna keserveim, elsőben ugyan el - osztottak, az - után pedig egészen - is el - múltak: lassan - lassan vissza - szándékoztam *Delfusba*.

KALAZIRIS : Csak Haza, a' Haza !

KARIKLES : Egyszer, más dolgaim nem lévén, az ott - való Bótok között ide - tova sétaltam. Vásárolni akartam olyas holmikat, melyek *Delfusunokban* ritkák, avagy nem - is termeknek. Midőn ezeket elég nagy szorgalommal össze - szödegetöm; íme (igen véletlenül) előmbé adgya magát egy oly - forma ember, kinek egyenes szívét ábrázatjának vonásaiból - is kivöttem.

KALAZIRIS : Ugyan kilehetett ez a' tévejgő?

§. II.

Karikles egy Szerecsennel.

KARIKLES : Ez az ember nem régen élte - el fiatal esztendeit — Orcája nem (*Egiptomi* módra) *barna*; hanem (a' Szerecsenek' tulajdonságjok szerint) *sűrű fekete*. Ugyan - csak Szerecsen - is volt; és (minek - utánna meg - látott) így szólított - meg ugyan azon

SZERECSEN : Nem akarnál ki - térni ?

KARIKLES : Hová ?

SZERECSEN : Eme' templomba.

KARIKLES : Nem imádkozhatnám !

SZERECSEN : Én se. Hanem : észre - vöttem : hogy e' közel - lévő bótokban Fa - levele -

leket, és héjjakat, az - után *Indiai* gyökereket vöttél. El - adhatnék én - is valamit. De, hogy meg - ne - lássanak, oda rejtezzünk.

KARIKLES: Hogy az-után a' templomba bementünk; reánk-csukta az ajtót; 's így szóllott a'

SZERECSÉN: Vigyázz magadra: hogy én téged fösvennek ne mondgyalak.

KARIKLES: Te pediglen magadra: hogy drágásnak ne nevezzelek.

KNÉMON: Ezt a' *Szerecsént* tréfásnak - is lehet mondani; adakozónak - is.

KALAZIRIS: Nékem - is úgy teccőt. De el - is - hitettem magammal: hogy szavait e'-forma - képpen fojtatta

§. III.

Karikles és a' Szerecsén.

KARIKLES: Hogy, a' templomnak bé - zárása, bé - is - kalatolása után, bátorságban voltunk; ki - vött hónja alól egy valami bűgyort. Előmbé adott olyan kincsöket, melyeknek más - sát (noha *Görög* országban születtem) soha életemben nem láttam. A' Gyönggyöknek, a' Gyémántoknak, 's - a' többieknek nagyságok egy - egy diónyi vala. Láttam *Smaragdokat* - is. Ezeknek árrát ki - nem - szabhattam. Azoknak színöket (valamint a' tavaszi veteménökben) zöldellőknek szemlélttem. A' ritka *Hiacintok* igen hasonlítottak a' tengőri partoknak azon látatjához; midőn a' merevödött *Kő-sziklák* ellenökbe föl -

emeltetnek, és azokkal vörösses színre festetnek. Minek -utánna pedig ezen különböző színek - is szemem' eleibe tétettek ; a' különbözők öszve-vegyültek, és valami új színekre változtak.

KNEMON : Ezek ugyan nagy ritkaságok !

KALAZIRIS : Hallyad csak tovább, miket mondott ama' Szerecsennek

KARIKLES : Barátom ! ha más valakinek eleibe terítötted volna ezen partékáidat ; nagyobb szerencsére találhattál volna. Nincs annyi értékem : hogy csak egy kövedet-is meg-vegyem.

§. IV.

A' reá - adás.

SZERECSEN : Ha meg nem-is ; de ajándékba talán el-vöhetöd töllem.

KARIKLES : Va n ugyan annyi erőm : melyel azokat el-emelhessem. De van annyi eszem-is : hogy bolondnak ne tartassam magamat.

SZERECSEN : Annak én se tartalak : mert az előbbenieket szántt akaratból mondtam. Ennek a' jelen - való oltárnak szentségére fogadom : hogy eme' drága köveket minden bizonnal néked ajándékozom ; de úgy, ha még töllem egy reá - adást el - vöszöl , mely ezeknél a' köveknél sokkal böcsösebb.

KARIKLES : Erre ugyan , édes Úr ; igen jó ízűen esik a' nevetés.

SZERECSEN : Hogy - hogy érted ezeket ? Mi okod van hozzá ?

KA-

KARIKLES: Hogy-ne az Istenért! Minek-utánna annyi ajándékkal meg-terhelsz; a' Reá-adást még böcsösbnek mondod.

SZERECSÉN: El-is-hidd, a'-mit mondot-tam. De esküdgy-meg leg-elől: hogy, a'-mire töllem kérettetöl, azt bizonyosan meg-teszed.

KNÉMON: Szeretném tudni: mit cseleködött *Karikles*. Vajjon meg-esküdött-é?

KALAZIRIS: Magam-is éppen azt kívántam tölle meg-tudni. Ugyan azért: meg-kérdöztem őtet: mit cseleködött? Így felele

§. V.

A' Reá-adás mi-voltta.

KARIKLES: Gondolkodtam ugyan elsőben, ha meg-esküdgyem-é? De, a' fekete *Szerecsennek* fehér erkölcsjeit látván; csak ugyan meg-esküdtem; noha (mire?) nem tudtam.

KALAZIRIS: Mi lehetött az a' Rá-adás?

KARIKLES: Hogy az esküvésnek vége lött; a' templomból ki-jöttünk; és a' *Szerecsennek* szál-lására mentünk. Előmbé hozott egy gyönyörű leánt, bódogúltt *Karikléamb*hoz igen hasonlót; de kinek esztendeit közel héthez mondotta. Né-kem pedig úgy teccött: mint-ha el-adó-is volna: mert a' *Szép*et magossabbnak-is, érettebbnek-is hazudgya a' gondos természet.

KALAZIRIS: Ugyan ki-löhetött az a' *Szép*?

KARIKLES: Magam-is azt kívánom vala meg-tudni. Mind-az'-által: meg-szemlélése

után, almkódva állottam; mind abból az okból: mert felőlle az isteni ründölésöket nem tudtam; mind pediglen azért: mert annak ékességével, és gyönyörű termetének édes szemléléssével benem - telhettem. Hogy kevesé meg - állapodott; ezen csudálatos szavait mondta az a'

SZERECSEN: Ezt az ékes leánt (nagy okokra nézve, melyeket az-után fogsz hallani) egy *Pójába* tekerte édes anyja, és *Méroében* (az egész *Szerecsenségnék* anya - várossában) éktelenül kitötte. Gyarló szerencsére bizta mind életét mind pediglen halálát.

§. VI.

A' leánról tudósítás.

KARIKLES: A' leánnak ki - tétele iszonyú ugyan, de nem szokatlan.

SZERECSEN: Különös szerencséje vala a' szerencsétlennek: hogy éppen akkor találtam az erdőbe ki - menni, mivel azon köllött Majorom felé utaznom. Őtet tehát (mivel a' veszedelemben forgó teremtménjeket vagy el-hagyni, vagy éppen meg - vetni illetlen) egyenes szívvel föl - vöttem. Ezt pedig azon *Bölcsjeinktől* tanúltam, kiket nálunk *Gimnozofistáknak* neveznek: Mert ők engemet magok közé fogadtak.

KARIKLES: Mi - is azt cselekedtük volna.

SZERECSEN: De még más okom - is vala, mely engemet annak föl - vételére erőltetött. Már akkor - is ki - teccött szemeiből, a' nagyra -
ter-

termett Méltóság; midőn reám igen édesdeden nevetött. Azok a' kövek, melyeket ennek-előtte láttál, le - valának téve mellette. Szíve mellett egy *Pója*, mely sejemből szövetött. Reá vagyon (*Szerecsen* bötükkal) varva az ártatlannak egész története, és ki-töttének oka. Ezt maga kezeivel varta a' leánnak anyja: hogy valaha benne hasznát láthassa.

KARIKLES: Ki leánja lehetött?

§. VII.

További tudósítás.

SZERECSEN: Hogy a' *Póját* föl-vöttem; és akkor mindgyárt az Erdőben el-is - olvastam: csudálatos eredetén el-iszonyodtam. Ötet Majoromba vivén; egy Pásztoromnak gond - viselésére bíztam. Meg - is-parantscsoltam fekete népeinknek: hogy elsőben ugyan szorgalmas gondját viselleyék; az-után: senki - fiával felölle éppen ne beszéllyenek. A' - miket vele édes Anyja ki-tött; azt magamnál tartottam: ne-hogy Pásztoraim között gyanú támadgyon, mely a' leánt üdő előtt ki - nyilatkoztathatta volna.

KARIKLES: Nem vöttek-é észre valamit?

SZERECSEN: Hogy üdővel a' leán föl-verdültni kezdött; még Majoromban - is ki - csírádzott fényes eredete. Attól tartottam tehát: ne-hogy bimbójából üdő előtt ki - nyíllyon. Ha ennek a' gyönyörű leánnak ki - tétele annak é-

des Atyja meg - tudhatta volna; Anyja a' halált bizonyosan el - nem - kerülhette volna.

KARIKLES: Ennek elejét vönöd kölletött.

SZERECSEN: Igen-is arra fordítottam minden ügyeközetömet: hogy a' leánt *Méróe'* városától messze el - tögyem; és így bátorságosabban el - rejsem. Hogy e' gondolatomat szerencsésnek lenni láthassam; reá segítettek a' nagy Istenek. Mert a' leánnak tovább - vitelére egy leg - különösebb alkalmatosságot nyújtottak.

KARIKLES: Ez ismét valami újság.

§. VIII.

A' Szerecsen' Követsége.

SZERECSEN: Az egész Szerecsenségnék leg-hatalmassabb Kirájja *Hidaspes*; ide *Katadupába* küldött *Oroondateshez*, akkor az *Égiptom*-belieknek Igazgatójához: hogy a' *Smaragd*-bányák körül - támadott vizontagságokat el-igazicscsam. Szerencsémre: íme itt találtam *Katadupában* az Igazgatót. Ugyan - azért a' leánnal meg - is - állapodtam. Nála Követségömet még tegnap be-jelentöttem. Még-is ígérte: hogy ma bizonyosan meg - hallgat.

KARIKLES: El - mész tehát *Oroondateshez*?

SZERECSEN: El - megyek igen - is. Mind - az' - által: minek - előtte hozzá indullyak; által - adom néked ezt a' szerencsétlen teremtet, az - zal az esküvéssel le-pöcsétöltt államánod alatt: hogy elsőben ötlet eredeti szabadságában meg -

tar -

tartod. Azután: soha erőltetve férjhez nem adod. Hanem abban a' szabadságában éltetöd, a' mint kezeimből (vagy -is inkább: én általam, édes Anyjának kezéből) a' magadéba vöszöd. Ezt pedig meg-cselekedd.

KARIKLES: A'-mint meg-esküdtem - -

SZERECSÉN: Hiszem: úgy teszel; nem csak azért: hogy meg-esküdtél; hanem inkább azért: mert, ezekben a' napokban cselekedeteidre vigyázván; tégedet talpig embernek lenni tapasztaltalak. Már most egyenesen az Igazgatónak szállására megyek.

KARIKLES: Vajjon, el-meneteled előtt, egy-két szavaddal nem adhatnád - é tudtomra: kik legyenek e' leánnak szülői?

SZERECSÉN: Nem adhatom, jó Ember: mivel sietnem köll az Igazgatóhoz. Szorgos a' dolog, és minden szem-pillantás káros. Erre holnap - is elég üdönk leszén. Ha ma követsé-gömet szerencsésen el-végezhetöm (reméllem pedig: hogy el-végezőm:) holnap a' leánnak leg-titkossabb dolgairól többet beszélhetők. Szükség pedig: hogy környülménjeiről ki-nyilatkoztassam azokat, melyek néked tudósítá-sodra, a' leánnak pedig hasznára legyenek. Ebben maradgyunk.

KARIKLES: Mikorra szabad az özsze-jövetelt? Ezt tudnom kölletik.

SZERECSÉN: Mi végre?

KARIKLES : Hogy utánnad sokáig ne várakozzak ; te - is engem' hamarébb föl - találly.

SZERECSEN : Ha hólnap az üdő röggelik ; ama' Templom körül forgológygy, melyben ennek - előtte szóllottunk. Ott termék én - is akkorra. Mivel ekkor több órákat reméllhetünk Köz - beszélgetésünknek folytatására ; el - fogom a' *Pójt* ellőtted olvasni ; meg - is - magyarázom, és így akkor, annak az ártatlannak szerencsétlen Szülőit ki - nyilatkoztatom.

§. IX.

Más röggeli dolgok.

KARIKLES : Hogy ezeket el - végezte a' *Szerecsen* ; engem' el - hagyott, és dolgához látott. Én a' leánt szállasomra vezettem. Hála - kat adtam a' Nagy Isteneknek : hogy, ama' Mennykő - ütötte leánomnak hejjebe, e' gyönyörűt adta. Ugyan - azért : őtet leánomnak - is fogadtam.

KALAZIRIS : Alig várom : hogy a' leán - nak eredetét halljam.

KARIKLES : De magam - is alig várhattam : hogy a' *Szerecsennel* szóllyak.

KALAZIRIS : Mit mondott tehát ?

KARIKLES : Hogy az üdő hajnallott ; tüstént a' templomhoz sétáltam ; de még a' *Szerecsent* ott nem találtam. Várakoztam nem kevés üdeig. Kerestem őtet belől - is ; de semmi - féle - képpen reá - nem - akadhattam. Vajjon mit cseleködgyem vég -
té-

tére? El-útván a' haszas várakozást; egyenesen az Igazgatónak szállása felé indúltam.

KALAZIRIS: Ezt leg-okosabban tötted.

KARIKLES: Hogy oda érkeztem; meg-támadtam a' Kapust; meg-is-kérdöztem: ha a' Szerecsenek' Követje Oroondatesnél lenne - é?

KALAZIRIS: De másutt hol-is lehetött volna?

KARIKLES: Arra a' kérdésömre semmi feletöt nem vöttem: mivel talán (ha nála lönne-é?) nem tudta. Mind-az'-által: szeméből-is ki-tecött: hogy együgyü legyen.

KALAZIRIS: Ezt ugyan gondnak mondhatni.

§. X.

A' Szerecsennek baja.

KARIKLES: Hogy tehát annak hol-léttéről bizonyosabb lehessen; egyenesen az Igazgatónak osztájjai felé léptettem. Elő-találtam egy *Udvarit*. Ugyan arról tudakozván őtet-is, így morgott azon

UDVARI: Úgyan derék emberről kérdezősködöl! Még tegnap el-kergette őtet az Igazgató?

KARIKLES: Egy Követöt? - - -

UDVARI: Sött azzal fenyegette: ha-hogy őtet röggelig *Katadupában* talállya; bizonyosan föl-akasztattya.

KARIKLES: Mi oka a' föl-lobbanásnak?

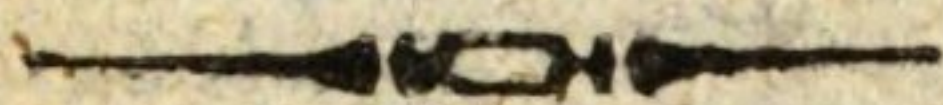
UDVARI: A' Haragnál egyebet meg-se-érdömlött. Mert ő (követségjének velejére ér-

érközvén) parancsolni láccatott : hogy a' *Sma-ragd* bányákat a' *Szerecseneknek* vissza-szolgál-tassuk : mivel azon jószágok ezeknek tulajdo-nok lönnének. Ha ezt nem cselekednők , bizo-nosan meg-bánnók. Nem tűrhattuk tovább fa-ragatlan szavait.

KARIKLES : Nem szóllottam többet az *Ud-varival* ; hanem (a' *Szerecsennek* böldegtalan ügy-jét tapasztalván) haza felé ballagtam ; magamat szerencsétlennek azért lenni gondolván : hogy a' leán felől semmit se tudtam. Meg-vala ugyan története a' *Pójában* írva ; de én a' *Szerecsen* írást el-olvasni soha se tanúltam.

TIZEN - KETTEDIK RÉSZ.

Delfusi új dolgok.

§. I.

Karikes' vissza - tértte.

KNÉMON : Éppen nem csudálhatni *Kariklest* ; ha (a' *Szerecsennek* el-üzettetésse után) szomorúnak láccatott. Boszszonkodom magam-is : hogy a' leánnak valóságos eredetéről talán semmit se hallhatok. De minden bizodalمام a' *Pójában* vagyon. Mert azt hallám ez - előtt : hogy *Sze-recsen* nyelven reá-légyen varva egész történe-tének rőndje. Úgy - é bizon : hogy jól el-ta-lálhattam az igazat ?

KA-

KALAZIRIS : Én-is abban bíztam; de megcsalattattam. Mert osztán így adott-ki mindent

KARIKLES : A' Szerecsennek el-menetele, magamnak pedig szállásomra jöve telem után, előmbé jöve kedves leánom. Nem szólhatott velem: mivel a' Görög nyelvet nem tudta; én pedig nem értöttem a' Szerecsent, melyen ő valamit kotyogott; a'-mint, hét esztendőskoráig, Méroe szomszédságában reá - ragadhatott. Csupán köszönteni, és magát atyaságom alá ajánlani láccatott. Ki-vehettem maga' viseletéből: hogy, valamint a' lég-nemesebb állatoktól származhatott Kőjök, hizelkődni akart: mert kezemet - is csókkal illette.

§. II.

Karikles' Haza - tértte.

KALAZIRIS : Sokáig maradtál - é' még a' leánnal *Katadupában*?

KARIKLES : Csak hamar el-tökéllöttem osztán a' Haza-menetelt. Mert attól kezdöttem tartani: ne - hogy kedves leánomat az Égiptomiak el - vögyék. *Nílusra* szállottam tehát némej kereskődő hajókba; és annak *Torkán* a' Tengőrré érköztünk. Innént haza-mentem *Delfusba*; holottis tiz esztendeig csöndösséggel egy-húzomban lakom. Velem vagyon édes leánom - is, akiben telik minden gyönyörűségem. Ezt én, valamint ama' másikat, nevemről *Karikléának* nevezöm.

KA.

KALAZIRIS: Én téged', édes *Kariklesem*, azon leán végett, leg-bóldogabbnak tartalak.

KARIKLES: Sőt boldogtalan vagyok; és éppen azon leán végett.

KALAZIRIS: Talán ugyan meg-romlott?

KARIKLES: Tavúl legyen tőlle. A' mi erkölcsjeit illeti; sokkal tisztességesebbnek tapasztalom, sem-mint óhajtani mertem. A' Görög nyelvet hamar föl-vötte. Valamint a' jó fának kellemetes bimbója, üdején ki-nyílt, ki-is-virágzott. A'-mi testjének ékességét illeti: úgy fölül-múllyá a' *Delfusi Szüzeket*: hogy valamennyieknek szemeik (akár itthonosok, akár kül-földiek legyenek) csak ő reá fordulnak, de rólla el-nem-fordúlhatnak.

KALAZIRIS: Bizonnára különös.

KARIKLES: Akár hól mutattya magát (a' Templomokban, a' Játék-színekben, a' Pája-futásokban, a' Gyülekezésekben) mint-egy Istenségnek - újjai - között-készítettött Remek, csudáltatik, szerettetik, magasztaltatik. A' lépet orcáján hordozza. Nem akarva-is meg-fogja a' leg-keményebbeket.

KALAZIRIS: Kévánhacc-é többet?

KARIKLES: Hogy ne kéválnék? Megveti a' Házasságot. *Diánának* szent Szüzei közé szegődött. Faradhatatlan a' vadászatokban. Annyira meg-tanulta a' nyilazást: hogy, ha élne, nem engedne *Ifitusnak*-is.

KA-

KALAZIRIS : Én pedig a' gondolattal vagyok : hogy ezek benne dicséretösök.

KARIKLES : Legyenek dicséretösök ; de mit érnek ; ha nem hasznosok ? Meg - vetötte Húgomnak fiát, egy derék Vő - legént. Mind - eddig haszon nélkül valának minden ügyekö - zeteim. Kegyetlen föl - tételeitől el - állani nem akar. Se az Atyai név' erejének emlegetéssé - vel ; se sok - féle ígéreteimmal ; se más fontos okokkal a' Férjhez - menetelre reá - nem verhe - tüm , reá - nem bírhatom.

KALAZIRIS : A' tiszta életet szereti.

§. III.

Karikles' esedezése.

KARIKLES : De azt *Karikléámban* , leg - fé - lelmesebbnek lenni vélhetöm : hogy engemet (a' mint köz - beszédbe mondgyuk) magam' fegyve - rével támad - meg. Gyakran elő - hozza a' töl - lem - hallott okoskodásokat, azt vittatván ékes szavaival előttem : hogy ő e' velagi életnek leg - nemesebb nemét választotta legyen magának. Isteni dicsérettel magasztallya a' Szűz életet. Ezt Egek' ajándékjának nevezi. Ellenben a' *bázis* életet, a' gyöngéded szeretet' koprsójának ; annak pompáit, éjjeli - bagjok' huhogásának lenni állíttya.

KALAZIRIS : Az illyekkel banni leg - ne - hezebb.

KARIKLES : Leg - nehezebb ugyan, ha más segedelmünk nincsen. Vedd magadra ezen ügye - met,

met, édes *Kalazirisem*! Azért terjesztöttem mindeneket elődbe (pedig talán elég hosszasan): hogy szándékomat elő-mozdícsad.

KALAZIRIS: Ha ki-telik; el-nem-múlatom.

KARIKLES: Hogy ne telhetne - ki tölled, ha akarsz. Csak azt add elejébe néki: hogy le-áni természetét gondolóra vögye; és magát nem a' Szüzességre, hanem az *Aszszonságra* teremttötnék lenni gondollya. Ha föl-nevelését forgatom, lehet el-hitetni ő-vele. Kicsinségétől fogva a' Férj-fiak között neveltetött. Azoknak társaság-jokat most-is szereti. Amott lakik nem messze, a' templomnak kerületében, és éppen szál-lásodnak mellette.

KALAZIRIS: Ezt már szeretöm.

KARIKLES: Meg-ne-vessed azt, a'-ki előtted könyörög. Ne-is cselekedd azt: hogy, Utóim nélkül, Nemzetemben meg-hallyak. Kérlek *Apollóra*; *Íziszre*; és honnyi Isteneinkre!

§. IV.

Szánakozás.

KNÉMON: Ezek bizonnára (mind - a'-két részre tekintve) nagy aggodalmak lehettek.

KALAZIRIS: El-is-hiteds magaddal: hogy midőn én szegén *Kariklesnek* végső könyörgéssét hallottam, magamat a' sírástól meg-nem-tartóztat-hattam. Mert ő se esedözött előttem könyv-húllatás nélkül.

KNÉMON: Mi jót töttél vele?

KA- •

KALAZIRIS : Tehettem-e jobbat, mint mikor meg - ígértem néki szolgálatomat?

KNÉMON : Meg - is - érdemlette szegén a' jó akaratot.

TIZEN-HARMADIK RÉSZ.

Az Éniánok' Vezérjök.

§. I.

A' Vezér' eredete.

KALAZIRIS: Midőn mi *Kariklessel* amúgy beszélgettünk ; íme bé - toppana hozzánk és ezeket mondgya vala egy

KÖVET : Az *Éniánoknak* leg - hatalmasabb Vezérjök , a' templom' kerületén kívül , nagy unalommal várakozik reátok ; és igen szorgalmatoskodik az áldozat felől. Kéri a' Fő-papot (akár ki legyen kettőtök közül) : hogy már egyszer ki - jöjjön , és az áldozathoz fogjon.

KARIKLES : Annak üdeje még eddig el-nem érkezött. Kis várakozással legyetek. Nem sok üdő múlva meg - leszzen.

KALAZIRIS : Kik ezek az *Éniánok* ?

KARIKLES : Mind Nemesek , 's- *Tessáliából* eredtek. Ezen - kívül valóságos Görögök. Eredetjüket *Deukáliontól* vöszik , ki hasonló - képen igaz Görög vala. A' *Máliai* szorúlt ten-

gör mellett terjesztötték - ki magokat. Anya-városokat *Hipátának* nevezik.

KALAZIRIS: Hát az Áldozat?

KARIKLES: Minden négy esztendő után egy szent követséget küldenek; és evvel (*Neoptolem'* tiszteletére) áldozatot - is tősznek. Az a' híres *Neoptolem'* - ifjú ama' nagy *Akhillesnek* fia volt; és, *Trója'* várossa mellett (*Pirbusnak* nevezete alatt), vitézül katonáskodott. *Delfusban* meg - ölettetött az - után, és (*Neoptolem'* név alatt) szinte az Istenek' számok közé íratatott. Ma van annak az esztendőnek eleje, melyben a' *Pitbiai* Bajok nagy vígassággal tartatnak.

KALAZIRIS: Olvastam vala: hogy *Neoptolem* e' *Delfusi* templomban meg - öletött *Orestestől*, ama' neves *Agamemnon'* fiától, *Apollónak* szent oltárja mellett.

§. II.

A' Vezér' nemzete.

KARIKLES: Ezt az Áldozatot tehát ugyan ennek a' *Neoptolemnek* tiszteletére adgyák az *Éniáni* Nemések. Azért - is tartatik leg - fényesebbnek: mert az *Éniáni* Vezér *Akhillesnek* Rokona.

KALAZIRIS: Régen van - é *Delfusban*?

KARIKLES: Ötöd' napja: hogy ide érkezött. Tapasztaltam benne valamit, mely *Akhilleshez* nagyon hasonlít. Testjének sugár épüle-
le- •

lete és termete éppen olyan ékes; valamint azoké lenni szokott, kik valami nagy Istenektől származnak.

KALAZIRIS: Én pedig azonn csudálkozom: hogy mondhattya magát *Akhilles'* Rokonjának lenni, mivel ('a'-mint monád) *Éniáni* születén? Mert *Akhilles* felől azt állította *Égiptomi Homérus*: hogy *Ftiából* származott.

KARIKLES: Meg-lehet egygyeztetni ötétis. A' régi böltek szerént, *Tetis*-istenné a' *Máliai* szorúlt-tengőrtől hozattatott *Peleusnak* (*Akhille-sünk'* atyjának) házasságába. Azt a' tengőrt *Ftiui* tengörnek-is mondták.

KALAZIRIS: Meg-fejtötted a' csomót.

KARIKLES: Nemének rőndjét egész *Eakusig* viheti. Atyja az a' *Menestius* vala, kinek attya (*Sperkius*) *Polidorát* vötte-el, *Peleusnak* leánját. *Peleus* pedig *Eakusnak* fia volt. Ez az a' *Menestius*, ki *Akhillessel* egygyütt *Trójára* ütött, és a' *Mirmidonokat* vezette.

§. III.

A' Vezér' meg-jelenése.

KALAZIRIS: Már tudom egészlen.

KARIKLES: Mivel tehát ez a' fiatal Vezér második íz-beli-atya-fi *Akhillessel*; nem csuda, ha az Áldozat elsősege az *Éniánokat* illeti, az-után a' *Tessalokat*; kik *Akhilles* vérségétől távulabb esnek, mint az *Éniánok*.

KALAZIRIS : Bizonnára nagy vérből vötte eredetét. Hanem ereszd - bé egyszer: hadd lássam ama' híres *Vezért*.

KNÉMON : Igaz bizon, majd el - felejtöttem : mi héjján vagyok magam-is. Az Áldozat' üdeje talán el - is - érkezött. Bé - eresztötte - é *Karikles* az *Éniáni Vezért* ?

KALAZIRIS : Bé igen-is. Benne vólt minden bizonnal *Akhillesnek* tüze — Mind szíve, mind színe hozzá hasonló — Test - épülete ép és egyenes — Haja, homlokától fogva, le-vive, le - is - szorítva — Orrának lukai szabadon vöttek a' lélokzetöt — Ki - teccött : hogy, ha meg-boszszonek, haragudni tudna — Szeme nem éppen kökén ; de még-is feketés. — Tekintete fris — Szem - világa tüzes — Méltó a' szeretetre, valamint a' tengör' vizei, minek-utánna zúr - szavarjai le - hülltak.

KNÉMON : Bizonnára el - találtad azt az Ifiat, kiről mostanában gondolkodok.

KALAZIRIS : Hogy szobánkba bé - lépett; meg - üdvözlött bennünket. Viszsa - adtuk mi-is a' tiszteletöt. Tudtunkra adta az - után : hogy az Áldozatra - szabott idő közelítene ; a' *Pája*-futásnak - is meg - köllene - lönnie.

KARIKLES : Immár hozzá foghatunk. Legelsőben ugyan az Áldozathoz.

KALAZIRIS : Ezt már örömet látom.

KA-

KARIKLES : De hát még *Karikléámat* öröместebb láthatnád. Jól meg-nézd pedig, ha elődbe kerül. Tégy ítéletet felőlle. Mert: úgy hozza magával a' *Delfusi* szer-tartás: hogy *Diánának* Papnéja mind az Áldozaton, mind *Neoptolemnak* meg-dücsöittässén ott legyen. Erre a' Pompára *Karikléa* választatott.

§. IV.

A' Jövendölés.

KALAZIRIS : Minek-utánna a' templomba bé-mentünk; elő-adta az *Éniáni* Vezér ajándékjait, melyet *Apollónak* számára bé-is-mutatott. Hogy ez az ajándék az Istennek meg-teccött, ki-mutatta azon szavaival, melyek a' Szőnyeg alól hallattak, melyeket-is a' Vezérnek szerencséjére lehet alkalmaztatni. Ily verseket mondott *Pithia*:

Téged' Isten szeret.

Szerencséd-is lehet,

Mint a' terbes Pálmának.

Hajód Delfuson túl,

Baj nélkül el-nem-múl,

Szelet óhajt útjának.

Végre össze-kelek,

'S örök lakást leltek

Fején Nilus' árjának.

KNÉMON : Bizonomra mondom: hogy ezt *Apollónak* belső Papnéja elég világossan ejtötte. Értötték-e a' jövendölést?

KALAZIRIS : Soha nem értették annak valóságos velejét. Egy egyre ; más másra csí-
gázta magyarázatját. De észre-vöttem én : mire
céloznak. Sokat által-láttam ezekből. És mi-
vel hozzám-is különös szózatokkal vala *Apol-
lónak* azon *Pithia* Papnéja ; nem különben, mint
eme' Vezérhöz ; a' gondolattal valék : hogy
mind-a'-ketten egy-valami történeten megyünk-
köröszkül ; ugyan - azért : egygyik a' másiknak
oltalmára lenni ok - vetetlenül tartoznék.

KNÉMON : A' Valóságot még-is csak-ugyan
ki-nem-tanúlhattad ?

KALAZIRIS : Gyökerestől nem. Mert a'
jövendölésök , és *álmok* , többnyire a' ki-menetel-
től fügnek.

KNÉMON : Hát azomban a' *Delfusiak* ?

KALAZIRIS : Ők a' Jövendölésökkel : mi-
vel immár igen hozzá szoktak , keveset gon-
doltak. Ki-menvén tehát a' templomból , oda
csoportosodtak , ahhol az áldozati oltárok föl-
építve - állottak.

HARMADIK SZAKASZ.

Delfusnak Várossában a' Vezéri
Áldozat.

1. Az Áldozat' eleje.
2. Áldozati készület.
3. Maga az Áldozat.
4. A' Betegség' oka.

5. Teágenes' baja.
6. Új Okoskodások.
7. Teágenes' gyötrelme.
8. Karikléa' szorgalma.

ELSŐ RÉSZ.

Az Áldozat' Eleje.

§. I.

Eltő - beszéd.

KALAZIRIS: Hogy tehát az előbbenieket, azoknak szabássai szerént, értelmesen fojtassuk; szükség: hogy azokra vissza - léptessünk, melyek nélkül azoknak valóságos értelmöket nem remélhetni. Tehát: minek - utánna szerencsésen el - végeződött mind leg - is - leg - elsőben a' híres *Áldozat*, mind az - után *Neoptolemn*nek meg - dicsőíttesse - - -

KNÉMON: Oh! De-hogy végeződött-még-el, édes *Kalazirisem!* — Én se az *Áldozatot*, se

a' *Dücsöítettést* nem láttam ; sőt semmit se hal-
lottam felöllök — Ne tedd azt : hogy , ebéd u-
tán , a' koncra érközzek. Előbbeni szavaiddal
ki-nyitottad ugyan a' Játék - színt ; de hirtelen
le - eresztötted a' szőnyegöt.

KALAZIRIS : Én ugyan ama' kettőnek el-
beszéléssével azon okra nézve nem kívántalak
terhelni : hogy egyenesen azokra ereszködhés-
sek , melyek történeteimet leg-hamarébb érdekök-
lik. Mind-az-által : ha ezeket nem csak füleid-
del hallani ; hanem szemeiddel - is látni akarod
(csak ki - teccik : hogy *Athénában* születél)
kész vagyok elő-beszélleni. Használhatnak ezek-
is a' következő történeteimnek által - ér-
téssére.

KNÉMON : Elsőben tehát az Áldozatról,

§. II.

Az Oltárhoz menetel.

KALAZIRIS : Az Áldozatot (a' - mint ta-
lán tudhatod) soha a' templomban meg - nem-
égették a' *Delfusiak* ; talán azért : hogy a' Bál-
vánoknak Aranyja meg - ne - füstöltessek. Kivül
építették tehát a' szent oltárokat — Előre jöt-
tek az ölenő ökrök. Mind - egygyikét egy fara-
gatlan - durva vezette. *Faragatlannak* mondha-
tom erkölcsjére ; *durvának* ruhájára nézve —
Öltözetjök színe nem fehér , hanem fehéres —
Földig - érő köpönyegjök' alját , mezítelen karjok-
kal , övök alá aggatták. Egy kézzel az ökör
szar- •

szarvát fogták. Másikban a' vágó fejszét tartották. Magok az ökrök feketék; széles nyakúak; fél-körre ki-horgasultt torkúk. Szarvaik ékesek, 's-világosan pörgők. Ezeket meg-is-koronázták, meg-is-aranyozták az Ötvösök. Lábaik sűgárok. Tokájok szinte térdjeikhez le-függők — — Az Ökrök után léptettek a' többi Állatok; különös csapatokban. Köztök vagy a' Dudások; vagy a' Síposok; vagy más külömbb-féle szerszámokkal rengő Emberek. Úgy-is-teccött: mint-ha (az állatoknak külömb nemek, és természetek szerint) külömb-félék vólnának a' hangozatok-is. Ezeknek pedig oly gyönyörűségös hangozatjok vala: hogy a' hallgatóknak füleik bé-nem telhetnének.

§. III.

A' Szűzek' menetele.

KNÉMON: Az Állatok után - - -

KARIKLES: A' *Tessáliai* válogatott Szűzek léptettek — Meg-eresztve hajok — öltözetjök habos — Három feleközetökre oszlottak — Az *Elsők*, kezekben virágokkal-gyümölcsökkel-tele garabojokat hordoztak. *Mások* a' szelencékben vagy édességet, vagy illatokat vittek, és ezekkel az egész környéköt tele-töltötték. Fejökön hordozták ugyan a' szelencét; de kezeikkel egybe-fogódzottak, és mind rőndbe, mind körösztebe-járták a' lassú táncokat. A'

harmadik kar - béliek hangosan énekeltek. Ez az Ének nem egyéb; hanem *Peleusnak* és *Tetisnek* dicséreteik vóltanak. Bele foglalták *Akhillest* és ennek fiát *Pirbust*, vagy más névvel *Neoptolemet*. A' dalnak vége után - - -

KNÉMON: Elejét se mondottad; még - is végét érted. Add - elő azt az éneket. Én mind szemlélője, mind halgatója akarok lenni annak az áldozatnak.

§. IV.

A' Szüzek' énekjök.

KALAZIRIS: Nékem ugyan az ének megteccött. El-mondhatom; de el-nem-dalolhatom,

Tetist énekellyük

Gyöngéded bajával;

Nereus leánját

Érdemes párjával;

Pelus' Hitessét,

Annak jó vólttából

Ki Eget és Földet

Láttya Hazájából.

Nagy Isten - aszszon ez,

Anyja oly Vitéznek,

Kit a' Trójaiak

Nem jó szemmel néznek.

Akhillesnek bívták

Görögség védelmét;

Frígiában Lakók'

Rettentő félelmét.

Pir- .

Pirbus', ö-fiának

(Ki annyit nyakala

Trója vára alatt :)

Anyja Pirha vala.

Nézz ránk Neoptolem !

Kinek remekjei

E' templomban vannak

Hideg tetemei.

Vedd - föl énekiünket

Hangos - nótájával.

Tetist éneklöttük

Gyöngéded hajával.

§. V.

Az Ifiak' menetele.

KNÉMON : Oh, be szerettem volna jelenlenni akkor : midőn e' gyönyörű énekre táncolgattak a' Szüzek. Nem lassúztak - é vajjon az ott - lévő Ifiak ?

KALAZIRIS : A' Szüzek után a' Lovancok mentek. Ezek - is magokra fordították a' szemöket. Ötvenen voltak két irányra el - osztva. Piros szirommal szövettettek fehér sarújok, melyek - is (bokájokon fölül) szirmos szíjjakkal öszve - szorítottak. Fehér vala mentéjük, arany gombokra, 's - el - terjedött kapcsokra, perémjük fölött sűrű sujtásokkal ki - hánva.

KNÉMON : Valóban Tessáliai viselet.

KALAZIRIS : Lovaik - is egyre Tessáliából valók. Ott - neveltetésöket szemeiknek vidám for-

forgásszaiból elég - képpen ki - látták. Nem szenvedhetvén a' rajtok - uralkodást ; a' zabolára - is neheztelni láccattak. Még - is (akár merre köllött) a' Lovaglóknek akaratjok szerént, engedelmesködve léptettek. Úgy teccött: mint-ha a' rajtok - ülőkkel vetekődtek volna , midőn eszekre - vöttek arannyal és ezsüttel - varrott drága sujtárjokat.

KNÉMON : Hát ezeknek a' Lovancoknak Vezérjök vajjon hová lött ? Erről talán meg-isfeletköztél jó Öreg.

§. VI.

A' Vezér' le - írása.

KALAZIRIS : Oh Fiam ! de-hogy feletköztem ! — Senki se fordított magára annyi szemeket , mint az a' Vezér ; az én lelkem *Teágenesem*. — Ennek fényje (valamint a' vilám) el - temette a' többiét — Körös - fa landsáját (melynek högyét rézből csináltatta) , lovaglássza között , maga előtt hánta , le - se - ejtötte — Nem vala bé - sisakolva feje — Mentéje rózsza szín ; föl - váltva arany varrásokkal. Itt a' *Centaurosok* ellen ki - állottak a' *Lapithák*. — Paissára *Médúzának* fejét verették — Kapocsja pedig *Pallást* , vagy - is *Minervát* példázta.

KNÉMON : Nincs a' leg - élesebb *Költőnek* annyi tehetsége : hogy láthatósabban le - írhasssa kedves *Teágenesüdet*.

KA-

KALAZIRIS: Oh Fiam! Leg-könnyebb azt az embert le-írni; kiben ezernyiek a' le-írandók — Föl-emelte ékességét az-is: hogy akkor a' lengedező szelek nagy csöndösen lebegtek. Ezek annak haj-szálaít nyaka körül hordozták. El-választották azokat a' szálakat-is, melyek homlókánál kezdődtek, és éppen a' nyak-szirtig le-horgasúltak. Felső ruhájának végső karimáját, lovának hátuljára csapták a' sebesebb fuvalmak.

§. VII.

A' Vezér' lova' le-írása.

KNÉMON: Igaz bizon: Paripáját le-írni szinte el-felejtöttem. Ebben nékem különös gyönyörűségem vagyon.

KALAZIRIS: Hallod-é *Knémon*! reá-lehet arra eskünni: hogy Paripája-is észre-vötte Urának ékességét, és maga leg-szebb léven, hátán-is hordozta a' leg-szebb Lovaglót.

KNÉMON: Ez pedig egy *Tessáliai* Paripától nem lehetetlen dolog. Ösmérem a' fajt.

KALAZIRIS: Mind nyakát, mind fejét *Tessálosan* hánta. Tudta högyösre mereszteni könnyen-ingó füleit, és tüzes szemei fölött, szörmöldökét-is kegyelíteni. Táncolt maga-is; táncolva vitte Urát-is. Zablájának meg-eresztéssével, egy-kevése előbbre-iramolván, és vizáltt ugrálássai-val egész testjét ékes csillapatban tartván; csak értette körme' högyével a' Föld' színének lapját;

ját; vágatását pedig a' léptetésnek csöndösségével elegyítötte. Ily méltósággal, ily kellemetességgel mendegelt az én édes *Teágenesem* maga' seregének hol elején, hol pediglen hátuljára kerülven.

§. VIII.

A' Község' ítélete.

KNÉMON: Álmélkodtak, tudom, ezen látománra a' hívalkodó Polgárok.

KALAZIRIS: Szemöket reá - függesztötték; szájokat reá - tátották.

KNÉMON: Tudom azt - is: hogy mind a' Szépségnek, mind a' Vitézségnek elsőségét nem másnak tulajdonították.

KALAZIRIS: El-találád ezt-is. Ama' híres aszszonok, kik soha zabolára nem szoktatták heves indulatjokat; vagy almákat hántak reája; vagy virágokat eleibe. Kiki azonn völt: hogy magába bele - szerettesse.

KNÉMON: Talán szépnek teccött előttök.

KALAZIRIS: El-hitették magokkal: hogy, a' lelkes állatok között, nem teremtetött; de teremtetni se fog egy-oly-valami, a'-mi *Teágenesnek* elsőségét fölül-haladhatná.

KNÉMON: El-hihették igen-is: mivel a' leg-szebbnél szebbet nem találhatni.

KALAZIRIS: Oh! ne hidd, édes *Knémonom*. Mert mihejest *Diána'* templomából *Karikléa* ki-jött; a' leg-szebbet a' leg-éke-
sebb

sebb fölül - haladta. De hogy igazán szólnak, csupán annyiban haladhatta - fölül, a'mennyiben a' Fehér-szeméjekkel - születött kegyelmességök (midőn egész ékességjökkel egygyütt a' férj - fiak előtt bimbójokból ki - nyílnak) valami különös erővel élnek a' fiataloknak meg - hódítássokra.

MÁSADIK RÉSZ.

Áldozati készület.

§. I.

Karikléa' menetele.

KALAZIRIS: A' régi szokás szerint, *Karikléának* egészlen ki - nyílt hintáját négy *Pari-pák* vonták, melyeknél a' hulló havakat tisztábbaknak nem láttad. Rózsa - szín ruhájának vége a' földet söprötte. Még ennek húzalékjatis ékesítették az arannyal - varrott sугárok. Egész öltözetének nagy öblét olyas övvel szorította - össze, melyben az értelmes Ötvös minden mesterségét ki - tötte, és hozzá hasonlót soha többé nem gyártott.

KNÉMON: Sokat mondottál.

KALAZIRIS: Talán keveset.

KNÉMON: Hallyuk tehát csudálatos művét.

KALAZIRIS: Két Sárkán - kígyóknak hosszú farkokat, a' Szuz' hátának lapockái alatt,

ÖSZ-

össze - fonta a' Mester. Azoknak nyakokat két emlői alatt vizsgálván, egy tekervénes gúzsa csomózta. A' gúzs' csomójának el - maradott részszeit két oldala mellett föl - tűzte.

KNÉMON: Tüzes - tatár ember!

KALAZIRIS: Ha ki a' kígyókat látta; azt gondolhatta felöllök: hogy azok (nem csak képzelődés - képpen; hanem valósággal - is) csúszva mozognak. Tekintetjek nem irtóztató; hanem oly mesterséggel hunyorgó: mint - ha édes - kegyes álommal telédes - tele vólnának; és csupán azért szöndörödnének: mivel a' Szűznek emlői mellett csúsznának.

KNÉMON: Jó éjtszakát kígyók.

KALAZIRIS: Szinte el - felejtöttem valamit.

KNÉMON: Ugyan mit?

KARIKLES: A' Szűznek egész öve aranyból vala készítve — Színe csudálatosan kékes. Mert az arany azért sötétítettött homájjra: hogy kékes a' sárgával össze - vegyülvén; a' kígyó - héjnak darabosságát inkább majmozna. Haja a' Szűznek nem éppen bé - fonva; se kieresztve; se pediglen el - szórva.

KNÉMON: Hogyan tehát? hiszen ennek más formája nincsen - is.

KALAZIRIS: Annak nagyobb része (nyakának szirtje alól) két vállára hintetött; és csavargóssan lebökött. De azokat a' szálakat, melyek, homlokának fölötte, feje' tetejére

te-

terültek; *Laurusnak* gyöngye ágai, és vékony levelei (hogy éktelenül el-szóródva ne láccattassanak), mint valami koronával, le-szorítva tartották. Idege, jobb oldala mellett, le-lóggott. Jobb kezében fákját hordozott. De szemeiből kellemetesebb lángok lobogtak.

§. II.

Kalaziris' öröme.

KNÉMON: Igen-is. Éppen olyak ők, a'-minőknek lenni mondottad. Ime! most látom őket valóságosan.

KALAZIRIS: Hól látod, Fiam! hól? Mutasd-meg őket: hól vannak?

KNÉMON: Mint-ha szemeimmel látnám; oly igazán le-rajzoltad állapotjokat.

KALAZIRIS: Ejnye! Be meg-csaltál *Knémon!* Mind-az'-által: nem tudom: olyanoknak ösmérted-é őket; a'-minőknek látta akkor a' Nap-fény, és Görög országnak azon Nagyjai, kik ebben az üdő-tájban *Delfusba* gyülekeztenek. Úgy ki-teccöttek: oly bóldogoknak-is tartattak: hogy *Karikléának* ugyan házasságát a' leg-ékessebb Ifiak; *Teágenesét* pedig a' leg-szebb, 's-leg-vagyonosabb Kis-aszszonok ohajtanák.

KNÉMON: Ezt ugyan könnyen el-híszem: mivel mind-a'-kettőt ösmérem.

KALAZIRIS: A'-mi több: azzal az ítéllettel-is vóltak felöllők: hogy kik azoknak társaság-jokba jutnának; azokat halhatatlanoknak, avvagy

a' halhatatlanokhoz leg-hasonlóbbaknak lenni gondolnák. *Teágenest* inkább a' *Delfusiak* csudálták; *Karikléát* pedig a' *Tessalok*. Ezeket természetösen cselekedték mind-a'-két Feleközetök: mivel mind-a'-két rész mind-egygyikét csak mostanában látta; kellemetesebbek-is a' külföldiek, mint az ithonosok.

KNÉMON: Jól mondád. Benne van az emberi természetben: hogy valami *űjságnak* szemlélése (ha bár csudának nem mondhatnók-is) jobban el-álmélkodtattya az embert; mint akárminő *Óság*, ha bár csuda-is. De te nékem addelő már azokat.

§. III.

Egy kis vetekedés.

KALAZIRIS: Én adgyam-é elő azokat, pedig néked, *Knémon*! ki ez-előtt annyira elandalítottad öreg fejemet. Mind-az'-által: még mostanában-is édsdedön emléközöm megcsalattatásom felől. Azt gondolám: hogy te őket bizonyosan látod; én pedig meg-ölelhetöm.

KNÉMON: De te-is engem' bizonyosan csalogacc. Oly vélekődésben valék: hogy már egyszer egybe-kerülnek; és egy-másba bele-szeretnek; és végtére össze-házasodnak. És, íme! semmire se mehettem mind-eddig. Azt bizonyosan tudom: hogy magokat Isten-igazában szeretik.

KALAZIRIS: De te engem' még-tündérősebben csalogacc. Mert: midőn *Nilus'* partjánál legelső-

elsőben láttalak; az - után e' lakásomba hoztalak; és tölled - hallott fiaimnak egészségjök fe-
lől meg - kérdeztelek : úgy el - ámitottál : mint - ha
nem sokára itt fognának termeni. És, íme! mos-
tanában, ezen meg - csalattatásomnak bérét meg-
elégedésöddel vöszöd, történeteimnek elő - be-
széllését. Én pedig őket még se láthatom; noha
pitvarunkban az este, közel - vagyon talán a'
sötét éjtszaka - is.

KNÉMON: Légy jó reménségben, édes
Kalazirisem! Mivel ők emberségjökre azt fogat-
ták előttem: hogy engemet *Kémisbe* meg - lá-
togatnak, és soha el - nem - hagyandának; bizo-
nosan ide fognak jönni.

KALAZIRIS: Ugy - de mikor?

KNÉMON: Ha későbbre érköznek, sem-
mint meg - ígérték előttem; el - lehet felőllök
hinnünk: hogy valami reméntelen akadájok
érközött.

KALAZIRIS: Ismét csalogacc.

KNÉMON: De bár itt lennének - is, még se
mutatnám - meg őket: mivel egészlen ki - nem-
fizettél. Tehát: ha őket szemeiddel látni aka-
rod; beszéld - el a' többit - is.

KALAZIRIS: Én pedig a' történetnek
utóbbját öröместebb hagynám holnapra.

KNÉMON: Mi okod vajjon hozzá?

KALAZIRIS: Mert: a' - miket eddig mon-
dottam; csak szomorkások; hanem: a' - mik kö-

vetköznek; nem csak nagyon szomorúk; hanem minden leg- kissebb örömeiktől - is meddőek. Nem tanácsos pedig: hogy (jó - éjtszaka - fejébe) háborgató esetökről szóllyunk: mivel utánnok el - nem - alhatunk.

KNÉMON: Elég az: hogy, ha mindgyárt, midőn eleinte történtek; leg - szomorúabbak voltak - is: már mostanában, azokból ki - bon - takozván, szerencsésen élnek; a' - mellett egész - ségösök-is. Ugyan-azért: nem csak nem szomor - kások; hanem leg - örvendetősebbek történeteik.

§. IV.

Estti könyörgés.

KALAZIRIS: De ezeken kívül, azt-is gondolám: hogy locsogássaimat meg-úntad. Mind - az'-által: mivel úgy akarod; telhetetlen-is vagy abban, a'-mi a' történetöknek édes hallgatássát illeti: nem bánom, mennyünk - vissza azokra, mellyeket félbe szakasztottunk.

KNÉMON: Gyújcsunk bár mécst leg-elől: mert az üdő (minden észre-vételünk előtt) lassan-lassan be-sötétödik.

KALAZIRIS: De Poharat-is köszönnyünk a' jó Istenekre. Ezt pedig arra az okra néz - ve: hogy (böcsülettel el-végezven szokott imá - inknak szer-tartássait) minden új akadáj, vagy szorgalom nélkül, a' beszédnek utójjá felé, jól el-alhassunk. Ej nem tudod Te *Knémon*, minő szükséges nekem az álom!

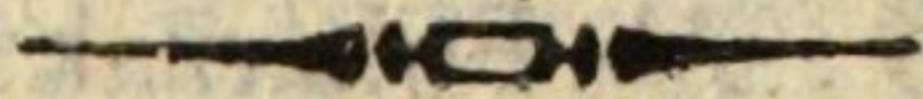
Hogy

Hogy amazokat *Kalaziris* el-mondtta; beszóllította a' leánzót, ki még-akkor a' pitvarban tisztítgatott valamit. Meg-gyújtatta vele a' mécsöt. Az-után: hogy ma immár szolgálatjával élni nem kívánczozna; néki meg-jelentvén, magától el-eresztötte.

A' Leánzónak el-menetele után, el-köszö-né Poharát, minden Istenekre ugyan; de főképpen *Merkúrra*: hogy elsőben harmat-gyanánt hűllessa-le égi álmait. Azokat szemlélhesse ben-nök: kiket Isten-igazában szeretött. Hogy eze-ket így el-végzötte; fris beszédjét így kez-dötte az Öreg

HARMADIK RÉSZ.

Maga az Áldozat.

§. I.

Oltár - kerülés.

KALAZIRIS: No most tehát a' többire - is. De vajjon hol-is hagytuk-el?

KNÉMON: Ama' nagy Pompánál esett hí-rös meneteleken; holott *Teágenesnek*, és *Karik-léának* ki-tündöklő ékességjöket, eleven festék-jeiddel le-is-festötötte.

KALAZIRIS: Jól mondád. Az - után te-hát, *Neoptolemnnek* azon Ormos koporsóját, melyet, erre az alkalmatosságra, virágokkal

föl-ékesítöttek a' *Delfusi* Szüzek, nagy hallgatással körül-járta a' Pompa. A' Lovancok - is annyiszor kerülték-meg annak Oszlopját. Egyszer-is-mind az-után (mint-ha össze-beszéllöttek volna) az aszszonok ugyan apró sírásokra; de a' férj-fiak éppen ordításra fakadtak.

KNÉMON: Mi lölhette ezöket?

KALAZIRIS: Ez annak a' jele: hogy az Ökrök, a' *Kecskék*, a' *Kosok* egyszeriben le-öletessenek. Egy iszonyú Oltár vala a' Templo-mon kívül építve. Erre hat-száz hasábokat vetöttek. Reá-rakták az Aldozatokat-is. Kérték osztan *Apollónak* Papjait: hogy elsőben ugyan köszönnék-el a' Poharat; az-után pedig a' hasábokat-is föl-gyújcsák. Ezeket hallván, így szólla hozzájuk

KARIKLES: A' Pohárnak el-köszönése ugyan csupán engem' illet: mivel e' dolog Fő-papságom' hivataljának egygyike, De a' hasábok' meg-gyújtássa, a' *Tessalok*' Vezérjének dolga. Ő vövendi-el a' Fákját annak a' Szüznek kezéből, ki mára *Diána*' Papnéjává röndöltetött. Annak lángjával szokták a' Hasábokat föl-éleszteni. E' mellett maradgyunk.

KNÉMON: Régi Szer-tartás!

KALAZIRIS! Mert éppen ez völt a' régi *Delfusiaknak* meg-mohosodott szokássok.

KNÉMON: Azt pedig meg-másolni, az ima ellen vala.

KALAZIRIS: El-köszönte tehát *Karikles* a' Poharat — *Teágenes* pedig, minden késedelem nélkül, ki-emelte a' Fákját *Karikléa'* kezéből. Ekkor az Ifjú meg-döbbsent.

KNÉMON: No! örök hála legyen az Úr-istennek: hogy egyszer immár a' valóságos történetnek elejére érkeztél. Mert: mind-eddig csak az *Elő-beszédekben* foglalatoskodtál. Mit gondolsz? a' Fákjának el-emelése vajjon meg-esött-e szárazon?

§. II.

A' Szívek' hódolása.

KALAZIRIS: El-kölletik-hinnünk, édes *Kné-monom*! hogy a' *Lélok* az Istennek műve, és maga' Művészszehez nagyon hasonlít. Másként ezen csudálatos történetöt meg-nem-magyarázod.

KNÉMON: E' dologban én-is veled tartok. No! minő újság az-után?

KALAZIRIS: Hogy emezek egy-mást meg-látták; úgy teccött: mint-ha egygyik *Lélok* más hasonlót látott volna magához. Ugyan-azért valamint az ösmerős atyafiak szoktak; egygyik a' másikhöz édösdedön hajlott. Álmélkodva néztek egy-másra. A' Fákja' el-emelése után, mozdúlhatatlanúl állottak — Mint-ha magokat jól-ösmérték volna ennek-előtte; — de mikor? és hol? — avvagy minő alkalmatosságokban? so-ha nem tudhatták — Szívesen el-mosojogtak végtére — de oly homájosan: hogy az ajakak-

nak meg-tágulássokat szemre-vönni nehezen lehetött. Az-után: mint-ha el-szégyönlötték volna magokat; mindeneknek láttokra el-pirúltanak. Ismét (midőn az őstromolni-kezdő heves indulatok nagyobb erőre emelkedtenek) láccatósan halaványok löttének. Ekkor a' nyavajának száz nemeit mondhatni.

§. III.

A' Zenebonák.

KNÉMON: Vajjon, észre-vötték-e ezt a' zenebonát az ott-ácsorgó emberek?

KALAZIRIS: Azt én bizonyosan nem tudom. Nem-is mondhatom: mivel egy egyben, más másban foglalatoskodott. Hogy leg-elől *Kariklesről* szóllyak; ez észre semmit se vöhetött: mivel akkor az egek felé eregette szeméit, úgy-is teccött: mint-ha a' földieket megvetné. A' Nép-is (mivel ezer látaléki voltak) mindenikre nem ügyelt. De én, az-ótától fogva: hogy a' templomnak szönyege alól ama' második jövendölést hallottam; az Istennek röndöléseit által-értöttem. És, minden hízelködés nélkül mondhatom: hogy mind-e'-koráig el-se-vétöttem.

KNÉMON: A' Fákjának el-emeltte után tehát, mi lölhette *Karikléát* és *Teágenest*?

KALAZIRIS: El-vált osztán egygyike a' másikától; de, a'-mint ki-teccött, elég-nehezen. Mint-egy kölletlen, meg-gyújtotta a' hasábokat.

El-

El-égtek a' Barmok — a' hamvak-is bé - estek. Már most tehát: jó éjtszakát, édes *Knémonom*! A'-mik ez-után következtek; mind - azokat föl-érhetöd eszöddel.

KNÉMON: Igen-is: a'-mik az-után könnyen következtek; mind - azokat nálad nélkül-is észre-vöhetöm. Úgy-mint: a' Pompa el-oszlott; a' *Tessáliai* Úr-fiak jól laktak; a' Közönség haza-ment. — De bezzeg *Karikléa* mit csinált?

§. IV.

Haza - menetel.

KALAZIRIS: Azt cseleködte *Leánom*, a'-mit más Szüz-is cseleködött volna; ha az Áldozatnak vége-szakadt volna.

KNÉMON: Le-tötte talán Papságát?

KALAZIRIS: Mi végre?

KNÉMON: Hogy *Karikles'* húgának Úr-fiát bátrabban szerethesse.

KALAZIRIS: Ugyan hogy juthatott eszed-be? Az Áldozatnak el-enyísztté után, fehérbe-öltözött. Nem sokára az-után Meg - hitjeivel hajléka felé meg-indult.

KNÉMON: Be hamar bánt a' haza-menetellel! Előbbeni Szállássára tért-e?

KALAZIRIS: Nem arra, melyben eleitől-fogva lakozott; hanem által-ellenében.

KNÉMON: Nem abba? Mi okból?

KALAZIRIS: Nem akart, tudni-illik, többé (*Alkaménesre* nézve) egygyes szűk földél alatt

Kariklessel mulatni : hogy a' házasságra - célozó osromjait hamarébb el - kerülhesse.

KNÉMON: Ugyan otthon mit cselekedött ?

KALAZIRIS: Meg-lehet: hogy azon *Éniáni* Vezérről gondolkodott. Elég az : hogy szolgálóit magától el - parancsolta. Nem - is kívánhatta: hogy ezekben az édes gondolatokban szünetlenül háborgattassék.

§. V.

Karikles' gondolatai.

KNÉMON: Hát ekkor *Karikles* ?

KALAZIRIS: Mind - azokat , a'-mit akkor láttam, jól eszembe tartván ; azokat-is, melyek az ilyenekből következni szoktak , előre elgondolván : szántt akaratból , midőn haza felé indúltam , magamat *Kariklesnek* oldalához csatlottam. Mint-ha véletlenül történt volna összejövetelünk ; őtet meg - üdvözlöttem. Erre

KARIKLES: No láttad - é (úgy mond) szemem' világát ? az én édes *Karikléámat*? kedves leánomat? Nem - de *Delfusnak* ékessége vala ?

KALAZIRIS: Láttam őtet, tetőtől - fogva egész talpig , pedig szántt akarattal.

KARIKLES: Mért nem szóllasz tehát felőlle ? Miként teccött a' Leán ? Vólt - é az egész áldozatnak egy valami része ?

KALAZIRIS: Mire kérdöd ? talán hogy arra - is felellyek : ha a' Nap fölül - halagygya - é világával az apró csillagokat ?

KA-

KARIKLES : Mert valának ám olyak-is, kik a' *Tessaloknak* azon ékes Vezérjöket nagyon dícsérték, és az *Aldozat*' fényjének lenni mondták.

KALAZIRIS : Másadiknak talán, avagy harmadiknak - is. Elég az: hogy az elsőségöt *Kariklédától* el - nem - ragadhatták.

KARIKLES : Most én őtet meg - látogatni akarom. Ha szépen kérnelek, velem jönnél - é?

KALAZIRIS : Mi végre?

KARIKLES : Hogy vele meg - ösmértesselek.

§. VI.

Látogatás.

KNÉMON : Ez igen jó ok vala. De talán azért-is örömet mehattél hozzája: hogy bibéjét ki - tapogassad, Mert: a' - mint én ítélem; az ő szívét hejjen nem találhattad.

KALAZIRIS : Nem-is lehetött ögyébbként.

KARIKLES : Ugyan mit csinált?

KALAZIRIS : Hogy hozzája érköztünk; íme őtet, háló - szobájában, az ágyra el - terülve, és szinte izzadva - is láttuk. Még ekkor magát ki - nem nyughatta. A' - mint szemekre néztem, azokból sokat ki - vöttem.

KNÉMON : Leg - elsőben csak azt akarnám meg - tudni: ha jó szívvel látott - é bennetöket?

KALAZIRIS : Ha jó szívvel látott - é? azt ő maga tudhattya; de azt maga' viseletéből ki - nem láthattuk; a' - mint mindgyárt ki - teccött. Hozzája menvén, így szólla

KA-

KARIKLES: Hát Te, édes *Karikléám*! vajjon miként érzed magadat?

KARIKLÉA: Bizonnára nem igen jól.

KARIKLES: Mi bajod?

KARIKLÉA: Fejem' fájlalom.

KARIKLES: Mitől esött a' változás?

KARIKLÉA: Mostanában ugyan a' magános-ságot szeretném. Ha magamra hagyattatnám, hamarébb ki-nyughatnám magamat.

§. VII.

El-távozás.

KNÉMON: Ebben a' maga-viseletében, én *Kariklest* esztelelnék lenni azért gondolom: hogy *Karikléának* bibéjét ily hamar, és más ember előtt tapogatni kívánta. Ki - teccött a' feleletből: hogy a' leánnak nagyobb esze legyen.

KALAZIRIS: Jól mondád. De ha, midőn előbbeni szavait mondotta, ábrázatjának vonásait szemlélhetted volna: ki - vöhetted volna a' nehezteletést.

KNÉMON: Hát tük erre mit cselekedtetök? Talán bizon el-távoztatok?

KALAZIRIS: Minek-utána *Karikléának* kedvetlen szavait hallottam, és még kedvetlenebb ábrázatját láttam; intöttem *Kariklesnek*: hogy a' leánt magára hagygyuk.

KNÉMON: Bár ott ne hagynátok.

KALAZIRIS: Mi végre mondod ezt?

KNÉMON: Bibéjét még-is örömet hallanám.

KA-

KALAZIRIS: Éppen bizon, a' te kedvedért, *Kariklét* tovább nyaggassuk! Csak azért-is magára hagytuk őtet — Meg-parancsolta a' leánzóknak *Karikles*: hogy csöndösségben legyenek; reá pedig szorgalmatossan vigyázzanak.

KNÉMON: Hát ha rosszszabból lesz a' Szüz?

KALAZIRIS: Arról-is gondoskodott *Karikles*: meg-parancsolta: hogy meg-izennyék.

KNÉMON: Úgy-de a' nyavalának okáról gondolkodtatok - é valamit? Te fő-képpen, minő véleködéssel valál felőlle?

NEGYEDIK RÉSZ.

A' Betegség' oka.

§. I.

Kalaziris' furasága.

KALAZIRIS: Hogy *Kariklét* el-hagytuk; az egész útban semmit se szóllottunk. Mind én, mind *Karikles* a' Leánnak betegsége felől méjjen gondolkoztunk.

KNÉMON: Néked sokat gondolkoznod nem kellettött. Betegsége' okát szemeiddel láttad.

KALAZIRIS: Tudtam én azt jól: hogy *Karikles*, Leánja' betegségének okát meg-kérdözi töllem. De én azt néki nyilvánságosan éppen-nem-akartam ki jelenteni; ne-hogy szájja' kérője ellen legyenek, a'-miket eleibe tálalok. Abba
tör-

törtem tehát fejemet: mit mondhassak ojjast, a' mi őtet meg - ne - háborítaná, és könnyen el - is - hihetné. És valóban jól gondolkodtam. Mert íme! minek - utánna haza - érkeztünk, így szólíta - meg engemet, elég szomorúan,

KARIKLES: Vajjon mi dolog ez? Mi oka lehet leánom' el - lankadttának?

KALAZIRIS: Úgy vélem: hogy a' szem ártott néki. Annyi emberek előtt forogván, egy - valami *Ígézöre* akadott; meg - is - ígéztetött.

KARIKLES: Csak az *Ígézésről* ne hallanék valamit. Ez előttem éretlen gyerökségnek teccik. Ha össze - ülnek Piacokon a' Kofák, avvagy a' meleg kemence mellett a' fagyos Banyák; első szavok az *ígézés*. Én pedig e' haszontalan szavat nem ítélem arra - valónak lenni: hogy azt szá - jába vögye egy Bölcselködő.

§. II.

Az Ígézésről.

KALAZIRIS: Azt akár minek nevezzük; de van a' szónál más egyéb - is benne, a' - mit való - ságnak mondhatunk. Mert: ez a' levegő (mely - el körül - vétetünk, melyet - is szánk - on - órrun - kon - szemünkön - fülünkön, sőt egész testün - kön magunkba eresztünk, avvagy inkább bé - szívunk) sok külső minémőségeket foglal ma - gában, melyeknek változó külömbiségeik kü - lömb - féle indulatokat - is okozhatnak a' külömb - féle testekben.

KA-

KARIKLES: Ebből ugyan leszen-e? nem-e valami? mind-eddiglen nem tudom.

KALAZIRIS: Csak azt hozom-elő például; a'-mit közönségösen tapasztalunk. Ha ki *írigy* szemekkel nézi az aszszoni szépséget (a' természetnek remek - munkáit); a' körülötte - fojó levegőt sanyarú minéműségökkel nagyon megterheli. Ennek lehellete, mely tele szokott lenni igen keserő gőzökkel, fő-képpen azok felé csap, kik hozzája közel-állanak; mely-is igen vékony, ugyan - azért bé-hatható-is lévén, nem csak a' csontokig, hanem a' csont-velőig-is bé-férkezhetik; és így: azon említett *írigy* szemek egy embert oly betegségbe ejthetnek, melyet az Orvosok *igézésnek* mondanak.

KARIKLES: Nem éppen rosszúl.

KALAZIRIS: Juttasd csak eszödbe azt is: hányat öl-meg a' dög-halál? pedig azok közül, kik a' nyavalásokhoz nem-is nyúltanak; se ágyjokat, se ruhájokat kezeikkel meg-nem-illették; hanem csupán a' mellettek - tekergő mérges levegőt gégejükbe szívták.

KARIKLES: Ezt-is tapasztalni.

KALAZIRIS: Hát a' szerelmet mi szerzi? nem a' szemenn ötlődnek-e - bé a' külső ellentétek? és az-után: a' lélek' házába - is bé-lövellődnek; pedig, ha jól föl-vösszük a' dolgot, minden munka nélkül. Mert, mivel, az érzést - végbe - vivő eszközök között, leg-több,

több, 's - leg - könnyebb változások esnek a' szemben; ez a' levegői minéműséget leg-hamarább meg - érzi, magába - is vonhattya; és így a' szívet szerelemre ingerölheti. Ha szükségét látnám, mind - ezeket szent könyveinkből - is meg - mutathatnám.

KARIKLES: Bizon mondaszsz valamit.

§. III.

Elöbbinek folytatása.

KALAZIRIS: Még csak egygyet hozok-elő, a'- mi a' Természet' Búvárjai előtt bizonyos. Egy madár találtatik Égiptomunkban, melyet közönségesen *Karádrisnak* neveznek.

KARIKLES: Hallottam e' nevet, midőn *Katadupában* laktam.

KALAZIRIS: Ezen madár által, a'- mint a' tapasztalás mutattya, a' *Sárgaságból* minden bizonnal ki - tisztúlhatni.

KARIKLES: Csudálatos dolog! mi - képpen?

KALAZIRIS: Ha kit ez a' betegség el-lepett; és fő - képpen szemeinek fehéreire töreködik: ama' mondott madárra vesse szemeit, bizonyosan ki - gyógyúl; de úgy, ha a' madár el-nem-száll. Ő ugyan többnyire el - röpül, nem - is nézi azon nyavajást; nem azért (a'- mint némejektől hallottam): mint-ha a' betegnek segedelmére lenni nem ügyeköznék; hanem inkább arra az okra nézve: hogy maga magának ártalmára ne legyen.

KA-

KARIKLES : Hogy - hogy lehetne pedig ?

KALAZIRIS : Mert arra az emberre néz-
vén ; a' sárgaságot (mint valami ki - erőlködő
jóságot) maga felé húzza , és magába bé-
vöszi ; így osztán (amannak ki - tisztúlttával)
maga magát el - veszti. Ugyan ezen okból :
nem kisebb szorgalommal siet a' sárgaság-
lepte ember elől el-állani ; mint azon nyilasok
elől el - szállani , kik őtet meg-akarják lönni.

KARIKLES : Szeretém : hogy ezeket hal-
lottam.

§. IV.

Ismétt arról.

KALAZIRIS : Hallhattad azt-is : hogy a' *Ba-
ziliskus* (csupa látássával és leheletjével) min-
deneket ki - szárazt , és tönkre tősz.

KARIKLES : Arról még ezt-is : hogy , ha
egyenesen néz ; az embereket meg-öli. Ha pedig
szemeiből-ki-lövellődött mérges-sugarok egy tü-
körrel vissza-verettetnek ; maga magát el-veszti.
Ezt sokan tapasztalták.

KALAZIRIS : Ha ki a' természetöt jól meg-
forgattya ; talál oly betegökre-is , kik azokat ígé-
zik-meg leg-is-leg-elsőben , kikhez leg-nagyobb
hajlandósággal vannak ; 's-kikkel akkoron jót-
is tönni kívánnak.

KARIKLES : Oka ennek - - -

KALAZIRIS : Az : hogy , természetjökre te-
kintve , igen irigyek lévén ezen Beteg-emberek ;

Q

nem

nem cselekedhetik azt, a'-mit akarnak; hanem csupán azt: a'-mire nyavajás természetjüktől kényszerítettnek.

KARIKLES: Ezeket ugyan (szokásod szerint) elég bölcsen mondottad — Oh! ha leánomat a' szerelemre ígézhetne volna valaki! Akkor ő nem beteg, hanem egészségs lönne. De, a'-mint észre-vöszöm, nem gyötri őtet a' szeretet: mivel a' mennyegzőnek nevét hallani nem akarja. Meg-ígézték tehát azok az irigy szemek, mellyek, az áldozat' alkalmatosságával, rajta ki-fáradtak. Te ennek orvosságát jól tudod: ugyan-azért megis - gyógyíthatod. Mindenben tapasztaltam hivatalodhoz - illő eszességödet.

Ö T Ö D I K R É S Z.

Teágenes' baja.

§. I.

Vendégségre hivatal.

KALAZIRIS: Midőn *Kariklessel* a' meg-ígézés felől eleget enyelgettem; csak hamar bétoppána hozzánk, és így szólla egy ösmeretlen

KÖVET: Tíkteket ugyan csudálatos embereknek lenni mondhatunk. Ha Hadra készülnétek, több üdőt nem kívánhatnátok. Ne hadra; hanem vendégségre jőjjetök. Az asztal-főre *Neoptolemet* ülettük. Oda tehát mennél-hamarébb.

rébb. Még - is itt vagytok? Iparkodgyatok (mondom): ne - hogy, kettőtöknek késedelme miatt, az ebédet vacsorára halaszszuk.

KALAZIRIS: Hogy ezeket a' Követ elmondta; hozzám fordúlt, és fülembe ezt súgta

KARIKLES: Csudálatos Követ! Bottal akar a' Vendégségre hajtani — Nagy ereje a' szesznek — Mind - az'-által mennyünk szántt akaratból: ne - hogy ellenünk erejével éllyen, és oda kergessen.

KNÉMON: Tudom: nem - is késtetek: más-ként a' koncon rágódtatok volna.

KALAZIRIS: Hogy a' Vendég - háznak Palotájába érkeztünk; tüstént *Teágenes*' maga mellé ültette *Kariklest*. Reá nézve, engemet - is megböcsültenek: mivel éppen által-ellenekbe ültettek.

KNÉMON: Ne késedelmesködgy az ilyen apróságokkal. Csak hamar a' dolog' velejére: mi történe veletek?

KALAZIRIS: De minek - is terhelnélek a' haszontalanokkal. Nem szóllok tehát se az ebéd' pompájáról; se a' hozzá - ülttek' nemes-ségökről. Elő - nem - hozom az eleven Szüzeknek vígasságos táncolásokat; se *Pirhus*' dücsö-ittéssére - föl - fegyverközött Ifjancoknak lejtő-zésöket, avvagy ugrálássokat, mellyekkel a' tisztességes *Teágenes* a' gazdag vendégösködésöket föl - föl - váltogatta.

KNÉMON: Hallod - é, Öreg Aty! Mind-ezeket tehát el-akarod hagyni? sok szépeket lehetne ezekről - is mondani.

KALAZIRIS: Inkább azokat, melyek érdemesek, hogy töllem beszéletessenek; méltók pedig: hogy tölled halgattassanak.

KNÉMON: Hallyuk tehát.

§. II.

Vendégösködés.

KALAZIRIS: Színlötte (a' - mint tölle kitelhetött) a' vidámságot *Teágenes*. Ezzel ugyan elsőben vigasztalni akarta kedvetlen vendégjeit. Az - után: azért-is cselekedte: hogy sérvjeit el-titkolhassa. De ki-vöttem ábrázatjának vonásaiból: hogy szíve hejjen nem legyen. Ide-is jártak; amoda-is szemei. Ok nélkül gyakran sohajtozott. Néha szomorkás, néha gondolkodó vala. Ismét hirtelen (mint - ha hibáját észre - vötte volna) víg tekintetű; de más változásokra - is igen hajlandó.

KNÉMON: Egy részög embernek képét festötted - le előttem. Az *Teágenes* nem vala.

KALAZIRIS: De el-hihetöd: hogy a' *Részögös* és a' *Szerelmes* egy hajóban eveznek. Mind-a' - kettőnek esze egy-forma - képpen forgandó. Egy állapotot nehezen tűrhetnek: mivel egy-aránt zavartatnak indulatjaik, valami különös nedvességök által. Ne - is csudáld: ha a' *szerelmes* a' bor - levet szereti; a' *boros* a' szerelmet üzi.

KNE-

KNÉMON: Valósággal okosan.

KALAZIRIS: Minek -utánna osztán a' sűrű áhsítozások reá - értenek; szemeimmel láttam: hogy szerelemnek Rabja. Észre - vötte utolsó változásait *Karikles* - is: noha ennek -előtte reá - nem - ügyelt; hanem (a' - mint az - utánnag mon - dotta :) mindenkor leánjáról gondolkodott. Fe - lém fordulván akkor, fülembé ezeket súgta.

KARIKLES: Talán *Teágenest* - is meg - ígéz - te valaki? Nem - is csudálnám: mivel az Aldo - zatban ő vala a' második.

§. III.

Pohár - köszönés.

KNÉMON: Tí ebben a' Vendégségben mind csak ösztök, nem - is isztok valamit.

KALAZIRIS: Ezt csak akkor töszszük, mi - kor az ebédnek vége lösz. Ebben az Állato - kat követtyük, melyek csak akkor isznak, mi - kor jó laknak — Föl - vötte tehát utóljára a' Poharat *Teágenes* - is; és azt kölletlenül el - is - köszönte. De meg - köllött lenni ennek - is: mi - vel a' *Delfusi* szer - tartások úgy hozzák vala magokkal.

KNÉMON: Ha az el - köszönésben újságot nem láttál; annak szer - tartássát jól tudom.

KALAZIRIS: Különös az: hogy a' Köszönő egygyet hörpentött; kire köszönte, föl - állott; el - vötte a' poharat; meg - itta a' bort; és visz - sza - adta az üres poharat. Hogy reám érkezött:

föl-keltem ugyan; el-is-fogadtam a' köszönetöt: de a' poharat kezeimbe nem vöttem. Erre mérges tekintetet vetvén, így szólla

TEÁGENES: Te talán engem' meg-vetöl? Avvagy a' szer-tartásokra semmit se hajtasz?

KARIKLES: Egygyikét se atya-fi! Ez az ember se hússal, se borral nem él. Mert Égiptomi ivadék; Memfisi szálemén; Isisnek pedig fő-papja.

§. IV.

Vendégség' vége.

KALAZIRIS: Minek-utánna így mentögettött *Karikles*; hozzám fordulván, így szólla

TEÁGENES: Eme' víz-poharat tehát, melyet mostanában reád köszönök; fogadd jó szívvél édes Öregem. Adgya Isten: hogy e' hideg víz-ital heves barátságot szüllyön.

KALAZIRIS: A' Barátság-szülés se a' víz, se a' bor-italtól nem függ. Azt mondhatom mégis: hogy, minek-előtte poharadat reám-köszönted, jó barátod voltam.

KNÉMON: Ugyan tudtál ám a' mérték után szabni.

KALAZIRIS: De a' mit én *Teágenesnek* mondtam, nem töttetésből szóllottam. Meg-is-ittam a' tele-poharat.

KNÉMON: Osztan a' vendégségnek vége lött.

KALAZIRIS: El-is búcsúztunk *Teágenestől*. En ekkor szántt akaratból utóljára maradtam; és

és előbbeni gondolatimba meg - erősödtem: mert *Tedgenest*, el-búcsúzásom' üdején sírni tapasztaltam. Hallod - é *Knémon*!

KNÉMON: Hallom! hallom! mit akarsz?

KALAZIRIS: Te engemet ennek-előtte arra kényszerítettél: hogy *Karikléánnak* történeteit (noha félbe - szakasztását sürgettem) félbe - szakaszszam. Most pedig én arra kényszerítelek: hogy, ha hallani nem akarnád is; unalmadat meg - győzzed. Föl - gyúlladott szívem.

HATODIK RÉSZ.

Uj Okoskodások.

§. I.

Isteni Jelenés.

KNÉMON: Ujra föl - gyúlladott az én szívem is. Ha nyugalmat kívánnál, meg - nem engedném.

KALAZIRIS: Minek - előtte el - nyugszunk, még egy történetet fogok el - beszélni. Az Istennek titkaiba jövök, édes *Knémonom*. Velem egygyütt imádni fogod a' gond-viselést.

KNÉMON: Hadd halljam tehát!

KALAZIRIS: Hogy a' vendégöket el - hagytuk; és szállasinkra oszlottunk: a' következő éjtszakán (noha erőltettem magamat) soha

semmi-féle-képpen el-nem-alhattam. Föl-és-alá járván; szünetlen *Teágenesnek* és *Karikléának* követközendő ügyeikről szorgalmatoskodtam. Főképpen azoknak a' szavaknak magyarázatjában fárasztottam fejemet, melyeket a' *Delfusi* Istenség utólszori jelentéssével ki-adott.

KNÉMON: Jutnak eszembe a' versek.

KALAZIRIS: El-érkezött azomban az éjféli. — Íme *Apollót* láttam, és *Diánát* hajlékomnak ajtaján nem annyira bé-jönni, mint bé-szívárkozni — Eme' *Teágenest* hozta; ama' pedig *Karikléát* magával — Láttam-é őket Isten-igazában; avvagy inkább látni láccattattam: csak az-után tudhattam. Elő-adván ama' két fiatalokat; így szólla

APOLLÓ: Itt az üdő hazádba — Ez a' *Párkák'* törvénye — Vidd-el ezen fiatalokat - is — Gyámolícsd, mint úti-tarssaidat; szeresd pedig, mint önnöd - magadat — *Égiptomba* célozz — Mikor? és mi - kép'? a' főbb Istenektől várd.

KNÉMON: Csak még-is igaz az, a'-mit régtől fogva forgatok: hogy a' jövődölésökben föl-találni a' homájt. Íme ezen jövődölésnek eleje elég világos; de utólja, bizonyosan homájos. Mi lelt az-után?

KALAZIRIS: Ezek után ki-tűntenek szobából, és egyszer-is - mind el-enyísztenek,

KNÉMON: Mi - képpen?

KA-

KALAZIRIS : Észre-vöttem pedig : hogy ez nem álom vala ; hanem valóságos történet.

KNÉMON : Valóságos történet ?

KALAZIRIS : Nincs különben , *Knémon*. Mert : más gondolattal valék bé-jöttök' üdején ; mással pedig el - menttek után.

KNÉMÓN : Hát osztán ?

KALAZIRIS : Ez annak a' jele : hogy az Isteneknek társaságjokban voltam ; és szemeimmel láttam az Istenségöket.

§. II.

Jelenés - magyarázat.

KNÉMON : El-vitted-é ? nem-é ? *Teágenest*, és *Karikléát* magaddal ; azt az - után - is el - beszélheted. Mostanában csak azt akarnám valósággal meg-tudni : miként mondhatod ; hogy : *szemeiddel láttad az Istenségöket* ? Ezeket a' Görög országi Bölcsök láthatlanoknak tartják.

KALAZIRIS : Hogy most a' Görög Bölcsökről semmit se szóllyak ; meg-magyarázza annak lehetőségét *Égiptomi* bölcs *Homérusunk* ; de (ha igazán köll szóllanom) olyas értelömmel , melyet *Sokan* föl - nem - érhetnek , és ugyan - csak - ezért hamar el - ugranak.

KNÉMON : A' *barna* szemek tehát többet látnak a' *kékek*nél ?

KALAZIRIS : Kik *Égiptomban* tanúltunk ; *Homérusunknak* (mint tagadhatatlan Polgár-társunknak) méjséges gondolatjait könnyen által-

láthattuk. Így szól Ő Könyvének egy bizonyos hején. *Tödd-le lábaidnak, s-egyetemben mind-a'-két száraidnak moztont. Meg-ösmértem a' könnyü-szerrel el-tüntt, és a' hig-levegőt-körösztül-basító Hatalmast. Ezekből Ötet ki-tanúlhattam, ezönn fölül meg-is-ösmérhettem.*

KNÉMON: Talán ugyan azt gondolod felőlem: hogy én-is azon Sokak közül vagyok, kik *Homérus'* szavainak valóságos értelmét eszömmel föl-nem-érhetöm?

KALAZIRIS: Ez ismét más kérdés.

§. III.

Az Istenekről véleködés.

KNÉMON: A' mi *Homérus'* könyveinek megértéssét illeti: azt mondhatom magam felől: hogy abban gyakorlottam magamat. A' mióta őtet elolvasták előttem magyarázó Mestereim; annak minden titkait valósággal ki-vöttem. Mind-az'-által: meg-lehet: hogy azon említett szavaidban többet látnak az *Égiptomiak*. Add-ki felöllök méjebb gondolatidat. Meg-látom: mennyire egyesülnek-meg a' Görög véleményekkel.

KALAZIRIS: Midőn hozzánk *Égiptomba* érköznek a' nagy Istenek; az oktalan állatoknak szeméjjöket igen ritkán vöszik magokra. Többnyire az Okosokéba öltöznek. Ennek oka talán az lehet: hogy (ezen hozzánk - hasonlító állapotjokban) az álmok' valóságát könnyebben el-hitethessék azon egy-ügyűekkel, kiknek meg-jelennek.

KNÉ-

KNÉMON : A' Görögöknél pedig többnyire a' Barmoknak képeikbe öltöznek.

KALAZIRIS : Nálunk tehát (mivel magokra mindenkor emberi ábrázatot vősznek) őket a' tudatlanok az emberektől meg-nem-külömböztethetik. De a' Bölcsék előtt el-nem:titkolhatják magokat. Ki-teccenek mind Szemeikből, melyekkel soha nem pillantanak; mind *Fárássokból*: mivel lábaikat soha nem mozgatták; hanem (valami különös csuszamattal) körösztul-hasították a' levegőt; és így el-tűnni; vagy-is inkább el-enyíszni láccatnak. Erre az okra nézve: az *Égiptomiak*, kik az Isteneknek tulajdonságjaikat jól tudgyák; úgy faragtatták azoknak Bálvánjaikat: hogy lábokat össze-pójázzák, vagy más valami képpeu össze-egygyeztetik.

§. IV.

Nagyobb bizonyítás.

KNÉMON : Csudálatos dolog! Láttam bizonyára ilyen Bálvánokat!

KALAZIRIS : Mind-ezeket igen jól tudván Bölcs *Homerusunk*; nem adhatta más-képpen elő az Istenek' mind hozzánk-jöttöknek, mind tőlünk-el-enyíszttöknek csudálatos módját; hanem éppen úgy: mint *Égiptomban* tanulta. Szavainak valóságos értelmét azokra hagyván, kik megfogássokra alkalmatosok. Halmosan vannak *Homerus'* Könyveiben az ilyen szóllásoknak módjai. Csak Példának okául kettőt: *Pallás-Istené-*

néről így szól: *annak tüzes szemei mindig tündökleni láccattak.* Így ír Neptünről - is más hejen: *Hadd-el lábaidnak és száraidnak ingássait - - és íme meg - ösmértem a' könnyen - el - tünttet.* Mint - ha mondaná: *el - menetele' üdején nem ment'; hanem el - enyíszött.* Nem - is lehet másképpen érteni az utolsó szavakat; hanem éppen így: *meg - ösmértem a' - könnyen - el - tünttet.* Nem pedig úgy, amint a' görögök vélik: *[könnyen meg - ösmértem az el - tünttet.*

§. V.

Homérus' hazája'

KNÉMON: Ezzel a' bölcs magyarázatoddal meg - elégszem igen - is. Hanem azt nem hihetöm: hogy *Homérus* nem Görög; hanem Égiptomi ivadék. Ennek - előtte, midőn *Karikléának* történeteit oly édesdedőn mondottad, *Homérus' hazájával* nagy' - keveset gondoltam. Most immár meg - nem - tartóztathatom magamat: hogy felölle valami - bizonyosabbat ne hallyak. Mí' őtet mindig 'Görög' országinak lenni tartottuk; most - is annak tartjuk.

KALAZIRIS: Látd: hogy ki - térítesz az útból. Ennek meg - víttatása nem erre az alkalmatosságra tartozó. Mind - az' - által: mivel annyira sürgetöd; kedved - is telik benne: elő - adom az Égiptomi hagyományokat.

KNÉMON: Be örömet fogom hallani.

KA-

KALAZIRIS : Hirlellyék bár őtet akárhonnatt eredőttnek lenni ; de ő azt bizonnára meg - érdemlőtte : hogy minden Neves Ország , minden Nemes város , sőt még talán falu - is magájénak fogja. Mind - azon - által : Égiptom-ban a' várost , melyben születött , száz - kapujú Nagy - Thébának nevezik. Így tehát nem Görög ő ; hanem bizonyosan mi - félénk.

KNÉMON : Úgy teccik : mint - ha Száz - kapujú nagy Thébáról emléközne - is írásaiban.

§. VI.

Homerus' eredete.

KALAZIRIS : Ott az ő atyja Fő - papi hivatalban vala. Mások mind - az által őtet Mer-kúr' fiának lenni állittyák.

KNÉMON : Vajjon mi okból ?

KALAZIRIS : Azt rebesgetik édes anyjáról : hogy egyszer azon említett Istennek különös áldozatot tévén ; és , a' szokás szerént , azon éjtszaka a' templomba hálván : egyszeriben meg - terhösödött.

KNÉMON : Ez még nem elegendő vittatás.

KALAZIRIS : De törvéntelen fogantatásának jeleit combjain - is viselte — szőrös volt , valamint a' medve — Hogy esze meg - ért ; és születése' gyalázatját meg - tudta : el - hagyván Nagy - Thébát ; Görög Országba bujdosott ; holott osztán azon versseit - is írta , melyekkel széles e' velágon nagyon el - hírosódott. Mivel hazáját

el - hagyta ; és tulajdon nevét ki - nem - vallotta : kik combjainak szőrösségét látták , őtet *Homérusnak* nevezték.

KNÉMON : Ezért ugyan honnyomból ki - nem - mentem volna. Ha pedig ki - ment ; miért kellett Jeles Hazáját el - titkolnia ?

KALAZIRIS : Talán azért : mert a' szám - ki - vetést nem jó szívvel szenvedte ; avvagy talán szégyönlötte - is.

KNÉMON : Mi - csodát ? Őtet tehát *Nagy - Thébából* szám - ki - vetötték ?

§. VII.

Homérus' bujdosása.

KALAZIRIS : Minek - utánna *Nagy - Thébából* el - ment *Homérus* ; ezen ő el - menetelet szám - ki - csapásnak inkább , mint szám - ki - vetésnek mondták a' *Thébaiak* : mert az nem közönségös , hanem különös parancsolatból szarmazott. El - csapta őtet magától irgalmatlan atyja : mivel (a' Papságra - föl - szentölése' üdején) észrevette Medve - szőrösségét ; és ebből törvéntelen fogantatássát ki - erőltette. Lehettek más okai is , melyek őtet az el - bujdosásra bírhatták.

KNÉMON : Most értem immár : mivel születesse hejjét el - kívánta titkolni ; őtet minden város maga' Polgárjának fogadta.

KALAZIRIS : Ki - teccik pedig leleménes eszéből : és különösen hat - labú - verses énekeiből : hogy *Nilus'* vize mellett neveltetött : mivel

vel ottan éppen annyi lábakra szabják nem csak a' költeményes vereseket; hanem a' közönséges beszédöket - is; úgy: hogy az ott-termett emberek nem szólni; hanem énekölni láccatnak. Ezen fölül: *Homérusnak* minden Könyvei tele-vannak *Égiptomi* érzékenségekkel; és nem más-sott; hanem éppen - ott - születött bölcsességekkel. Tele van ő oly tudománokkal - is, melyek (fő - képpen az Istenségnek tulajdonságai felől) bizonnára különösök, és csupán nálunk termők. Soha ő a' többi Leleménösöket fölül - nem - haladta volna; ha - csak ama' méj, és az Isteni-gondolatokhoz - igen - hasonlító ki-fejezésöket *Égip-tomból* által - nem - ültette - volna Görög országba.

HETEDIK RÉSZ.

Teágenes' gyötrelme.

§. I.

Út - fontolás.

KNÉMON: De minek - utánna te is azokat az Isteneket, kik *Teágenessel* és *Karikléával* hajlékodban meg-jelentenek (*Homérusodnak* okoskodássa szerént) meg-ösmérhetted; add tudtomra azokat - is, melyek az - után következtek. Leg - is - elsőben, azt akarnám Isten - igazában meg - tudni: világosabbak voltak - é az előbbieneknél? avvagy talán homajosabbak - is?

KA-

KALAZIRIS : A' követközttek-is éppen oly homájosok voltak. Nem egyebek az álmodozásnál , a' fő-törésnél , és ojjatén kellemetlen gondolatoknál , melyek a' zúr - zavaros éjtszakának kenyeressei.

KNÉMON: Ezzel engemet ijesztgecc.

KALAZIRIS: Különös szerencsémnek tartottam ugyan : hogy azon éjtszaka az Istenek' társágjokba jutottam. Szerettem azt - is : hogy azoktól hazámba utasíttattam. De kegyetlenül sújtogatott az a' gondolat : hogy ennek végbevételéről bizontalan maradtam.

KNÉMON : Ezt végre - hajtani nehezen - is lehetött : ha csak *Kariklest* leánjától - - -

KALAZIRIS: Meg-nem-fosztottam úgy-é? Éppen e' vólt, a'-mi szívem' gyötrötte. Ide-meg-amoda - hánytam - vetöttem nyughatatlan gondolataimat. Annak az egy-mást - szerető párnak kezemhez - kerítését leg - nehezebbnek lenni gondoltam: mivel az egész dolognak végbevételét nem erőszakosnak , hanem természetösnek tönni kívántam. Ha az el - szökést választanám ; azonn kételkedtem: azt a' nagy-erkölcsü Szűzet reá - löhetne - é - vönni: hogy Gyám - atyját a' Fa-képnél hagygya? Az - után: ha erre ötet reá - bírnám - is : *Delfusból* minő útra kellyek : hogy egyenesen *Égiptomba* mehessek? Vizen-é? avvagy szárazon? Ha vizen; hol talál-

lállyak hajót, melynek el-indúltta, egy szempillantatban, intézeteimmal egygyet-érthesen? A' tengőrt Mostohának; a' Földet anyának lenni gondoltam. De, hogy osztán a' szekerezésnek alkalmatosságáról elmélkedtem; hol-talállyak (mondék) oly Fuvarast, ki el-szökésünket meg-ne-órollya, és bennünket el-ne-árúllyon.

KNÉMON: Ezeknek egygyikére reá-kölletött még-is állanod.

KALAZIRIS: De vajjon melyikére? — Az éjtszakának hátra-maradtt üdejét csupa virrasztásban töltöttem.

KNÉMON: A' röggeli gondolatok józanok.

§. II.

Kalaziris, Teágenes.

KALAZIRIS: Föl-se-jöve a' nap; midőn ajtómon kolompozni hallok valakit. Ki légyen; éles szava' hathatóságából észre-vöhettem.

KNÉMON: Bizonosan *Teágenes* vala.

KALAZIRIS; Föl-vertem szolga-Inasomat; meg-is-parancsoltam: hogy bé-ereszsze. Igen-is: ő vala. Jókor érkezöttnek lenni gondoltam. Vele beszéllessemet hasznosnak; sött: útunk' el-igazítássára szükségösnek lenni ítélttem.

KNÉMON: Eszét a' szerelem meg-élesítette, és a' tanács-adásra tehetősbbé tötte.

KALAZIRIS: Ezen-kivül: azt-is gondoltam: hogy, mivel, a' tegnapi vendégösködésben,

R

en-

engemet nem csak *Égiptominak*; hanem Papnak is lenni hallhatott: arra fogja kérni atyaságomat: hogy őtet azon el-kezdött szeretetének folytatásában hathatóssan segítségem.

KNÉMON: Ha ő e' gondolattal vala; magával el - is - hitethette: hogy Te az *Égiptomi Bölcsenek* abban a' gyülekezetében tündöklesz, mely (Papok - létekre - is) messze - látnak a' világi dolgokban; és éles eszökkel köröszül-hatnak a' Pók - hálós tartalékokon.

§. III.

Bölcsék' külömségei.

KALAZIRIS: El-találtad, édes *Knémonom!* Mert valóban két féle *Bölcsékre* találhatunk bar-na *Égiptomunkban*. Némejeket *Esze - vesettek-nek* inkább, mint *Tanúltaknak* mondhatni. Mert (valamint a' Giliszták) vagy a' Föld' színén másznak, ha félni nem tudnak; vagy, ha az el-tapodástól tartanak; lukaikba búvnak. Örök-ké a' bálvánok mellett ünneplenek, és azok-nak jövődőlő szájokat feszegetik, vagy szavokat fejtegetik. Vagy a' holt tetemek körül forognak, és sügnak - búgnak valamit.

KNÉMON: Elhetetlen termések!

KALAZIRIS: Meg - vénhednek a' fűvek' keresésében némejek; és azoknak meg-ösmérés-sében töltik egész életjüket. Soha az emberiség-nek hasznára nincsenek. Azon újoneokat - is, kiket tanítássok alá kényszerítenek; torkig tele-töl-

töltik imátlan buzgóságokkal; és e' velágnak java ellen oktattyák. Soha másokkal meg - nem - egygyeznek; meg - se - elégszenek.

KNÉMON: Egygyesség! — A' zúr-zavarban!

KALAZIRIS: Gyakran elő-adgyák, vagy inkább elő - hazudgyák a' szomorú tüneményeket. Semmit se tudván a' Föl - égi Javakról; csupán az Al - földi Késértetökről szóllanak. Azokkal ijesztgetik a' csöndös lelköket, melyek nincsenek; nem erősítik pedig azokkal, melyek bizonyosan vannak. Fitogtattyák a' homájos jóvedelmeket. Ellemben azokat, melyeket a' jó lélek reméllhet, el - enyísztteteknek lenni vittattyák. Ezek mind illetlenök.

§. IV.

Az igazi Bölcsék.

KNÉMON: Vannak Görög országunkban-is ily haszontalan Herék, kik az emberiségnek gyalázatjára röpdösnek. De vannak valóságos Bölcsék - is, kik szinte úgy, mint Égiptomban, igen méltóságosok.

KALAZIRIS: Meg - esne - bele, édes *Knémon*! ha a' Vak-buzgóság - ellen - hadakozó más feleközet fenn - nem - állana. Vannak bizonyára Égiptomunkban ojjak - is, kiket Bölcséknek méltán nevezhetünk. Mert kiket ennek - előtte le - írtam; mint valami fattyú növetének, a' Jók-ból sarjadzottak.

KNÉMON: El - hihetöm ugyan könnyen ; de nagyon sajnálom ; hogy így el - fajúlhatnak.

KALAZIRIS: Nálunk a' való *Bölcsességet* (bölcsőjöktől fogva, egész koporsójokig) az Igazi Papok tanúlljuk. Föl - hágunk az Egek' tornáccára ; és ott Istennel társalkodni láccatunk. Mint - ha a' természetnek bővebb javai- ból kövéren részesültünk volna ; a' csillagzatok- nak csudálatos forgássait napról - napra számol- lyuk. Ha mit azokból előre meg - jelenthetünk ; azt (az emberiségnek meg - érdömlött hasznára) nagy nyereségünknek , sőt kötelességünknek tartjuk. Ki - irtván a' földi gyomokat ; a' ve- lágnak köllemetös kertjébe a' leg - szebb - illatú virágokat ültettyük. Ezt mi valóságos Bölcses- ségnek nevezzük.

KNÉMON: Talán azt - is , hogy valaha Fi- aid egy - más ellen föl - ágaskodnak , valamejik csillagzatban szemlélted ?

KALAZIRIS: Én az illetén jövendölésö- ket a' Párkáknak gömbjökre tekerítetöm. ők lás- sák : mikor viszik végbe.

KNÉMON: Jól mondád , édes *Kalazirisem* ! mert csupán az Istenneknek hatalmokban vagyon : ha öszve - vesztetik - é fiaidat ? avvagy inkább békességben éltetik.

KALAZIRIS: Az mind - az' - által bizonyos : hogy el - végzik ; a' mit előre jelentenek.

KNÉMON: Ez volt - é vajjon *Memfisből* ki- menttednek fő - oka ?

KALAZIRIS : Ez ugyan a' többiek között nem utolsó vala. De, hogy, a' - mit kérdözől; arra egyenesen felellyek : Hazámból ki-jöttömnek, és mint-egy önkénes szám-ki-menetelemnek okáról (mostani állapotomban) gondolkozván; szinte el-hitetöm magammal : hogy azt a' messze-látó Istenek nem annyira reám nézve intézték; hanem inkább azért röndölték : hogy valahol *Karikléát* föl-találhassam csavargásomban; és így osztán Szülőimnek visszaadhassam.

§. V.

Teágenes' titkai.

KNÉMON : Az előbbeniekhez hasonlókat az-utánra-is hagyhatnád. Talán el-felejtötted : hogy azon röggel *Teágenes* hozzád érkezött? Alig várom oda-jötteinek okát.

KALAZIRIS. Igaz bizon, ott szakasztám-félbe a' történetöt. Ne csudáld, édes *Knémonom*. Az öreg emberek igen feledékönyök. A' föl-vött útból-is hamar ki-lépünk. — Hogy tehát ötet bé-eresztöttem; el-fogadtam üdvözléseit, 's-ágyam mellé ültettem. — No (mondék), édes *Teágenesem*! Hányadán vagyunk mi-ketten? Mi nagy szükség igazított hozzám? Pedig ily korán? Felele

TEÁGENES : Oh édes Ap! szorgalmatoskodok környül-állásomnak bokrossága, és egyenes ki-menetele felől. — Bár inkább hall-

gatnék! Minek - is szólnék valamit? Szégyenlőm elődbe hordani gondolataimat. Azoknak nagyobb részét - - -

KALAZIRIS: Amúgy-is tudom; úgy-e' bár? Fiam! ha te ezekről, szerencsétlenségödre megfeletköztél volna; avvagy, ha érzed, senkinek se akarnád ki-fakasztani bibédet: el-hitethetőd még-is magaddal: hogy mindeneket számba-vősznek az Istenek, és azokból nékem-is sokat meg-jelentenek. Ezen-kivül: az *Égip-tomi Bölcsenek* számok közül lévén, amúgy-is által-látom az emberi titkokat. Akarod - é, fiam, hogy ezen tudományom felől meg-győ-zettségél? Hallyad tehát: *Teágenes*! Te bizonyosan szerecc!

TEÁGENES: Oh Gyámom! oh szerelmes atyám!

§. VI.

Teágenes' vallása.

KALAZIRIS: Szerecc, Fiam! a'-mint mondám, minden bizonnal. Akarsz - é belöllem többet ki-vönni? — *Karikléát* szeretöd.

TEÁGENES: Oh Isteni Bölcsességgel tele-tellött Isten-embere! Íme le-térdelök előtted — Imádom angyali okosságodat! — Most látom: hogy reménemben meg-nem-csalattattam. Igazak, a'-miket mondottál.

KALAZIRIS: Meg-ne-alázd magadat.

TEÁ-

TEÁGENES: Bölcs Atyaságodra nézve, fiúi bizodalommal esedözöm tehát előtted: vedd szorgalmad alá el-hagyattatott ügyemet. Ha mái segedelmedet meg-nem-érdömlöm; a' holnapi üdőt el-nem-érhetöm. Oly nyomorúltúl vagyok; gerjedelmeim - is oly hevesen égnek: hogy azoknak lángjait el-nem-tűrhetöm.

KALAZIRIS: Csupa képzelődés!

TEÁGENES: Soha ennek-előtte egy újjal se illetem a' fehér népeket. Meg-vetöttem minden szépséget. Elsőben ugyan a' szeretetöt; az-után a' hazasságot-is kérültem — De, minek-utánna szemeimbe tűne ama' velág' csudája; annak kellemetességeitől egészen meg-győzet-tettem.

§. VII.

Kalaziris' oktatása.

KALAZIRIS: Most tapasztalod tehát: hogy nem azért nem szerettél ennek-előtte; mint-ha arra természeti bajlandósággal nem viseltet-tél volna; hanem inkább azért: mert, *Karikléán* kívül, oly szeméjre nem akadhattál, kit szere-tetödre méltónak ítélhettél volna.

TEÁGENES: Oh ezt-is nagy igazán mon-dottad. Tekíncs, kérlek, szemeimnek ezen el-áradott özöneire. Ezek bizonnára nem egyebek; hanem azon szégyölletömnek tanúi, melyet előt-tök meg-vallanom kölletik. Nagyon szégyöllöm: hogy egy gyöngé Szüz (a' micsodás *Karikléá*)

meg - győzhetött és magájévá töhetött egy oly katonai szívet, a' - micsodás az enyim.

KALAZIRIS: Légy jó reménységben, kedves *Teágenesem*! Ha az Istenekben, és ezek után bennem - is hejheztedöd bizodalmadat; úgy vélem; meg - nem - csalatkozol. Ne gondold: hogy *Kariklának* esze hatalmasabb legyen az én tehetségömnél. A' Bölcsességgel a' Gyémánt - keménységű szíveket - is meg - törheti az, kie' velágban forgott.

TEÁGENES: De hát ha szíve hajólhatalatlan?

KALAZIRIS: Jól tudom: hogy előre meg - veti mind a' *Szerelmet*, mind a' *Házasságot*. Ha említenéd - is a' Vő - legént; el - futna. De ezekkel ne gondolly. Engedgyünk valamit az üdőnek - is, mely meg - repeszi a' kö - sziklákat - is.

TEÁGENES: Oh Szenteknek szentje!

§. VIII.

Kalaziris' javallása.

KALAZIRIS: Mind - az' - által előre mondom édes *Teágenesem*! hogy, ha mindent jó végre eregetni akarunk; a' te javadra nézve, szükségösök ezen javallásaim: *először*: hogy minden bizodalmadat atyaságomra hagygyad; *másadszor*: hogy a' - miket javallani fogok; mind azokat fiúi szorgalommal meg - tarcsad.

KNÉMON: Lehetetlenségnek lenni gondolom: hogy eme' szép javallásaidat el - fülelhet - te volna.

KALAZIRIS: El-fogadta akkor igen-is. De midőn én ezekkel, és ezekhez igen-hasonlókkal bíztatom az Ifiút; midőn atyai gondoskodásomat fiúi kötelességgel köszöni; midőn, fáradozásomnak béréül, minden vagyonát nagy szívességgel ígéri: íme bé-toppána hozzánk *Kariklesnek* egyik szolgája.

KNÉMON: Talán szerencsétlen hírrel?

KALAZIRIS: Engemet *Apolló* templomába hívott. Rövidedőn elő-adta ide-küldetésének okát: hogy Ura (ezen el-múltt éjtszakai álma után) szinte meg-tébojodott legyen. Szünetlen-is morogna.

NYOLCADIK RÉSZ.

Karikléa' Gyötrelme.

§. I.

Karikléa' betegsége.

KNÉMON: Én ugyan, *Karikles'* szolgájának szávaiból, új történetöt képzelök.

KALAZIRIS: Új vólt igen-is. Mert: hogy a' szolgát, utánna pedig *Teágenest*-is haza eresztöttem; egyenesen a' templomba mentem. Láttam *Kariklest* az oltár mellett le-dőlve, és igen sohajtozva. Mi lelt (mondék) Atyafi! Talán ugyan buba merültél?

KARIKLES: Hogy ne merültem volna? Minden álmaim rosztat jelentenek. Kedves *Karik-*

lédím - is (ezt még eddig csupán alattomban rebesgetik házi embereim) igen rosszúl vagyok. Egész éjjel semmit se alhatott.

KALAZIRIS: Bizonomra mondom, édes *Kariklesem*: hogy leánodnak betegös állapotját főképpen azon okból sajnálom: hogy az ő jelenlétét a' következő Bajokban szükségösnek lenni hallottam. Már most tehát (az én ítéletöm szerént) e' kettő' egygyikének meg-kölletik-lennie: vagy (ha jelen-nem-lesz) a' Baj-vivásnak el-múlnia; vagy (ha meg-jelen) őtet újjabb betegségbe sodrani.

KARIKLES: Mivel tehát a' meg-jelenést el-nem - múlathattya; minden ügyeközetünkkel azon, meg-meg-azon legyünk, édes *Kalazirisem*: hogy hejre hozássának orvosságáról ne csak gondolkodgyunk; hanem szorgalmatoskodgyunk is. Te ugyan hozzám igazi baratsággal akkor lehetnél: ha leánomnak talpra-állítássát magadra vállalnád.

KALAZIRIS: Jut valami eszembe.

KARIKLES: Tudom pedig: hogy a' *Meg-ígézésnek* bizonyos orvossága nem nagy munka előtted. Az *Égiptomi Bölcsék* (mivel egyszer-is-mind Papok-is) ennél sújjossabb terheket-is vállalhatnak magokra.

KALAZIRIS: Én ugyan (ha csak igazán meg-kölletik vallanom) leánodnak meg-orvoslása felől egészen meg - feletköztem; nem azért: mint-ha meg-vetöttem volna; hanem: más dolgaim erköz-

köztek. A' szereknek el-kézsítésséről pedig nem-is gondolkoztam. Engedd-meg, kérlek, még csupán e' máj napot. Holnap röggelre el-készülnek mindenek. Talán: ha nála lennénk; jobban ki-vöhetnénk bibéjét, meg-is-orvasolhatnánk.

KARIKLES: El-mehetünk hozzá.

KALAZIRIS: Hanem: egyre kérlek, édes *Kariklesem*! Hitesd-el édes leánoddal: hogy szívemnek hozzá-való hajlandósága tökéletös. Fogadtasd-el vele szolgálatomat. Ezt tévén; nagyobb ösméretséget szerzel közöttünk. Azt teheti egy-Pár szavad előre: a'-mit én (hoszszas papolásom által-is) alig tehetnék. Ezen kívül: könnyebben ki-gyógyúlhat minden betegségéből; ha az Orvost szereti.

KARIKLES: Már ezt ugyan jól javasolod. El-mehetünk osztán, valamikor teccik.

§. II.

Karikléához menetel.

KNÉMON: De Te-is ugyan hathatósabb fortéjt ki-nem-gondolhattál volna; mint mikor a' leánnak ösméretségére vagyódtál. Már tudom: mire celloztál. El-mentetek tehát?

KALAZIRIS: Meg-indúltunk igen-is. Minnek-utánna szobájába érköztünk; leg-ottan észre-vöttem: mi forrallya májját. Ötet a' szerelem' tengörébe egészlen bele-bukottnak lenni tapasztaltam. El-lankadtak, és szomorú telelés-re döltek piros ábrázatján a' pünkösdi rózsák.

zsák. Elevenségének ki - ki - csillámló tüzeit el - oltani láccattattak a' szemekből - hulló sűrű harmatok — Mind - az' - által : hogy reménten bé - érkezésünket meg - sajdította; össze - hordogatta tagjait, és fő - képpen azonn iparkodott: hogy előbbeni víg állapotjához leg - közelebb férjen. Hogy gyöngédedön meg - ölelé; így szólla hozzája

KARIKLES: Töllem tehát (Egygyetlen-egygyem!) el - titkolhatnád valóságos bajodat? Avvagy talán abból az okból halgatol: hogy a' *Meg - ígézést* szégyönlöd? Mint - ha bizon, az ilyen környülménekben, téged' tartanálak hibásnak, nem pedig vétkesőknek azokat, kiknek látások - is mérgesek.

§. III.

Atyai oktatás.

KARIKLÉA: Oh szerelmes Atyám!

KARIKLES: El-ne-távozz, Fiam! magadtól. Íme reá - kértem ezt az okos Papi társamat: hogy, velős tudománja szerint, ki - gyógyúlttoddnak módjáról szorgalmatoskodgyék. Meg - ígérte a' jó akaratot. Segíthet - is rajtad. Ő az Isteni tudománokban igen gyakorlott. Hivataljára nézve *Isten' Embere*. Tisztje szerint *Fő-Pap*. A' - mi pedig mi kettőnket illet; különös *Jó-Barátunk*.

KARIKLÉA: Hozott Isten, jó Barát! szeretem: hogy meg-látogatott az Isten' embere!

KA-

KARIKLES: Te pedig, édes leánom! fő-kötelességödnök tarcsad azt az indulatot: melyel eme' jó Barátunkat meg-böcsülnöd kölletik. Atyai szorgalmammal arra-is intelek: hogy kurta szavainak fontosságát jól eszödre-vödd, és véle ne csak egyszer beszélly.

KARIKLÉA: Oh be nagy forróság! Én ezt ki-nem-állhatom.

KARIKLES: Ő minden körülményekben igen szemes ember. Nem csak áhsítózó orvosságokkal; hanem (annak üdejében) Égiptomi szerekkel-is gyógyít. Az ily emberek (fő-képpen a' mi Országunkban :) igen ritka látomán. Elegendő-képpen meg-se-hálálhattyuk bölcseségjüket, és iparkodásjokat. Add által néki magadat. Meg-látod: hogy kurta napjaidat meghosszabbíttya. Amúgy-is a' bölcs embereknek társaságjokat szeretöd.

KARIKLÉA: Oh értem a' jó Barátnak igaz Nevezetét! Adgya a' jó Isten: hogy ennek segítségével élhessek.

KARIKLES: Én ugyan néked, kedves-édes *Kariklém*, Igaz atyád vagyok. De ennek az én emberemnek hozzád-való-hajlandóságára nézve, azt gondolhatom felölle: hogy én csupa *Gyám*, ama' pedig *Nemző* atyád legyen. Ő Te benned hamarébb észre-vöheti azokat, melyeket én (hozzád-való különös szeretetöm miatt) igen-könnyen által-ugorhatok. Azt javallom tehát,
édes

édes *Kariklém*: hogy ezen Tiszteletes atyával gyakrabban légy, és húzomosan beszélly. Az-után (ha bár nehezedre lenne-is) öncsd-kieleibe minden titkodat. Te pedig nem sokára tapasztalni fogod: hogy jót javallottam.

§. IV.

Bé-fejezés.

KNÉMON: Ugyan, kérlek, nem nevetött-é *Karikléa*, midőn atyjának utolsó szavaira hallgatott?

KALAZIRIS: A' szavak' vége után nem szollhatott egy szót-is. Úgy teccött: mint-ha nagyobb erővel töreködtek volna reá a' forróságok. Csak fővel intögetött az-után: mint-ha örömet el-fogadta volna javallássait.

KNÉMON: Hát az-után mit csináltatok.

KALAZIRIS: Tölle el-mentünk. *Karikles* az úton eszembe juttatta mind-azokat, melyeket kedves leánjának föl-gyámolítássára leg-alkalmatosabbaknak lenni vélhetött. Hogy benne a' szerelmes indulatokat hamar föl-lázzaszszam; azért esedözött fő-képpen: mert Húgának fia szinte meg-bolondúlt utánna. Szívesen meg-ígértem a' jó akaratot. Nem vólt tehát csuda; ha nagy örömmel méne szobájába vissza.

NE-

NEGYEDIK SZAKASZ.

Delfusnak Várossában Pája - futás'
játéka.

1. A' Pája - futás.	5. Új Röndölésök.
2. Karikleának bajai.	6. El - meneteli készüllet.
3. Karikléa' eredete.	7. Éjtzakai lárma.
4. Karikléa' biztatássa.	8. Delfusi zúr - zavarok.

ELSŐ RÉSZ.

A' Pája - futás.

§. I.

A' Játék' eleje.

KNÉMON: Elöttém a' képe, a' követközött napnak eleje minő nagy csudákat szülhetött. Hadd-el pedig azokat a' Bajokat, avvagy Játékokat, melyekben se *Teágenesnek*, se *Karikléának* semmi dolgok nincsen.

KALAZIRIS: El-hagyom igen-is. El-nem-mondom tehát se a' *Birakozásokat*, 's - ezek között egy *Tirusi* gazdag *Keresködőnek* nyertes állapotját. Nem szóllok se a' *Könnyü-futókról*, se
a'

a' *magokat* - öklöző Ifioncoknak kegyetlenségjök-ről. Hanem a' *Pája* - futás nélkül el - nem - lehetünk: mivel ennek igazgatója, vagy - is inkább Elöl - ülője maga *Kupídó* lehetött, avvagy annak anyja, a' *Cípriai Vénus*.

KNÉMON: Csudálatos dolog!

KALAZIRIS: Ezen Elöl - ülésnek méltóságát azért láccattattak magokra vönni ama' két említett Istenek: hogy *Teágenesnek* és *Karikléának* akkori egybe-kelessökben (midőn tudni-illik lángodozó szívöket össze-forrasztották), különös, és mind-eddig nem igen hallatott mester-ségjököt a' velág' elejébe tögyék,

KNÉMON: Az ilyen történetöt, mivel tudok hozzá; leg-örömemestebb hallom.

§. II.

Pája - hirdetés.

KALAZIRIS: Minek-utánna a' többi Bajok végre-hajtattak; ki-kiáltotta utóljára a' *Hírlelő*: hogy a' *Pája*-futók ne más-kép' merészellyenek elő-állani: hanem fegyverösen.

KNÉMON: No! lesz itt mindgyárt valami.

KALAZIRIS: Alig végezte-el előbbeni szavait; íme egyszeriben (a' *Pája*-hejnek ama' túlsó végén) meg-jelent *Karikléa*. Aranyos Ruhájában lévén föl-ékesítve; tejjességgel tündöklött. El-jött ugyan Ő erre a' nagy Pompára; de (a'-mint betegös állapottyából ki-teccött) nem éppenséggel örömet. El-érközött Ő még-is; talán azon ok-

okból: hogy a' honnyi szokást meg-tarcsa; av-
vagy talán azért-is: hogy valahol *Teágenest*
meg-lássa. Baljában egy Fákja; Jobbjában pe-
dig *Pálma*-fának zöld ágai vóltanak. Hogy hír-
telen meg-jelent; az egész Játék-színnek Elejét
magára fordította.

KNÉMON: Hát *Teágenes'* szemeit meg-e-
lőzhette-é valaki? Mert: a'-ki egyszer a' sze-
relem' tengőrébe bele-mártódott; azok felől azt
mondgyák a' tapasztalók: hogy szemeik igen
élesek, és nagyon meszsze-látók.

§. III.

Teágenes' hevei,

KALAZIRIS: Midőn *Teágenes* a' Játék-ne-
mének ki - hírleléssét hallotta; szünetlen annak
ki - meneteléről; ugyan - azért: maga' böcsüle-
téről és dücsőítettésséről gondolkodott. Nagy zúr-
zavarokat tapasztaltam színében. Félttem magam-
is. Hogy azután *Karikléát* meg-látta; felém
fordulván, így szólla.

TEÁGENES: Látod - é amott a' fényest?

KALAZIRIS: Halgass (mondék). El - ne-
árúld magadat. Sok a' szem rajtad.

KNÉMON: Nem édes falatok.

KALAZIRIS: Alig végeztem - el kurta fed-
dösömet; íme a' föl - fegyverközött Ifiencok kö-
zül elő - állott egy valaki. Eleget láccatott maga
felől tartani. Ki - is - teccött belőlle: hogy a'
Pálmát más *Bajokban* - is el - nyerte.

S

KNÉ-

KNÉMON: Ez nem kis fő - törés.

KALAZIRIS: Eleinte mindgyárt semmi ellenközö társsa nem találkozott. Talán azért: hogy senki se merne véle ki - kötni; avvagy talán röstellötték a' fegyverben - való alkalmatlan futást.

KNÉMON: Kinek társsa nem találkozik, az nyertesnek tartatik.

KALAZIRIS: Másutt igen - is; de nem *Del-fusban*. Itt tüstént le - mondottak róla a' Bírák, el - is igazították. De ő a' *Hírlelő* által másadszor - is ki - kiáltatta; hogy a' *Pájára* elő - állana azon ember; ki a' szívét sarkába nem szalasztotta.

§. IV.

Teágenes' bátorsága.

KNÉMON: Hát ezekre *Teágenes'*?

KALAZIRIS: Mivel bátor volt; nem csudállottam az - után, hogy merész - is löhetött. Hogy a' *Hírlelőnek* másadszori szavát hallotta; alattomba így szólla hozzám

TEÁGENES: Hallod - é: hogy tárgyalnak reám? Még én itt élek; soha meg-nem-engedöm: hogy *Karikléának* kezeiből más vögye - ki a' Győzedelöm' jutalmát.

KALAZIRIS: Az Istenért (mondék); ne hirtelenkődgy. Hát ha bele sülsz? Nem gondolsz - é avval a' gyalázattal, mely ebből néha következni szokott?

TEÁ-

TEÁGENES: Ez könnyen meg-nem-eshetik. Lehetne - é valaki oly serény, ki engemet, *Karikléához* - intézött nemes futásomban meg-előzhetne? — Az a' drága Szűz kinek adhatna ojjas szárnyakat, melyek az embert föl-emelhessék, és feléje vihessék? El-felejtötted talán: hogy a' leg-nevezetösebb Kép-írók szárnyasnak festik a' Szeretetöt? Ezzel ők a' Szeretőnek sebességét jelentik. — Ha (ezeken fölül) még högykélködni-is akarnék; magam felől azt-is mondhatnám: hogy, e' mái napig, egy *Bajnok* se dicseködhetött azzal: hogy a' *Bajban* meg-előzött volna.

KNÉMON: Bizonnára mondott valamit. Rajta tehát édes *Teágenesem!* Jó szárnyakat kívánok.

§. V.

A' Futás' eleje.

KALAZIRIS: Hogy előbbeni szavait elvégezte *Teágenes*; hirtelen föl-ugrott: és tüstént (a' Baj-bíró' eleibe szaladván) mind nevét, mind nemét ki-nyilatkoztatta. Ez ő-néki tüstént hejet mutatott. Meg-állott tehát a' Korlátok előtt. Alig-is várhatta a' Trombitaharsogást.

KNÉMON: Ezen látomán igen hasonlíthattott ama' történethez, melyet *Homérusban* olvastam: midőn, tudni-illik, ama' híres *Skamandernek* vizénél *Akhilles* bajoskodott.

KALAZIRIS : Föl - állottak erre a' latomán-
ra a' Vitéz Görögök. A' többiek - is nem mást;
hanem *Teágenest* kívánták Győzedelmesnek
szemlélni.

KNÉMON : Én - is velek tartok.

KALAZIRIS : Midőn *Teágenes* a' Korlátok
előtt meg - állott ; különös maga' viseletével ,
el - bámitotta a' népeket. Szeme - nem - pillant-
va állott *Karikléa* - is. Láttam : hogy változott
színében. Láttam : hogy nyughatatlankodott.
Láttam : hogy villogtak szemei.

KNÉMON : Szegén *Karikléa* ! Bizonosan saj-
nálom : mert ebből alig ha valami különösség
nem kereködött.

§. VI.

Maga a' Futás.

KALAZIRIS : Hogy osztán (mind - nyájok'
hallattára) meg - fuvatott a' Trombita ; a' Kor-
látok egyszeribe föl - nyittattanak. Ekkor tehát
Árkádiai Orménus , és *Tessáliai Teágenes* (egy
pár leg - tekintesebb Ifiak) meg - is - únván
álló - hejjeiket : egyetemben föl - kerekedtek ,
és *Karikléa* felé oly sebességgel futottak : hogy
a' leg - élesebb szemeket alig löhetött utánnok
bocsátani.

KNÉMON : Látom *Karikléát* , mit csinál !

KALAZIRIS : Képzölhetöd magadban , mit
cselekedött. Emelgette lábainak sarkjait : mint-
ha *Teágenest* segíteni , *Orménusnak* gyorsaságát

pe-

pedig tartóztatni kívánná. A' ki - menetelt mindnyájan nagy figyelemmel várták. Leg - inkább a' nyertes felől szorgalmatoskodtak. En - is pedig (mivel *Teágenesemet* nagyon szerettem) néki az elsőséget kívántam.

KNÉMON: Éppen nem csudállom: hogy mind Te, mind amazok, kik akkoron jelenvóltatok, az ő szerencséje felől szorgalmatoskodtatok: mivel íme magam - is gyötörtetöm, ha *Teágenesnek* szerencsétlensége felől gondolkodom. Mond - meg előre (mert annak rőndjét nem várhatom): ki lött a' nyertes?

§. VII.

A' Futás' közepe.

KALAZIRIS: Hogy a' *Pája* - hejnek kellő közepére értenek; vissza - tekintött *Teágenes*: és íme *Orménust* maga után látta. Észre - vévén nagyobb iparkodássait; magosan föl - emelte paissát; nyakát - is föl - meresztötte: az - után: szemét *Karikléa* felé fordítván; hozzája, valamint a' nyíl, nagy sebesen szaladott. Így tehát, meg - előzven Baj - társsát; őtet, egy - néhány ölnyire, maga után hagyta; melyet osztán a' Baj - bírák számba - is vőttenek.

KNÉMON: Egésség utánna, *Teágenes*! Már nem féltelek. Hát az - után mi történt?

KALAZIRIS: Hogy a' Szűznek éppen elejébe szaladott; szántt akarattal fejét ölébe eresztötte: mint - ha a' sebes futásnak nagy

ereje miatt, testjének gyorsaságát meg-nem-állíthatta volna. Hogy az-után a' *Pálma*-ágat el-vötte, tapasztaltam nyilvánlagosan: hogy *Karikléa* ugyan nagyott sohajtott; *Teágenes* pedig meg-csókolta annak kezeit.

KNÉMON: Oh be örömet hallom ezeket! Úgy vélem: hogy velek egygyütt magam-is meg-dücsöíttetöm.

§. VIII.

Közbe-vetés.

KALAZIRIS: Ugyan, Te *Knémon*! minő ember lehecc? Meg-nem-eléglőtted tehát az előbbenieket? Mért halasztod annyira édes álmodat? Haggyuk-el egyszer a' locsogást. Teddle fejed', és alugygy.

KNÉMON: Én pedig *Homérusra*-is nehez-
telők, ki azt meri mondani: hogy utóljára az ember meg-elégli a' szeretetöt-is. Én ellenben azt mondom: hogy a'-kit valósággal szeretünk; azt soha meg-nem-únhattyuk. Én *Teágenest* és *Karikléát* nagyon szeretöm. Ugyan azért: történetjeiknek hallását (ha esztendeig tartana-is) meg-nem-únhatnám. Oh mond-
el, kérlek, a' többitt-is.

KALAZIRIS: Úgy ám, de rövideden. Azt mondom tehát: hogy *Teágenes* léve a' nyertes. Feje annak meg-is koronáztatott.

KNÉMON: Régön gyanítottam én ezt. Hát szegén *Karikléát* mi lölte?

KA-

KALAZIRIS: Hirtelen felőlle egyebet nem mondhatok: hanem csupán azt: hogy meg-győ-zettetött; 's-a' követközött éjtszakát-is nagy gyötrelmek között töltötte.

KNÉMON: Te pedig ezen forró viszontagságok után jól el-aludtál?

KALAZIRIS: Igen keveset. Avvagy (igazában szóllván) semmit se.

KNÉMON: Én csak úgy gondolkodom: hogy fejedbe valamit forgattál.

§. IX.

Kalaziris' intézete.

KALAZIRIS: El-találtad, édes *Knémonom!* Azon módokat forgatom vala eszembe, melyekkel Fiaimat meg-bóldogíthassam. Végtere: el-tökéllöttem a' Szökést. De abban-is törtem fejemet: merre térítenek a' jó Istenek?

KNÉMON: Érthetted azoknak szavaikból, melyeket a' szönyegen túl hallottál, hogy a' tengörökön utazz.

KALAZIRIS: Ha bár értöttem-is, mire céloznak; azzal el-tökéllöttem nem löttem: mert számtalanok az utak a' Tengörökön-is, és a' földieknél sokkal bizontalanabbak. Melyikén mennek tehát: hogy a' leánnak hazájába érhessek?

KNÉMON: Tuttad - é ekkor hazáját?

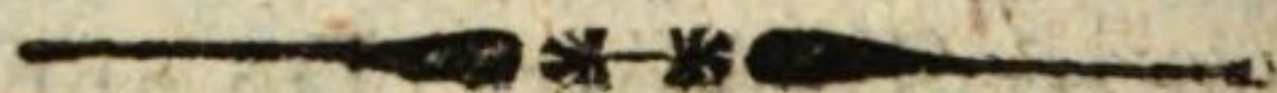
KALAZIRIS: Bizonosan nem tudtam, noha *Kariklesnek* és ama' *Szerecsen* Követnek köz-

beszédjeikből által - értöttem : hogy *Méroëben* születött. Ezt mind - azon - által (ha a' leán - nak fehér ábrázatját néztem) mese - mesének lenni gondoltam. Arra vetöttem tehát fejemet : hogy a' *Póját* kezeim közé kericscsem , el - is olvassam.

KNÉMON : Szentül gondoltad. Jut eszembe : hogy reá - vannak - varva *Karikléának* története. De azt a' *Póját* (azt a' meg - magyarázhatatlan kíncsöt) *Kariklesnek* kezei közül ki - vönni ; nehezebbnek lönni állítom : mint lukából ki - olvasni a' *Sárkánt*.

MÁSADIK RÉSZ.

Karikléának bajjai.

§. I.

Látogatás.

KALAZIRIS : Jól mondád, édes *Knémonom* ! hogy nehéz lesz *Karikles* kezei közül ki - olvasni a' *Póját*. Meg-vallom : hogy nem keveset törtem fejemet : ha hozzá fogjak - é ? Reá-szántam még - is magamat ; és valósággal egy Remeköt töttem, melyet nem reméllöttem.

KNÉMON : Örömet fogom hallani.

KALAZIRIS : Hogy az üdö röggellött ; *Karikléához* mentem. Sírni láttam a' cselédöket ; de fő - képpen *Kariklest*. Mi lelt (mondék) bennetöket ?

ket? Talán (hogy annyira búsúltok) órotoknak vére el - eredt? avvagy mi más lölhett?

KARIKLES: Nem csak búsulunk; hanem kétségbe - is esünk. Oda löttünk egy lábíg. *Karikléának* nyavalája sújjosabb; sem - mint eleve el - gondolhattam. Ez az éj nyughatatlanabb vala az előbbeninél.

KALAZIRIS: Takarodgyatok - el mind - nyáján. Ha hozzája szorgalommal nem látok, bizonyosan el - vész. — Hozzon valaki egy *Lábast*; az - után *Laurus'* ágait; *Tüzet* a' *Lábasban*, és *tömént*. Bé se jöjjön, aki nem hivattatik — Előhozattattak mindönök. Ki - takarodtak mind - nyáján, és csupán magam maradtam.

§. II.

Karikléának ostromai.

KNÉMON: Szeretném tudni: ha *Karikléának* orvoslássához nevetség nélkül fogtál - é?

KALAZIRIS: Hozzá - fogtam a' könnyörgésökhöz. A' Füstölőre tömént vetöttem. Mozgattam ajakimat - is. A' *Leánnak* fejénél kezdöttem, és talpáig vittem a' *Laurus* - ágakat. Ezek - után: áhsítozni kezdöttem. Minden motozásimat leg - elsőben el - türvén; hozzám osztán így szóllott

KARIKLÉA: El - hibáztad öreg Ap!

KALAZIRIS: Hogy gondolod, édesleánom?

KARIKLÉA: Betegségöm' nem értöd.

KALAZIRIS: Azt meg - gyógyítani leg - könnyebb.

KARIKLÉA: Micsodát? leg-könnyebb?

KALAZIRIS: Meg-ígézött valaki.

KARIKLÉA: Ki lehet? ki? és mikor?

KALAZIRIS: A' Pompának üdején.

KARIKLÉA: Csudálatos dolog.

KALAZIRIS: A' Baj - vívásban - is.

KARIKLÉA: Meg - lehet.

KALAZIRIS: Igaz - is.

KARIKLÉA: Az ígéző pedig - - -

KALAZIRIS: Nem egyébb; hanem *Teágenes*.

KARIKLÉA: Mit mondasz?

KALAZIRIS: A'-mit tapasztaltam.

§. III.

Újjabb ostromok.

KARIKLÉA: Mit tapasztaltál tehát, édes *Kalazirisem*? A' *Bajban* - é? avvagy a' *Pompában*, midőn áldoztunk?

KALAZIRIS: Akkor tapasztaltam a' *Bajban*, midőn *Teágenest* meg - koronáztad.

KARIKLÉA: Csupán azt tapasztalhattad: hogy szemembe nézött szegesen.

KALAZIRIS: Elég ez: mert ijenkor a' szemek igen ártalmasok.

KARIKLÉA: Engemet ő akár ígéző; akár más szemekkel nézött: nem ide tartozik — Énfelölle semmit, avvagy (leg-alább) igen keveset tudok.

KALAZIRIS: De még - is.

KARIKLÉA: Ha tudnom lehetne: elsőben: minő vér? 's - honnant eredött?

KA-

KALAZIRIS : Nem vöttél észre valamit ?

KARIKLÉA : De mit ?

KALAZIRIS : Valamit.

KARIKLÉA : Nem egyebet ; hanem : hogy mind-nyájan reá-függesztették szemöket ; el-is-andalottak szeméjén.

KALAZIRIS : Hogy *Tessáliából* eredött : azt a' *Hirlelőtől* hallhattad. Mondgyák azt-is : hogy *Akbillestől* származott. Ezt el-hihetöd ; ha sűgár természetére tekintesz. Ez *Akhillesbűz* hasonló. Benne a' kevéjséget nem látni. Nagy eredet. Szívének katonaságát , és annak parányi büszkeségét , velszületött nagy kegyességgel tudgya vegyíteni.

§. IV.

Karikléa' szemérmetség.

KARIKLÉA : Ha csak ki - kölletik vallonom : azon te - mondottad tulajdonságok világosan kiteccöttek belölle.

KALAZIRIS : Vagy teccöttek ; vagy nem : de bizonyos lehecc abban : hogy ő nagyobb nyughatatlanságot szenved miáttad ; mint te ő miáttá szenved : noha néki csintalanabbak szemei , melyek téged' nagyon meg-ígéztenek.

KARIKLÉA : Oh ! ne kárhoztasd a' szegén párát. Ő engemet nem bántott. Meg - se - ígézött. Más valami bajom.

KALAZIRIS : El-ne-titkold tehát. Ha gondolatod' egyenesen ki-adod ; hamarébb meg-gyógyítom bibédet. Nem vagyok-e én a' te édes

a-

atyád, mind öregségömre, mind-fő-képpen hozzád - való hajlandóságomra nézve? Nem vagyok-e én *Kariklesnek* barátja? Nem egy-formán szorgalmatoskodunk-e bódogságod felől? — Ki vele, a'-mi szíved' gyötri. — A' néma hallgatás fölcseresíti sebeid'. Minden indulat, ha hamar meg - ösmértetik; le-is - csillapíttatik. Ha meg - rögzik benned; lesz mit ki - irtanod. Csak ki vele tehát. Végy erőt magadon.

KARIKLÉA: Oh még csak e' mái napot kérem atyaságodtól. Hadd löhessön hallgatnom. Mindent - mindent ki - nyilatkoztatok holnap, avvagy holnap után: ha addig - is észre nem vöszöd nyavaláimat. Hogy ne vönnéd pedig, mivel Bölcs - is vagy, Jövendőlőnek-is mondanak.

§. V.

Kalaziris' fortéjja.

KALAZIRIS: Ezen okos, és valóban leániszeméjjehez - igen - illő szemérmetes szavait hallván, a' gondolattal valék: hogy halálosan vétköznék; ha tőlle többet kérdőzősködnék. Ötet tehát az Istennek gond - viselésébe ajállván; szobájából mára ki - jöttem. Előmbe került, és ezeket mondotta

KARIKLES: Mi hírt hozol, édes *Kalazirisem*! Mehettél-e valamire?

KALAZIRIS: Mindenre! Mindenre, édes *Kariklesem*! Holnap az ígezetből úgy ki - tisztítom: hogy már a' szeretetről - is gondolkodhatik.

tik. Mind - az' - által éppen nem ártana; ha hozzája egy tanúlt Orvost küldenél.

KARIKLES: Mi okra nézve?

KALAZIRIS: Több szem, többet lát.

KNÉMON: Ezt én *Kariklesnek* nem javallottam volna. Hiszen így *Karikléának* baját kitötted a' karó' högyére.

KALAZIRIS: Úgy ám, de más - valamit hamarjában ki - nem - gondolhattam. Másként tölle meg - nem - menekődhettem. Mert szemre - vöttem *Teágenest*; láttam - is: hogy felém iparkodik. Ötet *Kariklestől* el - akartam - rejteni; El - is - rejtöttem.

§. VI.

Teágenes' baja.

KNÉMON: Ezt ugyan okosan cselekedted: mert annak látogassai gyanúsok lehettenek.

KALAZIRIS: Hogy *Karikles* el - ment; alattomban *Teágenesnek* maga' viseletére ügyeltem. Még messziről láttam: hogy magával beszél. Úgy teccött: mint - ha meg - elégödne azzal: ha *Karikléának* csak hajlékát - is láthatná. Reám találván; így szólla

TEÁGENES: Hozzád jöttem. Hallgass - meg!

KALAZIRIS: Mi bajod szép Ifú?

TEÁGENES. Szép Ifú! de mi hasznom benne: ha *Karikléa* nem lát?

KALAZIRIS: Nem - is tudod, fiam! de lépén immár a' Madár. Reá - kényszerítöttem: hogy

va-

valakit szeressön. Szereti pedig azt, a'-kit látni kíván. El-jönnél - é mostanában hozzá, ha üres üdőd lenne?

TEÁGENES: Engem' kíván tehát? — Oh mennyünk hozzá mennél hamarébb. El-veszem őtet el-veszem.

KALAZIRIS: Hová? Hová, Leventa! Egy tapodásnyira se; noha futni tucc.

TEÁGENES: Mire tartóztatol?

KALAZIRIS: Mert *Karikléa* nem *Préda*, melyben a' ragadás nyereség. Így hozzá nem férni. Ha valaha, most szükségös a' tanakodás. Hallod - é? *Karikles* a' leánnak atyja ám. Tisztjére, nézve, első szeméj *Delfusban*. Fő-papsága igen ki-teccő. Gondold-el a' törvéneket-is, melyek halállal fenyegetik a' Szüz-rablót.

TEÁGENES: Engem' az a' törvén nem kötelez. De nem bánom: ha meg-halok-is; csak azt mondhattam igazán: hogy *Karikléa* enyim volt.

KALAZIRIS: Csöndösülly - le egy kevesé.

TEÁGENES: No már le-csöndösültem. Mennyünk tehát a' Szüznek atyjához. Kérjük-meg őtet. *Karikles* engem' meg-hallgat. Van érdemem arra: hogy vérebe keverjen.

KALAZIRIS: Lassan (mondám) lassan. Nem vigyázol a' környülményekre. Nem-is értöd azokat. Nem te benned vagy az akadáj; hanem *Keriklesben*. Ő a' leánt más kezére szánta: Húga' fiájéra.

TEÁ-

TEÁGENES: Arra nem szánhatta ; ha leánját szerette. Nem szenvedgyük az erőltetést, ha vele kénytelenök nem vagyunk. Ki kényszeríthet valakit a' szeretetre? Egy szó, mint száz: még *Teágenes* karját bírhattya ; addig *Karikléa* másé nem lesz.

KALAZIRIS: Föl-ne-háborodgy. Nem vélem: hogy erő-szakra legyen szükségünk; de úgy ám: ha engedelmes lészel. Egyebet se tégy; hanem a'-mit mondok. Menny haza. Vigyázz magadra: ne-hogy hozzám-jártodat meg-órollya *Karikles*. Alattomban járj. Üngödnék se higgy.

§. VII.

Tudósítás.

KNÉMON: Kurták voltak ugyan az előbbeni parancsolatok; de valósággal nyomosok. El-möhetött - é azokkal?

KALAZIRIS: Elég szomorúan. De meg-sehültek nyomai; íme bé-toppana hozzám *Karikles*. Magam-is csudállottam fris lábainak szökését. Így kezdé pedig örömét ki-jelenteni

KARIKLES: Oh *Barátság!* Oh Isteni Bölcsesség! Be sokat érnek e' két nevezetek. Nagy a' tehetségöd *Kalaziris!* Kit nehezen löhetött törbe keríteni, aztat immár mejjesztöd. Meg-győzted a' győzhetetlent. Szeret immár leánom! Oh be sokat töttél érettem.

KALAZIRIS: Tudtam én azt jól, édes *Kariklesem:* hogy leánod az első ütközetben-is le-rogyik,

gyik, ki-se-állhattya. Hát, ha erősebb szerekkel gyógyítottam volna? Hogy vöhetted észre szerető indulatjait?

KARIKLES: Javallásod szerént hozzája vittem a' leg-tudósabb Orvost, *Acestint*. Ha leánomnak javára lönne; jutalomúl ígértem annak kincsjeit.

KALAZIRIS: Szép falat egyszerre.

KARIKLES: Hogy oda érköztünk; megkérdezte az Orvos: mi baját érezné. Erre a' leán (feje-fordúlva) *Homérusnak* ama' verssét dallotta: *Peleusnak* fia, leg-szebb Görög vala.

KALAZIRIS: Hát erre mit cselekedött *Acestin*?

§. VIII.

Az Orvos' ítélete.

KARIKLES: Ama' verset hallván *Acestin*; meg-ragadta a' leánnak kezét. Hogy bibéjét ki-tanúlhassa; a' szökő ereket-is meg-tapogatta. Erre a' leán el-pirúlt. Fülembé ezt súgta

ACESTIN: Ide engemet haszon nélkül hívatnál. A'-mí tudománunk csak arra való: hogy csupán a' testnek nyavajáját gyógyícsca; a' lélekét pedig nem egyenesen; hanem: a'-mint a' testtel egybe-vagyon-foglalva. Mert ekkor a' testet meg-gyógyítván, meg-gyógyíttjuk a' beteg lelket-is. Azt mondom tehát: hogy leánod ugyan beteg; de nem testjére; hanem lelkére nézve. Se a' nedveket bősegösöknek; se a' fő-fájásokat türhetetlenök-

lenőknek lenni nem tapasztalom. A' hagymász se hevíti velejét. Semmi hiba, se különösen a' tagban, se özszeséggel a' testben.

KARIKLES: Mi lölhette tehát?

ACESTIN: Talán azt gondolod: hogy a' szerelemnek tüzeit nem érzi? Bizonosan érzi. Nagyon dagadoznak erei. Látássa röndetlen. Semmiét se fájlallya; még - is halaványodik. Gyakran hibáz esze. A'-mi nyelvére akad, mind ki-be-szélli. Virraszt; midőn alunnia köllene. Testjének zsírját (fiatal pirosságával egygyütt) szemlátomást húllattya. E' féle nyavalának más orvossága nincsen; hanem: ha szerencsésen eltalálod azt az Ifiat, kibe bele-szeretött. Jól tennéd, ha a' választást reá-hagyhatnád.

§. IX.

Kalaziris' fortéjja.

KALAZIRIS: Bizonnára: nem csak eleget; hanem sokat-is szóllott *Acestin*. Ki - facsarhattál-e a' leánból valamit?

KARIKLES: Igen keveset.

KALAZIRIS: Azt talán még - is, a' - mi néki hasznára válhat.

KARIKLES: Hogy az Orvos el - ment; őtet atyai kegyességgel intöttem: mondaná - meg: mi lölte? Csak e' vólt erre a' felelet: hogy maga se tudná: mi baja. Végtére: nagy nehezen ki - vöhettem belőlle: hogy, ha te jelen lennél, akkor könnyebbülését éizené. Kért - is

T

az

az - után : hogy hozzája küldgyeiek : mivel káros lenne minden szem - pillantás. Ki - tanúltam ezekből : hogy bölcsességödbe nagyon bele-szeretött.

KALAZIRIS : Meg-tudnád-é azt nékem szinte oly bizonyosan mondani : kit szeret ? valamint az orvos mondotta : hogy a' szerelembe merült ?

KARIKLES : Oh ! ha tudnám ; sokért nem adnám. Kitől tudakolnám hajlandóságjait ? Ő a' halaknál - is némább. Nem adnám minden kincsemért : ha *Alkamenes*be bele-szerethetött volna. Egy gyönyörűségöm ez volna.

KALAZIRIS : Hát , ha ezen Ifiat *Leánod*hoz küldenéd ? és így : vele őtet meg-kénáltatnád ? Ki tudgya : mi sülhet - ki ebből ?

KARIKLES : Valójában jól mondod : Isten velünk. Én megyek , és szerencsét próbálok.

HARMADIK RÉSZ.

Karikleának eredete.

§. I.

Karikles , Alkamenes.

KNÉMON : Alig várhatom : hogy *Alkamenes* *Karikleának* látogatására indullyon. Akár mi legyenek ; ha szobájából ki - nem - kergeti.

KALAZIRIS : Jól vötted észre *Knémonom* ! Mert : minek-utánna egyszer szemem eleibe került ; így kezdötte panaszeit

KA-

KARIKLES : Oda vagyok , édes *Kalazirisem* ! Egy reméntelen történetöt fogsz hallani *Karikléám* felől.

KALAZIRIS ; Mi az újság , *Karikles* ? Talán javadra fordítottad leánod' akaratját ?

KARIKLES : Sött 'vesztemre fordúlt.

KALAZIRIS : Hogy - hogy az Istenért ?

KARIKLES : Minek-utánna *Alkamenest* gyönyörűségösen föl- ékesítöttem ; és *Karikléámnak* szobájába vezettem : a' szerencsétlen leán (mint-ha *Medúza*' fejének torzom - borzzát tekintötte volna) magát el - sikójtotta ; és a' falnak fordúlt. Az-után pedig (hüvejk , és mutató újjai között szorongatván torkát) rekedtt szavaival arra esküdött : hogy (ha szobájából ki - nem-takarodunk) maga - magát meg - fójtya. Mit remélhettünk egyebet ?

KALAZIRIS : No jól jártál te szép virág-szál ! Ez előtttem meg-fejthetetlen csomó.

§. II.

Kalaziris' fortéjja.

KARIKLES : Az Istenre kérlek , édes *Kalazirisem* ! ne hadd leánomat el-veszni ; engem' pedig minden reménemből ki - hűlni.

KALAZIRIS : Nem csudállanám ; ha azt mondanád : hogy Leánod bolondoskodik. Mert én úgy véleködöm : hogy sokat találtam nékiadni a' szerelmet-gyújtó italból. Minden bizonnal az dolgozik benne. Én pedig ezzel csupán arra

tárgyaltam : hogy indulatját meg - vegyem. És
íme más történetöt hallok felölle.

KARIKLES: Istenem ! Istenem! Mi tévők
legyünk tehát ezen - túl ?

KALAZIRIS: Immár bizonyosan látom : hogy
egy - valami boszorkánság (az - is alattomos)
szögezte magát minden iparkodásaim ellen. Mind
addig semmire se mehetek, még ez - ellen min-
den ereimből nem dolgozom. A' leánnak gúnyá-
in , és más e' -féle csöcselékjein kölletik a' mun-
kát el - kezdenöm.

KARIKLES: Oh dolgozz, édes *Kalazirisem* !
Tedd - meg azt , a' - mi tölled ki - telhetik.

§. III.

Újjabb fortéj.

KALAZIRIS : Hozd - elő tehát a' leánnak
minden holmijét, melyekkel (a' *Szerecsennek* bi-
zonítássa szerént) az erdőnek elejére ki-tétetött.
Talán ezekben tartózkodik a' bú - báj. Reájok
lehelhetött egy cigánné , minek - előtte a' Pap-
nak kezeibe került. Ezzel leánodat úgy meg-
köthette ; hogy soha ne szeressen ; avvagy ta-
lán gyeröke se legyen.

KARIKLES: Ezt bizonnára jól mondod.
Tüstént el - hozom. Csak jó az okos ember a'
háznál.

KALAZIRIS: El - ne - felejcsd pedig a' *Póját*.
Ennek ki - füstölése leg - inkább szükségös : mert
a' boszorkánok leg - inkább ebbe veszik magokat.

KNÉ-

KNÉMON: E' vólt tehát azon remeköd, melyel a' *Póját* kezedbe kerítéd? Igazán megvallom: hogy bölcsen intéztél - el mindeneket. El-hozta tehát a' csöcseleköket?

KALAZIRIS: El-hozta igen-is. Hogy azokat kezeimbe vöttem, egyenesen haza siettem. Leg-is - leg-elsőben ki-tekertem a' *Póját*; és láttam: hogy oly *Szerecsen* bötükkal lenne kivarva, melyek az *Égiptomiakhoz* igen hasonlítanak, de csak azokhoz, melyekkel írva vannak *Szentséges Könyveink*. Oh *Knémon!* mindgyárt a' *Pójának* elején találtam valamit, a' minn álmélkodtam. Ezek vóltak varva reája:

§. IV.

A' Pójának foglalata.

Az egész *Szerecsenségnék Kirájnéja Persina*, ennek az én *Lelkemnek* (akár minő vezetékje legyen; de nagy örömömre születött édes *Leánomnak*) utóljára varrom ezt az ajándékot, melyben nem találhatni egyebet; hanem szer-fölöttvaló keserveimet, és ki-húllott sűrű könyveimnek töreködő árját.

Oh szerelmes! de egyszer-'s-mind szerencsétlen *Magzatom!* Bizonságúl hívom a' *Súgárló Napot* (dűcső *Nemzetségöm'* Elejét): hogy semmi vétkem nem vádol. Tégöd' még-is, Oh egygyetlen-egy velági gyönyörűségöm! hogy atyádnak szemei elől el-rejthesselek; az erdőre ki-kölletik tönöm.

Kedves Szülöttem! Ha Tégöd az Isten életödben meg-tart; vagy ki-tételödet annak-emberére bízhatom: kezeimnek ezen varrássai tudtodra fogják-adni mind magadnak, mind az egész velágnak: mi okokra nézhettem, midőn Tégedet anyai szívemből ki-szakasztottalak, és a' szerencsenek bizontalanságára ki-tétettelek. Hal-lyá Ég, és Föld ártatlanságomat.

Az Istenek közül *Fébus*, és *Bakhus* Nemze-temnek Elei. A' Bajnokok közül *Perseus*, és *Andromeda*. Utóljára *Memnon*.

Ezen nagy-nevezetű, és igen el-hírösödött Eleink (midőn magok' számokra kiráji lak-hejeket rakattak *Szerecsen* országba:) fő-kép-pen a' háló-szobákat (különös történetjeiknek le-festésével) köllemetösöknek röndölték. *Fébusnak*, az-után *Bakhusnak* és *Memnonnak* viseltt dolgaikat a' Férj-fiaknak múlató osztájjokba íratták. Ellemben *Perseusnak*, és *Andromédának* szerelmesködésjöket háló nősojámnak éppen ellenére festötték.

Házasságomnak tíz esztendeit magtalanúl töltöttem. Azoknak el-enyisztök után (egy-szer a' nyári napoknak heves melegétől éppen el-tikkadván) Férjemmel egygyütt le-hevere-dék. Bizonságúl hívom a' Fölségös Eget: hogy akkor fogadtalak méhembe, nem mástól: hanem *Hidaspes*-kirájtól, a' - ki néked valóságos atyád.

Ezen

Ezen édes atyádnak örömét (minek - után - na terhemet meg - sajdította) le - nem - írhatni. Születésöd' napjáig (*Méroében*, az egész Szere - csenségnék anya - várossában) egy húzomos nagy ünnepöt tartatott. Atyádnak az a' reménsége : hogy dücső Elejének óhajtott folytatássát utóiban láthattya ; sok áldozatokat tétetött honnyi Isteneink szent oltarjaira. Nem várhattunk egyebet a' víg napoknál , és a' leg - bódogabb életnél.

Oh emberi reménnek haszotalansága ? Íme ! minek - utánna el - szültelek ; tégedet (a' természet ellen) nem *feketének*, se nem *barnának* ; hanem *fehérnek* tapasztaltalak. Tüstént eszembe jutott : hogy (fogantatásodnak üdején) *Andromédának* fehérre - festött képét egyenesen szemlélttem ; és íme' annak fehérségét egész testeden irtózva tapasztaltam,

Már most tehát : a' halálnak bizonyosságából ki - akarván mind magamat , mind fő - képpen szeméjjedet menteni (mert magammal el - nem hitethetöm : hogy mind édes atyádat , mind az Ország' nagyjait Fogantatásodnak törvénes - vóltta felől meg - győzhesse szeméjjem) magamat ugyan méhemnek kedves gyümölcsjétől megfosztom ; Tégedet pedig (szerelmes magzatom !) a' forgó szerencsének bizonytalanságára eresztélek. Inkább *ki-tétettnek* ; mint *porontynak* neveztetni hallyalak.

Édes atyád előtt, halva - születésöd' hírleltem; és ezt vele el - is - hitettem. *Pójad* mellé tészem ezen draga kincsöket, melyek azé legyenek, aki téged' föl-talál, és böcsületösen föl-nevel. *Pójadra* pedig saját kezem varta szerencsétlenségödet.

Édes lelkem! és csak kevés - üdeig karjaimon - tartott kedves Magzatom! ha az Istennek Gond - viselése életödnök napjait el-nemtünteti: csupán erre az egyre kérlek: hogy Nemes - kiráji vérödet soha el - ne - felejcsed. Kiváltt erkölcsöddé tögyed a' Szemérmetességet, mely mága valóságos jele a' Fehér-népi tökéletösségnek, és a' nemes eredetnek.

Többi ajándékim között, ki - tészem veled azt a' gyűrűt - is, melyet (le - gyűrűzésem' üdején) édes atyádtól vöttem. Köre' talpán a' kiráji címek. Köve pedig *Pantarbes*. Különös ereje a' lángos tüzek ellen. Ezt jövőendő szcrencsédre meg - tarcsad.

Ha valaha ezen varrásomat el - olvashatod; vagy, valami értelmes ember által, magadnak meg - magyaráztathatod: tudd - meg: hogy ezek nem egyebek; hanem édes anyádnak hozzád-nyújtott első, és utolsó szavai. Meg-eshetik: hogy, ha ojjas országba emeltetöl, melyben a' *Szerecsen* bötük nem ösméretösök: ez a' kéz-varrás örökké némán marad. Meg - lehet az-is: hogy hasznodra vállyon.

Akár - minő vége legyen szarándokságodnak; tégedet az Istennek Gond - viselésébe ajánlak. Fehér ékességöd ki - mondhatatlan; de, reám nézve, igen veszedelmes: mert épen ezzel vétkesnek tötted édes anyádat. Ha pedig e' *Pója* kezeidbe juthat; örvideni fogok holtom után - is: mert az egész velág előtt törvénes eredetödnök bizonsága lészen.

Ha pedig az égi Csillagzatok oly kegyetlenök hozzánk: hogy kincsjeidet el - vesztöd; ennek a' *Pójának* soha semmi hasznát nem vöszöd; és, ki légy; soha senkitől, meg - nem - érthetöd; ha (kiraj Kis - aszszoni létöd - re) a' porba hevernöd kölletik; íme, szerelmes édes leánom! ezen utolsó szíves csókjaim, legyenek szem - födelednek gyöngyjei. Isten hozzád, édes - Lelkem - leánom!

§. V.

Gondolkodások.

KNÉMON: Én bizonnára hogy ne sírjak, meg - nem állhatom. Szorongattyák torkomat - is a' fujtogató nyögésök.

KALAZIRIS: Azt gondolod talán: hogy midőn én - is leg - elsőben olvastam; magamat a' zokogástól meg - tartóztattam? Oh! de hogy tartóztattam! Mind - az' - által: sűrű könyveimnek csurogtában - is, szüntelen a' jó Istennek Gond - viseléséről gondolkodtam.

KNÉMON: Ezt itten tapasztaltad - is.

KALAZIRIS : Fájt szívem. De egyszer-'s-mind örvendöttem - is. Öröömnek oka az vala : hogy ily újságokra akadtam , melyeket soha életem' napjaiban nem remélhettem. Fájdalmamat pedig az gerjesztötte leg - inkább : hogy a' leánnak következendő szerencséjéről (ki-vévén az Istennek azon homájos szavait , melyeket a' szőnyeg alól hallottam) semmi más bizonyosat nem tudtam.

KNÉMON : Búsúlhattál , pedig keservesen , akkor - is ; midőn az emberi életnek viszontagságait volta - képpen fontoltad.

KALAZIRIS : Igen - is : A' szerencsének gyakorolt forgandóságát ennek a' leánnak hántt - vetett állapotjában (mint valami tükörben) világosan láttam.

KNÉMON : Istenem ! Minő nagy atyától születött ; és íme még - is mi szerencsétlenségre juthatott !

KALAZIRIS : Minő nevezetes Nagy országban termött ; és íme hová palántáltatott !

KNÉMON : De (a' - mi nékem leg - keservebbnek teccik) íme a' kiráji vérnek fattyú nevet adnak , és azt az otthonos életnél sokkal bátorságosabbnak ítélik.

KALAZIRIS : De az én szívemet az - is szorongatta ám , édes *Knémonom* ! hogy a' Leán' elmúlt életének napjait szer - fölött - való keserűségnek lenni gondoltam. És még a' következendő

dő állapotnak szerencsés vagy szerencsétlen aladalmát se dicsérni, se remélni nem mertem.

KNÉMON: Mire vetemödtél még - is?

KALAZIRIS: Minek - utánna mindenekről eleget gondolkodtam; és emberől - is ki - főztem a' környülménöket: el - tökéllöttem magamban: hogy felölle föl - vött szándékomban nem fogok késedelmeskődni; hanem az el - szökést mennél - előbb végre - hajtani. Ebben meg - állapodtam.

NEGYEDIK RÉSZ.

Karikléának biztattatása.

§. I.

Karikléa és Kalaziris.

KNÉMON: Tudom pedig: hogy midőn ezeket tudtára adtad *Karikléának*; az ő szívét föl - ébresztötted, és mindenekre reá - vöhetted.

KALAZIRIS: Minek - utánna, a' *Pójának* elolvasása után, hozzája mentem; láttam (szomorú magánossága miatt) a' hatalmas indulatoktól egészen el - nyomattatva lenni. Meg - volt ugyan benne a' jó ügyeközet; és az arra - való töreködés. Magát néha (hajlandósága ellen - is) föl - ébresztgette. De mivel minden tagjainak lankadtt bágygyadsága meg - vala; azt éppen - séggel meg - nem - győzhette. Hogy azokat, kik
mel.

mellette valának, ki-parancsoltam; úgy töltöttem magamat: mint-ha, egészségének vissza-szolgáltatássa végött, új könnyörgésöket kezdenék. Ezt észre-vévén, de nem igen kedvelvén, így szólla

KARIKLÉA: Ugyan hol löhettél ennyi üdeig?

KALAZIRIS: Ezt mi másszorra. Hanem most van az az üdő, melyben, tegnapi beszédünket folytatván, belső nyavalánkat ki-adgyuk; el-se-halgassuk azt az ígézőt, ki tégöd' (hozzád-való hajlandóságától kényszerítettvén) szemeivel megvert; és, ki mostanában (noha szavaidat nem hallja) jól tud mindeneket felölled.

§. II.

Karikléának szemérme.

KARIKLÉA: Add ide atyai kezeidet. Hadd illessem azokat hála - adó csókokommal. Oh ki-ne-vallasd velem gyászos szívemnek iszonyú gyötrelmeit: mivel ezeket amúgy-is tudhatod. Tedd velem azt a' jót: hogy szerencsétlen maradgyak azoknak el-hallgatásával, melyeket ugyan szenvedni vétök; de azokat ki-nyilatkoztatni annál nagyobb szégyön.

KNÉMON: Ezek a' szavak, *Karikléa'* nagy erkölcsjeinek valóságos tanúi. Íme! hogy tudta: mind tisztességösen el-födözni; mind szemérmatosan ki - nyilatkoztatni szerető indulatjait.

KALAZIRIS: De, mind-ezek igen gyarló jelek amazokhoz képpest, melyeket osztán szóllott,

av-

avvagy cseleködött. Én ugyan (hogy bibéjét nyelvére csalhassam) erősen rajta-voltam; midőn haza indulni akartam. De benne az okosság nagy vala. Végtere: így árulta-el még-is magát, de bibéjét nem igen mutogatván,

KARIKLÉA: Engemet pedig ki-mondhatatképpen emísztenek a'-rajtam-erőt-vévő gyötrelmek; és fő-képpen mostani forróságaim. De még jobban háborgat, és (lelkem' ösméretének szent széke előtt) sokkal inkább vádol az a' gondolat: hogy mind ezeknek elejét nem kívántam vönni — Istenem!

KALAZIRIS: Ki vele édes leánom. Atya előtt beszélsz; pedig olyas előtt; ki, egészségödnök vissza-tértte felől, minden tehetségével szorgalmatoskodik.

§. III.

Kalaziris' oktatása.

KARIKLÉA: Meg-győzött, édes atyám! Ojjas indulat, melyet ennek-előtte vagy soha nem ösmértem; vagy, ha föl-lobbantott, könnyen el-olthattam.

KALAZIRIS: Ezen magad' viseletével megbizonítottad azt: hogy benned az igazi erkölcsök nem csak meg-gyök-eresedhettek, hanem gyököt-is-verhettek. Két okokra nézve jól töszöd: hogy szerető indulataidat nem fitogtatod. *Elsőben*: minek terítenéd azt előmbe, melyet azon-kivül-is látok? *Másadszor*: ha, jövődölő tudomá-

mánom szerént, azt én nem látnám-is; minek piritanád-meg fiatal-pirosodat, annak emlégetésével, melyeket a' tisztességes Fehér-szeméjek eszesen el-titkolni szoktak.

KARIKLÉA: Köszönöm, édes atyám! hogy iszonyító szorongattatásimból ki-menteni, és talpra állítani kívántál. Immár úgy teccik: mint-ha semmi bajom nem lönne.

KALAZIRIS: Mind-az'-által: mivel immár, *Tedágenesnek* egyszeri meg-látásában, bizonyosan meg-vövödött szíved; és annak szeméjjét (a'-mit én, az Isteni sugárlásból, bizonyosnak tartok) szeretetödre méltónak állítottad: csupán arra intlek: hogy (lelköd' ösméretének le-csillapítása végött) hiteds-el azt-is magaddal: hogy első nem vagy, ki a' szerelem' indulatján köröszkül-léptetött, és meg-párosodott. Ezt pedig bizonyosnak tarcsad.

KARIKLÉA: Oh édes atyám!

KALAZIRIS: Sok méltóságos, nagy nemű és Nemzetű aszszonok, több szeméretes Szüzek tapasztalták ezeket, a'-miket te tapasztalsz. És pedig azok jó erkölcsűek voltak; ugyan-azért valami kacérságról nem-is gondolkodtak.

KARIKLÉA: Oh be üdvösségös dolog a' bölcs embernek okoskodássát hallani. Sokat tanulhatok csak egy szóból-is.

KALAZIRIS: Tudd-meg, leánom, azt-is: hogy az indulatok között leg-hatalmasabb a' szere-

re-

relem. Mert: azt tartják hathatósága felől: hogy az Istenekeket is meg-kerítheti. El-gondolhatod tehát: minő zabolára, minő vigyázásra legyen éjjel - nappal szükségöd.

KARIKLÉA: Hív tanítvánra találtál.

KALAZIRIS: Mind - ezeken fölül, azonn légy: hogy magadat el - ne - hadd. A' szerelmet nem érezni; ki - mondhatatlan boldogság. De, ha egyszer néki áldoztál; akkor osztán a' Bölcsességre támaszkodgy. Leg - szerencsésebb lehecc: ha a' *Kévéáncsiságnak* útálatos nevét el-törülhetöd; és azt a' törvénes *Házasságnak* böcsülletös nevével föl - cserélhetöd.

§. IV.

A' Házasságról okoskodás.

KNÉMON: Én ezt a' Leánt (mostani állapotjára nézve) szánakodásra méltónak lenni mondhatom. Ugyan, kérlek, hogy szívelhetted el utólsó javallásodat?

KALAZIRIS: Izzadni kezdött elsőben. Valami szorongatta szívét. De nem sokára megjavult, részszént azért: mert okoskodásomnak fontosságáról nem kételkedött; ugyan - azért: esze' hanyatlássát hamar föl - gyámolíthatta: részszént pedig azért: mert: a'-miket reméllött, azokról szorgalmatoskodni - is kezdhetött. Mind - az'-által észre-vöttem azt bennne: hogy magát (minek-utánna indulatait oly nyilvánosan ki-tanúlhattam) el-szégyőnlenni láccatott.

KNÉ-

KNÉMON : Oh kéméld - meg már egyszer szegén fejét. Bizonosan, ha többet szóllasz hozzája, faggatásodat ki-nem állhattya.

KALAZIRIS : Magam is - azt akarám: mert észre - vöttem változássait. Ugyan - azért: se *Teágenesről*, se a' *Házasságról*, se a' *Szeretetről* nem szóllottam osztán valamit. De, szívének akkori szorongattatásaiból egészen ki - akarván tisztúlni; ezeket mondotta

KARIKLÉA : Oh szentségös Atyám! *Házasságnak* mondhattuk - é azt: a' - mit mások, sokkal igazábban, *Kévéncsiságnak* mondhatnak? Javallhatod - é azt nékem, ki fiúi kötelességömet, és ahoz szoktatott akaratomat jól tudod: hogy magamat *Teágenesnek* társaságába adgyam? Tudod - é bizonosan: hogy ezt édes atyám megengedi? Avvagy talán azt javallhatod: hogy oly valakihez mennek, kit szívemből nem szerethetök?

KALAZIRIS : A' - mi *Teágenesnek* dücső társaságát illeti: előre ki-mondom az igazat: hogy ezt az Ifiú vezért minden bizonnal szerethetöd. De mi okra nézve titkolnám - el azt-is: hogy ő is szeret tégedet. Szeret (mondám), és talán sokkal hevesebben, sem - mint (szemérmed miatt) lehetőségösnek lenni gondolod. Tudhatod: mikor eshetett ez a' szövetség. Első látástoknak üdejétől fogva öszve - forrottak a' tí szívetők. Ő te benned azt csudállotta; a' - mit magá-

gában - is csudálkozásra méltónak lenni tapasztalt. Már most bátorságosan ki - mondom : hogy *Tedágenesnek* irántad - való föl - gyúlladássát nékem köszönhetöd. Én fúttam - föl a' szikrát: mert annak társaságában boldogságodnak tejességét látni láccattattam.

KARIKLÉA: Jaj-de *Karikles* atyám! Megengedi - é vajjon ezt a' Házasságot?

KALAZIRIS: Meg - engedi - é? Nem - é? Ő lássa. De én erre azt felelhetöm: hogy ez nem ő - rajta áll; hanem csupán te - rajtad.

§. V.

Karikléának tudósíttatása.

KARIKLÉA: Az Istenért mit mondottál édes *Kalazirisem*! Hogy - hogy állhatna csupán én rajtam, nem pedig édes atyámon a' törvénes Házasság? El - felejtötted talán: hogy én az én édes atyámnak engedelmes leánya vagyok?

KALAZIRIS: Az a' *Karikles*, kit te édes atyádnak lenni gondolsz; más Vő - legént röndölt számodra. Tudod - é kit? *Alkamenest*, Testvér húganak egygyetlen - egy Magzatját.

KARIKLÉA: Oh, édes *Kalazirisem*! régen meg - érzettem, régen meg - sajdítottam ezt a' méltatlanságot. Mind - az' - által: soha magammal el - nem - hitethettem: hogy, egy édes Atya, ki leányát valósággal szereti, azt a' Házasságra erővel kényszeríthesse. Ezt én, egy atyai szívvel meg - nem - egygyeztetethetöm.

U

KALA-

KALAZIRIS: Jól mondád édes leánom. Ezt bizonnára egy édes atya nem cselekedheti. De cselekedheti *Karikles*, aki néked nem atyád.

KARIKLÉA: Irtóztató Menny - dörgés! Egész testem rázódik — El - nem - tűrhetöm.

KALAZIRIS: Ide szem-füllel erre a' *Pójára*. Eredetődnek minden környülménjeit reá - varta anyád. Széles e' velágért nem adnám: hogy kezembe juthatott. E' nélkül semmire se mehettem volna. Tucc - é felölle valamit?

§. VI.

Karikléának szíve.

KARIKLÉA: Ha jól eszembe jut; hét esztendőös valék, midőn *Kariklest* leg-is-leg-elsőben láttam *Katadupában*. Oda-is (ha jól emlékezöm) egy *Szerecsen* hozott, kinek nevét *Sizimitresnek* hallottam azon majorban, holott eddig föl-neveltettem. Ő adta, a'-mint sajdítom, *Kariklesnek* a' *Póját*. Ez pedig azt (hogy el - ne - tépődgyön) egy ládikába zárta. Én egyebet erről nem tudok. *Kariklest* pedig meg - szoktam, és őtet édes atyámnak lenni gondoltam. Mond - meg, kérlek, hogy akadtál a' *Pójára*?

KALAZIRIS: Erről az - után - is - beszélgethetünk. Most csak azt akarnám tudni: hallottad - é valaha a' *Pójának* magyarázatját?

KARIKLÉA: Ugyan kitől hallottam volna? *Karikles* azt el - tötte. Soha osztán szemeimmel nem láttam; felölle semmit se hallottam.

KA-

KALAZIRIS: Mind Nemzetöd, mind Eredetöd reá - vagyon - varva.

KNÉMON: El-olvastad tudom előtte; megis - magyaráztad néki.

KALAZIRIS: El-olvastam, és szórúl-szóra meg - magyaráztam minden bötűket.

KNÉMON: Mi szívvel hallotta fényes eredetét? Örvendött - é rajta?

KALAZIRIS: Ezt én le-nem-írhatom. Mind-az'-által: azt bizonyosan mondhatom: hogy szemimmel láttam: minő méltósággal szökdecsoit orcájára a' Kiráj-kis - aszszonyi vér. Minő fölségös tekintettel nézett engemet. Ekkor ösmérte - meg magát. Ekkor tapasztalta igazaknak lenni azokat, melyekről valaha így gyanakodott

§. VII.

Karikléa' gyanúi.

KARIKLÉA: Ezeket nékem az én szívem régen ki-nyilatkoztatta. Észre-vöttem Nemes Vörömet. De moztanában a' valóságot éppen elhitette velem a' *Pója* — Oh Isteni Gond-viselésnek érozhetősége! — Oh édes anyám! — Oh szerelmes Gyámom! — Az Istenekre kérlek, édes *Kalazirisem*! Tucc - é valamit? avvagy hallottad - é hírét *Szerecsen* Országának?

KALAZIRIS: Nem laktam ugyan benne; de vóltam. Oda-is abból az okból mentem: hogy azoknak a' híres *Gimnozofistáknak* Bölcsességjüket magamévá töhessem. Jól ösmertem *Persindt*, édes

anyádat. Annak egész termete ; orcájának minden vonássai a' tiédhez hasonlók. Én-is ösméretös voltam ő-nála. Ő engem', a' többi *Bölcsék* között, meg-külömböztetött. Mert *Méroében* édes Szülőidnek házok nem egyéb; hanem a' *Bölcsességnek* oda-gyülekezete. Engem' anyád különösen szeretött: mivel *Égiptomi* nem utolsó tudományomat a' *Szerecsenek*' bölcsességével össze-vögyítöttem. Ugyan-azért: engömet a' *Gimnozofisták* között vakarcsnak lenni nem állíthatott. Tanultabbnak ítélték annál-is, kit ezelőtt neveztél, *Sizimitresnél*: ki akkor a' *Bölcsék* között leg-fiatalabb lévén, még-is leg-értelmesebbnek tartatott.

§. VIII.

Persinának szorgalma.

KARIKLÉA: Oh mondgyál még valamit édes anyám felől. Ezzel meg-újítod szívemet.

KALAZIRIS: Minek - utánna észre - vötte Anyád: hogy, *Méroében* nem hosszú mulatásom után, haza szándékozom *Memfisbe*; előttem az egész történetöt el-beszéllötte. Azzal fejezte-bé leg-szorgalmatosabb anyai szavait: hogy ezt a' Titkot az itt-lévő *Bölcsék* előtt se fő-dözte-légyen-föl. Sőt: még *Sizimitresnek* se akarta meg-mondani; noha ennek eszességében sokat bizakodik vala.

KARIKLÉA: Csudálatos dolog! Otthonosira nem bízhatta a' Titkot!

KALA-

KALAZIRIS : A'-mi több: meg-esküdtetött engem'-is, és így velem föl-fogadtatta: hogy Szerecsen Országban senkinek a' Titkot ki-nem jelentöm; ha itt találnék-is maradni.

KARIKLÉA : Édes Lelkem Anyám !

KALAZIRIS : Sírva fakadtt az - után, és, keserves zokogássai között, minden Istenekre, minden Szentségökre kérte atyaságomat: hogy a' Jeles Templomokat össze-futkossam, és kitanúllyam: elsőben ugyan azt: ha életödben vólnál-é ? az-után azt-is: minő Tartománban lennél ? Ezekre reá-köllött-állanom.

KARIKLÉA : Oh édes Anyám ! Oh én szerencsétlen Teremtés ! Vajjon hogy távozhattunk-e oly messzire egy-mástól ?

§. IX.

Persina' vélekedése.

KALAZIRIS : De édes anyád akkor avval a' gondolattal vala: hogy talán Szerecsen Országban maradtál, most-is ott tartózkodol. De noha eleget tudakozódott hol-lakásod felől; soha semmi hírdet nem hallhatta senkitől.

KARIKLÉA : Nem esött - é kétségbe ?

KALAZIRIS : Nem esött: mert én az isteni sugárlásokat éppen akkor érzvén; megjelentöttem néki: mind azt: hogy életödben lönnél; mind azt: hogy Görög Országba múlatnál. Kért osztán anyai szívességével: hogy mennél-előbb ki-keresselek, és alattomba haza-vigyelek.

Ezen ründölésseivei meg-nem-elégödvén; mind-gyárt akkor, követjei által, leveleket hintögetött Görög országban, melyeknek foglalvánjok az vala: ha ki néki Görög országból szép Szüzeket hozand; mind-egygyikének szorgalmatosságát bőven meg-jutalmazza.

KNÉMON: Most tudom imár *Nausiklesnek* gondolatjait: mért ügyeközött, tudni-illik, ama' *Tizbével Serecsen* ország felé. Hát *Karikléa* osztán mit cselekedött?

§. X.

Persindról tudósítások.

KALAZIRIS: Mit cselekedhetött volna egyebet a' szerencsétlen leán? Szüntelen fohász-kodott; és fő-képpen azonn töpreködött: ha édes anyjának ezt a' szivességét meg-hálálhattya - é valaha. Az-után, nem sok üdő múlva, így szollíta - meg

KARIKLÉA: Hát te, édes anyám körül, nem láttál - é valakit sürögni; vagy öcsémet, vagy pediglen húgomat?

KNÉMON: Erre azt felelhetted néki, a'-mit vagy tapasztalásodból tudtál, vagy annak édes anyjától hallottál.

KALAZIRIS: Azok az irtóztató gyötrelmek, melyeket leánjának ki-tétele után, szenvednie kellett édes anyádnak, a' gyermek-hordozást meg-nem-engedhették. Erősen el-tökéltötte magában: ha - hogy egyszer ki-tétetött le-

leánját kebelébe vöheti; annak születése' környülménjeit (minden halogatás nélkül) meg-fogná jelenteni édes atyádnak. Reménlené-is: hogy őtet meg-engeszteli, és Kegyesé töszi.

KARIKLÉA: De vajjon mi-képpen töheti? El-intézött - é akkor - immár valamit?

KALAZIRIS: Jól kérdözöd, édes *Kariklém*: mert éppen én-is e' kérdésöket töttem édes anyád előtt. Ő erre azt felelé: hogy ennyi-üdeig-tartó tisztességes jámbor életje, akkori ártatlanságának tanú-bizonsága-löhetne; és lönni-is fogna.

KARIKLÉA Ezt ő jól-is gondolta.

KALAZIRIS: Sött: azt még inkább meg-fogná bizonyítani ezen el-veszött édesleánjának csudálatos, és igen váratlan haza-jövedele.

KARIKLÉA: Ez-is igaz lehet.

KALAZIRIS: Végtere: örömmel fogná megtölteni édes atyádat az az édes gondolat: hogy, nem-reméllett kedves leánjának tulajdon méhéből, országának igazi örökössét várhatná.

KARIKLÉA: Oh, szerelmes anyám! Köszönöm anyai Gondoskodásaidat!

KALAZIRIS: Több ilyeket-is beszéllett; de mind - azokat elő - hozni se üdöm hozzá, se kedvem.

KARIKLÉA: Édes *Kalazirisem*! csak azt akárnám mostanában tölled hallani: miként eresztött-el magától?

KALAZIRIS: Ha igazán ki - akarom mondani; igen nehezen. De el - eresztött még - is. Újra, meg - meg újra esedezött előttem: hogy téged' föl - keresselek; és *Méroébe* vissza - vigyelek.

KARIKLÉA: Oh be érzékeny anya.

KALAZIRIS: Ezekkel meg - nem - elégödven; meg - esküdtetött a' *Napra* (nemzetségtek dűcső szerzőjére): hogy, kéreessenek bé - töltéssére, minden tehetségömből iparkodni fogok. Így jöttem tehát (*Memfisbe* se menvén) Görög ország felé. Meg - értvén pedig az Isteni sugár - lásokat (hogy, tudni - illik, *Delfusban* műlatnál) azért siettem ide: hogy haza vigyelek.

Ö T Ö D I K R É S Z.

Ismétt új Röndölésök.

§. I.

Új Tanakodások.

KNÉMON: Csak egygyet kívánnék valósággal meg - tudni: ha igazak voltak - é mind - azok, melyeket, *Karikléa* előtt, annak édes anyjáról, és a' vele - való beszélgetésről; végtére a' leán - nak *Delfusban* - léttéről oly mesterséggel, és merészséggel szóllottál?

KALAZIRIS: Nagyobb részszére nézve igazak. Mind - az' - által: a' - mit a' leán előtt költöttem; azért raktam oly pompásan eleibe; hogy
a'

a' Haza - menetelre annál - inkább reá - vöhessem. Mert : Isten és Velág előtt , nem tehettem volna nagyobb jót : mint - ha a' leánt , édes anyjának kezei közé magam szolgáltattam volna. Ezt pedig el - intéztem vala.

KNÉMON : Tudom pedig : hogy erre a' leánnak kedvét föl - inditottad.

KALAZIRIS : Minek - utánna ama' beszédjeimet egészen el - mondottam előtte ; egy kevesé hallgatott : mint - ha arról gondolkodott volna : higgyön - é tökéletössen minden szavaimnak.

§. II.

Karíkléa' furasága.

KALAZIRIS : Ezek - utánn haza kívánczozom vala : mivel , az előbbennek ki - nyílása után , úgy teccött : mint - ha eleget töttem volna akkori kötelességömnek. Azomban így szóllított meg , elég furán ,

KARIKLÉA : Ha az Istennek sugárlássa által ki - tanulhattad : hogy *Delfusban* múlatok ; minek - utánna ide érköztél ; mért késtél ily sokáig háza - vitelömmel ?

KNÉMON : Ugyan jól bele - vágott a' fába. Mit felelhettél erre hirtelen ?

KALAZIRIS : Késtem (mondék) mivel késnökölletött. Haza - vitelödhöz nagy okossággal óhajtottam kezdeni. Hallgattam a' dolog velejéről mind - addig : még azt a' *Póját* kezeimbe

vöttem. Ennek meg-mutatással, szavaimnak nagyobb hitelét remélhettem előtted. Ugyan-azért meg-se-csalattattam. Vedd csak gondolóra környülménedet. Ime Leánom! Meg-akarnak kéretni *Alkamenesnek*.

KARIKLÉA: Hamarébb le-szálok síromba; mint vele öszve párosodom.

KALAZIRIS: Te ugyan ezt a' Házasságot igazán meg-vethetöd: mivel *Karikles*, esküvése ellen cselekszik. Föl-fogadta: hogy tégedet eredeti szép Szabadságodban meg-tart; és nem fog avval öszve-párosítani, a'-kit nem szerecc. De én itten az erőszaktól-is tartok.

§. III.

Úti szándékok.

KALAZIRIS: Látod tehát, édes Leánom: hogy innent el-illantanunk kölletik. Hazádba viszlek! Meg-látod Nemzetségödet! Meg-látod (ha még élnek) édes Szülőidet. *Teágenest* tulajdonoddá tőszöd! Veled el-menni kívánkozik! Sőt: meg-vetvén Kiráji eredetét, veled úgy-is (mint köz-eredetű Szeméjjel) holtta-iglan el-élne.

KARIKLÉA: Én-is, vagy *Teágenesé* lések! vagy Senkié se!

KALAZIRIS: Parancsolta-is *Apolló*: hogy egygyütt mennyetök. Mert: minő értelmei lögyenek a' Jövendölésöknek; a' Gyerökök-is éneklük. Az Istennek pedig engedelmesködni köll.

KA-

KARIKLÉA : Mivel tehát a' bújdosásra, a' Szarándokságra kényszerítettünk (azt pedig Te-is javallod, és én néköd mind-ezöket el-is-hihetöm), legyen úgy; a'-mint akarod. Lássátok *Teágenessel*: mi-képpen hajthattyátok végre okos intézeteitöket.

KALAZIRIS : Elsőben-is töttesd magadat: mint-ha *Alkamenest* nagyon meg-szeretted volna, és hozzája menni akarnál.

KARIKLÉA : Az Isrenre kérlek! Ugyan hogy kívánhatod ezt töllem?

KALAZIRIS : Való ugyan: hogy *Alkamenest* *Teágenesnek* elejébe tönni (noha bár ez tötetésből esik-is), türhetetlen gondolat. De mivel egyszer magadat immár hatalmam alá vetőtted; és magaddal, hogy javadra ügyekszöm, el-is hitetted: ebben-is engedelmesködnöd köll.

KARIKLÉA : Én ugyan, javallásodnak fontosságáról éppen nem kételkedöm. Mind-az'-által: igen örömet tudnám előre, ezen szinlélsömmel hová célozol?

KALAZIRIS : Ezt én néked mostanában meg-nem - mondhatom. Ha azon intézet, mellyet ennek ki-gondolássával mostanában sürgetők, szerencsésen el-sül; az egész remek - munkát örö-mestebb fogod hallani.

KARIKLÉA : Mért nem most?

KALAZIRIS : Mert: ha egyszer előre megszaglottak valamit a' csuda-eszü Fehér-szemé-

méjek; a' végbe-vitelben igen túnyák; és nagyon szoktak késedelmeskődni. Ha hirteleniben hozzá-fogtak-vólna; szerencsésebb végét tapasztalták vólna.

KARIKLÉA: Elég világosan.

KALAZIRIS: Csak azonn légy: hogy tanácsom' kövesd; mindenben ugyan, de fő-képpen *Alkamenes'* házasságának meg-ígéréssében. A' többit reám-bízd. Híröm nélkül *Karikles* se fog a' dologhoz nyúlni.

KARIKLÉA: Igen-is: el-fogadom javallásodat. De nem tudom: mi okomra nézve, kicsordúlnak nem reméllött könnyveim.

§. IV.

Kalaziris Kariklessel.

KNÉMON: Szegén *Karikléa!* Meg-érzötte talán azokat a' nyomorúságokat, melyek ebből az ígéretből következtenek.

KALAZIRIS: Akár-minő oka löhetött *Karikléa'* könnyvezéssének; de én szeme' csöpjeit világosan láttam. Azokon pedig nagyon megindúltam. Alig léptem-ki háló-szobájából (mert hogy bátorságosabban szölyunk, oda-vevők magunkat); íme *Kariklest* látom szomorúan állani. Le-csüggesztötte fejét-is.

KNÉMON: Ugyan mi lölhette az Öregöt?

KALAZIRIS: No (mondék) Barátom! hol az áldozat? El-kölletött vólna eddig végeznöd, es hálákat adnod a' Hatalmasoknak, hogy
leá-

leánodnak szívét meg-fordították. Szeret immár a' Kegyes! Pedig *Alkamenest* szereti. Nagy munkámba tölt; de végtére meg-lött. Te pedig könyveidet hullatod!

KARIKLES: Hogy ne hullatnám? Egy-gyetlen-egygyemet, kit életömnél-is inkább szerettem, el-ragadták töllem; és más valami meszsze-országokba hurcolták.

KALAZIRIS. Mit mondottál Atyafi! Talán engemet késérteni akarsz?

KARIKLES: Szent igazak, a'-miket mon-dottam. Ha-csak igazakat jelentöttek ijesztő álmaim. *Apollónak* kezei közül ki-szabadúl vala egy *Sas*, mely, leánomat föl-kapván, őtet e' vé-lágnak oly egy részsze felé emelte, mely az Isteneknek fekete Bálvánjaikkal meg-rakodott vala. Közttem, és köztte végetlennek láccatott a' ször-nyü távozat. Sok utakat el-járván, meg-találtam végtére; de soha többé vissza-nem-vöhettem.

KNÉMON: Tudom bizonyosan: hogy magad-is által-láthattad, mit jelentöttek az álmok. Tudom még-is: hogy orrára nem kötötted a' magyarázatot. Ugyan minő enyelgéssel forgolódol vala mellette?

KALAZIRIS: Fördöt a' gyerökkel egygyütt ki-önteni nem szoktam. Hanem (mint-ha neheztelnék reája) erősen meg-támadtam az Öregöt. Pap vagy (mondék), pedig azé az Istené, ki a' többi között leg-hírösebb Jövendölő. Annak

valósága szerént, még se tudod az álmot szerencsésen meg-fejteni.

KARIKLES : Talán még-is?

KALAZIRIS : Hiszen a' *Sas* mindenkoronn jót jelent, fő-képpen a' házasságnak dolgában. Tudni - illik; ha vagy maga, tulajdon szeméjében, meg - jelen; vagy a' Menyet külső Országokra emeli.

KARIKLES : Adgya a' jó Isten: hogy az álmot nálamnál eszesebben magyarázd.

§. V.

Kalaziris' fortéjja.

KALAZIRIS : Hát osztán : sok útakon eljárván, föl-nem-találtad-é ismét édes leánodat? Mi löhet ennél kedvesebb? Én e' történetön magam örvendök; Te pedig nem csak megváltoztattad kedvedet, hanem bizontalanra - is magyarázod a' bizonyost. Haggyunk az Istenökre-is valamit. Mí azonn lögyünk: hogy leánodat föl-vött szándékában meg-erősicscsük.

KARIKLES : Gondolod tehát azt: hogy húgom' fiához csak hajlandósága-is löhessön?

KALAZIRIS : Nem csak gondolom; hanem valósággal tudom-is. Csupán egyre kérlek. Azokból a' kincsekből, melyek vele ki-tétettenek, reméllöm: meg-maradtanak nálad némejek; úgy-mint: vagy arany láncok, vagy arannyal-hímzött öltözetök, fényes kövek, és más e'-félek.

KARIKLES : Meg-vannak mindenek.

KALA-

KALAZIRIS : Mind-azokat a' leánnak kezeibe add, azon szín alatt : mint-ha *Alkamenes* mátka-tálul küldené. Ha más nem, a' győzhetetlen szíveket-is meg-győzik a' nagy ajándékok. Ez még nem elég. Szükség a' Lakadalmat egy-nehány napokra halasztanod. Ebből az a' következés: hogy a' mesterséggel el-készített szeretet leánodba bé-hat, és természetessé válik.

KNÉMON : Ugyan reá vöhetted - é ?

KALAZIRIS : Elég az : hogy ki-pusztította magát a' máséból, és törvénes Örökösének vissza - állította a' nem - magájét.

HATODIK RÉSZ.

El - meneteli Készület.

§. I.

Úti gondolat.

KNÉMON : Nem azért mondom, Tiszteletös Öreg! mint - ha Tanú-bizonságommal meg-kévénnám erősíteni bölcsességödet. Távul legyen töllem ez a' vak - merészség. Meg-köll még-is vallanom: hogy ebben a' végső intézetödben nagy okosságod' látom. Nem-is kétlem: hogy követ-között intézeteid-is azon egy úton jártanak.

KALAZIRIS : Te talán azt gondolod, *Kné-mon!* hogy előbbeni föl-tételeimben ravaszsággal éltem. Ne szabj reám ezen mértekkel. Úgy bán-

bántam *Kariklessel*, mint szakácsok az ételökkel szoktak. Ők azokat gyöngén meg-sózzák: hogy jobb ízűek legyenek. Azonn voltam: hogy gondolataimat természetesen végre hajthassam.

KNÉMON: Én erről nem kételkedtem.

KALAZIRIS: De annál inkább nem fogsz kételkedni; ha a' következőt meg-értöd.

KNÉMON: Ezt pedig nem csak kívánom; hanem óhajtom - is hallani.

§. II.

Kalaziris Teágenessel.

KALAZIRIS: Ezeket így el-végezván; össze - kerültem *Teágenessel*, és tölle azt tudakoztam: hol lönnének azon emberei, kik ama' *Pompánál* jelen-vóltanak? Mert: ezeknek egygyütt - munkálássokat szükségösnek lönni gondoltam. Erre így felele

TEÁGENES: A' Fehér-szeméjek valamenyenien haza mentenek. Azért eregettük pedig előre: ne-hogy a' Férj-fiakkal-való útazás megterhelje tagjokat. De Vitézeimmel nem oly könnyen bánhatok. Mind csak azt kérdik: mi dolgok volna *Delfusban*? mikor mennénk vissza *Tessáliába*? Ha jelen-nem-vóltam, morgolódtak-is, és arról panaszkodtak: hogy itt a' drága-üdőt oly hasztalanul töltenék.

KNÉMON: E' nem jó reménség.

KALAZIRIS: Én pedig amazokat hallván, nagyon örvendöttem: mivel katonáinak únalmaikat hasz-

hasznomra fordítani akartam. Elejébe adtam tehát minden gondolataimat. Osztan pedig: mitévő legyen Lovanccaival, nagy szorgalommal meg-tanítottam.

KNÉMON: Örömet tudnám előre.

KALAZIRIS: Mire tanítottam pedig; azt mostanában ne kérdözd. Osztan fogod meg-tudni. Meg-hagytam azt - is: hogy, ha szükségét láttya; szemem' járattyára ügyellyön; mindenkor ugyan, de fő-képpen akkor: midőn az el-szökésnek jele adatik. Mert: hogy el-szökjünk, azt magamban meg-másolhatatlanul el-tökéllöttem.

§. II.

Tirusi vendégek.

KNÉMON: De az el-szökésnek környülményeiről még eddig semmit se szóllottál.

KALAZIRIS: Ezeket még-ekkor csak a' jó Istenek tudták. Hogy én-is tudhassam; egyenesen *Apolló* templomába mentem. Talán (mondék) meg-könyörül rajtam az Isten? és meg-jelenti azt, a'-mit észszel föl-nem-érhettem. Kész vala jó-vólttával a' nagy irgalmú, szokott-is azok iránt lönni, kik bizodalmokat benne hejheztenek. Meg-előzte kérdésömet avval a' felelettel: melyből világosan ki-vöttem: hogy el-szökésünk az Ő akaratja legyen.

KNÉMON: Maga szóllott-é *Apolló*?

KALAZIRIS: Noha nem maga; még-is az övének lönni gondoltam. Mert, midőn templomá-

hoz közelítöttem; meg-tartóztatott egy valami szózat, rövid ugyan; de ily köllemetős hanggal: *Siess: a' Vendégök várnak.* És íme! a' templomnak kerülete mellett, idegen emberekre találtam, kik akkor *Herkules'* tiszteletére különös éneköket dallottak. Hogy ezöket meg-láttam: ama' szózatot bé-tejjesödöttnek lönni gondoltam. Hogy hozzájok érköztem; jó szívvel fogadtanak. Le-ültettek egy csudálatos Ágy-székre, melyet *Mirtus'* és *Laurus'* leveleivel föl-is-ékesítöttek.

KNÉMON: Ne légy kérlek az ijekben hoszas. Csak azt akarnám mostanában meg-tudni: a' Vendégök kik voltak? 's-mit akartak ottan?

§. IV.

A' vendégök' ki-volta.

KALAZIRIS: Éppen ezt akarám mondani. Minek-utánna jól laktunk; meg-kérdözém Őket magam-is: hová valók? mit akarnának *Delfusban*? Mert illő dolognak véltem: hogy kiknek savokkal éltem; főzéssök' módját meg-tudgyam. Ama' mondott kérdéseimre így felele a'

KORMÁNOS: Mí mind-nyájan *Feníciában* lakunk. Városunk' neve *Tírus*. Azon *Kartágóba* ügyekszünk, mely *Áfrikában* fekszik. Rakva hajónk *Feníciai - Indiai - Szerecseni* szép nagy áru Holmikkal. Mind-ezeket cserére ide-tova hordozzuk. Itt akaránk elsőben mulatni. De főköppen azért: hogy *Tírusi Herkulesnek* tiszteletjére vendégösködgyünk.

KALA-

KALAZIRIS : Mi végre ez a' Vendégség ?

KORMÁNOS : Mert íme ezen Ifiat, ki itt az asztal-főnél le-telepődött; Baj-vívó koronával meg-tisztelték a' *Delfusiak*. Hálákat akartunk adni *Herkulesünknek*: mivel ekkor *Tirusunk* megelőzte *Delfust*.

KALAZIRIS : Az ijen Kereskődő Ifiat mi vihetette a' Baj-vívásokra ?

KORMÁNOS : Midőn, *Máleát* el-hagyván, *Kefaléne'* Szigetjébe érkeztünk; meg-álmodta azon Ifiú: hogy, ha *Delfusba* menne, valamejik *Pithiai* Bajban győzedelmes lönne. Hogy az álmot Isteneiktől vötte; bé-töltte után nem kételkedtünk.

KALAZIRIS : Örvendök Fiam! hogy szerencsés löttél. Fő-képpen azt magasztalom benned: hogy, ki nem régönn szegődtél a' Kalmárok közé; a' Bajnokok között első nyertes löttél.

§. V.

Úti-foglaló.

KORMÁNOS : Hogy a' győzedelmet meghálálhassa; azért indította ezt a' vendégösködést. De ki-is-telt ám tőlle. Ha jó szelünk támad, még ma el-megyünk.

KALAZIRIS : E' néktek szántt akaratotok ?

KORMÁNOS : Nem löhet külömben: mert, fő-kép' a' tengörön, kinek üdeje van, élete-is van.

KALAZIRIS : En pedig, ha meg-engeditök, veletök utazok. Útom pedig (némej dolgaimra tekintve) *Sicíliába* vagyon.

KORMÁNOS: Mi ugyan ezönn meg-nem-üt-közünk : mivel amúgy-is, ha *Áfrika* felé evezünk, *Siciliától* nem messze távozzunk. Terhünkre se léssel: mivel, a'-mint latom, Görög ember vagy; az-után *Bölcs-is*; végtére *Isten' embere*.

KALAZIRIS: Indulásunk' üdejét nem löhet-ne-é a' holnapi virradóra halasztani?

KORMÁNOS: Kész pénzért, 's-a' te kedvedért igen-is. De továbbra ne halaszd: mert mi röggel (hajnal' hasadtta előtt) igen örömost élünk ama' szelekkel, melyek akkor a' Föld' aljából erednek: mert meg-fekszik vitorjainkat.

KNÉMON: Ebben maradtatok tehát?

KALAZIRIS: Ebben igen-is. Föl - vötték a' foglalót, meg-is-ígérték: hogy virradóig böcsületösen meg-várnak.

§. VI.

Készülgetések.

KNÉMON: Én bizonnára által-nem-láthatom azt, a'-mi ezekből következhett. Ott löhettél más Nap' virradóra?

KALAZIRIS: Meg-ígértem nekik igen-is: hogy, ha nem hamarébb, virradóra még - is, bizonyosan ott termök.

KNÉMON: Sok szerencsét az útra; szerencsés föl-virradásokat-is.

KALAZIRIS: E' tökéletes el-végezésöm után, ott-hagytam a' Vendégösködőket, kik még az-után-is sípokkal-dobokkal, és más e'-félekkel

gyö-

gyönyörködtették magokat. Az ebédlés után, leg-fő-képpen az *Assíriusi* szokást követték: vagy könnyű vágatással föl-szökdecsvén; vagy ismétt térdjeikkel a' föld-színre le-húllván; sótt néha; mint-ha isteni ihlelésökkel tele-teltek volna, körös-körül-forogván.

KNÉMON: El-készültetök az-után?

KALAZIRIS: Én a' vendégösködésből egyenesen *Teágeneshez* mentem; és, mi tévő legyen, meg-tanítottam. Az-után *Karikléához* léptettem. Ennek-is eleibe adtam mindeneket; és az útra el-készítöttem. Midőn szobájába bé-értem; akkor azt a' mátka-tálat nézőgette, melyet (*Alkamenes'* nevével) *Kariklestől* ajándékba kapott. Ily tökéletössen el-röndölvén mindeneket, haza érköztem.

HETEDIK RÉSZ.

Ejtszaki lárma.

§. I.

Karikléának el-ragadttatása.

KNÉMON: Gondolom: hogy ez-után-is mindekben szolgált a'-jó-kedvű szerencse.

KALAZIRIS: Hogy az Éj-fél el-jött; előbbeni intézetöm szerént, *Teágenes* (ama' válogatott lovanccaival egyetemben) *Karikléa'* házat el-lepi. Olly kegyetlen nagy lármát indítottak: mint-ha nem csak ólalkodó Tolvajok, hanem valóságos

Haramják - is volnának. Nagy hevekkel csattogtatták a' Paisokat; és ezzel a' népet úgy el-ijesztették : hogy fejüket se mernek az ablakon ki-dugni.

KNEMON : Hát *Karikléa* ekkor ?

KALAZIRIS : Annak ajtaját (mivel se bé-zárva , se bé-kalatolva nem vala) könnyen megnyitották. Mivel mindenét el-készítötte , 's magát is édes-örömet el - fogattatta , ötet a' szobából ki - vitték ; és a' paisoknak ismétti össze-veréssével , a' városnak egy alattomos tájjé-kára vezették. Itt a' láрма egyszeriben megszűnt. Kiki arra ment, a'-merre röndöltetött.

§. II.

Knémonnak csudálkozása.

KNÉMON : Soha, még a' velág, ily lármazó ragadást. Hiszen mások alattomban lopnak , tí, mint a' macskák , éj-fél-kor-is bernyákoltatok. Nem vöttek - é észre a' *Delfusiak* : hogy mindezek csupa tünemények vóltanak.

KALAZIRIS : Vöttek-é ? nem-é ? Ők lássák. Én akkor velek nem igen sokat gondoltam.

KNÉMON : Hát osztán mi következött ?

KALAZIRIS : *Karikléának* el - emeltetésse után , azok a' Lovancok , kik , *Teágenesszel* együtt , *Karikléára* estenek ; a' *Lókrusi* és *Etéi* högyek' tájjára (a' parancsolat szerént) hirtelen el - lovaglottak ; és onnatt , egyenesen *Tessáliába* vágattak. *Teágenes* pedig és *Karikléa* (valamint őket meg-tanítottam) az én hajlékomba jöttek.

KNÉ-

KNÉMON : Én ennek a' történetnek okát soha meg-nem - foghatom. El-ragadgyák (Uram) azok az éjji Bagjok eme Fülemület ; és ismétt-el-eresztik. Ez előttem nem vitézségnek ; hanem pajkosságnak jele. Hiszen : hogy *Karikléa* és *Teágenes* hozzád jőjjenek ; annak végbe - vitelére lármát ütni nem kellett volna.

KALAZIRIS : E' lármának okát az-után fogod meg - tudni. Hallyad csak, *Knémon*, mi történt vala ez - után.

KNÉMON : No-hát : mi lölt bennetöket ?

§. III.

Teágenes' esedözése.

KALAZIRIS : Minek - utánna Fiaim hozzám érkeztek ; térdjeikre esvén , néma jelekkel kérni láccattak : hogy ezen környülménjeikben segítségül legyek. *Karikléa* föl - nem-emelhette szemeit, mint-ha akkor-is szegyönlötte volna azt : hogy szántt akaratból el-ragadtatta magát. Leg - első volt , ki így szólhatott ,

TEÁGENES : Édes *Kalazirisünk* ! Védelmezz bennünket , kik , a' te röndölésöd szerént , a' szarándoskodó életre el- készülve vagyunk. Távul édes Hazánktól , távul test - véreinktől ; hogy csak életünkben meg-maradhassunk , mindenünkből ki-fogytunk. Védelmezz (mondám) bennünket , kiket a' szerencse föl-fogott , és csavargóba vött ; de a' szent szeretetnek arany láncca egybe-forrasztott. Mí ketten ugyan (ben-

ned hejheztetvén bizodalmunkat) mind tűznek , mind víznek néki eredünk.

KALAZIRIS : Ezeket hallván , nagyon megszántam szegényeket ; és , nem annyira testi , mint lelki szemeimmel meg-is-sirattam. Ők erről semmit se tudhattak. De én , könyveimnek ki-csordúlta után , meg-könnyedni láccattam. Azonn voltam : hogy hozzám - való bizodalmokat megerősícssem. A' jó ki - menetelnek bizonyosságát elejökbe terítvén ; velök el-hitettem : hogy az Istenek , magok' munkájokat soha félbe-szakasztani nem szokták.

§. IV.

Karikléa' okossága.

KALAZIRIS : Ezeket így el-végezvén , megparancsoltam nekik : hogy itt-hon maradgyanak. Mert nekem (a' hátra - maradtaknak el-igazitására nézve) el-köll-vala - távoznom. Megintöttem végtére : vigyáznának magokra : ne-hogy itt-léttöket észre vögyék a' szem-fülesök. Minek előtte el-mentem ; meg-fogta köpönyegöm' szárnyát , és ezöket mondotta

KARIKLÉA : Ez lönne valóságos jele törtévéntelen föl-adattatásomnak ; ha engömet mostanában itt hagynál , és csupán *Teágenesnek* hitelére bízna. A' nyilvános szerető soha a' Szüzségnek jó őrzője nem vala ; fő-képpen akkor , midőn magára hagyattatott.

KNÉMON : Ime a' leánokban - is a' *Férfiség.*

KALA-

KALAZIRIS : De azon ítéleteiből még-jobban ki-teccött a' *Férfiség*, melyeket így jelentött

KARIKLÉA : Ennek a' szobának küszöbjét által-nem-hághatod addig; de által-hágni se hagyom: még *Teágenest* (mind erre az üdöre, mind a' következőzendőre) meg-nem-esküdtetöd: hogy, még hazánkba érünk, addig engem nem illet; vagy (ha jó hazámtól el-tíltanak az Égiek) leg-alább addig nem bánt, még magamat, szántt akaratomból, birtoka alá nem vetöm. Ha erre meg-nem-esküszik; vele egy földél alatt nem lakom; nem-is lakhatom.

KNÉMON: Oh ha sok ily-gondolatú Szűzeket teremtene az Isten!

§. V.

Teágenes' okassága.

KALAZIRIS : Ekkor kezdöttem én-is *Karikleának* okosságát, tisztességét, és tündöklő erkölcsjeit nagyra böcsülleni. Reménködésének okát nagyon meg-dicsérvén; azt bé-kévántam tejjesíteni. Föl-fúttam tehát hamarjában a' tüzet; arra töménjemet hintvén, melléje vittem *Teágenest*. Erre (nagy-méltóságú tekintetökkel; és mint-egy neheztelve) így szólla

TEÁGENES : Igen sajnálom: hogy egy kiráji Ivadék nem hihet egy kiráji vérnek más-képpen; hanem, ha előre őtet meg-esküdteti. Fáj az-is, és szívem nagyon szorongatódik azért-is: hogy el-vétetött töllem az a' köllemetes al-

kalmatosság, melyben szántt akaratomból megmutattam volna azt, a'-mire mostanában esküvéssel kényszerítettöm.

KARIKLÉA: Meg-bocsáss; ha meg-bántottalak; leg-alább meg-bántani nem akartalak. Erkölcseidet ily magos pócra föl-emelődötteknek lönni nem gondolhattam. Immár nem kívánom esküvésödet.

TEÁGENES: Én pedig *Delfusi Apollóra*; *Efezomi szent Diánára*; *Vénusra*, és a' *Szerelemre* esküszöm: hogy mind-azokat hitelesen megtartom, a'-mikre *Karikleától* kérettetöm.

KARIKLÉA: Esküszöm én-is (ugyan azon Isteneken kívül) *Ízisre*, és a' *Fényes Napra*, *Nemzetségem' atyjára*: hogy *Teágenesnek* tiszta szeretében állhatatosan meg-maradok.

§. VI.

Kalaziris Kariklesnél.

KNÉMON: De te talán, az esküvés után, otthon nem maradtál?

KALAZIRIS: Éppen nem maradtam; hanem egyenesen *Karikleshez* mentem. Tele volt házá-
nak minden szöglete félelőmmel, zsibajjal, és
jajjal. A' Polgárság' Eleje hozzá gyülekezött.
Körül-vöttek őtet; de a' sírásnál egyebet nem
cselekedtek.

KNÉMON: Mi lölhette ezeket?

KALAZIRIS: Azt fájlalták fő-képpen: hogy
semmi ojjas vétkét nem tapasztalták, melyért
leán-

leánjának el - ragadtatássát meg - érdömlötte volna. Csak pityeregtek tehát mellette, de tanácsot adni nem tudtak.

KNÉMON: Te, tudom, nem pityeregtél.

KALAZIRIS: Sőt hangosan meg-támadtam őket. Hallyátok (mondám) ti élhetetlen sírók! Sivítók! és pityergő Emberek! meddig ültök itt, hasonlóbbak az el-zsibbadtakhoz, a' Némákhoz, a' haszontalan herékhez. Mint-ha a' szerencsétlenség árendába - vötte volna kócsagos eszötöket. Mért nem siettök inkább a' Tolvajok ellen? fegyverben nem öltöztetitek az izmosokat? Mért nem fogjátok - meg? mért nem akasztyátok - föl azokat, kik az egész várost ily törvéntelenséggel gyalázzák?

§. VII.

Karikles' panasza.

KARIKLES: A' szerencsétlenséggel üstökbe nem eredhetök. Akár mit tegyek; ezt immár el-nem-fordíthatom. Nyomomban *Apollónak* haragja. A' mái napnak el-alkonyodtta' tájában (szokásom ellen) föl-nyitottam annak szőnyegét; 's - azt láttam, a' - mit látnom nem kellett volna. Tüstént meg-jövendölte *Pithia*: hogy még ma el-vesztöm azt, a'-mit el-vesztenöm nem kellett volna. Mind-az'-által: szabad a' vita az Istenekkel-is. Nem egyebet; hanem csupán azt az egygyet óhajtanám meg-tudni: kik legyenek azon rabló ellenségeim?

KALA-

KALAZIRIS: Bizonosan a' *Tessalok*; és azoknak Vezérjök *Teágenes*.

KARIKLES: Magam-is abban a' vélekedésben vagyok; de mit cseleködgyem velök?

KALAZIRIS: Üss rajtok mennél-hamarébb. Küldgy embereket a' város' úccáira-is. Talán egygyet-kettőt meg-szoríthatnak közülök; mivel mind-nyájan ily hamarsággal el-nem-takarodhattak. Gyűjcsd-össze az-után a' város' Nagyjait: hogy ründölésöket tögyenek a' tolvajoknak úton-éresök, és el-fogások felől. Ennél jobbat nem javasolhatok.

KARIKLES: Köszönöm, édes *Kalazirisem*! Igen jót javallottál. Azon leszek: hogy éppen úgy cseleködgyem.

NYOLCADIK RÉSZ.

Delfusi Zúr-zavarok.

§. I.

Karikles beszédgye.

KNÉMON: Én ugyan (ha *Kalaziris* löttem volna) akkoron azokat *Kariklesnek* soha nem javallottam volna. Inkább titkolnod kellettött volna a' Ragadót; mint csínjét ki-jelentenöd. Ennek okát meg-nem-foghatom.

KALAZIRIS: El-fogadta tehát *Karikles* ama' javallásomat. A' Város' Nagyjai tüstént megfú-

fúvatták a' Lárma - trombitát, és így az egész népet össze-csődítötték. A' Városnak széles Palota - szobája éjtszakai Játék - színre változott-nak lönni láccatott. Közepére állván *Karikles*, és mind - egygyikének könyveit meg - érdemel-vén; maga' fejére port vetött, és így kezdötte siralmas Panaszjait:

Kedves Atyámfiai!

Nemes szívu Polgárok.

Talán azt Gondollyátok felöllem: hogy én itten csupán magam' bibéjét fájlalom; és azért hívattam ide a' Város' Nagyjait: hogy esetemen szánakodgyanak. Korán sem úgy van a' dolog!

Mert noha én mostanában ojjat szenvedek, mely a' halálnál - is türhetetlenebb (Házam el-hagyatva — vagyonom el-pusztúlva — mindenem föl-forgatva lévén, egészen le - gyalázottnak lenni láccatom); még se siránkozom úgy - an-nyira magam' keservén (mivel oly réményiség-ben vagyok: hogy mind - eddig leánomat el-ve-szettnek lenni nem gondolhatom); mint a' Ne-mes városnak böcsületét féltem.

Erre - való-nézve, tejjes szívemből óhajtom: hogy azokon a' tolvajokon, kik e' törvéntelen-séget végbe - vinni merték, hatalmasan győze-delmesködgyön; ha csak azon említett tolvajok a' - mi nemesen-gondolkodó eszünket, és annak a' boszszú - állásunknak méltó kívánságát, melyel (Hazánk, és Isteneinknek le-gyalázatok miatt)

ö-el-

ő-ellenek föl-lobbanva égünk ; töllünk el - nem rablották , és magokkal *Tessáliába* el - nem - hurcolták , el - nem - tévejítötték.

Nem - de gyalázatos dolog ez , érdemes Polgárok ! hogy egy-néhány Pajkos Gyerökök (a' szent követségnek csupádon - csupa szolgái ; avagy , igazábban szóllván , pénzbe - szegődött béressei) Görög országunknak leg - szentebb , 's leg-hirössebb Várossát ki-rabolván ; *A p o l l ó n a k* szentséges templomát ki-pusztítván ; annak dücsőséges Papnéját (*Karikléát*) vén szememnek világát ki - ragadván ; tökéletlenül el - illancsanak , elszökjenek , el-takarodgyanak.

Oh Isteni haragnak meg - engesztelhetetlen boszszú - állásai !

Ama' régi üdőkben (engedgyétök-meg : hogy egy parányit magam' bajairól szólhassak) , azt a' magzatomat , melyet , a' városnak nagy ékeségére , törvénes Hitesömtől nemzettem ; a' mennykö meg - ütötte ; és , házassági Fákjával együtt , egyszerre el-óltotta. Leánom' halála után el-vesztöttem Feleségömet-is. Magam-is , országomat itt hagyván , *Égiptomba* bújdostam.

De-mind-azon-által : ezen inségömet , ezen el-tűrhetetlen gyötrelmeimet tűrhetőnek tötte az a' gondolat : hogy ama' mennykö-ütötte leánomnak héánosságát azon *Karikléával* ki-pótolták az Istenek , kiben örömömnek minden foglalatját ; és (ha éppen úgy kölletik mondanom) ,

a'

a' tengöri zajok között, mar - erre már - amarra hányattatott hajómnak Vas-macskáját láttam.

És íme! Oh! el-tűrhetetlen zúr - zavar! föl-szakasztotta ezt - is, és magával el - vitte az a' reméntelen szél - vész, mely nem annyira ellenem; mint városunknak el - pusztitására, és gyalá-zatjára támadott. El - óltotta bennem az életnek kíváncscsát; tí - bennetek pedig (a' - mit éle-temnek - is elejébe tőszök) azon dücsőséget, me-lyel ez - előtt széles e' velágon hírosök, és neve-zetösök vóltatok.

Íme azon *Teágenes*, kit annyira szerettünk; annyira magasztaltunk: föl - bontotta régi váro-sunknak meg - mohosodott törvényét; és el - ra-gadta *Alkamenes'* mátkáját, noha házasságát - is ki - hirdetem vala. El - ragadta (mondám) pe-dig nem alattomban; hanem (haramja módra) elég lármássan.

§. II.

Hegeziás' felelete.

KNÉMON: Hallod - é, *Kalaziris!* én az ö-reg *Kariklest* jó - szó - szóllónak mondom.

KALAZIRIS: Hát hibásnak nem - é?

KNÉMON: A' bé - fejezést, melyben a' se-gítséget kérhette volna, vagy elő - adni nem tudta; vagy el - felejtötte, vagy el - halgatta.

KALAZIRIS: Vagy elő - hoznia nem löhe-tött. Csak ki - teccik belölled: hogy, Görög lét-tödre, az ékes szóllásnak szabásait igen jól

tu-

tudod. De meg - ne - ítéld még - is *Kariklest*. El - se - végezhetette szavait: mert a' szomorúságtól el - fogattatott, és szinte le - rogyott. Föl - kele osztán az; ki, a' város' Igazgatói között, leg - érdemesebb vala, *Hegexiás*, és a' Közönség előtt ezeket mondotta rövideden:

P o l g á r T á r s s a i m !

N e m e s V i t é z e k

Hallyátok, kik jelen vagytok! — Szegén *Kariklesnek* sorssát ez-után-is meg - könyvezhet - tyük. Ugyan - azért: Bánatja' tengőrébe le - ne - süjyedgyünk; se annak könyveitől (mint valami gát - rontó víznek sebes árjától) el - ne - ragadtattassunk; se az alkalmatosságot (melynek mindenben ugyan, de fő - képpen a' hadban hasznát vöhettyük) más üdőre ne hagygyuk.

Nemes Vitézek! Ha, a' gyülekezetnek el - oszlása után, hamar iparkodunk; remélhetnünk löhet: hogy az ellénséget el - fogjuk: mivel a' *Tessalok* igen vigyázatlanúl léptetnek ezen üdő tájban. Arra függesztik bizodalmokat: hogy mi a' készületökben késedelmesködni fogunk.

Ha pedig itten tovább - is szánakodunk; av - vagy a' szerencsétlenségen pityergünk: ezzel a' vál - vonyogatással több üdőt adunk ellenségeink - nek: hogy (minden veszedelem nélkül, előbbre állhassanak. Nem - is lesz már akkor egyéb hátra; hanem: hogy mi, régi vitézek, azon újjon - coktól ki - nevetessünk, meg - is - vettessünk.

Én

Én pedig azokat a' *Tessalokat*, mihejest kezeim közé kerítöm, rész szerént föl - akasztatom; rész szerént meg - billegöztetöm: hogy kiki Nemzetségről - nemzetségre fiúrúl - fiúra hordozza a' böcstelenség' jelét. Az otthon maradt *Tessalok* meg - fogják vetni azoknak a' Rablóknak maradékjokat; ha őket ezek ellen avval fogjuk föl - lázzítani: hogy mind-nyájokat a' szent követségtől, és *Neoptolemek* ezen dücsőítettessétől el - tiltyuk, melyet mind ekkoráig (köz - javunknak vesztegetéssével) városunkban üztünk.

De (a' Közönségnek jóvá - hagyásából) szerződgyön egy törvén: hogy a' fákját - hordozó *Szüznek* soha szabad ne legyen a' Fegyverben - veteködők előtt meg - jelenni, és leg-kisebb szolgálatot tenni. Mert *Teágenest* az gyűllasztotta, az ingerlőtte - föl *Karikléának* el - ragadássára. A' rosza alkalmatosságot nem adni, és ezért jónak maradni, nem tökéletes ugyan, de még - is üdvösségös erkölcs.

§. III.

Föl - lázzadás.

KALAZIRIS: Hogy mind-ezeket jóvá-hagyta a' Közönség; föl - szabadította *Hegexiás* a' gyülekezést, haza-is eresztötte. Az-után, minden halasztás nélkül, meg-fúvatta a' hadi trombitát. Föl - támadtak a' Fiatalok - is, kik üdejöknek heánosságát készségjökkel pótolták.

KNÉMON : Egy szabad Népben szép dolog!

KALAZIRIS : A'-mi több: bátor szívet vöttek az aszszonok - is. Azokat, amiket hirtelen kezeikbe kaptak, fegyver gyanánt vévén; erősen sarkallották a' Férjfiakat. De vitézi indulatok nem sokáig tarthatott. Egygyet-kettőt fordultak; és ismét otthon termettek.

KNÉMON : Kár hogy tovább nem tartott.

KALAZIRIS : Ellemben nehezteltek az Öregök magok' tehetetlenségjökre. Úgy teccött: mint-ha a' Lélök (mely az erőtlen testet nem annyira vitte, mint kedvetlenül hurcolta) szemökre-hányta volna erőtlen vénségjöket, mint valami ojjas gyalázatot, melyet immár régen (az el-lenség' kardjától el-emísztetve) le-tehettek volna.

KNÉMON : Bizomára nagy föl-háborodás!

KALAZIRIS : Íme! hogy sajnállotta *Karik-léát* a' *Delfusi* Nemesség! Úgy teccött: mint-ha vissza-hozattatására össze-beszéllöttek volna. Mert a' Rablók ellen még azon éjjel ki-keltek.

ÖTÖDIK SZAKASZ.

A' Szökés után történt viszony-
tagságok.

1. Az el - szökés.	7. Az útnak folytatása.
2. Egy új történet.	8. El - költözés.
3. Szigeti viszonytagság.	9. Új veszedelm.
4. Karikléa' el - válása.	10. Újjabb veszedelm.
5. Karikléa' ki - váltása.	11. Kalaziris' fortéjja.
6. A' Vendégüsködés.	12. A' Csata' ki - menetele.

ELSŐ RÉSZ.

A z E l - s z ö k é s .

§. I.

A' hajóhoz érés.

KNÉMON: Hogy a' város se *Karikléát* se *Ted-
genest* vissza - nem - vöhetette; azt magammal
igen könnyen el - hitethetöm: mert eszembe
jutnak azon okos ründöléseid, melyekkel ked-
ves Fiaidat szem-láb elől bölcsen el-rejthetted.
Örömet tudnám még - is: mire mehettek a' *Del-
fusiak*, minek - utánna a' *Tessalok* ellen föl-fegy-
verköztek? Mi vége lött annak az éjtszakai
táborozásnak?

Y 2

KALA-

KALAZIRIS : Mentek-é valamire? nem-é? az tudomra nem esött. Mert én : a' városnak készületeivel semmit se gondolván ; egyenesen fiaimhoz mentem ; és velök a' tengöri partra siettem. Indulóba voltak a' *Feniciusok* ; mivel immár ekkor az üdö-is röggellött.

KNÉMON : Íme azokról a' jó *Feniciusokról* szinte meg-feletközöm vala.

KALAZIRIS : Hogy közel a' partnál ő-hozzájok jutottunk ; őket immár egészen el-készültteknek lenni tapasztaltuk. Karon-fogva bémeltek bennünket. Meg-is-oldván a' tartalékokat , a' tengörre eredtek.

KNÉMON : Ugyan-csak el-mehettetek ?

KALAZIRIS : Pedig igen jó szerencsével. Lengedöztek a' gyöngé szelletek. Meg-indultak osztán a' köllemetösebb fuvalmak. Ezeknek kegyességjüket nem csak egyszer érezvén , meg-eresztöttük ráncszos vitorláinkat.

KNÉMON : Mind *Vizen* , mind a' *Szárazon* szerencsés utat kívánok. Kérem mind-az'-által a' hajokázó Urakat : hogy a' tengörökön üzött útjokról engemet-is tudósítsanak. Meg-löhet : hogy magam-is valaha azokra az útakra kényszerítettém. Ha nyomaitokat a' vizeken látom, magam-is szerencsésebben és bátorságosabban evedzem.

KALAZIRIS : El-hagytuk tehát *Parnassusnak* szarvjait. El-hagytuk *Cirréusnak* öbleit. El-hagy-

hagytuk *Etólia'*, és *Kefalene'* szikláit. Te pedig, *Knémon!* kívánhatod - é azt töllem: hogy még ma *Zacintusba* evezzek, melynek köllemetős fekvéssét jó-meszsziről láttuk.

KNÉMON: Én ugyan szeretném, ha mennél hamarébb oda érköznél.

KALAZIRIS: De minek-előtte oda érköztünk; még a' Kormányosunk-is meg-állott. Én-is őtet követvén, meg-állapodok, és ma többet beszélni nem fogok. Látom ugyan: hogy neköd a' hallgatás nehezödre nem esik; de te - is láthatod: hogy nekem a' húzomos beszéd unalmamra lehet. — Jó volna, ha meg-kémellenél — Régi mondás: a'-mi sok, csak sok.

§. II.

Beszéd - szakasztás.

KNÉMON: De vajjon mondhattuk - é azt soknak, a' minél az ember többet kívánhat?

KALAZIRIS: Mondhattuk; ha unalom nélkül meg-nem-eshetik. Most még ugyan, a'-mint észre-vöszöm, unalmadra nem vagyok; de, ha még-ennyire kénszerícc, bizonyosan meg-bánod. Mind - eddig ugyan elég szerencsések voltunk; de az-után meg - buktunk. Hagygyuk abba, *Fi-am!* Öreg ember vagyok. Többet beszélnem nem lehet. Szunyadoznom köll, ha nem alszom-is.

KNÉMON: Ha a' dolog úgy vagyon; nem bánom. Nem azért mondom; mint-ha beszédödet meg - eléglöttem volna. Mert, ha húzomos

éjtszakáinkhoz , több napjainkat toldanád ; történeteidnek elő-beszéllését még örömeztebb hallanám. Ezen édes , és a' *Sírenéhez* igen hasonlító szavadat meg-nem-únhatni. Hanem csupán azon okból engedhetek kéréseidnek : hogy , házunk körül , egy-valami zörgést hallottam. Erre ugyan akkoron érzéketlen voltam. Beszéded-édességétől meg - győzöttetvén ; el-fülelni - is akartam. Mind-az'-által : hasznunkra fordíthatjuk azt-is ; ha valami új vendégünk' ide érkezését meg-tudgyuk. Hát ha *Teágenes* és *Karikléa* leszen ?

§. III.

A' Vendégek' ki-létte.

KALAZIRIS: Én ugyan a' zörgést , avvagy más zsibajt füleimre nem vöttem ; vagy azért : hogy öregségöm miatt nagyobbacskát hallok (mert az alkalmatlan vénység más érzékenségeinknek - is ugyan ; de fő-képpen a' hallásnak tapaszsa) ; vagy talán azért : hogy , történeteim' el-beszéllésére ügyelvén , a' külső esetökkel nem igen sokat gondoltam.

KNÉMON: De én bizon , nem csak zsibajt ; hanem dobogást-is hallottam.

KALAZIRIS : Meg-lehet : hogy Házunknak gazdája haza jött.

NAUSIKLES : Haza jött igen - is.

KALAZIRIS : Hozott Isten *Nausikles* !

NAU-

NAUSIKLES : Jól tudván : hogy (tölled-el-távozásom' ki-meneteléről szorgalmatoskodván) haza-jöttömet alig várhatod; leg-is-leg-elsőben hozzád fordítottam útomat; és előre azt mondom : hogy szerencsésen jártam — De én más valakit-is hallottam veled beszélni.

KALAZIRIS : Egy Görög Ifiat. Ő ide hogyan érkezött, azt holnapra hagygyuk. Most a' te szerencsés útadról valamit.

NAUSIKLES : A' felelettel én-is tartozni fogok holnapig. Mostanában csak azt mondhatom : hogy föl-találtam *Tizbét*; és magammal ide-hoztam *Kémisbe*. Faradt vagyok, és sok gondolattal el-nyomott. Nyúgodgyatok csöndösen. Jó éjszakát neköm-is.

§. IV.

Knémonnak el-szörnyültte.

Hogy amazokat el-mondotta *Nausikles*; azonnal el-távozott. De *Knémon* (minek-után-na *Tizbének* nevét hallotta) mi-kép' röttögött, mi kép' borsósodott testje; le-nem-írhatni. Vissza-térítötte eszét a' Kerekdékben-történtt eseteire; és szinte nem hihette azokat, melyeket akkoron szemeivel látott. Szíve úgy-annyira szorongattatott : hogy lehelletének útját megátolhatta a' röttögő reszketés.

Mejjének hallható hörögésse hasonló vala a' vajúdónak haldoklásához. *Knémonnak* ezen veszedelmes állapotját (noha immár ekkoron el-

szöndörödött) észre-vévén, meg-is-sajnálván; fejét könyökjével föl-gyámolította, és így szólla

KALAZIRIS : Mi lölt, édes Fiam! Te valamin gyötröd magadat. Én ugyan, a'-mint fötröngéseidet hallom; eszed' tébojodtától-is félhetök.

KNÉMON : Nem volna csuda, ha egészen meg-bolondúlnék. Értötted-é kérlek *Nausiklesnek* utolsó szavait? Íme *Tizbe* él, és *Kémisben* kódorog. Ki-esött régi sarkaiból a' Velág. Engem' pedig a' *Fúriák* szaggatnak.

KALAZIRIS : Ne hadd magad Fiam! Férfi vagy! Az-is pedig Görög!

KNÉMON : Mi hasznom *Firfiségömben*? Mi hasznom *Görügségömben*? Íme *Tizbe* még-is él.

KALAZIRIS : Ki löhet Fiam azon említett *Tizbe*? Hírét hallottad-é valaha? Ösméröd-é Ötet? Csak neve' hallattára-is mért iszonyodol? Szólly Fiam! Ki-segítlek, ha lehet. Ne hadd magad' Fiam!

KNÉMON : Az Ő történeteit az enyimmel fogod hallani. Arra üdöm nincsen. Mostanában pedig csak éppen azt mondhatom: hogy valamin bizonyosan tudom: hogy életben vagyok; szinte úgy nem kételkedhetöm abban: hogy ama' gyalázatos leán meg halálozott.

KALAZIRIS : A' holtat ide nem hozhatták.

KNÉMON : Íme e' két szemeimmel láttam föl-mészárlott testjét. Ha ez nem elég; íme a'
Be-

Betyároknak ronda barlangjokban, e' két keze-
 immel ástam dögleletös sírját. E' két karjaim-
 mal temettem-el útalatos tetemét. Ő pedig (a'-
 mint most tapasztalom) hólttából-is föl-kelt, és
 Szigetünkben csavarog.

KALAZIRIS : Alugygy Fiam alugygy. Né-
 köd mostanában a' nyúgodalomra; nem a' virrasz-
 tástra, és a' haszontalan gondolatokra vagyon
 szükségöd. Meg-láthattyuk hólnap': mi van az
 egész dologban.

KNÉMON: Lehetetlen: hogy el-alugygyam.
 Te ugyan csöndösséggel alhacc. De én, talán
 hólnapig se élhetnék, ha még ma ki-nem-tanúl-
 nám: hazudott-é a' Gazda? Avvagy Égiptomban
 föl-támadnak a' Halottak.

M Á S A D I K R É S Z.

Egy új Történet.

§. I.

Knémon csavargása.

E l - mosojodott elsőben *Kalaziris*, midőn
Knémonnak ama' bolondoskodó szavait hallot-
 ta. De, nem sokára osztán, el - szöndörödött.
 Úgy teccött: mint-ha jó izüen esött volna kis ál-
 ma. Azomban feje-szédültt *Knémon* föl-eme-
 linte magát az ágyból; és valójában el - töké-
 lötte a' ki - menetelt.

Ezt hogy ne cselekedgye; javallotta ugyan az a' gondolat: hogy se a' háznak csavargássait, se az Udvarnak szög-lukait soha tapasztalásába nem vötte; ezen okból el-is-tévejödhetne, vagy a' kútba eshetne: de ki-nem-állhatta: hogy *Tizbének* hol-léttét ki-ne-tanúllyá; és így lelke' ösméretét le-ne-cillapícsca.

Járt - kelt ide tova az ösméretlen háznak falai - ablakai - és - ajtai körül: méglen utójjára valami ösméretös Fehér-szeméjnek vékon szavait, sűrű fohászkodássait, és keserves panaszait meg-sajdította. Az ajtó hasadékra alkalmaztatta füleit, és ezeket hallotta:

§. II.

Tizbének nyögései.

Oh! én szerecsétlen teremtés! Azt gondolám: hogy (a' Haramjának körmeik közül ki-meneködvén; és a' valóságos föl-mészárlást, Is-ten' kegyelméből, el-is-kerülvén) *Knémonnal*, az én Lelkem' felével, szarándokoskodó ugyan; de még - is (mivel vele élhetnék) víg napjaimat tölt-hetném; nem-is lehetne olly keserves gyötrelem, melyet (azon édesemnek jelen-léttében) el-tűr-hetetlennék lönni gondolnék.

Azomban (Oh irtóztató röndölés! Oh kegyetlen intézetök!) íme meg - csalhatott egy-
valami Istenség, ki szeméjemet azon édes tár-samtól, kivel kevés üdeig egygyütt löhettem, el - szakasztotta.

Azt

Azt-is gondoltam: hogy a' szolgálattól megmeneködtem — és íme nagyobb szolgálatba léptem! — Örízet alatt, megént egy tömlőben vagyok; nem tudván: minő végre tartatom. Ezen állapotom az előbbeninél türhetetlenebb: mert el-választottak azon íromtól, mely sebeimet meg - engesztelte.

Lássa az ember! A' haramja barlang (mely más - különben, magába - foglallya a' pokolnak minden kénjait); azon koporsóm - is (melyben csak alig, hogy, el-temettetésem után, el-nem-enyísztem) mostanában köllemetős vendég fogadónak tecchetik: mivel jól eszembe juttattya azt a' valóságot: hogy édes *Knémonommal* egy Födél alatt mulattam.

Íme! ő tarthatott engem' egész életömben. Ő siratott - meg az - után: midőn föl - mészárlottnak, és lelkemtől tejjességgel el - távozottnak lenni sajdított. Én pedig, se föl - mészárlott, se igazán el - takarítottatott nem valék.

Oda immár, *Knémonommal* egygyütt mindenem. El-vesztöttem azon Felesemet, ki terheimnek leg-sújossabb részét föl - vállalni szokta. Én pedig, el-hagyattatott Fogoj, újra kitétettöm a' Szerencsének üldözéseire; és csupán azért élök: mert *Knémonomat*-is, mind-eddig, életében lönni gondolom.

Vajjon hová löttél, édesem? Avvagy minő szerencsére tartatol? Talán te - is, szabad ember

ber lévén, örökös szolgálatra jutottál; mivel ismétt valamejik Haramjának rút horgába akad-
tál? Pedig (hogy igazán ki-mondgyam) más
szolgálatra nem teremhettél; hanem csupán
arra, melyet szerelmemnek köllemetességében
tapasztalhattál.

Oh Istenem! Oh csak téged' el-ne-veszte-
nének a' Gyilkosok! Oh csak még egyszer! Oh
csak még egyszer! Ismét csak még egyszer meg-
ölelhetnéd néha Kedves *Tizbédet*!

§. III.

Knémonnak álladalma.

El-lehet minden teremtésnek gondolni:
miket érezhetött *Knémon*, midőn, mind siral-
mainak elejét, maga' nevével; mind jajgatássai-
nak utójját *Tizbének* emlegetéssével iszonyító
képpen hallotta. Úgy teccött: mint-ha az egész
velág sarkaiból ki-ugrott, 's reá-omlott volna.
Feje' szédölgésse után le-rogyott. Maga felől
semmit se tudott. Kereste a' segedelmet; de
meg-nem-lölhette.

Hogy az-után erejére kaphatott; és magát
valamennyire föl-gyámolíthatta: leg-is-leg-
elsőben attól láccattatott tartani: ne-hogy e'
szerencsétlen leselködést meg-sajdicscsa valaki.
Semmi segedelmet, semmi vigasztálást nem lát-
ván; nem-is remélhetvén: háló-szobájába visz-
sza-ügyeközött; de (a'-mi az ijjenekből kö-
vetközni szokott) el-tébojodva, a' falakba üt-
köz-

közve ; láb - újjait még - sértve ; fejét - is (mi - nek - utánna szobájának küszöbét el - hágta) ab - ba a' gyertya - tartóba bele - üttetve , mely az aranyos gerendáról le - függött. Ezekre föl - ébred - vén , így szóllott

KALAZIRIS : Mi lölt ? hallod - é !

KNÉMON : Oda - vagyok egészszen. A' le - hetetlenök lehetőkké löttek. Igazak voltak Gaz - dánk' szavai. Föl - támadott *Tizbe*. Két fülem - mel hallottam rimánkodássait.

HARMADIK RÉSZ.

Szigeti viszontagságok.

§. I.

Elő - Beszéd.

Bizonnára : ha az egész dolgot gondolóra vösz - szük ; úgy teccik : mint - ha *Knémonnak* sanyar - gattatására össze - esküdtek volna a' környül - állások. A' - mi ennek - előtte Őtet vigasztal - hatta , mostanában hülönös szomorúságára vál - hatott. Előbb kívánta ; most gyűlölte *Tizbét*. Előbb kereste ; most , hogy föl - találta , el - ve - szötnék lönni kívánta.

Ha én ennek a' *Tizbének* , kit mostanában *Kémisbe* hozott *Nausikles* , emlékezésre - mél - to történeteit el - nem - beszélleném ; úgy teccene előttem : mint - ha kegyes Olvasóimnak kívánság -

jokat bé-nem-tölteném. E' dolgot pedig nagyon sajnállanám. Elő-adom tehát azokat éppen úgy, a'-mint a' *Szerecseneknek* régi hagyományjokban találтам; se nem adván hozzá valamit, se el-nem - vévén valamit. A' viszontagságok tehát éppen így estek.

§. II.

A' barlangi dolgok.

Minek - utánna *Tiamis* el-fogattatott, meg-is-kötöztetött; a' sziget-is el-égett; a' Betyárok-is vagy el - széjjedtek, vagy egészen el-vesztek: *Knémon* (a'-mint mondám), *Termútis-sal* egygyütt, *Tiamisnak* keresésére a' barlangból ki-indúltanak.

Ezeknek el - távoztok után: azon útálatos barlangban, azon el - pusztúlt *Kerekdékben* csupán maga maradott *Teágenes*, kedves *Karikléájával* egygyütt. Uraik voltak az egész szigetnek; de jobbágyakra nem találhattak. Tejjes gyönyörűségek csupán abban telhetött: hogy haláljoknak halasztássát látták. *Tizbének* föl-mészárlását el-is-takaríttatássát leg-bizonyosabbnak lönni gondolván, ugyan azért magokat magánosan lenni vélvén: egygyik a' másikat úgy ölelgette, mint nyomorúságának társsát, és valóságos szeressét.

A' barlangi inseget, annak irtóztató magánosságát, igen édösnek, és kölemetösnek tötte

az igazi szeretet. Úgy - is teccött: mint - ha az egygyütt - való életöt inkább óhajtanák ebben a' ronda barlangban; sem - hogy egy - más nélkül éllyenek a' fényes palotában.

A' valóságos tiszta szeretetnek sok ily szíves ki - adási után, későre jutott eszökbe: hogy valahára szerencséjük felől-is gondolkodgyanak. El-hagyván tehát a' szerelmesen-enyelgő szavakat (ezek, az ijjen hűvös állapotban, igen könnyű ruhák) lassan a' következő dolgoknak el - igazítására ereszködtenek. Gondolkodtak elsőben: mire vessék fejöket. Az - után így adták - ki gondolatjokat:

§. III.

Tanakodások.

TEÁGENES: Hogy mi ketten örökös társaságban éllünk; és a' mi után mostanában fáradunk, azt el-is- érthessük: segícscsenek bennünket azok az Istenek, kik (mindgyárt ösméretségünknek üdején) szerető szívünket össze-forasztották.

KARIKLÉA: Segéjjenek erre az Egek!

TEÁGENES: De, mivel az emberi életnek szerencsés fojamattya nem állhatatos, és más-kor másóva intéz bennünket az égi röndölés; sokat-is szenvedtünk immár, és még talán többektől-is félhetünk: leg-is leg-elsőben azt költetik tennünk, a'-mit *Knémonnak* meg-ígérünk vala. El-köll-mennünk *Kémisbe*.

KAR-

KARIKLÉA: Magam-is a' gondolattal vá-
lék. Igen - is : el-köll oda mennünk.

TEÁGENES: Bizontalan pedig : minő sze-
rencsére juthatunk. Meszsze Szülőid. Végetlen-
nek laccik *Méroé*. Hát-ha egy-mástól el-válunk ?

KARIKLÉA: Oh! midőn az Istenek a' szí-
veknek öszsze-forrásokot szerzették; bár ak-
kor az el-válásnak meg-hátrálássáról - is gon-
dolkodtak volna.

TEÁGENES: A' - mi másokon meg-esött ;
meg-eshetik rajunk-is. Ugyan-azért : gondollyunk-
ki valamit, mely által (ha el-találnánk válni)
egygyike a' másikat föl-kereshesse, meg-is-ös-
mérhesse. Mert : ha a' tévejgésöket kurtábbra
szabhattjuk ; annál okossabban teszünk.

§. IV.

Intézetök.

Jóvá hagyta *Teágenesnek* gondolatit *Karik-
léa* - is. Tehát : egy szívvel, és egy akarattal,
minek -utánna eleget tanakodtanak ; így röndöl-
ték - el következő szerencsájöket.

Leg - is - leg - elsőben meg - változtatták ne-
vöket. *Teágenest Pithiusnak* ; ugyan - azért : *Ka-
rikléát Pithiának* hívták.

Meg-állapodtak abban-is : hogy, ha a' Sze-
rencsétlenség el - választaná szeméjjöket ; ezen
vezetékök alatt , ki-ki föl - írja vagy a' templo-
mokra ; vagy jelessebb úti képekre , vagy ha-
tár kövekre : tudni - illik : ha balra indúlt-é ? vagy
job-

jobbra? minő faluba? avagy városba? Vagy legalább: minő Ország felé? Ki-vésse pedig a' napot-is, melyben el-indúlta történt.

Ha osztán (az Istennek különös kegyelmességéből) egygyike a' másikat föl-találhattya: hogy magokat meg-ösmérhessék; elsőben ugyan elegendő jeleknek állították lönni a' vizsálttekéntetöket. Mert a' gondolattal valának: hogy az üdőnek hossza (ha bár testjeknek álladalmát meg-változtatná-is) szerető szívöket meg-nem-másolhatná.

Mind-az' - által: ha-hogy ezen említett jelek-is elégtelenök lönnének; *Karikléa* (hogy *Teágenestől* hamarébb meg-ösmértessön) azt a' gyűrűt röndölte, melyet édes anyja, vele egygyütt, ki-téve. *Teágenes* azt a' szömörcsöt, mely, állának közepette, nem régiben támadott; és talán meg-maradandónak-is lönni gondolhatott.

De, ha mindgyárt ezek-is (az üdőnek hosszasága miatt) vagy el-múlnának, vagy el-változnának: végtére meg-egygyeztek abban-is: hogy, *Karikléa* ugyan egy *fákját*; *Teágenes* pedig egy *Pálma* ágat varrattasson mejjére. Ezek egyszer-is-mind emlékezetei-is löhetnének ama' régi *Pája-futásnak*; és egyetemben jelei akkori szövetségöknek.

Mind-ezeket ily okossággal el-intézhén emezek; a' barlangból ki-menni iparkodtanak.

Z

Hoz-

Hozzájok se nyúltak azon kincsökhöz, melyek ottan számtalanok voltak. Mert azokat a' jószágokat, melyeket a' Haramják össze - kapartak; tisztátalanoknak, és a' böcsületes szeméjkekhöz éppen nem - illőknek lenni gondolták.

Azokat mind - az' - által: melyeket *Alkamenes'* nevével *Kariklestől* vissza - csaltanak; melyeket - is (noha tulajdonaik voltak) azok a' Haramják el - rablottanak; és, a' többi ragdománokkal egygyütt, ebbe a' barlangba hoztanak: szerencsésen ki - válogatták; és, egy bűgyorba kötvén, magokkal el - is - emelték.

§. V.

Barlangból ki - jövetel.

Ezeket így tévén, egészen el - szánták magokat; és, hogy *Kémisbe* mennyenek, a' barlangot ott hagyták. Senkit se láttak az egész szigetben. De még - is mindenektől fél vala *Karikléa*. Hogy valakitől meg - ne - ösmértessen; ruháját meg - változtatta.

A' - mi kis arany láncjai voltak; melyek - is bolderabb üdőkben nyakának ékességére tartattanak: azok - is a' bűgyorba zárattattanak. Hogy mindeneket annál inkább el - titkolhasson; a' bűgyornak száját valami rongyokkal bé - tapasztotta, melyek - is az alatta - való kincsöket minden szemek elől szerencsésen el - is rejthették.

Mivel pedig *Teágenesnek* semmie se volt (El-hagyta, tudni-illik mindenét; midőn *Del-fus'* várossából ki-szökött), ki-vévén azon kardját, melyel a' parton, *Herkules'* *torkánál* vitézködik vala; tegezzét (ijjával egygyütt) néki ajánlotta a' *Leán*; hogy az úton hordozza. Ezt a' terhet pedig igen jó szívvel föl-vállalta a' szerető Ifjú.

Hogy a' parthoz érkeztek, egy kis lélekvesztő csónakba bele-szállottak: hogy egyenesen *Kémisbe* evezzenek.

§. VI.

Új veszedelem.

Alig rántotta-meg *Teágenes* az evezőt; íme messziről valami föl-fegyverközött sokaságot láttak; kik egyenesen a' *Kerekdéknek* tartani láccattattak. Szegesebben erőltetvén arra szemeiket; úgy teccött: mint-ha ugyan-azok volnának, kik ennek-előtte mind az egész tót, mind magokat a' szigetkéket el-pusztították.

Ezeknek látatására föl-eszmélődvén; és magokat el-hagyni éppen nem akarván, alatomosan a' szigetnek más részszére kerültek; a' gondolattal lévén: hogy ott bátorságban lesznek; avvagy leg-alább későbbre kerülhetnek kézre. A' nyughatatlanságok', a' gyötrelmek' bokrossági miatt, néki törődtek immár a' Szerencse' törvéntelenséginek. Minden-napi kenyér a' türedelem vala.

Eszébe jutott *Karikléának* ; midőn az Ellen-séget még messziről meg-látta : hogy vissza térjenek, és magokat ama' barlangba újra el-rejcsék. Ugyan - azért : minek - utánna, a' *Kerekdét* meg - kerülven, annak partjára érkeztek; nagy hirtelenséggel a' csónakból ki ugrott. Nyomába vala *Teágenes*. Valóban el-rejtötte volna magát; ha *Teágenesnek* gondolataival összenem-ütközött volna.

Mert : midőn a' barlangba vissza - akara *Karikléa* szaladni ; íme annak az ellenségnek egy része a' szárazra ki-hágott. Mind erre osztán, mind amarra szaladtak, és szorgalommal el-töttek, a' - mit kézre kaphattak. Ezen méltatlanságokat gondolóra vévén emezek, magok között veteködni kezdöttek.

§. VII.

Vetekődésök.

TEÁGENES : Ugyan, kérlek, meddig futkosunk még a' szerencsétlenségnek gonosz üldözése elöl ? Nincsenek - é mindenkoron inunkban, akár merre fordulunk ? Meg-ne - vessük tehát magunkat ? és ellenök ne álljunk ? hanem erőszakjainak szünetnélkül engedgyünk ? Nem látod talán : hogy egy ellenközö Istenség új csavargásokra készíthetött bennünket ? Juttasd eszödbe a' régieket. Tuthatod : Szám-ki-menetelünk után, miként lázította ellenünk a' *Zacintusi* Rablókat; most pedig a' tengöri veszedelmeknél - is

na-

nagyobbakkal fenyeget. Nem régen hadat indított *Kerekdeinken*; de, a' Haramjakkal egygyütt, el-széjjesztötte az ellenségöt - is. Minket-is elsőben fogjokká, az-után szabadokká téve. Előbb szabad szállást, és váratlan magánosságot engedött; motanában pedig ezeknek az új gyilkolóknak kezeikre kerít. Ijjen malátákkal éltet tejjes életünkben. Úgy jádzattat bennünket: mint-ha csupán a' Játék - színbe viselnénk szerepjünket.— Mért nem hagygyuk félbe ezt a' hosszú darabot? Mért nem adgyuk-meg egyszer magunkat, hogy ki - végezzenek? Talán arra várakozunk: hogy az az irígy Istenség arra bírja szívünket: hogy magunknak gyilkolói lögyünk.

KARIKLÉA: Ha mondásidat föl - vöszöm; vannak abban jók - is, de vannak nem-jók - is. Ebből az okból hejbe - nem - hagyhatok minde-
neket. A' Szerencsét ugyan méltán vádolhatod: mivel annak kegyetlenségét eleget tapasztaltuk. De ki magát csupán a' szerencsére bízza; annak dolgát nem dicsérhetöm; mivel kerekével egygyütt forgandó. Mert: lehetünk - é, kérlek, bizonyosok abban: hogy, ha ezeknek körmeikre akadunk; tüstént le - nyakalnak bennünket? A-ma' Te mondottad Istenség lesz - é oly kegyetlennel hozzánk: hogy kénjainknak hamar végét - szakaszsa? Hát - ha inkább oly szolgálattal fenyeget, mely a' halálnál - is türhetetlenebb? Ezeknek a' Pogánoknak, ezeknek az istentelen-

nőknek bilincscseikben a' méltatlanokat szenvedni, iszonyító büntetés. Ezt tehát: ha hatalmunkban vagyunk, el-kölletik kerülnünk. Édes reménünknek köllemetős bé-tölttét abból is várhattuk: hogy mind-eddig végetlenül boldogtalanok nem voltunk. Gyakran meg-esőtt (a' - mint jól tudod): hogy ott-is szabadságba léptünk, holott a' ki-szabadulásnak semmi szikráját nem tapasztaltuk. Végtere: tölled hallottam: hogy, noha az Istenekre néha panaszkodhatni; de Ok a' panaszokat nem örömet hallják. Azután azt-is mondottad: hogy kéressel, és alázatossággal kölletik meg-engesztelni azokat, kik minálunk hatalmasabbak.

§. VIII.

Újjabb röttenés.

A' Szűznek előbbeni szavaival (mivel igen hathatósok voltak) meg-győzöttetött *Tedgenes*. Mint-ha valami alattomos erőből kényszerítettetött volna; a'merre *Karikléa* ment, mindenütt egyenesen utánna iparkodott.

Nem messze valának immár ama' szerencsétlen Barlangtól; midőn más valami nagy Csapat (ugyan-csak az előbbeni ellenségek közül) elejökbe kereködött.

Igy tehát amazoktól-is, kik, éppen-akkor, hátúljokra érkeztek, úton-érettetvén; későre vöttek észre: hogy körül-véve lögyenek. Ez a' történet nagyon meg-változtatta kedvöket,

Mi-

Minek-utánna körül-vétettek; elsőben ugyan (mint - ha az Ellenségnek csoportját számba-se-vönnék; és töllök éppen nem félnének): ezök a' Fiatalok úgy töttették magokat. Azonn egy he-jökben bátran meg-állottanak.

Elég sokáig tartott ezen bátorságok. Még-is végtére *Karikléa* (az ellenségnek villogó szemeit el-nem-tűrhetvén) *Teágenesnek* közelére szaladott: hogy (ha meg-köllene-is-halnia) annak karjai között ontaná-ki vérét, kit valóság-gal szeretött.

N E G Y E D I K R É S Z.

Karikléának el-válása.

§. I.

Meg-fogattatás.

Vóltanak, azon Pogán emberek közül, éppen irgalmatlanok, kik ezöket (minek-utánna körül-vétettek, el-is-fogattattak) agyon-akarták-súj-tani. De, hozzájuk közelebbre érvén; minek-utánna különös és ritka ékességjöket meg-pil-lantották; kezeiket el-zsibbattaknak lönni gon-dolták. A' Pogán - is szerette a' *Szépét*; no-ha maga rút vala.

Ezekkel az ékes Fogjokkal tüstént Vezér-jök' elejébe szaladtak a' nyertes Katonák. Az-zal akarták meg-mutatni hozzája'-való tisztö-

letjöket: hogy a' zsákmánnak elejét Ő- számára tartották. Mind-az'-által: ezen két Fogjokat ki-véven, egyebet nem-kaparíthattak. El-égött a' Sziget. A' Barlangon kívül, semmi épség nem találtatott. *Teágenes* tehát és *Karikléa* annak a' Vezérnek elejébe vitettek, kinek *Mitránes* neve.

Ott vala akkor *Nausikles*; ki-is *Karikléának* ritka ékességét szemlélvén, elő-szödögette minden fortéjjait, melyekkel (*Keresködő* léttére) éppen csordúltig tele-szívta magát. Elsőben (mint-ha különösen örvendene) föl-föl-ugrott a' földről; az-után pedig tapsolni-is kezdött. Nem tudták: mi' guta lölhette. De, *Karikléa* felé fordulván, így kiálta-föl

§. II.

Nausikles' fortéjja.

NAUSIKLES: Ime! reá-akadtam *Tizbémre*! Éppenséggel Ő az, kit a' Betyároknak egygyike töllem el-ragadott. De te ötet, édes *Mitránesem*! azon *Vitézségöd* által, mellynék párját soha nem hallottam; ismét kezeimhez juttattad. Oh *Vitézség*! *Vitézség*! *Isteni Lelemény*!

E' szavai után, karjait ki-terjesztötte, és közibök várta a' *Leánt*. De ennek semmi kedvét, semmi iparkodássát nem tapasztalta. E' vélekedéssében meg-csalattatván (mert azt gondolá vala: hogy a' szerencsétlen *Leán* minden fűhöz-fához ragaszkodni fogna) maga szalad vala hozzája, és *Ötet* körül-karolá.

Meg-

Meg - fogta osztán kezeit. Azokat , maga' mejjéhez vivén , édösdedön szorongattya vala. Körül-karolta ismét, nem annyira azért: hogy abban gyönyörűségét érözze ; hanem inkább hogy, álnok lévén, valamit füleibe süghasson. Még akkor-is a' Leán (mivel intézetét által-nem-láthatta) magát tölle vissza-vonogatta. Ekkor osztán (hogy amazok meg-ne-érthessék) Görög nyelvönn ezeket mondotta

NAUSIKLES: Akár ki légy ; ha élni akarsz, titkold *Vezetéködet*. *Tizbének* mondgyad magadat mind addig ; még más-ként nem parancsolom, Ama' *Szeretődöt* akár-minek hívhatod.

§. III,

Nausikles' nyeresége.

Nyertes léve fura gondolatjával *Nausikles*. Mert: hogy osztán *Karikléa* (*Vezetekének* kiadássára) *Mitránestől* kénszerítettött; minden késedelöm nélkül, *Tizbe* nevét vallotta. *Teágenesre* pedig (mivel hirteleniben mást ki-nem-gondolhatott) *Knémon'* nevét adta.

Ezen hasznos Ravaszsága után, *Mitránés-bez* fordúlt *Nausikles*. Annak fejét (hála-adássának sok jeleit töttetvén) össze-meg-meg-össze-csókolta. Különös Vitézségét újjolag az Egekig emelte. Egy Hadnagyhoz-illő Bátorságát; esze' jelen-léttét, és más ezökhöz-hasonló erkölcsjeit annyira magasztalta: hogy ezökek a' telhetetlent-is bé-tölthette volna.

Ezökkal a' hízelködésökkel meg-győzöttet-
vén *Mitránes*; de fő-képpen *Tizbe'* nevének ki-ad-
tával egészen meg-maszlagíttatván, elsőben-
ugyan (a' Szüznek azon ékessége miatt; mely a'
rongyok alól-is ki-tündökölhettött) szomorúságát
mutogatta vala.

De az-után: a' ravaszságnak sújjától el-nyo-
mattatván; üdőt se vöhetvén arra: hogy azo-
kat meg-gondolhassa, melyeket osztán meg-bán-
nia köllene; *Tizbét* ugyan *Nausiklésnek* oda-en-
gedte; de *Knémont* (az-az *Teágenest*, kinek e'
nevét lönni gondolta a' Hadnagy) magánál meg-
tartotta.

§. IV.

El - v á l á s.

A' haramják ellen ily szerencsésen el-végez-
vén csatáját *Mitránes*; minek-utánna mindene-
ket igen jó karban hejhezttött: a' vizen ál-
tal-költözött. El-választotta a' Szerető Szíve-
ket. *Karikléával* *Kémisbe* iparkodott a' ravasz
Nausikles. Ellemben *Mitránes* (minek-utánna vé-
delme - alatt - lévő ritka Faluit meg-látogatta,
és azokat bölcs röndölésseivel meg-is-erősítötte)
valami *Achemennek* vezérlése alatt (ki az Igaz-
gatónak fényes Udvarában *Pohárnoki Tisztség-*
ben fényösködik vala) *Teágenest* *Memfisbe* kül-
dötte, ily Levelet írván:

Tisztelem *Oroondatest* (mint Fő-Igazgató-
mat) annak hív szolgája *Mitránes*. Egy Görög
Ifi-

Ifiat (ki érdömösebb; sem-hogy magamnál megtarcsam; méltóbb-is: hogy fényes Kirájunknak, Ő Szent Fölségének, isteni Udvarában szolgáljon) a' Betyároknak Szigetjökben el-fogtam, és hozzád abból az okból küldöttem: hogy néköd engedgyem azt a' dücsőségöt, melyel ama' Nagy Urunknak Isteni Udvarában oly ajándékkal meg-jelenny, melyhez hasonlót se mi nem láttunk; se Ő nem tapasztalt.

El-készítvén a' Levelet, azt *Achemennek* adta; és, *Teágenessel* egygyütt, *Memfis* felé küldötte. Hogy *Karikléa Kémis'* várossába érkezött; *Nausiklesnek* háza el-nyúgodott már akkor. *Knémon* (annak az éjtszakai *Tizbének* rettenetes-ségétől szinte meg-bolondulván) alig várhatta: hogy az üdő virradgyék.

ÖTÖDIK RÉSZ.

Karikléának ki - váltása.

§. I.

Karikléának története.

Hajnal' hasadtta-kor föl-ébredtek az alvó emberek. Föl-öltözött *Nausikles*-is. Osztan azon Vendégjeit, kik már ekkor az ajtó előtt topogtak, magához eresztötte igen szívesen. Minden-némű foglalatosságokat abba-hagyván *Knémon*,
csak

csak éppen arra-kérte *Nausiklest*: hogy a' végbe-vitteket elejébe adgya; és vögye - ki ötet egy irtóztató gyanúból.

Mindönöket elő-beszéllött a' Keresködő. Tudni-illik: hogy jött a' *Kerekdékbe*? Egy Leánra találván, hogy bolondította-el *Mitránest*? Hogy adta-reá *Tizbe'* nevezetét? Mivel annak el-adássából nagyobb nyereségöt várhatott, hogy töttette magát: mint-ha *Tizbét* föl-találta volna? Hozzá-tötte azt-is: hogy *Tizbének*, és e' mostani leánnak Szeméjjeik között, nagy külömb-ség volna. *Karikléát* (noha nevét nem tudta) az Égig magasztalta.

§. III.

Karikléának elő-jötte.

A' Keresködőnek ama' szavait hallván emezek; tüstént gyanakodtak arról: a'-mit igazában gondoltak. Mert csak *Karikléának* löhettek azon tulajdonságai, melyeket oly hangosan emlögetött *Nausikles*. Kérte tehát a' jó Gazdát: hogy a' Leánt elő-állícsa. Reá-állott a' Keresködő. Elő-szóllította Ötet. Bé-is-jött.

Fátyol vala mind-a'-két szemén. Szemeit pedig a' földön tartotta. Az-után meg-hajtotta magát, és a' jelen - lévőket meg - üdvözlötte. Keserőségjeitől torkon - fogattatván; egy szót szóllania nem löhetött. Magát az ellenségnek csoportjai között lönni gondolta. A' ki-szabadulásnak könnyűségét nem remélhette.

Bíz-

Bíztatta ugyan *Karikléát* a' Keresködő; és arra intötte: hogy semmire semmi gondja soha ne légyon. De: mivel egyszer sűgárjait ki-rángatták a' Gonoszok; a' Védelmezőtől-is félhetött. Kérték az - után Őtet mind - nyájan: hogy Szemeinek homájos Födelét föl-emelintene; sőt hátra - is - takarítaná.

Föl-födözte tehát orcáját — Meg-látta *Kalazirist* — Meg-látta *Knémont*-is — Úgy - annyira meg-döbbent: hogy színe meg-változna — Sírva-fakadtak Ősmerössei — Magoknak körül-karolgatássaik között nem más egyebet hallottak; hanem csupán ezeket: Oh *Karikléa*! — Oh *Kalaziris*! — Oh *Knémon*! — Oh édes atyám! — Oh kedves Leánom! — Oh édes Barátom! Jó akarónk! — Oh Istentelen *Tizbe*!

§. VI.

Ki - váltás' eszközei.

Az előbbenieket igen álmélkodva hallotta *Nausikles*. Azonn csudálkozott fő - képpen. hogy *Karikléának* nevét nem csak *Kalaziristől*; hanem idegen *Knémontól*-is hallotta. A'-mitöbb: hogy *Kalaziris* nem annyira tartaná által ölelve *Karikléát*; mint *Karikléa Kalazirist*.

Gyanakodott ugyan a' Keresködő: mint-ha ezek nem különben ügyeköznének Szeméjének; mint Ő ügyeközött *Mitránesnek* meg-csalássára. De gyanúiból alább hagyhatott; midőn Leánjához e' szavait mondotta

KALA-

KALAZIRIS :Látlak tehát édes *Karikléám!*
 Oh ezer áldás *Nausiklesnek* fejére! Ha Ő nem
 lött volna - - - Hát *Teágenes* hol vagyon?

KARIKLÉA: Ki engömet el-fogott, ő fog-
 ta-el aztat-is. Ő amannak bírtokába jutott.

Ezeket hallván *Nausikles*; már semmit se
 kételkedött: hogy ezek lönnének ama' Fiatalok,
 kikről *Kalaziris* sokat beszéllött. Elő-adta osz-
 tán *Teágenes'* el-fogattatássának, mind okát;
 mind módját; mind el-vitelének környül-állás-
 sait. Hozzá-adta azt-is: hogy annak ki-váltás-
 sáról ne-is gondolkodgyanak.

§. IV.

Karikléának sarcja.

El-hültek erre a' szerető szívek. Még job-
 ban pedig: midőn azt adná tudtokra a' Keres-
 ködő: hogy nem löhetne annyira - való érték-
 jök; vagy, ha lönné-is, reá-nem-vöhetnék *Mit-
 ránest*: hogy *Teágenest* vissza-adhassa. Ezeket
 hallván; így sűgött *Kalaziris'* fülébe

KARIKLÉA: Van neköm elegendő Kín-
 csöm. A' Gyöngyök, és a' drága Kövek minden
 hiba nélkül itt vannak. Annyit ígérhetünk *Te-
 ágenesért*, mennyi *Mitránesnek* telhetetlenségét
 ki - elégítheti.

A' Szüznek előbbeni szavait nagy örömmel
 hallotta *Kalaziris*. Mert: valósággal a' gondo-
 lattal vala: hogy minden Kíncscsei a' Haram-
 jáknak kezeikben maradtak. Mind - az' - által:
 hogy,

hogy *Karikléának* vagyonja felől semmit se gyanakodhasson a' Keresködő; így szólla hozzája

KALAZIRIS: Pénzünk ugyan nincsen, megvallyuk. De ád az Isten, ha szükségünk' láttya. Te *Nausikles!* a' ki-váltásnak sarcca felől semmit se gondolly. Csak azt adhasd tudtunkra: hol legyen *Teágenes*?

NAUSIKLES: Hogy Te *Teágenest* ki-válthatod, akkor fogom el-hinni: ha látom: hogy előbb *Karikléáért* a' sarcot le-töszöd. Mert, tudd-meg: hogy a' *Persiai* telhetetlenséget ha fölul-nem-haladgya-is; de néki nem sokat enged a' Keresködőknek telhetetlenségök; a' - mi tudni-illik a' nyereséget illeti, melyért élnek-halnak a' Kalmár - emberek.

§. V.

A' Sarc' meg-igérése.

KALAZIRIS: Itt-is, a'-mint látom, pénzzel járják a' búcsút. Mind-az'-által: noha nehezen telik; de meg-lösz, a'-mit kívántál. Csudálom még-is: hogy hozhattad-elő *Karikléának* Sarccát? Annak-előtte hozzám oly kegyességgel valál: hogy mind a' jó akaratban, mind a' jó tételben meg-előzted kívánságaimat. Most kedves *Leánomnak* váltságát nem csak elő-hoztad; hanem sürgetésre-is vötted. Oh Kalmárok! Kalmárok!

NAUSIKLES: Nem azért mondám: mint-ha Vagyonotokat vadásznám. Hanem csupán azt
aka-

akarnám meg-tudni ; oly szegének lévén , miként fogtok a' sarcnak meg-nyeréssére iparkodni.

KALAZIRIS : Ád az Isten , ha köll.

NAUSIKLES : Én tehát áldozatot röndölök. Kérd az Istent : hogy valamivel meg-áldgyon. Ha annak áldomássát látom ; az nekem elég lösz. Tégedet Isten - emberének lönni mondalak. Az Isten áldássát *Karikléának* ajándékozom.

KALAZIRIS : Ezt te talán gúnyolódva mondod ? Ne légy hitetlen. Az Isten semmiből-is teremthet. Tégy áldozatot.

§. VI.

Kalaziris' fortéjja.

A'-mint meg-ígérte *Nausikles* ; úgy hamarjában le - öletött egy *Ürüt* ; és annak hasát fölhasította *Kalaziris*. Az-után belső reszjeinek minden rejtékit szorgalmatosan tapogattván ; tudokra adta a' körül - állóknak : hogy több jót , mint rosszat jelentenének az áldozatra - ügyelő Ég - beliek.

Ezzel osztán *Merkúrnak* templomába men-tenek. Fő - képpen ezt az Istent tisztelte a' Kereskődő *Nausikles*, úgy - mint a' Kalmárok-nak különös Párt - fogójokat. A' templomon kívül álla az oltár. Itten az *Ürü* az égő hasábokra tétetött , melynek zsíros fagyja nagyobb lángokra kényszerítötte , ugyan - azért ropogósabbakká tötte az erős tüzeket.

Ekkor

Ekkor magát úgy töttette *Kalaziris* (mert *Nausiklest* óron-fogva akarja vala vezetni) mint-ha a' lángok közül most ragadná-ki azt, a'-mit régen markában hordozott. Hogy osztán a' legnagyobb lángokba vetötte jobb kezét; *Nausikleshez* fordúlván, így szólla

KALAZIRIS: Imhol egy *Gyűrű*, melyet az Istenek, *Karikléának* ki-váltássára, engedtek. Viseld egészséggel, édes *Nausiklesem*; és ne légy többé hitetlen.

§. VII.

Egy Gyűrű' le-írása.

Drága vala a' munka; és talán nem-is emberi művelés. Köre zománcolt. Köve *Szerecsen Ametist*. Oly fényes pedig és nagy; mint egy meg-értt Szűznek szeme. Fényjével fölül-haladta a' *Hiberniait*, sött az *Ibériait*-is. Pirossága nem mesterséggel, hanem természetösen készült; ojas-is, mint mikor a' rózsá bimbójából ki-nyíl, és valami méjségből föl-emelkedni láccatik. Ha ki kezeibe forgatta, arany sугárit-is szemlélte.

De vólt még egy tulajdonság benne, melyel magát a' nap-nyúgoti egyéb kövektől megkülömböztette. A' Görög országi Tudósok nem ok-nélkül nevezték *Ametistnek*: mivel az, ki ezt újján hordozza; soha meg-nem részegszik. E' tulajdonsága vagyon mind a' *Szerecseninek*, mind az *Indiainak*. Csak hogy e' mostani-

A a

nak

nak több tüzei vóltanak. Reá oly képeket - is véstek, melyek ki - felé domborodtanak. Formájok ezek:

Nyáját legelt egy Ifionc; ki - is, hogy a' környéköt szemre - vöhesse; egy kő - sziklára kapaszkodni láccatott. Úgy - is teccött: mint - ha, Fuvorájának ékes hangozatjával, jobb kíváncsot adna legelő juhainak. Itt a' mesterség annyira mehetött, hogy a' füvek - is nőni láccattak. Löhetött a' Juhokat sejem - gyapjasoknak mondani; nem ugyan azért: mint - ha valósággal azok vólnának; hanem csupán azért: mert az az *Ametist*, melyre ki - domborítva vóltanak, éppen ojan színbe láttatta a' gyapjú szálakat.

Ott a' báránkák (mint - ha ugrándoztak vólna) Némejek össze - csoportosodván; a' szirtök felé szaladtak. Némejek, a' Pásztor mellett, pájkosan szökdecslölvén; vagy föl, vagy le - felé néztek. Vóltak ojak - is, melyek, a' kőnek lángjai között hoppozván, a' sziklára föl - ugrottanak. Melyeket anyjok mostanában ellöttek; azokat oly mesterséggel meccöttek: mint - ha a' korlát - on által - akarnának - búvni, de meg - tartóztatnák őket ama' barlangok, melyek akkor éppen ellenökre tétettek.

Avvagy - is igazábban szöllván; a' kőnek köre nem csak láccatott kőnek lönni; hanem valójában az - is vólt. Mert a' mesterséges véső (nem akarván a' kövön a' követ majmozni):

annak széleire , valóságos barlangokat meccött. E' volt tehát annak a' gyűrűnek láttatja , melyet (*Karikléának* több gyűrűi közül ki-választván) *Nausiklesnek* ajándékozott *Kalaziris*. Hogy kezéhez vötte , és annak minden részzeit nagy szorgalommal meg - is nézőgette ; így kezdötte hitván szavait

§. VIII.

Nausikles' fösvenése.

NAUSIKLES: Én ugyan (hogy igazán kimondgyam) csupa tréfának véltem előbbeni szavadat. De azok az enyimek - is (hogy leánodnak sarcját emlegettem) hasonló - képpen tréfás enyelgésök voltak. Ötet (a' - mint akkora - is mondtam) amúgy - is vissza - adtam volna. Mind-ezeket fölül : a' Kőnek drágaságát o'jannak lőnni tapasztalom ; melynek árán nem csak egy Szűzet ; hanem Országot - is vöhetnék. Ugyan - azért : minden vagyonomat egy csomóba kötven a' gyűrűt ki - nem - fizethetném. Ezt pedig Isten - igazában mondom.

KALAZIRIS : Mind - az' - által : leánom' vált - ságára nézve ; csak - ugyan el - vöszöd ?

NAUSIKLES: Az Istennek ajándékját meg - nem - vethetni. *Merkúr* adta , ki az Istenek között leg - adakozóbb. A' lángok között termett ; nem - is más annak oka : hogy o'j világosan tündöklék.

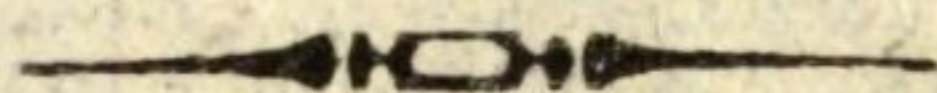
KALAZIRIS : El - vöszöd - é ? azt kérdöm.

NAUSIKLES : Mind-ezen-fölül : mi szegén, és szűkölködő Kalmárok azon hiszömben neveltetünk : hogy azon nyereségjeinket leg-ártatlanabbaknak ítéllyük , melyek tükteket meg-nem szegényítenek ; bennünket pedig meg - is - gazdagítanak.

Ki-mutatta ekkor *Nausikles* mind gyöngeségét , mind - fő - képen telhetetlenségét , midőn az isteni ajándékot oly kényösen el - vötte ; meg - is - tartotta.

H A T O D I K R É S Z.

A' Vendégösködés.

§. I.

Nausikles' Adakozása.

Mind - az' - által : hogy rosza - szoktatott természetének még rosszabb indulatjait *Nausikles* el-palástolhassa ; egy valami vendégségöt indított (nem mindgyárt ; hanem, minek-utánna cselekedetjét fontolóra vötte , a' következőt napon), melyben magát ki - is - mutatta.

A' templom' környékébe gyűjtötte leg - hívebb embereit (ha csak egy Kalmárnak hív emberei löhetnek). A' szokás szerént ott főzette az ételöket - is. A' Vendégöket pedig két-felé osztotta. Benn a' templomban öttek a' Fehér-szeméjek , kiknek Elöl - ülőik voltak *Karikléa*, és *Nausik-*

siklesnek egygyetlen - egy leánya, kit *Nausikléának* neveztenek. A' templomon kívül, annak tornáczában, a' Férj-fiak ebédöltenek. Az asztalfőnél ültek *Kalaziris* és *Knémon*.

Minek-utánna mind - a' - két Feleközet az ételnek elegendére jutottak; a' Férj-fiak ugyan *Bakbusra* köszöngették a' tele-kupákat. Benn az asszonok, valami régi verseket dalólván (mellyeket *Céres* Istennének dicsőíttessére szörczöttek); vígan ugrándoztak. De *Karikléa* (magát a' többtől alattomban el-vonván) az Isteneknek képeik felé vonódott; holott-is, *Teágenesnek* megtartássa végött, áhítatossan imádkozott.

§. II.

Ö s z t ö n ö z é s.

Némejek a' Férj-fiak közül (eleget hörpéntvén a' vörös *Lévből*) el-oszlottanak; és a' közel lévő bokorban le-heverödtenek. Ezeknél mértékletösebb lévén, és kezére nem bort, hanem kupa - vizet kapván, így szólla

NAUSIKLES: Ezt a' poharat reád köszönöm *Kalaziris*! és ama' benn ugráló *Nimfákra*, kiknek (valmint néked) semmi szövetségjök *Bakbussal*. Ha te e' vendégségöt azzal köszönéd-meg nékem: hogy előttem történeteidet előbeszélienéd; meg-köszönném jó akaratodat. Benn a' templomban ugrándoznak immár a' Fehérszeméjek. Mi Férj-fiak hozzánk illendőbbhöz fogjunk.

KALAZIRIS : Hol - is kezdgyem történeteimet ?

NAUSIKLES : Ahhol mindent szoktunk ; annak elején. Erre téged' már ennek-előtte-is kértelek. De te (keserveidnek ki-nyilatkoztatásától tartván) : napról-napra halasztottad ígéretödet. Ennél alkalmatosb üdőt nem találhatunk. Meg-jött immár örömödnek egy részsze. Fiaid közül föltaláltad a' szebbiket. Ha reá - segít az Isten ; föltalálod a' másikat - is.

KNÉMON : Jól teszed *Nausikles* , midőn a' muzsika szerszámokat, melyek, a' vendégek' gyönyörködtetésére, te tölled ide parancsoltattak, az aszszonyoknak engedöd. A' Férj-fiak között sokkal köllemetössebb a' beszélgetés.

§. III.

El - múlttak' emlegetésse.

Nem csak *Nausikles* és *Knémon* ; hanem a' többi Vendégek - is reá - vöttek *Kalazirist* : hogy történeteinek elő-beszélttéhez kezdgyön. Ő pedig azon történetei közül, melyeket *Knémonnak* hosszasan el-beszéllött ez-előtt, csomóba kötötte mind-azokat, melyek különösök voltak. De azokból-is sokat vagy el-hagyott, vagy igen rövideden beszéllött; melyeket Gazd'-uramnak tudnia nem kellett. Mindent annak orrára függeszteni nem akart.

Azokat pediglen, melyek egész-eddig el-beszélve nem voltak ; hanem, az el-beszéllöttek után,
egye-

egyenessen jöttek ; fő-képpen *Knémon*' kedviért, igen jó szívvel tovább fojtatta ; ott kezdvén, a' hol el-végzötte, tudni-illik : midőn *Delfusból* kiszöktek, és a' *Feniciai* hajóra föl-kereködtek.

El - beszéllötte rövideden azt - is : hogy elsőben szerencsésen eveztek ; mivel hátúlról jó fuvalmaik támadtak. Hanem osztán (midőn, *Kalidon* mellett, a' *Tengör*' szorúlttjára érkeztek) minő nagy félelemben voltak : mivel a' vizek igen háborgósan nyughatatlankodtak. Minnek-utánna ennek emléközetére érkezött, így szóllamla - meg a' *Görög*

§. IV.

Tengör - háborgás.

KNÉMON : Hallottam én-is annak a' szűk *Tengörnek* hírét ; de szörnyű nyughatatlanságának okát mind - eddig ki - nem-tanúlhattam. Add - ki, ha tudod (az én kedvemre nézve - is) annak tulajdonságait.

KALAZIRIS : Az a' tengör, melyet *Sicilia*, és *Peloponézom* körül - vött (és *Jóniai* tengörnek neveztetik) *Kefaléne* mellett egy keskenebb útra kényszeríttetik. Azok a' temérdök nagy vizek eme' szűk torokon menvén - köröszkül, a' *Krissai* öbölbe hajtatnak. Innént az *Egeumi* tengör felé kényszeríttetnek. Ellenökre vagy a' *Peloponézumi* Fél - sziget ; talán (a' kegyes Istennek röndöléséből) arra az okra nézve : hogy azokat a' temérdök vizeket fenyték-

tékre vögye. Viszsa-veri tehát vizeit előbbeni torkába, és, midőn az előbbeni zavaroknak újra-ki-töreködő zenebonájokkal csatáznak; az egész tengörben észre-vöhető nagy gerjedelmet okoznak.

KNÉMON: Valósággal értelmesen és bölcsen. Hát ezen *Krissai* öböltől hová? avagy merre mentetök?

H E T E D I K R É S Z.

Útnak folytatása.

§. I.

Zacintusba érés.

KALAZIRIS: Minek-utánna abból a' *Krissai* vidékből tovább eredtünk; még meszsziőről láttuk *Zacintus'* szigetjének magos högyjeit. Legelső volt, a'-ki meg-látta, és arról így okoskodott a'

KORMÁNOS: A' szelek ugyan kedveznek; de, éppen erre az okra nézve, a' szerencsét nem remélhetöm. Ha meg-feszültt vitorjainkat azoknak kényjeikre bocsáttjuk; egész éjtszákán menvén, *Zacintusba* hajnal-hasadtta-kor érközünk. Útunkban vannak pedig, és fenyegetnek bennünket a' vizek-alatt-lappangó, és kártékon kő-sziklák. Attól tarthatunk: ne-hogy egygyikébe bele-ütközzünk.

NAU-

NAUSIKLES : Bizonnára : elég eszesen.

KORMÁNOS : Meg - eshetik az - is : hogy hajónkat porrá - töressük. Tanácsosabb leszzen tehát : ha a' tengörökön meg - hálunk. Röggel osztán, úgy eresztyük reánk a' gyöngé szeleket: hogy virradóra még - is *Zacintusba* érhessünk.

NAUSIKLES : Kinek - kinek maga' mester-ségeben hinnünk kölletik.

KALAZIRIS : Hittünk - is. Ugyan - azért egész röggelig vas - macskákon állottunk. Virradóra osztán, minden veszedelem nélkül, *Zacintusba* érköztünk.

§. II.

Zacintusi dolgok.

KALAZIRIS : A' Lakosoknak egy részje , mely a' tengör - parttól nem messzire távozott; Hajónk' elejébe csoportosodott. Meg-löhet: hogy hajónknak temérdökséget , és egyszer - 's - mind takarékoságát csudálták.

NAUSIKLES : Ezt már szeretöm.

KALAZIRIS : Dícsérték a' *Feniciusoknak* szorgalmatosságjokat - is ; és, a' Gája - építésben ki - vált eszességjüket. Azt ők meg - nem - foghatták : hogy ezekben a' hűvös napokban (a' *fiás Tyúknak* el - enyísztte előtt) ily szerencsésen utaznánk.

NAUSIKLES : Ezt ugyan csudálhatták - is.

KALAZIRIS : Hogy a' parton ki - köténk ; némejek *Zacintus'* várossába ; mely a' parttól

talán fél - órányira távozott ; azon okból mentek : hogy valamit vásárollyanak. Én valami-
képpen meg-értvén : hogy az egész telet itt akar-
nák tölteni ; egy üdeig a' parton ácsorogtam.
El-tökéllöttem osztán magamban : hogy (hajónk-
tól nem messze) egy - valami szállást fogadok ,
melyben a' télen alkalmatosan lakhassak. Nem
akartam a' hajóban telelni : mert a' hajósoknak
nyughatatlan erkölcsjeiket azon - kívül - is jól
tudtam. Nem szerettem a' várost - is , az ott
lévő Ifiúságnak pajkosságáról eleget hallván
sokaktól.

NAUSIKLES: Emberől gondolkodtál. Eze-
ket el - kerülnöd kellettött.

§. III.

Kalaziris és Halász.

KALAZIRIS: Nem messze menék a' par-
ton föl - felé ; íme egy öreg halászba akadok ,
ki-is, ajtaja előtt le - telepedvén, meg - szakado-
zott hálóját fótozgattyá vala. Jó napot (mon-
dék) tisztességes öreg. Lehetne - é itten egy al-
kalmatos szállást találni? nem ingyen ; hanem
kész pénzért.

HALÁSZ: Nem messze (ama' ki-dültt högy-
nek aljában) egy kő-sziklába akadott ; össze-
is - szakadott.

KALAZIRIS: Semmi közöm hálóddal. Ha-
nem: nagy javunkra lönnél , ha , vagy magad fo-
gadnál-bé házodba ; vagy jó emberhez útasítanál.

HA-

HALÁSZ: Ezt én *Tirrén* nem cseleködtem; mert velek akkor nem-is halásztam. Azokról a' gyerök - inaskákról szóllok, kik, a' viz-alatt-lappangó kő-sziklával semmit se gondolván, ott vetötték - meg a' hállót, holott meg-vetniök nem kellettött volna. Van annyi esze *Tirrénnek*: hogy a' kő-szálakra nem vezeti hállóját.

NAUSIKLES: Mi tatár lölte azt az öreg *Tirrént*? Mást beszél, sem-mint kérdöztetött. Talán meg - tébojodott.

KALAZIRIS: Későre vöttem - észre: hogy nagyot hall.

§. IV.

Tirrén' embersége.

KALAZIRIS: Tehát: minek-utánna baját egészen ki-tanúltam; hangossabb szavaimmal élven, Jó napot (mondék) jó öreg!

TIRRÉN: Fogadgy' Isten jó barát.

KALAZIRIS: Jövevények vagyunk. Téged' arra kérünk: hogy bennünket valami vendég-fogadóra igazícs.

TIRRÉN: Itt a' köz Fogadókról semmit se tudunk. Azok az országok jól tudgyák, melyek a' nyereségre ügyelnek. Nálunk minden jó embernek szállást adunk örömet. Ha csekéj hajlékomat szeretöd, és meg-elégödhecc vele; hordozóskodgy belé. A'-mint észre vöhetöm: nem vagy sokad magaddal.

KALAZIRIS: Két gyerökeim velem.

TIR-

TIRRÉN : Én negyed - magammal vagyok. Két fiaim, öreg dajkákkal együtt. Mert : a' többiek, feleségöt vévén, meg-házasodtak; és magok' gazdájok löttek. Nem rég' holt-meg hitemsem. Öt' én soha el-nem-felejthetöm. Jó gazd'aszszony vólt; jobb anya, leg-jobb Feleség. Ne kételkedgy pedig: hogy jó szívvel fogadlak. Ki-vöttem első látásommal: hogy fejed minden böcsülettel őszült-meg.

NAUSIKLES : Ezt valósággal egyenes-szí-vű embernek löhet mondani.

§. V.

A' Szállásra menés.

KALAZIRIS : Hogy fiaimat eleibe vittem; jobb szívvel fogadott. Evvel az egy alkalmatossággal beléjük szeretött. Házának osztán abba a' részjébe telepített-le bennünket, mely mind melegebb, mind csinosabb vala.

KNÉMON : Ily jó emberrel egygyütt telelni; éppen annyit tészen: mint örvendetös ki-keleti napokban, a' virágok között élni.

KALAZIRIS : Nappal mindig egyetemben vóltunk. Éjtzakára pedig el-oszlottunk egymástól. *Karikléa* a' dajkával nyúgodott. Én, a' mellék szobában, *Teágenessel* háltam. *Tirrén* a' harmadikban két fiaival.

NAUSIKLES : Hát az élelöm ?

KALAZIRIS : Mind-nyájan egy asztalon öttünk. Mi-is vöttünk valamit; de igen keveset.

Mert

Mert *Tirrén* annyi halat fogatott : hogy el-se-költhettük. Halászott néha maga-is. Halásztunk mi-is, ha vagy üdönk vólt, vagy jó kedvünk szottyant. Nagy örömmel láttuk azokat a módokat, melyeket a' halászatnak és az üdönnek különbségéhez szabtak. A' tanya jó. Tele minden-féle halakkal. *Tirrén* felől azt mondták halász-társsai: hogy a'-mi hasznót hajtott az egész halászatból (hajtott pedig eleget: mivel házat tisztességösnek, Önnön-magát bő-kezűnek mondhatni); azt nem annyira mesterségének; mint vele-tartó szerencséjének, és az Egek' jó akarattyának köszönheti.

NAUSIKLES: Így itten sokáig el-lakhattatok.

§. VI.

Nyughatatlanságok.

KALAZIRIS: A' télnek elejét békességgel töltöttük. De, a'-mit köz-beszédben mondanak (ha-hogy egyszer a' Szalonnát meg-kezdik; azután-is reá-járnak a' Gazd'-aszszonyok) minden bizonnal rajtunk tejjesödött. Mivel egyszer szerencsétlenek löttünk; az-után-is azok maradtunk. Ebben az óhajtott magánosságban, elegendő-képpen el-nem-titkolhattam édes *Karik-léámnak* szépségét.

NAUSIKLES: Tudtam: hogy a' falakon-is ki-erölködik. Ki' szemébe ütközött?

KALAZIRIS: Annak a' *Tirusi* Ifioncnak, ki a' *Delfusi* Birakozásban elsőségöt kapott.

Ez

Ez a' deli Legén (leánom felől szóba eredvén) esedözött előttem : hogy őtet másnak birtokába ne adgyam. Ki - nyilatkoztatta régi nemességét. Gazdagságát azzal jelentötte : hogy ez a' Gája-is tulajdona lönne.

NAUSIKLES : Csudállom : hogy mind-eddig híret soha nem hallottam.

KALAZIRIS : Nem csak pedig a' hajót mondotta magájénak lönni ; hanem hitével pöcsétlötte azt-is : hogy nagyobb részje azoknak a' jószágoknak (melyek aranyból , drága kövekből és fő - képpen sejem - partékákból állottak) az ő birtokában volnának. Dücseködött azzal-is : hogy , a' *Delfusi* híres Birakozásban , a' Görögöktől nyertesnek ítéltetött.

NAUSIKLES : Ki - állottad - é ostromát ?

§. VII.

Kalaziris' gondossága.

KALAZIRIS : Akkor ugyan a' válaszomat adtam : hogy szegények volnánk. Ugyan-azért : az ijetén gazdag Vő - legénről nem - is gondolkodhatnánk. Ehhez vetöttem azt-is : hogy leánomat kül - országba adni nem szándékoznám. Erre hamarjában azt felelé

TIRUSI : A' - mi leánodnak szegénységét illeti ; az tégedet meg - ne - illessön : mivel , ha szeméjjét birtokomba vöhetem ; hogy mátkátálja ezerekből állyon ; magammal igen - könnyen el - hitethetöm. A' - mit pedig kül - földiségöm-ről

ről mondottál, azt a' te' földetökkel örömet fogom föl - váltani. Evezzünk leg - elől *Karthágóba*, és adgyuk - el mindenünket. Onnét oda, a' hová - akarod. Vele élek; és halni kívánok.

NAUSIKLES: Ez az el - szánás különös.

KALAZIRIS: Hogy osztán is láttam nyughatatlanságjait; Sőt azt - is: hogy egy nap semúlna - el, melyben szeretetének ki - adásával nem alkalmatlankodna: a' házasságot, édes ígéretökkel, szüntelen halasztottam. Mert: ha kereken ki - mondottam volna az igazat; attól félhettem volna: ne - hogy kétségbe essön, és így az erőszakhoz nyújjon. Meg - ígértem tehát: hogy, ha szerencsésen *Égiptomba* érközünk; ezekről gondolkodni fogunk.

§. VIII.

Új nyughatatlanság.

KNÉMON: E' szélvész tehát le - csillapoda.

KALAZIRIS: Mi haszna, ha más támada?

KNÉMON: No! mi újság ismét.

KALAZIRIS: A' tengör' partján sétálgattam egyszer; és, hogy el - ért, ezt mondotta

TIRRÉN: Hallod - é, jó vendég! Tudgya *Neptún*: hogy téged', mint Test - vérömet; fiaidat pedig, mint tulajdonimat szeretöm. E' szeretet visz arra: hogy azt nyilatkoztassam - ki előtted, a' - mi ellened koholtatik; és valósággal gondot - is fog adni.

KALA-

KALAZIRIS: Szépen köszönöm gondoskodásodat. Ki vele: hadd tudgyam.

TIRRÉN: El - nem - hallgathatom pedig: mivel egy-födelű barátomnak tartalak.

KALAZIRIS: Hallyuk tehát.

TIRRÉN: Ez után a' *Feníciai* gája után, melyen ide jöttetök, nem álmosan leselkedik egy hajó, mely a' tengőri tolvajokat hordozza. Ott lappanganak ama' dültt högyünknek aljában. De Örjök és Kémjök annak bérccén vigyáznak. Vigyázz te - is magadra. Ez a' fortéj reád - is ugyan; de fő - képpen leánodra céloz.

KALAZIRIS: Hallod-e *Tirrén!* mond-meg igazán: honnatt tudod ezeket?

§. IX.

Tolvaj-intézet.

TIRRÉN: Mivel Halász - mester - ember vagyok, engemet szeméjesen sokan ösmérnek. Hogy igazat mongyak: a' Tolvajokkal legnagyobb barátságban élek; nem azért: mint-ha erkölcsjöket szeretném; hanem, mivel halaimat (minden alku nélkül) a' - mint tartom; éppenséggel úgy szedik.

KALAZIRIS: Könnyű nekik a' másébol adakozóknak lenni. Hát-osztán?

TIRRÉN: Tegnap vala, úgy teccik; és éppen azon üdő tájban, midőn (a' hajnalnak kibuktta előtt) a' högy alatt bárkáimat össze-

szö-

szödögettem ; és a' halakat - is számoltam. Akkor alattomban hozzám jött, és nékem ezeket mondotta a' Tolvajoknak Vezérje

TRAKÍN : Nem tudnád - é nékem, édes *Tirrenem*, azt bizonyosan meg - mondani : minő üdőtáiban fognak *Zacintusból* el - menni azok a' *Feníciai* Keresködők ?

TIRRÉN : Leg-kissebb gondom-is nagyobb ennél. Mind - az' - által : lesz annyi eszköz ; hogy a' telet itt töltik, és meg - várják a' tavasznak alkalmas elejét.

TRAKÍN : Hát az a' szép leán, ki most hajlékodon lakozik ; el - megyen - é velök ?

TIRRÉN : Az se az én gondom.

§. X.

Trakínnak célja.

TRAKÍN : Hallod - é *Tirren* ! Én azt a' leányt nagyon szeretöm. Csak egyszer láttam a' parton ; és magammal nem bírtam. Noha én (tengeri Keresködésömnek üdején) minden - féle hejekön eleget forgottam, ugyan - azért eleget is láttam ; ennél szebb Teremtésre, soha még a' velág, nem találhattam.

TIRRÉN : Hogy tölle e' szavakat hallottam ; meg - nem - eléglöttem tüzeit ; hanem többre óhajtottam gerjeszteni, Hogy tehát egész föl - tételét ki - vögyem ; azt javallottam neki : hogy a' *Feniciusokkal* se kardra, se más erőszakra ne mennyen : mivel ama' gyönyörűségös leányt,

B b

min-

minden leg- kisebb vér-ontás nélkül ; magájévá tőheti.

KALAZIRIS: Miként javallottad ezeket ?

TIRRÉN: Úgy tudni - illik: válasszon magának egy éjtszakát. Üssön akkor házamra, és a' leánt el - vigye. Erre

TRAKÍN: Ezt (úgy mond) nem cselekedhetöm, se reád, se magam' hasznára nézve, Te nekem mindenkor jó barátom voltál. Erre az okra nézve: se házadat nem bántthatom, se vendégeidet el - nem - rabolhatom.

TIRRÉN; Könnyebben jutnál így hozzá.

TRAKÍN: De egyszer - 's - mind szegényebben-is. Mert így csak a' leánt kaparíthatnám kezembe, az - után köllene a' gájára ütnöm. De ha a' tengörön fogom meg - támadni a' gáját; egy hévvel és lévvel mind a' leánt, mind a' kincsöt el - vöszöm. Két csatát végezni a' szárazon, éppen nem tanácsos. Közel vagyon a' Város. Ki - csődülhetnének az emberek, és így mind a' leánt, mind a' gáját vissza - rabolhatnák. A' tengőri csatákban sokkal szerencsésebb vagyok. Nékünk tengőri Kereskődőknek anyánk a' víz, mostohánk pedig a' száraz föld.

TIRRÉN: Hogy ezen föl - teteleit hallottam; ötet, bölcs röndöléssei miatt, nagyon meg - dicsértem. De előtte gondolatimat el - titkolva hordozni, tanácsosbnak véltem. Tölle tehát ily szerencsésen meg - szabadulván; hogy

ve-

veszedelmedet előre ki - nyilatkoztassam : egyenesen hozzád szaladtam. De veled mindgyárt beszéllenöm nem löhetött. Azt mondom tehát mostan: vigyázz magadra; de fő - képpen édes *Karikléádra*. Nagy a' veszedelem.

NAUSIKLES: Ez ugyan nagy emberség vala attól a' halász - embertől. Látd - é? többre vihetted őtet a' gonoszságnak nem tudássa; mint másokat a' jónak meg - ösmérése. Csak látom: hogy még a' velág tart; mind - addig úgy lesznek jók, hogy a' gonoszok el - nem múlhatnak. Ez pedig bizonyos.

NYOLCADIK RÉSZ.

Az el - költözés.

§. I.

Tírusinak gondja.

KNEMON: De kevés munkádba nem - is telhetött, hogy a' leánt *Trakinnak* körmei közül ki - facsarhattad.

KALAZIRIS: Hogy azokat a' halásztól megtudtam; elsőben ugyan nagyon meg - szomorodtam. Nem sokára osztán, leánom meg - szabaddittássának módjáról gondolkodni kezdöttem. Midőn pedig éppen ebben a' foglalatosságban voltam; nagy szerencsémre előmbe akadott; és ezeket mondtta

TÍRUSI: No, édes *Kalazirisem!* mint vagyunk? Leánodnak ki-házasítása felől végzöt-tél - é valamit? Ezt örömet hallanám.

KALAZIRIS: Oh! de-hogy végzöttem! Ki-nem-mondhatom: minő akadájomra legyen egy *Zacintusi* gazdag Ifjú, ki *Karikléámat* erőnek - erejével el - akarja - vönni. Mivel ő nálam sokkal hatalmassabb; nem állhatok ellene. Én pedig öröместebb látnám: ha a' te Feleségöd lönne, sem-mint azon erőszakoskodó durvájé. Ez, leánomnak kezét, minden hajlandósága ellen, erőltetve kívánnya.

§. II,

Úti készület.

TÍRUSI: Hogy tehát leánodat nékem add; ez néked szántt akaratom?

KALAZIRIS: Az igen-is: mind azért: mivel szeméjödöt szeretöm; és vagyonodat ösmé-röm: mind fő - képpen azért: hogy ez a' házasság leánomnak kedve és akaratja ellen nem esne. Akár hol akarunk lakni; úgy - é bizon meg-ígér-ted társaságodat?

TÍRUSI: Azonn-is leszek minden tehet-ségömmel: hogy ígéretöm' meg- tarcsam.

KALAZIRIS: Arra kérlek tehát, kedves *Tirusim!* hogy, ha mátkádat valósággal szere-töd; és annak házasságát nem színlés-képpen óhajtod: mennél - hamarébb lehet, szabadícsd-ki magadat ebből az erőszakoskodó szigetből.

An-

Annak a' kegyetlen, és ugyan - azért tisztességtelen Szeretőnek maga' viselete veszedelmünkre lehet; nekem - is ugyan, de fő - képpen tenéked. Ebben maradgyunk.

NAUSIKLES: Már látom: mire célozol. Nem úgy attad - föl *Tirusinak* az étket, a' mint *Trakin* főzte. Észre - vötte - é *Tirusi* ezen alatomos fortéjodat?

KALAZIRIS: Észre - vötte - é? nem - é? nem tudom. Akkor ezzel igen keveset gondoltam. Hanem: hogy az - után meg - ölelt; és azt kérdezte: mikor szándékoznék *Zacintusból* ki-menni? ezen hevességet látván, magammal el - hitettem: hogy föl - vött intézetömet meg - gátolni nem fogja: mivel másként maga alá vágta volna a' *Tölgy - fát*.

§. III.

Le - nyugvás.

NAUSIKLES: Hát ezeken fölül, ezen üdőtájbán, az alkalmatlan utazás?

KALAZIRIS: Jelentgette ugyan ő azt - is: hogy, az üdőnek ebben a' tájában, a' tengőri utazásoknak semmi alkalmatosságát nem látná; mind - az' - által: ha - hogy még - is el - indulni kévnének; szándékomat meg - nem - akadályoztatná. Egyszer - is - mind reméllötte - is, hogy más - országi Révökön biztosabban mulatozhatna, és fő - képpen a' tavaszi fuvalmakat bátorságosabban várhatná.

NAUSIKLES: El - möntetök tehát?

KALAZIRIS: Ama' szavait véven *Tirusinak*; környülménjeimre nézve, igen szükségösnek lönni mondtam: ha a' vas-macskákat még ma föl-szödetné. Ő ezt meg-ígérte; és az el - költözést virradóra röndölte.

NAUSIKLES: De a' tengöri tolvajoknak fura gondolatjokat jól ösméröm ám én. Alig, ha közbe-nem-vetöttek valamit.

KALAZIRIS: Haza érvén gyerökeimhöz; csupán azt mondtam nekik: hogy *Zacintusban* nem maradhatunk. Meg-döbbentek ezen újságra. Kérdözték a' hamar-változásnak okát. De én öket le-csillapítottam; azt ígervén-meg nekik: hogy az-után ki-nyilatkoztatok mindeket. Addig-is hitetnék-el magokkal: hogy az el-költözésre ezer, az itt-maradásra egy okunk se lenne. Falatozának osztán; el-iszöndörödénk.

§. IV.

Éjji latomán.

NAUSIKLES: Bé-húnhattad tehát szömdet? Ijen zúr-zavarokban nem jól esik az álmom.

KALAZIRIS: Aludtam-é? nem-é? bizonyosan nem tudom. Elég az: hogy alig terítöttem-le el-fáradott testömet; íme álmomban (vagyis el-szöndörödésömben) előmbe kereködött egy Öreg; a'-kinn nem nézhettem eleget. Mennél-többet néztem, annál inkább szerettem.

KNÉ-

KNÉMON: Ugyan ki löhetött az az Öreg?

KALAZIRIS: Testjére nézve úgy ki-száradott: hogy, midőn magát meg-mozdította; csontjainak zörgéseit hallani láccattattam. De, a' mint ruháját föl-övedzötte; térdjeinek szokatlan temérdekségéből ki-ösmértem hajdani izmosságát. Fejtyüje Görögös, Lábtüja *Itakai*, egyéb öltözetje *Trójai*. Tekintete bölcs emberhez ugyan; de egyszer-'s - mind hamiskáshoz - is hasonló. Úgy teccött eleinte: mint - ha combjának föl-hasított bőre a' sebnek jelét viselné; ugyan - ezért szem-látomást csoszogtatta lábait.

§. V.

A' látomán' szava.

NAUSIKLES: Talán lelket láttál?

KALAZIRIS: Mondgyuk tehát Léleknek: mivel, bé - kalatolt ajtómon köröszül-hathattott; szavainak hangja - is igen vékony vala. Hogy szobámba bé - szívárkozott; gyöngé szavait így hallatta az az említett

LÉLEK: Mit cselekedtél, *Kalaziris*! midőn *Kefaléne* mellett el-evedzöttél? Nem hallottad talán: hogy *Sír-balmomat* mások, vagy meglátogatták; vagy (ha töllök ki-nem-telhetött) legalább - is megszüről meg - üdvözlötték. Te pedig meg-se-szóllítottál. Meg-lakolod ezen töttödet. Mind-szárazon, mind vizen, azokhoz hasonlókat remélly, melyeket én szenvedök vala.

B b 4

Mind-

Mind-az-által: a' Szerecsenleánt (kit Hazájába nem viszel) hajdani hív *Penelopémnek* szent nevével köszöncsed. Azt izeni általam: hogy, ha velági boldogságát óhajtya; hajadon léttében a' *Tisztaságot*; házasságában a' *Hívseget* szeresse.

NAUSIKLES: Értem-is, nem-is a' Lélőknek szavait. Vajjon: mire vélhetni ezt a' Tünnémént. Mivel homájosan szóllott; talán jövőndöket mondott?

KALAZIRIS: Észre-vöttem az igazat. Elis-hidd: hogy a' Jövendőlőknek szavaik szerfölött csudálatosok. De nem azért homájosok: hogy azzal emberi Nemzetünket meg-csallyák; hanem inkább nagyon fölségösök; és így (csekéj eszünkre nézve) meg-foghatatlanok.

§. VI.

Hajóra készület.

KNÉMON: Te pedig, *Kalaziris!* ugyanmit tartasz azon látomán felől?

KALAZIRIS: A' mostani környülményekre nézve, ki-nem-nyilatkoztathatom akkori gondolatomat. Elég az: hogy annak utolsó szavaira hirtelen föl-ugrottam. Észre-vötte föl-ugrássomat, és ezeket mondotta.

TEÁGENES: Mi lölt, édes atyám! Talán valami rosszal fenyegetnek a' mord Istenek?

KALAZIRIS: Semmi rosszal, édes *Teágenesem!* Ezembe-jutott álmomban: hogy, föltételünk szerint, el-útaznunk kölletik. Úgy
tec-

teccött: mint-ha hajónkról el-maradtunk volna. Meg-ijedtem tehát, és erre föl-is - ocsódtam. Kellyünk, és mennyünk.

TEÁGENES: Még *Karikléa* aluszik.

KALAZIRIS: Tovább alunnia nem kölletik. Én fogom őtet föl-költeni. Te azomban kis holminkre vigyázz. Vidd a' hajóra.

§. VII.

Tirrén' szorgalma.

KNÉMON: Erre a' nagy lármára, föl-is-ébredhetött édes leánod.

KALAZIRIS: Leánomnál hamarébb ébredött-föl, és így szóllamlott-meg

TIRRÉN: Mi-lölhetött bennetöket, Atyafi! — A' nyugodalomnak leg-szebb üdején, föl-forgattyátok egész házamat. Ezt virradóra hagyhattátok volna.

KALAZIRIS: Meg-bocsáss, édes *Tirrénem*! Mind-ezeket a' te tanácsodból cselekszöm. El-akarnám a' Tolvajok' törjét kerülni. Éjtszakának üdején nem annyira vigyáznak.

TIRRÉN: Leg-alább meg-jelentötted volna: hogy üres kézzel el-ne-eresztöttelek volna.

KALAZIRIS: Intézetöm ellen (ennek az éjtszakának közepén) valami tüneménre találván, útra kényszerítöttek a' hatalmas Istenek. Engedelmesködnöm kölletött.

TIRRÉN: El-hiszem, édes *Kalazirisem*: mert ők az Isten-félőknek gondjokat viselik.

KALAZIRIS : Én pedig kedves *Tirrénem* ! köszönöm hozzánk - való hajlandóságodat. Azon Istenek , kik a' Vendégöket különösen vezérlik ; áldgyanak - meg minden ki - gondolható jókkal.

TIRRÉN: Köszönöm , édes *Kalazirisem* ! Kötelességömben állott a' Vendég-fogadás. Vissza - jövet', még szívesebben szolgálok.

§. VIII.

Kalaziris' kérésse.

KALAZIRIS : Igaz bizony ! majd el-is-felejtöttem. Még csak egyre kérlek , édes *Tirrénem* ! Mivel az üdöböl egészen ki - fogyni láccattatom ; menny - el egyszer (ha valami kis ürességödlészen) *Kefaléne* mellé , *Ulissesnek* tartománjába. Végy áldozni - valót magaddal ; föl - is-áldozd azon Szentnek nevére. Kérd őtet nagy szívességgel : hogy reánk ne nehezteljen.

TIRRÉN : Ez előttem igen különös. Ugyan mond - meg igazán (okos és tanultt ember lét-tödre) : mi bírhatott erre ?

KALAZIRIS : Nem valami vak - buzgóságú gondolat ; hanem maga *Ulisses* ki - nyilatkoztatta magát ezen éjtszaka ; és szememre hányta : hogy (*Kefaléne* mellett hajózván , és sír - halmától nem messzire vetődvén) se meg - nem - látogattuk , se meg - nem - üdvözöltük. Én ettől a' látomántól tarthatok. Mert valamit még álmomban meg-jelentöttek az Istenek ; mind fejemre töltek.

TIR-

TIRRÉN: Ne epeködgy semmin. El-mehecc Isten' hírével. Az áldozat hamarébb meg-leszsz; sem - mint a' veszedelmet el-éred.

KALAZIRIS: Eme' jó Gazdánk el - késére osztán bennünk egészszen a' tengőrig. Minek-után-na a' hajóra szállottunk (nem tudni: mi okra nézve); sírva fakadott. Talán meg - érzötte iszonyító szerencsétlenséginket.

NAUSIKLES: Avvagy talán jövendöltni tudott? Nagyon sajnállanám; ha sajdítássa veszedelmetökre fordúlna.

KALAZIRIS: Hasadott azomban a' hajnal. *Tirrén* haza - ment. Mi a' tengörnek eredtünk.

§. IX.

Krétába érés.

KNÉMON: Szerették - é a' Hajósok: hogy (a' szokás ellen) illy hamarra röndöltétök a' téli utazást?

KALAZIRIS: Nem szerették; ugyan - azért haragudtak-is. De el-hitette velök *Tirusi*: hogy közel - volnának valami Tolvajok, kik a' gáját szemmel tartanak. Ezt hazudván; maga se tudta: hogy igazat szóllott. A'-mi utazásunkat illeti; annyiban szerencsések voltunk: hogy életünkben meg-maradhattunk. De mihejest a' tengör' derekára jutottunk; szívünk' dobogássával észrevöhettük: hogy a' szélnek kegyetlen fuvalmára jutottunk. Veszedelmesen hanyattattunk a' vizek' födelén. Kevésbe múlt-el: hogy le-nem süjgedtünk.

Ki-

Ki-mentöttek még-is a' jó Istenek ; és , nem tudom : hányad' napja vala (mert : a' fekete fölhek miatt , szünetleni sötétségben lévén ; a' napokat nem számlálhattuk), szerencsésen *Kréta'* szigetjébe érkeztünk , meg-is - nyugodtunk. Ezt mind hajós legénjeink , mind hajónknak meg-szakadozott részjei nagyon kívánták. Ki-kölletött mind-a' - kettőt sebeikből vönni. El-is - törött egygyik kormányunk. Meg - szakadoztak a' Padok - is.

KILENCEDIK RÉSZ.

Új Veszedelem.

§. I.

El - útazás.

NAUSIKLES : Sokáig mulattatok-é *Kréta'*ban ?

KALAZIRIS : Mí bizonnára eleget. De én a' beszéddel sokáig mulatni nem akarok. Csak azt mondom tehát rövideden ; hogy : minek - utánna mind a' hajót , mind a' legénységöt ki-gyógyítottuk ; az el - menetelt a' hóldnak - nem - sokára - követközött új szarvvára hagytuk.

NAUSIKLES : Jó szerencsét hozzá.

KALAZIRIS : El - indulánk tehát *Kréta'*ból. Egy nap , egy éjtszaka szerencsésen evezünk. Egyenesen *Áfrikának* tartottunk. Alig vártuk : hogy , *Ammonnak* templomába menvén , *Jupitert* meg-tisztelhessük ; és boldogságunk felől meg-

kér-

kérdőzhessük a' Papokat. Bízottatott pedig kormányosunk - is, azt mondván: hogy arra immár semmi akadályunk nem leszen. Igérte: hogy nem sokára az *Áfrikai* partra ki - kötünk.

KNÉMON: Oh adta volna az Isten: hogy a' Kormányos igazat szóllott volna.

KALAZIRIS: Azt ugyan akkor nem adta. Csekejségen kezdődött a' szörnyű veszedelem; mely - is nem sokára meg - buktatta hajónkat.

§. II.

Egy hajó Látás.

NAUSIKLES: No mi új veszedelem ismét?

KALAZIRIS: Egy kisebb hajó jöve utánunk, melyet inkább *deregjének* mondhatni. Ez háborította - föl intézeteinket.

NAUSIKLES: Az pedig minő löhetött?

KALAZIRIS: Ki tudhatta azt akkor? Elég az: hogy alig mentünk egy napot és egy éjt - szakát; íme azon veszedelmes deregjét hajónk után láttuk. Vele akkor nem igen sokat gondoltunk. El - hagyván *Krétának* fehér partjait; ezeket valami halászoknak véltük.

KNÉMON: Utánnatok jött - é mindenütt? Mert én ettől a' történettől nem csak félek; hanem emléközetére rőtögök - is.

KALAZIRIS: Se erre; se amarra; se föl; se alá el - távozni nem akart. De minek - utánna azt tapasztaltuk benne, hogy felénk - is úgy iparkodna: mint - ha társaságunkhoz tartozandó lönne; ak-

akkor immár a' dolgot gondolóra vöhattük. *Tirusi* (a' hajónak ura) meg - parancolta Kormánossának : hogy (abba - hagyván *Ammon'* templomának iránját) *Karthágó* felé célozzon. És, ime ! azon veszedelmes Deregje - is tüstént utánnak csavarodott.

NAUSIKLES : Ezt én ugyan jóra nem magyarázhatom : mivel a' tengőri veszedelmeket jól tudom. Ugyan mit véltetők ama' deregje felől ?

§. III.

A' Hajóról vélekedés.

KALAZIRIS : Embereink közül föl-háborodtak némejek ; föl - is - fegyverköztek. De többen valának amazok, kik félénk tarssainknak méltatlan röttögésöket nagy hahotával nevették. Ezekkel tartani láccatott Kormánosunk-is ; azt vittatván előttök : hogy, az ijetén nagy gája után, gyakran meg - jelennének a' deregjék : hogy (a' hajózás' mesterségében még újoncok lévén) az utak' egyenességét tanújják ; a' veszedelmeket elkerülhessék ; az-után magok - is evezhessenek.

NAUSIKLES : Ezt ugyan elég eszesen.

KALAZIRIS : Azomban a' sivító szelek lecsillapodtanak. A' nap-is hanyatlani kezdött. A' lengedező fuvalmak nyalogatták inkább ráncos vitorláinkat, sem - mint meg-feszítették. Vég-tére : mint - ha a' nappal azok - is el - nyugodnának, lassan-lassan el - enyísztenek ; vagy inkább gájánknak ártottak, a' deregjének használtak.

NAU-

NAUSIKLES : Miért mondod ezeket?

KALAZIRIS : Mert midőn mi az erős fu-
valmakkal evezünk ; a' hatalmas szelek (ki-
terjedt vásznainkba akadván) gájánkat előbbre
segítették ; ugyan - azért ama' hitván deregje
el - se - ére bennünket. De , minek - utánna a' sze-
lek alább hagytanak ; és , mind a' két hajó eve-
zőre szorúlt : üres deregjéjüket hamarébb moz-
tonozták amazok.

NAUSIKLES : Így tapasztaltam sokszor ma-
gam - is. Hát az - után mire möntetek?

KALAZIRIS : Hogy amazok a' deregjét kö-
zelebbre hajtották ; mi ugyan őket (mivel alko-
nyodás vala) meg - nem - ösmértük. De meg - ös-
mérte ; és így kiáltott - föl egy

§. IV.

A' hajó' mi - vóltta.

HAJÓS : Oda vagyunk egy lábíg. E' *Zacin-
tusi* hajó. *Trakín* vagyon benne , az ott - való
tolvajsnak vezérje.

KALAZIRIS : E' reméntelen szavaknak si-
ralmas hallattára leg - is - leg - elsőben reszketni,
és (a' szeleknek le - csillapodtok után - is) szél-
vészök között forogni láccattatott szerencsét-
len hajónk. Sírtak osztán és rívtak az egy-ü-
gyű cselédök. Tele futkározásokkal minden
szögletök.

KNEMON : Ez ugyan nagy zenebona vala.
Alig : hogy magam - valahová nem futok.

KALA-

KALAZIRIS : Sokan a' hajónak alsó barlangjában szaladtak , és magokat oda rejtötték. A' tenyeres - talpasok (hogy a' félénkebbeknek ösztönjökre legyenek) a' csatára készültek ; az-
 zal a' föl - tétellel : hogy az ellenségöt garázdálkodni nem hagygyák. Egy - néhányan kis csónakra szállottak : hogy el - illancsanak. De meg - előzte őket, vissza - is - verte az ellenség.

§. V.

Karikléa' Szíve.

NAUSIKLES : Hát *Teágenes* ekkor mire vemődött ? Mert *Karikléa'* felől nem-is kérdőzösködöm ; igen által - látván : hogy a' hajó fe-
 nekének aljában (mint valami biztos várában) zseb - takarta kézzel hanyogatta a' fittyeket.

KALAZIRIS : Ezt ugyan, édes *Nausiklesem*, éppenséggel el - nem találta. Sőt inkább : ő bátorította a' vitézebbeket. Által - ölelve tartotta *Teágenest*, kiben akkor a' vér nagy buzdúlással forrott ; és alig várhatta : hogy ama' gyalázatos *Trakint* kardja alá vögye.

KNÉMON : Jó szerencsét hozzá.

KALAZIRIS : De bezzeg *Teágenest*-is *Karikléa'* bátorította. Azt fogadta előtte : hogy maga is a' Tolvaj ellen omlana , meg - sem - is - szünne mind - addig : még vagy életének végét nem szakasztaná ; vagy avval a' karddal , mely *Teágenes'* szívét meg-sebesítené, maga szívét - is köröztül-nem-veretné.

NAU-

NAUSIKLES : Ez egy leánban igen csudálatos. Hát te vajjon, miként vitézködtél ?

KALAZIRIS : A' Kard kezeimbe nem illött. Mind-az'-által : nem-is henyéltem. Azzal vígasztaltam mind - nyáját ; de fő-képpen édes fiaimat : hogy *Trakínnak* ide-érköztétől nem köllene tartaniok ; sőt tölle minden jókat várhatni. Lönne egy különös módom annak le-csöndösíttéssére , mely bizonyosan el-sülne és javunkra fordúlna.

§. VI.

Trakínnak csalfasága.

KALAZIRIS : Hogy az-után a' tolvajok még közelebbre érkeztek ; mindég oldalaslag járván, bennünket meg-kerítöttek. Azt vetöttek próbára , ha vér - öntás nélkül meg-foghatnák - é hajónkat ? Se fegyverhöz nem nyúltak, se nem ellenköztek. Hajónkat ismétt körös - körül - járták ; és bennünket (mint valami várba bé-rekesztött fogjokat) nem erőszakkal vinni ; hanem meg-szállani , és a' föl - adásra kénszeríteni akartak. Így kiáltott hozzánk

TRAKÍN : Hallyátok , kik élni szerettök ! Ne lögyetök oly esztelenök : hogy (e' győzhetetlen karomat, és eme' csuda - tévő vitézeimet látván) meg - akarjátok - velünk-ütközni. Íme én, az emberiségre tekintvén (ennek szabássai én-nálam - is szentségösök); jó gondolattal vagyok. Szálljátok a' csónakokra ; és , még üdötök vagyon , szabadícscsátok - ki magatokat.

KNÉMON: Ez bizonyára csupa fogás vala. Ugyan voltak - é, kik a' tolvajnak hihettek?

KALAZIRIS: Semmit se hajtottak erre a' *Feniciusok*. Azt gondolák magokban: hogy a' szavak menny-döröghetnek; de a' menny-kövek benem - hullhatnak. Viszsa - menny-dörögtek tehát ezek - is, és nagy göggel azt felelték nekik: hogy gájájokat, minden erőszakjuk ellen, oltalmazni fognák, és (még egygyig élnek) a' föladásról nem-is - álmodozhatnának.

§. VII.

A' csata' eleje.

KNÉMON: Igaz ugyan: hogy a' tí gájátok ama' kisebb deregjétől nem igen felhetött.

KALAZIRIS: Mi - is úgy gondolkoztunk elsőben. De, minek-utánna a' Tolvajok közül egy, ki leg-izmosabb, leg-bátrabb-is vala; nagy gyorsasággal a' gájába bé-ugrott: 's-azok közül egygyet, kik magokat ellenére szögezték, kegyetlenül le-vágott: a' többiek tüstént meg-alázták; és, térdjeikre esvén, a' Győzedelmesnek birtokába hengörítették magokat.

NAUSIKLES: Köröszkül-estetők tehát ezekenn. Vége szakadt úgy-é mindennek?

KALAZIRIS: Vége-szakadhatott volna, ha a' gonosz Tolvajokban egy mák-szemnyi emberiség találkozott volna. Másként miket várhatni ojas kegyetlenöktől, kik a' fene vadaknak természetjökbe (gyerökségjökötől fogva) igen is

RESZ

rosz szokással öltöztek. Az előbbeni kiomlott vérnek meg-szemlélése, föl-gyúlasztotta bennök, és sokkal kegyetlenebbé tette a' gyilkosi indulatokat.

KNÉMON: Ebül lösz itt a' dolog!

KALAZIRIS: Reánk-rohantak az-után; nem különben: mint az Oroszlánok. És ha *Trakínnak* parancsolatja gátot nem hányt volna eleibök; azokat-is: kik előttök térdre - estenek, egy-szálig le - kaszabálták volna.

§. VIII.

A' csata' sikere.

NAUSIKLES: Békesség volt-e ez? avvagy inkább fegyver - szünetnek mondhatod?

KALAZIRIS: Ők ezt ugyan békességnék lönni hírlték. De mi Fegyver - szünetnek se mondhattuk igazán. Fattyú - nevet adtak mind-a'-kettőnek.

KNÉMON: Akár mi lögyek, ha ez-után még irgalmatlanabbak, és embertelenebbek nem löttek.

KALAZIRIS: Jól monád: Oly keserves államánokkal szorítottak-öszsze bennünket: hogy én azokat a' halálnál - tűrhetetlenebbeknek lönni állítottam. Erősen meg-parancsoltatott: hogy kiki a' hajóból azon ruhájában takarodgyon-ki, melyben akkor föl - öltözve találtatott. Ha ki valamit a' partékából el - vinne; avvagy csak hozzája - is nyúlna: bizonyosan maga' fejével jádzana.

NAUSIKLES : Ugyan, kérlek : hogy nyög-
hettétök - el ezen méltatlanságokat.

KALAZIRIS : De édes *Nausiklesem* ! Az élet
édessége sokat el - nyögtet és nyelet a' szeren-
csétlen emberrel. Mi egyebet tőhettek a' *Fe-
niciusok* ; hanem azt , a' - mire mások - is reá-
tökéllötték volna magokat ? Oda - hagyták min-
den jószágjokat. Kiki nyereségnek tartotta , ha
mennél - előbb el - illanthatott.

§. IX.

Karikléu' eszesség.

KNÉMON : Hát Te, fiaiddal egygyütt, mi-
re mehettél ? Mert : hogy a' Tolvajok szárazon
el - eresztöttek volna , lehetetlenség.

KALAZIRIS : Elő - jöttünk mi - is a' paran-
csolatra ; és , *Trakín* előtt , mind - a' - hárman le-
térdeplöttünk. Leg-is-leg-elsőben : föl-emelte nagy
gyöngédedséggel *Karikléát* , és hozzája e' sza-
vait mondotta

TRAKÍN : Ezt a' harcot éppen nem ellened ;
hanem te miáttad szörzöttem , szép Lékek. *Za-
cintusból* éppen idáig késértelek. Magamat pedig
(csupán szeméjjedért) nagy veszedelmekbe
vetöttem. Ne fély immár semmitől. Ennek a'
hajónak úgy vagy aszszonja ; valamint én Ura.
Ennek kincsje Mátka-tálad leszén.

KNÉMON : *Karikléának* eszességét próbára
eresztötte *Trakín*. Jól ösméröm a' Szüzet.
Ő magán ki-nem-fogatott.

KALA-

KALAZIRIS: Jól mondád, el-is-találád, édes *Knémonom*. Észre - vötte, meg-is-fontolta mind - a' - követközendőket, mind - a' - jelen - valókat. Belső szorongattatásait (mint - ha azokat éppen nem érzötte volna) szép színekkel festötte. Szerelemnek tüzétől villogni láccattak föl - ébredött szemei. Ki ne dicsérné, midőn e szavait mondotta

KARIKLÉA: Nem adhatok elegendő hálát az Isteni gond - viselésnek, az-után néked-is, emberséges *Trakin*: hogy előtted - le - térdelt Társsainkkal oly keményen nem bántál, mint ama' föl-fuvalkodott hitván buborékokkal, kik högykeségjük' bérét nyakasságjuk által szörzötték. Nagyra - böcsüllöm hozzám - való hajlandóságodat - is, kegyességödet - is. Meg - kévé - nom mutatni: hogy előbbeni emberségödet hál - adatlanra nem vesztögetted. Mind - az' - által: hogy drága - látos szeméjjödhöz tejjes bizodalommal löhessek; hozzám - való szívességödnék ezen első jelét óhajtanám magamnak: hogy, édes atyámmal egygyütt, ezen kedves bátyámat életétől meg-ne-foszd; se a' hajótól el-ne-tílsd. Mert, ha töllök meg - fosztanál; arra immár okom nem volna: hogy életömet kéméllyem. Az én életöm az övéekkel egy hajóban evez.

KALAZIRIS: Minek - utánna ezeket *Karikléa* el - mondta; eleibe térdelt *Trakin*nak, és annak szarait sokáig ölelgette. A' Tolvaj pe-

dig (ezen által - ölelgetésökben nagy gyönyörűségjét érezvén) a' kérésre - való feleletöt továbbra halasztotta. Ezt pedig szántt akaratból tötte. Mí már röttögni - is kezdöttünk : ne - hogy a' leánnak kéreménjeit meg - vesse. Osztan így felele

TRAKÍN: Bátyádnak élete (valamint töllem kérted) meg - hagyatik : mert ő izmos legén ; bé - illik kereskődésünkbe ; nagy hasznot is hajthat. De élhetetlen Apád , a' hajónak terhhe. Mind - az' - által : éllyen ő - is a' te kedvedért.

T I Z E D I K R É S Z.

Ú j - V e s z e d e l m e k.

§. I.

A' Szélvészek.

KALAZIRIS : Hogy ezek így történtenek ; nap - haladta felé ügyeköztek a' csillagok ; és némejek a' lát - határhoz közelebbre estek. Meghomájosodtak az - után az Egek. A' tengör pedig (akár azért : hogy annak meg - változását az üdöne ezen kora okozta ; akár azért : hogy szerencsénket meg - bojgatni akarta) elsőben , mint a' terhes aszszon bicegni , az - után vajúdni - is kezdött.

KNÉ-

KNÉMON : Itt én új veszedelmet látok : mivel a' domborodott tengörnek viselősségét magam - is jól ösmérem.

KALAZIRIS : Meg-eredtek az-után (mint-ha kártékon magzatjait ki - ellötte volna) a' kegyetlen fuvalmak. Ezeknek bitang csatázásokokat látván, meg- ijedtek a' tolvajok. Mivel pedig (már ennek előtte) minden jószágjokat ebbe a' gájába által - hordották , és így eme' nagy - is meg - nehezödött; ki fogná kormányozni a' hajót ; azon töpreködtünk. Előbbeni Kormányosunk , a' többi *Feniciusokkal* egygyütt, a' hajóból ki - takarodott. A' tolvajok közül pedig egy se találkozott , ki valaha ezt a' mesterségöt gyakorlotta volna.

NAUSIKLES : Könnyebb - is vólt néki azt az előbbeni kicsint, mint e' mostani nagyot kormány alá vönni.

§. II.

Tengöri bajok.

KALAZIRIS : Gájánknak tehát minden részeit ki így igazgatta , ki amúgy. Elő - vötte ki azon tudománját , melyet szerencsésnek lönni reméllött; de soha se tanúlt. A' nagy vitorlának köteleit-is ki erre , ki amarra rángatta. Tudatlan ült a' gájának orrán. Azt pedig , ki a' kormánynak viselésére nagy fenyegetésekkel kényszerítettött ; éppen semmire - valónak mondhatták.

NAUSIKLES: Ugyan szép kis cseléd!

KALAZIRIS: A' mi leg-nagyobb veszedelömbé hozott bennünket; az, nem a' csatázó szél-vizeknek reméntelen ereje (mert még ekkor föl-nem-kereködtek a' leg-ügyeközöbb fúvalmak); hanem a' Kormánosnak ki-mondhatatlan ostobasága vala. Addig ugyan; még a' csillagzatok ragyogtak; elég-tűrhető-képpen igazgatta a' kormányt. De hogy osztán a' fények-is el-tűntek; kevésbe múlt-el: hogy le-nem-süjjeztünk. Csónakokra szállván a' tolvajok; hogy életjüket a' veszedelmek közül ki mentsék, a' deregjébe akarának vissza-szaladni. De a' szelektől vissza-verettetvén, ismét a' gájába jöttek. Látván: mit akarának, így szólla

TRAKÍN: Mi szükségünk, Barátok! arra a' deregjére. Ha a' gáját meg-tartyuk; ojjast hat-százat-is vöhetünk. Az nekünk nem hasznunkra; hanem kárunkra lönne.

§. III.

Trakínnak intézetjei.

KALAZIRIS: Amazokat el-hadarván *Trakín*; szem-látomást el-vágta azt a' kötelet, melyel a' két hajó össze-vala foglalva. Úgy-teccött: mint-ha ezért meg-nehezteltek volna rája. Hogy őket valamennyire le-csillapíthassa; így szólla hozzájuk.

TRAKÍN: Barátim! vigye a' pat-var ama' deregjét. Az bennünket nagy veszedelemmel fenye-

fenyeget. Két hajóval ; egy-valami hejen ; egyszerre meg - jelenni (fő - képpen : ha egygyikét éppen ki - ürülttnek , a' másikat meg - terheltnek láttyák) ; nem üdvösségös történet. Azt kérdezhetik tollünk a' meszsze - látó Bírák : hová löttek amarról mind a' holmik ? mind az emberek ? Vajjon mit felelhetnének erre ?

NAUSIKLES : Igen jól monda. Ösmérőm én - is a' Révöket. Ottan nem csak a' kár - tékon tolvajokat ; hanem a' haszon - hajtó Kereszködőket - is hamar meg - támadgyák.

KALAZIRIS : Azt ő tapasztalássából tudhatta. De , a' tartaléknak el - vágássával , két dolgot vitt végbe. Bé - vágta az el - szökés' útját ; el - titkolta a' tolvaj nevet - is.

§. IV.

Égiptomba érés.

KALAZIRIS : Meg - szüntenek az - után az ostromló szelek. De még se vóltunk túl a' veszedelmeken. Mindenkor a' hullámok között evezünk. A' tengörnek ingadozássai , a' szelek' megszüntte után - is , alkalmatlankodtak. Későn vőtük - észre : hogy mind az Evezők el - lankadtak ; mind az evedzők meg - repedeztek.

NAUSIKLES : De már akkor , tudom , semmitől se féltetek ; midőn *Karthágónál* , avvagy ama' hírós *Ammonnál* ki - kötöttetök. Mert a' gondolattal vagyok : hogy e' két szembe - tűnő jeles hejeket el - nem - veszthettétök.

KALAZIRIS : Sőtt inkább : azon két hejségök közül egygyikét se láttuk. Mert : hogy az irgalmatlan éjtszaka keservesen el-tellött ; a' következött napnak hamar-le-száltta után, egy valami partra vetődtünk. Csak a' röggeli üdő nyilatkoztatta - ki a' valót. Akkor tudtuk-meg : hogy *Nilusnak* azon partján lőnnénk , holott annak ága a' tengörbe omol , és *Hercules' Torkának* mondatik. Így tehát (a' jövendölésök szerént) *Égiptomba* érközven, itt meg-állapodni, és magunkat ki-nyúgodni akartuk.

NAUSIKLES : Örültetök , jól tudom.

§. V.

Parti viszontagságok.

KALAZIRIS : Igen-is örvendöttek a' többiek : hogy a' szél - vizek közül ki - szabadúltak. De én, fiaimmal egygyütt , búsúltam. Szemérevetöttem a' tengörnek , mind azt, a'-miben jót tött : hogy életünket meg-hagyta ; mind azt, a'-miben ártalmas vala : hogy a' tolvajoktól meg-nem-szabadított. Jobb lött volna a' vizekbe veszni ; mint a' szárazon bírtokokban maradni.

NAUSIKLES : Igazán mondád. Nem-is kétködök benne : hogy hamar ki-mutatták fogok' fehérít.

KALAZIRIS : Ki-mutatták igen-is ; pedig a' Szentségnek takarékjá alatt. Mert : mihejest a' hajóból ki-léptek ; *Neptúnnak* áldozatja felől szorgalmatoskodni kezdöttek : mivel (a'-mint mon-

mondák) a' hüllamok között , segedelmét látták. Minek - utánna osztán a' boros hordókat ki-hengörítették ; egy - nehán társsait a' közel - lévő hejségökre azért igazította *Trakin* : hogy az áldozatra barmokat vásárollyanak. Erősen meg-tiltotta pedig a' rablásokat. Sött: fejök' vesztésse alatt, meg - parancsolta a' főbbeknek : hogy valamenyt kérnek a' Lakosok , minden alku nélkül , éppen annyit fizessenek nekik.

NAUSIKLES : Könnyű volt ő-kegyelemeknek a' Nem - magokéból parancsolgatni.

§. VI.

Trakin' szándéka.

KALAZIRIS : Azomban : kik a' parton maradtak ; erősen hasogatták a' fákat , és szegdelték a' hasábokat. Föl - is - gyujtották éppen akkorra : midőn tarssaik a' barmokkal vissza - tértenek. Hamar le - rántották azoknak bőröket , és a' húsnak egy részszét a' hasábokra rakták. Ekkor engöm' félre - szóllított , és így szóllott

TRAKIN : Tudod , Öreg ! hogy leánodat nagyon szeretöm. Hogy házasságom szerencsebb légyen ; áldozaton kezdöm. Ezt néked megakartam jelenteni ; nem azért : mint - ha jóvá-hagyásodat szükségösnek lenni gondolnám (mert : erőm lévén ; hatalmam-is vagyon) ; hanem csupán azért töszöm : hogy leánodat el - készícsd.

NAUSIKLES : E' lesz ám még a' Hadd - elhadd ! Már ekkor az erőszaktól-is félhettél. Tudom : eszeddel se félre , se alunni nem mentél.

KALAZIRIS: Meg - dicsértem *Trakinnak* szentségös gondolatjait: hogy házasságát az áldozaton kezdené. Őtet mindenkoron Vömnek nevezvén; színlettem örömmnek özönét. Minekutánna tölle (hogy leánommal csak egygyecskét is beszéllyek) szabadságot nyertem; akkor osztán eszemnek minden tehetségét elő - rántottam. Úgy-is adták a' kegyes Istenök: hogy egyszeriben föl-találhattam a' fortéjt, melyel osztán amarronda gyűjteménnek nyakát szeghettem.

KNÉMON: Sok szerencsét hozzá.

§. VII.

Kalaziris' fortéjja.

KALAZIRIS: Hogy intézetömet, minden gyanú nélkül, szerencsésen végre - hajthassam; minek előtte leánommal szóllottam; ismét arra kértem *Trakint*: hogy (a' - mit igen szentül elkezdött; azt bizodalmasan el-is-végezhesse) mind az esküvésnek, mind az el - hálásnak alkalmatosságára, a' gáját választaná magának; ki-is-parancsolná belölle azon embereit, kik nem - oda - valók volnának: ne - hogy el-szégyellye magát a' leán; midőn meny-aszszoni köntössébe öltözik. Hletlen lönne pedig, és valójában el-túrhetetlen dolog: ha, egy nemes leán (kinek ruházatja elég) azzal se ékesítetné - föl szeméjjét, melyben mátkájának megtessön. Ezt mind a' leánnak atyja és bátyja, mind maga a' leán holtáig szégyenlené.

NAU-

NAUSIKLES: Ugyan, kérlek, mire tárgyalhattál evvel a' különös leleméneddél?

KALAZIRIS: Hallyad csak. El-ólvadott örömében *Trakín*; meg-is-tötte, a'-mire kéretet-tött. Tüstént meg-parancsolta embereinek: hogy a'-miket szükségösöknek lenni vélnének; azokat a' hajóból ki-takarítanak. Oda pedig osztán ne közelítenének. Ki-hordották tehát az asz-talokat, széköket, és poharakat; végtére azo-kat a' szőnyegöket, melyeket a' *Tirusi* és *Sidóniai* kezek varrottak, és valóban remekek-is voltak. Ezeket mostanában nem kéméllötték; mivel hozzájuk fáradság nélkül jutottak. Íme! mire juthatunk! A'-miket ennek előtte sok takaré-kos kezek egybe-gyűjtöttek; azokat mostanában a' pajkos szerencse ily szemét - embereknek ke-zeikre bízta.

§. VIII.

Kalaziris' rőndöléssei.

NAUSIKLES: Hát Fiaiddal mit cselekedél?

KALAZIRIS: Minek-utánna *Trakínnál* ama-zokat úgy el-végeztettem; magam mellé vévén *Teágenest*, a' gájába mentem *Karikléához*. Ötet sírva találtuk.

KNÉMON: Szerencsétlen leán!

KALAZIRIS: Mi lelt (mondék), kedves-é-des leánom? Az ijetén történetök nem újságok immár előtted. Mire sírhacc tehát?

KARIKLÉA: Hogy ne sírnék az Istenért!

KALA-

KALAZIRIS : Azokat könyvezöd-é, melyek immár régen el - múltak ; avvagy inkább azokat, melyek következni fognak ?

KARIKLÉA : Mindenek , a' - miket látva tapasztalok , könyveimnek okai. De fő-képpen *Trakinnak* kegyességét, és hozzám-való hajlandóságát gyűlölöm. Hozzája inkább a' kegyetlenség illene. Nem lesz-é ő pajkos : ha a' szerelem hiszemben sokáig abáltatik szíve ?

KNÉMON : Valóban mondott valamit.

KARIKLÉA : Előre azt mondom : ha-hogy el-kerülhetetlen veszedelmemet látom ; magamat agyon-gyilkolom ; noha bár az léssen gyötrelmeimnek leg-nagyobbika : ha szeméjjetöktől el-válok.

§. IX.

B í z t a t á s.

KALAZIRIS : Hejesen gondolkodol, édes leánom ! Bizonos lehecc abban : hogy *Trakinnak* szíve hozzád hajlandó. Még *Zacintusban* tudtam : hogy utánad oroszkodik. De annak gerjedelmeit , üdö előtt , ki - nyilatkoztatni nem óhajtottam : mivel , hogy leselkedéseit el-kerülhettyük , abban akkor bizonyosnak lönni láccattam.

KARIKLÉA : Oh veszett volna annyában ! Már most tehát : mire tökéllyük -el magunkat ?

KALAZIRIS : Mivel immár ötet el - nem-kerülhettyük (valami Istenségnek kölletött rön-dölésseinket meg - fordítani) ; magatok - is láttyátok : minő veszedelemben , és talán az utól-só-

sóban vajlódunk. Most van az az üdő, melyben ha bennetöket meg-nem-szabadítalak; örökre el-vesztelek; de ha szerencsés leszek; örökre meg-tartalak.

NAUSIKLES: Segítség az Isten.

KALAZIRIS: Bátorítottam osztán fiaimat. Távól-légyen (mondék) mi-töllünk: hogy kétségbe essünk. Hozzánk-illő bátorsággal induljunk a' veszedelmek ellen. Ha ma győzedelmeskődünk; örökös bátorságban élünk. Ha pedig ellenségeinket meg-nem-győzhettyük; legalább azon erkölcsünkkel dicseködhetünk: hogy meg-halni böcsülettel tudtunk.

TIZEN-EGYGYEDIK RÉSZ.

Kalaziris munkái.

§. I.

Pelórnak föl-indítássa.

NAUSIKLES: Vajjon minő fortéjűd löhetek, hogy tölle meg-meneködtetök?

KALAZIRIS: Minek-utánna fiaimat (mitévők lögynek) minden ki-gondolható szorgalommal meg-tanítottam; őket el-hagyván, ahhoz a' Tolvajhoz alattomban mentem, ki, *Trakín* után, fő-embernek láccatott, és Al-vezérnek is tartatott. Vezetékjét *Pelórnak* mondották.

Azt

Azt súgtam - meg néki : hogy , ha a' többitől el-
válna , töllem valami különöset hallana. Hogy
a' többitől el - távozott : Halyad (mondék) , de
igen rövideden : mivel a' hosszas beszédre se ü-
dönk , se alkalmatosságunk.

PELÓR: Hallom - hallom. Mit akarsz ?

KALAZIRIS: Mivel téged' az én leánom leg-
vitézebbnek látott ; beléd szeretött. Gyanúba
vötte pedig *Trakint* : mint - ha a' vendégségöt
azért indította volna : hogy még ma őtet fele-
ségül el - vögye : mert őtet meny-aszszonyi ru-
hájába - is föl - öltöztette. Rajtad áll : hogy *Tra-
kinnak* gátot vess. Meg - esküdött leánom : hogy
inkább a' tengörbe ugrik : mint - hogy a' tiéd ne
légyen. Emberködgyél tehát.

§. II.

Pelór' gondja

KNÉMON: Itt talán vér - ontás - is lesz.

KALAZIRIS: Hogy őtet föl - lobbantottam ;
így felelele

PELÓR: Nagyra böcsüllöm szívességödet.
Én leánodat még *Zacintusban* szerettem ; de ki-
nem - jelentöttem. Most immár szívességét - is
hallván ; arra esküszöm : hogy , vagy jó
szerivel ide engedi *Trakin* ; vagy a' házasságot
torkára forrasztom.

KALAZIRIS: Hogy ezeket hallám ; nagyon
örvendöttem. Ne - hogy pedig valami gyanúba
essem ; tölle tüstént el - mentem. Fiaimhoz jö-
ven ;

vén, el - bágygyadott szívöket azzal vigasztaltam fő-képpen: hogy fortéjomnak elejét szerencsésen el - igazítottam. El - kezdődött osztán az áldozati Vendégség. Csak azt vártam: hogy a' garatra jól föl - öncsenek. Hogy *Trakín* ellen jobban föl - gyúlaszszam *Pelórt*; alattomban hozzá fordultam, azt kérdezvén tőlle rövidedön; ha, mostani öltözetében, leánomat látta-e? Meg - láthatod (mondék) ha a' gájába menendeszsz. Alattomban járj: mert a' látogatást meg - tiltotta *Trakín*. Ha meg - láthatod, *Diánának* vélhetöd. Vigyázz pedig: ne - hogy mind a' leánt, mind - fő - képpen magadat veszedelembe keríttsed. Ebben maradgyunk.

§. III.

Pelór' tüzei.

NAUSIKLES: Leánodnak meg - pillantással, tudom föl - gyúlladott a' Vő - legén.

KALAZIRIS: A' hajóba - menttének azt a' színet festötte: mint - ha ott felejtötték volna azt a' poharat; melyből *Trakín* közönségösen hörpögetni szokott. Meg - látta *Karikléát*, *Laurus'* levelével meg - koronázva, 's-arannyal-habzott öltözetében ragyogva. Mindenkor magával vitte ezen ruhájit: hogy életében ékességére; holtta - után halotti tisztességére lögyenek. Látta a' mennyegzői ágyat - is. Föl - gyúlladott benne mind a' szeretet, mind pediglen a' szerető - féltés.

KNÉMON: Rajta tehát *Pelór*! Ne hadd magadat ama' gyávatól meg-nyerettetni.

KALAZIRIS: Minek-utánna a' gájából vissza-érközött, ki-tüzesödött ábrázatjából, a'-mi szívének rejtékében égött. Erre a' látomán-
ra el-iszonyodtak tolvaj társsai; így szólla pedig

PELÓR: Hallyátok Baj-társsaim! Nem-de én voltam az, ki a' *Feníciai* hajóra leg-elsőben ugrottam; és azt, a'-ki meg-támadni merészlött, egyszeribe le-vágtam? Mért nem adgyátok tehát nékem ezt az ajándékot, mely az Elsőt illeti?

§. IV.

Veteködésök.

KALAZIRIS: Meg-szaglotta *Trakin*, mire céloz *Pelór*. Észre-vöttek a' többiek-is; de, az Al-vezérnek szikráitól tartván; szóllani nem merészlöttek. Ötet elsőben meg-engesztelni akarván; nagy csöndösséggel így felele

TRAKIN: A'-ki nem kér; annak valamit adni nem szokás. Az-után: a' zsákmánoknak elosztássa felől, mind-eddig nem-tanakodtunk.

PELÓR: Én *Karikléát* meg-tartom.

TRAKIN: Akár mi mást; de azt a' martalé-
kot senki-fának nem engedhetöm.

PELÓR: Azonn vagy tehát: hogy a' tengőri kereskődőknek alapos törvényjüket lábaiddal le-tapodd? Nem-de: midőn a' társaságba állotunk; egy akarattal, Eleinknek ragyiva szokás-sokat követvén, meg-egygyeztünk abban: hogy

an.

annak a' Vitéznek, ki az ellenség' hajójára leg-elsőben föl-ugrik; és, társsainak boldogulásáért, tulajdon életét a' szerencsének forgójára föltöszí: a' jószágnak el-osztásában, éppen azt ajándékozzuk, a'-mit szeme szája meg-kéván. Nem voltam-é én az első? Nem kéröm-é a' leánt?

TRAKÍN: Én előttem - is szentségös a' törvén; azt én le-tapodni nem kívánhatom. Hanem: más törvényre emléköztetöm Gorombaságodat, mely abból áll: hogy Vezérödet meg-böcsüld, és ellene ne pattogj. Én a' leánt hamarébb meg-szerettem. Hogy pedig Te, kiutánnam vagy, magadat szem-közömbé szögezzed; meg-nem-engedöm. Ezzel a' vezéröknek rossz példájokra élnék. Ha még egygyet mukansz; fejedbe vágom e' tálat.

§. V.

Pelór' panaszsza.

PELÓR: Íme szemötökkel láttjátok, kezektökkel tapasztalhattjátok Igazságot - szerető Baj-társsaim: mi jutalmát várhattjuk izzasztó fáradságinknak! Fárad - öli magát az ember: hogy egy kis nyereségre kapjon. Törvéneket szabunk, és azoknak meg-tartásokról nem szorgalmatoskodunk. Ha ezt én rajtam, kinek Alvezéri tisztségét meg-ösméri, el-követheti *Trakín*; mit vélhattök társaságtok felől, melyet én szeméjjemben úgy - annyira le - gyaláz?

KNEMON: No lesz most mindgyárt valami: az ily pattogások nem örömet hallatnak.

KALAZIRIS: Ha ekkor itt löttetők volna; azt gondolhattátok volna: hogy, *Pelórnak* előbbeni nyers szavai után, az egész tengör fenekes-tül föl-fordúlt; és iszonyító habjait a' part felé vetötte, és azt meg-is-ugatta. Vakon-születteknek módjokra egy-más ellen rohanni láccattattak. Azt kiáltották tele-torokkal: hogy a' társaságot valami illetlenség bántaná. Ezek-után: a' *Feníciai* borokkal föl-háboríttatván, és nagy haraggal fölfuvalkodván; kéz háborúba voltak.

TIZEN-KETTEDIK RÉSZ.

A' Csata' ki-menetele

§. I.

Egy-másra rohanás.

KNÉMON: Elöttem a' képe: ennek a' zajnak mi szomorú vége szakadhatott.

NAUSIKLES: Bár csak azok győznének, kik az Igazság mellett harcolnak. Mit gondolsz *Kalaziris*! *Pelórnak* volt-é igazságosabb ügye? avvagy *Trakínnak*?

KALAZIRIS: Csak hamar meg-külömböztették magokat ez ellenköző Feleközetök. Ezek *Trakínnak*, amazok *Pelórnak* védelmére készültek; a'-mint tudni-illik kinek igazsága felől meggyőztették. *Trakínnak* hívei azt rebesgették: hogy a' Fő-vezérnek engedelmesködni köllene.

El-

Ellemben *Pelórnak* emberei tele-torokkal azt kiáltották: hogy a' köz - akarattal-föl - támasztott törvént le-hengeríteni; illetlenség lönne.

NAUSIKLES: En *Pelórnak* Feleközetével tartok. Az ő ügyét igaznak lönni állítom.

KALAZIRIS: Vele-is vóltak a' leg-izmosabbak. Ama' vizállások, ama' szó-béli fegyverközésök után, a' - mint meg-ígérte *Trakín*; úgy most a' tálat kezeibe vötte, és azt feje felé célozta.

§. II.

A' csata' eleje.

KNÉMON: Most jön immár a' java.

KALAZIRIS: A' Fő-vezérnek dühösségét látván az Al-vezér; annak intézetét meg-előzni akarván; nagy hirtelenséggel, kardjának markolatjához kapott; azt hüvejjéből ki-rántván; *Trakínnak* mejjén köröszkül-hajtotta.

KNÉMON: Talán meg-is - ölte?

KALAZIRIS: Egyszeriben oda lött.

KNÉMON: No jól jártál te szép virág - szál. Hát az-után mi - történt?

KALAZIRIS: Egygyik a' másikkal össze-viszsa - eredvén; tüzesen viaskodtanak. Ez amannak semmit sem engedött; *Trakínnak* Feleközete azért: mert Fő-vezérjének méltatlan fölmészárlássát boszszú-állással meg-torolni, fő-kötelességének lönni gondolta. *Pelórnak* emberei pedig arra az okra nézve: mert, az előbbeni Fő-vezérnek el-enyísztte után, őtet ösmérték

Fő-vezérjöknek lönni. Ugyan - azért: annak életét meg - tartani, törvénösebb kötelességjöknek lönni gondolták.

KNÉMON: Már én - is *Pelórral* tartok. Vajon vele tartott-é a' Szerencse - is?

KALAZIRIS: Ekkor kezdött osztán a' valóságos vér-ontás. Nem hallatott egyéb a' jajnál; és még az egek' bótozatjait - is hasogató káromlásoknál. Kövekkel, dorongokkal, csiga-házakkal, tálakkal, tányérokka, asztalokkal, asztallábakkal és poharakkal, hagyították, sújtottak, ütötték, hasogatták, és dögönyözték egy-mást. Nem különben hullottak mind-a' - két részről, mint, az őszi deres napokban, a' fagy-vötte Fa-levelek szoktak.

§. III.

Kalaziris' dolga.

NAUSIKLES: Hát te magadat, *Kalaziris*! a' vitézök közé számláltad - é?

KALAZIRIS: A' hadat ugyan én indítottam: mivel fiaimat (azoknak a' gyilkosoknak horgas körmeik közül) más valami móddal ki-nem-szabadíthattam. Az emberiségre nézve, jót cselekedtem - é ezzel? rosztat - é? azt ma töllem ne kérdözzétök: mert, ha kérdöзитök-is; a' felelettel tartozni fogok talán egész holtomig.

KNÉMON: Jelen valál-é a' mészarlásokon?

KALAZIRIS: Nem valék. Hanem a' Csata-nak ki-menetelet a' követközött napon szemeim-re-

re-vévén, azt bizonyosnak lönni tapasztaltam: hogy az egész dolog úgy vitetődött-végbe: a'-mint fiaimat, mi tévők lögyenek, eleve meg-tanítottam. Magamnak, úgy-mint tehetetlen öregnek, ott motozásomat haszthalannak tartottam. A' Csata elől akkor el-mentem. És többé fiaimat nem láttam.

NAUSIKLES: Tudod még-is a' történetöt?

KALAZIRIS: Annyiból tudom: a'-mennyiben arról a' dombról szemléltem, melyre (el-távozásom után) elég szerencsésen föl-hágtam.

KNÉMON: Oh: beszéld-el, kérlek:

§. IV.

A' csata' környülménje.

KALAZIRIS: Magát akkor *Teágenes* hirtelen föl-fegyverözte; Az-után *Pelórnak* feleközetéhez csatlotta. Egy-aránt mészárlotta pedig mind-a'-két résznek ronda cinkossait. Mindazon-által *Karikléa* se hevert. Iszonyú serénséggel nyilazott a' gájából ki-felé, bizonyos halálával annak, kit nyila' tárgyjává töhetött. Kitötte pedig mind-nyájokat, csupán magát *Teágenest* ki-vévén.

NAUSIKLES: Soha ily katonás leánt!

KALAZIRIS: Sebes veszzeit nem annyira a' Feleközetöknek külömbségére célozta; mint arra lőtte, a' ki hozzá leg-közelebbre jutott. Mivel pedig a' Fő-csata a' napnak le-alkonyodtta' tájában kezdődött, honnét eredhetnének a' kár-tékon nyilak, a' veszeködők kö-

zül senki se láthatta. De *Karikléa* őket jól látta : mivel a' csata - előtt - meg - gyújtatott hasá-
bok mind - eddiglen világítottak. Senki felölle
nem gyanakodhatott : mért egy gyöngé leánban
annyi firfíségöt lappangani meg-se-álmodhatták.
Minek - utánna az öldöső nyilaknak sebességét,
sűrűségét, és igen - kár - tékon erejét magok'
fogytából tapasztalták a' tolvajok, arra a' gon-
dolatra vetemedtenek : hogy azt a' veszedelmet
egy boszszú - álló Isten szerzené.

§. V.

Tedígenes' fírfisége.

NAUSIKLES : Ha egy gyöngé Szüz oly ka-
tonásan viselhette magát ; el-hitetöm magammal :
hogy *Tedígenes* se tartotta hónja alatt kezeit.

KALAZIRIS : Ő, valemint ez-előtt-is mon-
dám, hol erre a' Feleközetre ; hol amarra csa-
pott. Őtet mind - a' - két rész maga védelmének
tartotta : mivel magát mind - a' - két részhöz esze-
sen alkalmaztatta.

KNÉMON : Egy - aránt fogyasztotta tehát.

KALAZIRIS : Kik erősebb szívűek, ugyan-
azért bátrabbak-is voltak ; egy lábíg le-kaszabál-
tattak. A' gyávábbak el - illantottak, és a' ha-
rasztok alá rejtöztek. Így tehát, immár vége
felé, a' Csata - piacon csak magok maradtanak
fenn - állva : *Tedígenes* és *Pelór*.

KNÉMON : Istenem ! be szeretném : ha ezek
meg - békéllöttek volna.

KALA-

KALAZIRIS: A' tartós békességet *Teágenes*-től várni nem lehetött: mivel *Karikleájának* tökéletes boldogsága *Pelórnak* halálától függött. Ezek - is tehát egy-más ellen támadtak. Sokkal kegyetlenebb vala *Pelór*, úgy-mint ennek-előtte-is sokat próbáltt, és forgott Katona. Semmi-féle - képpen nem árthatott néki *Karikléa*-is. Attól félhetött: ne-hogy, vele-egygyütt, *Teágenes*-sét is le - löjje.

NAUSIKLES: Most én nem *Pelórral*, hanem *Teágenessel*, és *Karikléával* tartok: mivel ügyöket igazabbnak tartom.

§. VI.

Karikléa' okossága.

KALAZIRIS: Ki-nem-állhatta *Teágenes'* erejét, és firfiségét a' szerencsétlen *Pelór*.

KNÉMON: Hála legyen az Úr - Isennek, hogy eszembe jutott. Már én kétségbe-is estem *Teágenesnek* ki - szabadúlta felől; noha ez - után a' barlangba láttam. Vajjon mi ébresztötte-fől *Teágenes'* szívét.

KALAZIRIS: Észre - véven *Karikléa*: hogy *Teágenest* nyilaival nem segíthetné; ki-vött egy veszsöt szerető szívének hevesen - forró tegzéből, pedig éppen akkor: midőn mind *Teágenes*, mind *Pelór* a' csatatól meg-szüntek, és ki-pihenték magokat. Midőn egy-másnak szemeibe csudálatos módon néztenek; így eresztötte *Teágeneshez* szerelmes nyilait.

KARIKLÉA : Lelkem - Édesem ! csak mostanában el - ne-hagygyad magadat. Juttasd eszödbe : hogy édes *Karikléádért* viaskodol.

KALAZIRIS : Ezeket a' szavakat, mind *Pelór*, mind *Teágenes*, nagy kellemetességgel hallották ; és (*Karikléának* intézetje ellen) kiki maga' részszére magyarázta azokat. De, mivel *Teágenesben* mind igazabb, mind erősebb vala a' szeretet ; ennek szívében nagyobb hatalommal dolgoztak. Nem csak azért izmosodtak - meg el-lankadott tagjai : hogy ezeket a' nagy - erejű szózatokat hallotta ; hanem inkább azért : mert ezen csatájának leg - böcsösebb jutalmát az ő szeméjjétől várta.

§. VII.

Teágenes' vitézsége.

KNÉMON : Lesz most mindgyárt valami.

KALAZIRIS : Azon említett szavaknak hallatta után, elő-vötte *Teágenes* minden erejét ; és , a' mint csak méj sebei miatt löhetött ; ismét reá - rohant *Pelórra*. Kardját koponyájára iránzotta vala : hogy azt ketté - hasicscsa. De a' gyakorlott Al-vezér szerencsésen félre-voná-fejét ; de úgy : hogy a' kardot vállára eresztötte, mely - is osztán oda érkezött : holott a' vál a' kézzel össze - ragasztatik. Ennek tartalékját csuklójában el - vágta.

NAUSIKLES : Ember vagy *Teágenes* ! Bóldog pedig abban - is : hogy *Karikléádat* mostanában
ma-

magad szerethetöd. Soha a' tolvaj egyebet meg-nem érdemlött. Dicseködhetik holtta után azzal is: hogy *Teágenes*' kezétől vötte halálát. Igaz bizon: meg-holt - é ekkor *Pelor*?

KALAZIRIS: Azt akkor bizonyosnak lönni nem tudtam. Láttam: hogy *Teágenes* utánna szaladott. Talán elég vala akkoron: hogy ötet-töhetetlenné tötte; és így tölle semmit se tartbatott. Magam utánok menni nem mertem, a' gondolattal lévén: hogy abban az üdő - tájban, az ellenség térjén, tébojogva motozni; avvagy, hasznos foglalatosság nélkül, ácsorogva allani: veszedelmes légyön. A' dombon virrasztottam tehát egész éjtszaka.

§. VIII.

A' Rablóknak csinjek.

NAUSIKLES: Röggelre kelvén az üdő; tudom: elég újságot láttál a' csata-piacon.

KNÉMON: Igaz bizon: éppen nem kételkedöm: hogy, ennek a' vérös csatának vége után, szerencsések löttetők.

KALAZIRIS: Hogy osztán az üdő röggel-lött; 's-meg-is-pirúlt' immár annak a' högynek háta, mely, *Nilus*' vize mellett, ottan emelődött föl-felé, holott annak ága a' tengörbe omlik, és *Hercules*' torkának mondatik; ime! annak a' högynek tetején valami Tolvajokat láttam. Ezek a' bércről le-ereszködtek, 's-a' gájához mentek.— Tüstént ott termettek osztán a' haramják.

KNÉ-

KNÉMON: A' haramják tehát? — Most tudom immár, hól és miként fogattattak - meg édes fiaid. Szerencsétlen állapot.

KALAZIRIS: Én nyomorúlt se fiaimat meg nem szállíthattam; se a' haramjához könyörgő szavaimat nem nem indíthattam. Arra a' fülekre vesztegettem volna könyörgésömet, melyek az irgalmasságról semmit se hallottak. Csupán könyveimet hullattam, midőn szegényöket a' Haramjától - el - vitetni láttam.

NAUSIKLES: Azoknak gyötrelmeik, a' tiéd - is váltanak.

§. IX.

Kalaziris' szállása.

KALAZIRIS: Nem löhettem tehát fiaimnak védelmezésökre. Öreg, erőtlen, és töhetelen lévén; mit tehettem volna annnyi talpasokkal? Semmi pénzem a' ki-váltásra. A' haramjának emberségjöket - is a' lehetetlenök közé számláltam; és ebben talán nem - is hibáztam.

NAUSIKLES: Töhetével - é még - valamit?

KALAZIRIS: Semmi egyebet, hanem: hogy fiaimnak el-vitelök, és a' högynek bércjein köröszkül - hurcolttok után; szerencsésen hozzád érköztem édes *Nausiklesöm*. Te engömet (egy ösméretlen és szarándok öregöt) igen nagy emberi szívvel fogadtál, és mind - eddig gazdagon meg - vendéglöttél. Jó töttödért ezer-annyit adgyanak a' jó Isenek; fő-képpen ezért az utólsóért: hogy

hogy leánomat ölembe segítötted; és ezzel megvigasztaltál. Én érette nem töhettem egyebet; hanem siránkoztam, és az egek felé eregettem sűrű fohászzkodásaimat. Oh! ha *Teágenesemmel*-is meg-áldottak volna a' jó Istenek! De ők egyszerre sokat adni nem szoktak.

§. X.

A' Vendégség' vége.

E' volt *Kalaxirisnek* az asztal-fölött-való hosszas beszédje; melyel *Nausiklesnek* házat elég örvendetösen tartotta. Oly édesdedően beszéllötte pedig a' történetöket: hogy szavait meg-nem-unhatnák. Sőt mostanában: minekutánna mindeneket el-végezött; a' beszédnek meg-szünttét nagyon sajnállották.

Kik ezt az édes beszédöt hallották; gyakran el-fakadtak sírva. A' Vendégség-is oly könyvekkel végődött; melyek öröm-indulatból gördültek. Mind ezek után így biztatta az öreg *Kalaxirist*

NAUSIKLES: Mivelimmár kedves leánodat vissza-szolgáltatták az irgalmas Istenek; ne búsully: vissza adják *Teágenest*-is. Mert: hogy ötet mind-eddig meg-nem-ölelhetöd, az csak azonn múlik-el: hogy, a' bé-estvélődés után, éjtszaka következik. Ha velünk lesznek a' jó Istenek; és kegyelmesen meg-is engedik: hogy a' röggeli üdöt szerencsésen el-érjük, tüstént, a' hajnalnak ki-hasadttakor, *Mitrá-*

neshez indulok magam-is, és minden erőmet, minden tehetségömet arra fordítom: hogy *Teágenest* szerencsésen vissza-válthassam.

KALAZIRIS: Oh adnák a' Menny-égiek! Én akkor magamat a' leg-szerencsésebb atyáknak számok közé számlálnám!

NAUSIKLES: Szerencsés léssel minden bizonnal. Most immár kellyünk-föl.

KALAZIRIS: Adgyunk hálát a' jó Isteneknek, azon kegyességjökért: hogy elegendőkkel bé-tölteni méltóztatták a' szegényöket. Adgyunk hálát azért-is: hogy ezt a' napot leánomnak vissza-vételevel gyönyörűvé tötték.

§. XI.

Karikléa' keresése.

Hogy ezeket így el-végezték; föl-keltek az asztaltól, és így a' vendégségnek-is végeszakadott. El-széjjedtek osztán mind-nyájan, és nagy Öröm, 's - vígasságok között (elméjökben tartván *Kalazirist*) haza felé ballagtak.

Azomban *Kalaziris* leánya felől szorgalmatoskodott. De ötet, se a' jelen-lévők, se az el-távozottak között föl-nem-találhatta. Megdöbbene az öreg ezen reméntelen dologra.

A' leg-nemesebb csoport aszszonyokra vetvén el-fáradott szemeit; azokra tudni-illik, kik éppen akkor jöttek ki a' templomnak öreg ajtaján, és haza szándékoztak; azok között se láthatta kedves leányját.

Meg-

Meg - kérdözött osztán egy aszszont; ki az előbbeni csoport után, nagy szentségnek ki-tündökléssével, magánosan mendegelt: ha leán-jának hol-léttét meg-sajdította-é valahol? főkép-pen a' templomban? Ez (*Karikléának* nagy dí-esérete után) azt jelentötte néki: hogy a' tem-plomnak Balvánja mellett lönne, és imádkozna.

§. XII,

Haza - térés.

Ama' tudósítást hallván *Kalaziris*: egyene-sen a' templomba iparkodott. Két szemeivel lát-ta: hogy *Karikléa* egy Istennek bálvánját (mely-is *Merkúré* löhetött) által-ölelve tartya; de (előb-beni sűrű fohászkodássai, és Könyv-húllatássai miatt) egészszen el-lankadván, mind-a'- két sze-mét bé-húnva tartotta, és valósággal méjjen-el - aludtt.

Ezt a' szokatlanságot látván *Kalaziris*: maga-is sírva fakadott. Által-látta: miként gyötörhet-te szívét, és miként marcongolhatta az a' gondo-lat: hogy *Teágenessét* soha látni nem fogja. Mi-dön, ebben az állapotban az Istenekkel beszél-lött, szokássa ellen ebbe az álmába merült.

Kérte osztán *Kalaziris* az irgalmas Istent: hogy ezen-túl ötet a' kesérüségekkel vesződni ne hagygya. Vönné-föl atyai kegyességével számta-lan könyveit. Tegye azt-is: hogy ily álapotra so-ha többé ne jusson. Ezt ő valaha ezer hála-adás-sal meg-fogná köszönni.

Eze-

Ezeket így el - végezvén *Kalaziris* ; lassan-lassan közelebb méne édes leánjához. Nem akarta hirtelen föl - verni ; hanem gyöngén föl - ébreszteni. Sürgött tehát és forgott mellette. Vagy csúsztotta lábát , vagy magát el - köhentötte.

Ekkor osztán, maga felől semmit se tudván *Karikléa* , el-szöndörödésséből föl-ébredött , úgyis teccött : hogy , minek - utánna magához tért , el-szégyönlötte volna , hogy az Isten' házában elaludtt. De ezzel semmit se gondolván *Kalaziris* , maga mellé vötte a' leánt, 's - vele-egygyütt haza ment. Ötet *Nausiklesnek* abba az osztájába vezette, holott *Nausikléával* heveredni szokott. Most-is várattatott ő - tölle.

Szerette a' házi gazdának leánját *Karikléa* : mivel szívességet , és hozzája - való különös hajlandóságát sok ízben tapasztalta. Hogy osztán a' le-fekvésnek szokott üdejére érkeztek , mindnyáján le - csöndösödtek.

Buy the
State of Illinois
Mundien

werner 522 n
Buchbinder
München 8
Breisacher Str.

Dugonics, András, 1740-1818

A szerecsenek

Bd.: 1. Európai történetek. - 432 S., Portr.

Pozsonyban u.a. 1798

P.o.rel. 8150 t-1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10048086-3